

Årsrapport 2011

Fylkesmannen i Nord Trøndelag

Innhold

Kapittel 1 - Om embetet	Side 4
Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer	Side 9
Kapittel 3 - Resultatområder	Side 17
Kongehuset	Side 17
Miljøverndepartementet	Side 17
Landbruks- og matdepartementet	Side 26
Kunnskapsdepartementet	Side 45
Statens Helsetilsyn	Side 73
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 82
Justis- og politidepartementet	Side 88
Kommunal- og regionaldepartementet	Side 92
Arbeidsdepartementet	Side 97
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 102
Samferdselsdepartementet	Side 127
Utenriksdepartementet	Side 127
Kulturdepartementet	Side 128
Fomyings-, administrasjons- og kirke departementet	Side 128
Andre	Side 133
Endringer i årsrapporten	Side 135

Embete:

Fylkesmannen skal arbeide til beste for innbyggerne i N-Trøndelag. Det slår fylkesmannsinstruksen fast. Dette er et bredt oppdrag, og krever at fylkesmannen arbeider allsidig og variert.

I Nord-Trøndelag er det store regionale forskjeller. Vi har 4 kommuner under 1000 innbyggere og 5 kommuner over 10.000. I Namdalen er det store avstander og spredt befolkning, mens det i sørdelen er tettere befolket. Dette krever ulik tilnærming og ikke minst ulik oppfølging på enkelte områder. Fylkesmannen er svært opptatt av å ha tett kontakt med kommunene, og her blir ordførerne og rådmenn svært sentrale. I tillegg til å ha en tilsynsrolle, er vi svært opptatt av å fylle en veiledningsrolle. Dette er helt nødvendig da flere av kommunene har beskjeden kompetanse på en rekke områder. Som eksempel kan nevnes plankompetanse og juridisk kompetanse.

Fylkesmannen er også opptatt av et levende lokaldemokrati. Derfor utfordrer vi kommunene på spørsmål som vi mener er viktige å ta tak i. Som eksempel kan nevnes at vi har hatt en aktiv rolle i forbindelse med samhandlingsreformen. Vi har også tatt initiativ i forhold til samordning av tjenesteproduksjon, og som et siste eksempel kan nevnes vårt initiativ mot forsøpling i fylket.

Det er også viktig at fylkesmannen møter ulike miljøer i fylket. Derfor blir det brukt tid på å møte næringsliv, frivillige organisasjoner og enkeltpersoner. Vår holdning er at alle som henvender seg til fylkesmannen, skal oppleve dette som positivt. Selv om man ikke får gjennom sitt ønske eller krav, skal alle oppleve at de ble behandlet på en skikkelig måte.

Fylkesmannen i N-Trøndelag har god kontakt med flere statlige etater, og vi er opptatt av å ha god dialog med sentrale myndigheter. Dette er avgjørende for å få formidlet et riktig situasjons- og utfordringsbilde for fylket. Vi har derfor tatt en rekke initiativ både mot det administrative og politiske nivå i hovedstaden. Dette har resultert i flere statsrådsbesøk og komiteebesøk fra Stortinget. Vi har også hatt besøk av Stortingspresidenten. Slike besøk mener vi er svært viktig i arbeidet for N-Trøndelag. Som eksempel kan nevnes at vi under stortingspresidentens besøk satte sørsamenes situasjon på kartet. For oss er det svært viktig å ta vare på den sørsamiske kulturen og det sørsamiske språket, men vi er helt avhengig av å forankre dette sentralt hvis vi skal lykkes.

2011 har vært et spesielt år der beredskap har stått i fokus. Landet har hatt flere værmessige utfordringer som er håndtert på en god måte. Disse hendene kommer imidlertid fullstendig i skyggen av dramaet som utspant seg 22. juli. Da skjedde det ufattelige som ingen hadde trodd var mulig. Vi ble rammet av en grusom terrorhandling der en rekke personer ble drept. Lille Norge kom i verdens søkelys, og vi var i en uvirkelig situasjon.

Også N-Trøndelag ble hardt rammet av 22. juli. 3 flotte ungdommer ble drept, og 30 opplevde grusomheter på Utøya som har satt spor fysisk og psykisk. Det vil ta svært lang tid før disse sårene leges, og fylkesmannen har hatt stort fokus på oppfølging etter 22. juli. Kommunene har gjort en god jobb, og mange andre har stilt opp i ulike sammenhenger. Det er viktig å huske at dette fortsatt ikke er over, og at vi fortsetter å ta vare på og bry oss. Det er mange av ungdommene fra Utøya og pårørende som trenger en ekstra telefon, et ekstra besøk eller en ekstra blomst. Prøven på om vi klarer å ta vare på hverandre er ennå ikke bestått.

Inge Ryan

Fylkesmann

Kapittel 1 - Om embetet

1.1 Tilstanden i embetet og fylket generelt

Fylkesmannens årsrapport inneholder ingen utfyllende beskrivelse av tilstanden i fylket. Fylkesmannen vil innledningsvis rette oppmerksomheten mot noen få viktige trekk ved utviklingen i fylket i 2011.

Nord-Trøndelag hadde i følge SSB 133 390 innbyggere pr 01.01.2012. Det var en økning på 1.250 innbyggere fra året før (0,9%). Veksten er stor i fht tidligere år. Vi har tall tilbake til 1986 fra Statistikkbanken, og siste år er den største veksten i hele denne perioden. Den største delen av veksten skyldes innvandring. Fordelt på hovedgrupper er fødselsoverskudd på 190, innvandringsoverskudd på 1.054 og overskudd innenlandsk flytting på 11.

Forskjellen mellom kommunene er imidlertid store. Mens vekst-kommunen Stjørdal fikk 399 flere innbyggere (økning på 1,8%) gikk folketallet ned i 8 av de 24 kommunene (23 kommuner fra 01.01.2012). Prosentvis størst nedgang hadde Leka med -2,7%. Verran og Frosta hadde størst prosentvis vekst med 3,7% og 3,2%. Størst betydning for utvikling i fylkets innbyggertall har veksten i bykommunene med Stjørdal(399) , Levanger(181) og Steinkjer(152).

I løpet av de siste 10 årene har folketallet i Nord-Trøndelag økt med ca 5%, tilsvarende nesten 6.000 innbyggere. Til tross for veksten i folketallet, blir Nord-Trøndelags andel av landets befolkning stadig mindre. I 1986 var andelen Nord-Trøndere av landets befolkning på 3,05%, for 10 år siden var denne på 2,82%, mens den nå er nede i 2,68%. Årsaken til dette er at veksten på landet har vært stor, særlig i perioden fra 2008. Veksten i 2011 på landet var 1,3% mot tilsvarende 0,9% i Nord-Trøndelag.

Forskjellene i folketallsutvikling har vært store mellom kommunene. Mens Stjørdal har økt med ca. 18% i perioden har Røyrvik, Leka og Fosnes hatt sterk nedgang i folketallet. Går vi helt tilbake til 1986 har Leka mistet nesten 40% av innbyggertallet. 13 av 24 kommuner hadde befolkningsnedgang siste 10-årsperiode.

Nord-Trøndelag ligger nokså høyt når det gjelder samlet fruktbarhetstall, med i overkant av 2 barn pr kvinne (2,12 i 2009 og 2,09 i 2010), men aldersfordelingen er såpass skjev at fødselsoverskuddet likevel ikke blir så stort og har variert mellom 88 og 318 de siste 10 årene. Nettoinnflyttingen har gjennomgående vært positiv de siste 10 årene, men ikke høyere enn 500-600. I 2011 øker innflyttingen pga innvandringsoverskudd på 1.054.

Til tross for vekst i utenlandsk innvandring til fylket i 2011, er Nord-Trøndelag ett av de fylkene i Norge som har minst innvandring fra utlandet. Denne trenden har ikke forandret seg særlig de siste årene, selv om det totale antallet innvandrere har økt. Uten utenlandsk innvandring ville veksten i folketallet i fylket vært nær null. Innenfor dette bildet foregår en betydelig sentralisering slik at de fleste kommuner, spesielt i Namdalen, over år opplever tildels betydelig nedgang i folketall. De siste tre år kan man likevel ane en tendens til at flere av distriktskommunene opplever mindre nedgang i folketallet, og for noen faktisk også en oppgang. Det ligger imidlertid ingen signaler i SSB's folketallsfremskrivning som tyder på at nedgangen for distriktskommunene i fylket vil snu til vekst. Det er derfor usikkert om bedre tall for siste tre år er et signal på at utviklingen er i ferd med å snu for distriktskommunene.

Det er grunn til å peke på at den betydelige omstruktureringen i landbruket, spesielt nedgangen i bruk med melkeproduksjon, representerer en stor utfordring i forhold til å opprettholde befolkningsgrunnlaget i en del utkantkommuner.

En utfordring for mange av kommunene i fylket er at reduksjon i folketallet over tid også reduserer kommunenes inntektsgrunnlag. Dette stiller kommuner og småsamfunn overfor betydelige utfordringer med å opprettholde grunnlaget for et forsvarlig privat og offentlig tjenestetilbud. Det var av stor betydning at de endringer i inntektssystemet som ble vedtatt i 2008 ga namdalskommunene økonomiske vilkår på linje med kommuner i Nord Norge. En står likevel overfor betydelige økonomiske utfordringer for disse kommunene også i åra framover.

Foreløpig gjennomgang av regnskapene for 2011 og første inntrykket av budsjett/ økonomiplaner 2012-2015 viser at de fleste kommunene i fylket ved utgangen av 2011 fortsatt har relativt god kontroll på økonomien. Driftsmargin og årsresultat for 2011 er positiv for de fleste kommunene. Foreløpig beregnet driftsmargin kan se ut til å bli i underkant av 2%, mens anbefalt nivå er 2-3%. Vi tar forbehold om at det fortsatt mangler innsending av halvparten av kommunene. Beholdningen av frie fond ser også ut til å være på et akseptabelt nivå ved utgangen

av 2011. For noen kommuner er tallene vesentlig svakere. Vårt hovedinntrykk er at kommuneøkonomien i fylket er utfordrende men under kontroll. Kommunene synes å være enige om at det blir trangere i årene fremover. Dette skyldes varslet endring i inntektsvekst og endring i reglene for premieavvik og momskompensasjon.

For mange småkommuner kan det være vanskelig å rekruttere og beholde tilstrekkelig kvalifisert personell for å dekke krevende og kritiske funksjoner i lokalsamfunnene. Mangelen på kvalifiserte fagfolk kan på sikt vise seg å være vel så truende for bosetting og levekår i distriktene som vanskelig kommuneøkonomi.

Kommunene i Nord-Trøndelag har vært flinke til å etablere samarbeidsløsninger der dette har vært ansett som strategisk, økonomisk eller kompetansemessig fordelaktig.

I 2009 tok Mosvik kommune initiativ til sammenslåing med Inderøy kommune. Fylkesmannen har deltatt aktivt som rådgiver i kommunenes arbeid med sammenslåing i 2011. Fra 01.01.2012 har de to kommunene blitt til kommune 1756 Inderøy. Prosessen med sammenslåing har vært god og gir god føring for hvordan en kommunesammenslåingsprosess bør være.

Statistikken for sysselsatte etter alder og kjønn ved utgangen av 2011 viser for Nord-Trøndelag sin del at av alle sysselsatte totalt sett så er 52% menn og 48% kvinner. I aldersgruppen 25-39 år er fordelingen 50/50, mens det for de andre aldersgruppene er en større andel menn enn kvinner. Størst overvekt av menn finner man i aldersgruppen 67-74 år der 64% er menn og 36% kvinner.

Når det gjelder kjønnsfordeling etter næring så er det generelt sett store skjevheter i kjønnsfordeling på de fleste næringstypene. Minst er skjevheten innenfor offentlig administrasjon, finans og forsikring, og varehandel. Det er svært stor overvekt av menn innenfor bygge- og anleggsvirksomhet, industri, elektrisitet, vann og renovasjon, transport og lagring og det er tilsvarende svært stor overvekt av kvinner innenfor helse- og sosialtjenester.

I forhold til arbeidsledighet så er det samlet sett 59% av de arbeidsledige som er menn og 41% som er kvinner. Det er bare marginale utslag i dette når det gjelder ulike aldersgrupper, men overvekten av menn er størst i gruppen 40-49 år.

Når det gjelder uførhet så er fordelingen totalt sett 57% kvinner og 43% menn. I aldersgruppen 20-34 år er det en overvekt av menn, mens det for de eldre gruppene er en overvekt av kvinner.

I kjølvannet av forvaltningsreformen er det innledet et tettere gjensidig samarbeid mellom Nord-Trøndelag fylkeskommune og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Det er inngått en samarbeidsavtale og etablert en fast møtstruktur. En viktig del av samarbeidet vil være knyttet opp mot den regionale planleggingen.

Fylkesmannen har gjennom flere år registrert økende utfordringer med å beholde og rekruttere konkurranseutsatt arbeidskraft/kompetanse. I en situasjon der man også har hatt problemer med å holde tidsfristene innen klagesaksbehandling på flere områder har det blitt nødvendig å akseptere en betydelig lønnsglidning. Lønnsandelen av det samlede budsjett er nå uforvarselig høy, noe som må rettes opp gjennom en viss nedbemanning de nærmeste år. Det er ting som tyder på at situasjonen på arbeidsmarkedet er i ferd med å endre seg slik at konkurransesituasjonen de nærmeste par år kan vise seg å bli noe gunstigere enn den har vært for embetet.

Kommunal og administrasjonsavdelingen ble fra 01. april delt i en kommunal og en administrasjonsavdeling. Embetet har nå 6 avdelinger, ledet av 3 kvinner og 3 menn.

Vergemål ble i 2011 besluttet lagt til kommunalavdelingen som er den avdelingen som har hatt tilsyn med dette område tidligere.

1.2 Ressursbruk og andre økonomiske forhold

Embetet har økonomikoordinatorer i alle avdelingene som bistår direktørene med økonomistyringen (tilleggsoppgave for hver enkelt). Dette fungerer godt og det er mange år siden vi har hatt noe merforbruk i forhold til tildelinger. At vi har mindreforbruk betyr ikke at vi har romslige økonomiske rammer. Stram styringen er årsaken til dette. Dersom vi sammenligner lønnsnivået i embetet med f.eks. fylkeskommunen og mange kommuner så ligger vi vesentlig lavere. En oppjustering av lønnsnivået må til om vi skal få rekruttert gode kompetente medarbeidere. Dette er en prosess som vil ta flere år og som starter i 2012.

I 2011 var mindreforbruket i underkant av to millioner kroner. I hovedsak skyldes dette at vi fikk tilført midler i

2011 for oppgaver som kommer i 2012. Derfor er vi avhengige av å få overført disse midlene for å kunne utføre disse oppgavene.

Departement	Kap1510	Fagdep
Miljøverndepartementet	kr 8 747 907,93	kr 383 298,51
Landbruks- og matdepartementet	kr 10 753 470,94	kr 0,00
Kunnskapsdepartementet	kr 6 295 286,92	kr 1 272 353,51
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 1 845 539,30	kr 227 072,99
Justis- og politidepartementet	kr 2 182 853,27	kr 48 602,68
Kommunal- og regionaldepartementet	kr 3 015 560,85	kr 0,00
Arbeidsdepartementet	kr 303 575,38	kr 775 513,91
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 7 845 670,19	kr 1 722 713,31
Andre	kr 22 585 013,60	kr 0,00
Sum:	kr 63 574 878,38	kr 4 429 554,91

1.3 Risikostyring

Fylkesmannen i Nord – Trøndelag har i 2011 arbeidet med en strategisk plan for embetet for 2012 – 2015. På en ledersamling høsten 2011 ble daværende SSØ sitt metodedokument for risikostyring i staten gjennomgått. Samtidig ble de satsingsområder som på det tidspunktet pekte seg ut vurdert opp mot kritiske suksessfaktorer og risiko.

Av risikoområder som ble tatt frem var bl.a. rekruttering- og kompetanseutfordringer, rolleforståelse samt sårbarhet i nøkkelposisjoner. Når det gjelder rolleforståelse og det å bedre samhandlingen på tvers for å redusere sårbarheten er dette områder som har vært og er tema i OU – prosessen. Når det gjelder rekruttering- og kompetanse er det en utfordring for Fylkesmannen at vi gjennom ansettelsesprosesser er nødt til å betale så mye for å få den kompetansen vi vil ha, at vi skaper lønnsmessige skjevheter til de som allerede er ansatt i eget embete. Vi vil derfor i 2012 starte en prosess med å se på bemanningen i embetet med sikte på å skape rom både for beholde den kompetansen vi har i dag men også sikre at vi fremstår konkurransedyktig i forhold til rekruttering av kompetanse i fremtiden.

Som en del av dette har vi nå laget et halvdagskurs som vi skal arrangere årlig for alle nyansatte i embetet siste år der tema bl.a. skal være fylkesmannsrollen og hvilke forventninger som ligger i denne samt en kort innføring i prinsippene bak forvaltninglov og offentlighetslov. Dette som en del av embetets risikostyring for å sikre en viss basiskompetanse hos alle uansett hvilken rolle og funksjon man har i embetet. Som en del av risikostyringen har vi i 2011 også startet jobbingen med et kurs for 2. gangskontrollørene i embetet.

Det ble i 2011 også satt fokus på informasjonssikkerheten i embetet. De rutineene vi har på området er gjennomgått og evaluert. I tillegg er det påstartet en jobb med ROS vurdering av hele informasjonssikkerhetsområdet. På bakgrunn av dette er det bl.a. gjort oppgraderinger på IT området knyttet til bl.a. brannmurer.

Også de ulike avdelingene har hatt fokus på risikostyring i 2011. Hva som har vært fokusområder i de ulike avdelingene varierer ut fra hva de ulike avdelingene selv har vurdert som de mest sårbare områdene å ha fokus på.

Oppvekst- og utdanningsavdelingen har organisert avdelingen i ulike team for å høyne kvaliteten på oppgaveløsningene, og ikke minst for å sikre kontinuitet i arbeidet selv om en medarbeider blir syk eller slutter.

Fylkesmannens hovedoppgave på utdanningsområdet er å føre tilsyn med, og gi veiledning til skoleeiere for å sikre at grunnopplæringen blir drevet i samsvar med opplæringsloven. I 2011 har vi i tillegg til tilsynsleder og revisor, benyttet observatør i gjennomføringen av flere av sine tilsyn. Dette som en del av vår kompetanseheving og kvalitetssikring, og som et tiltak for å redusere sårbarhet ved eventuell sykdom.

Fylkesmannen har gjennomført en risiko og sårbarhetsvurdering knyttet til oppgaveporteføljen på sosial, helse og barnevernfeltet. Dette ble gjort i forbindelse med arbeidet med virksomhetsplanen for 2012.

Det ble gjort en grundig gjennomgang med hele avdelingen involvert der vi så på både de menneskelige faktorene (HR) i form av fravær og kompetansebehov, vi så på utviklingen i vår egen oppgaveportefølje innenfor saksbehandling i forhold til de ulike rettssikkerhetsområdene og vi så på ressursbruken på de ulike saksfeltene.

Konklusjonene tok vi med oss inn i planleggingen for 2012, og med de signaler vi får fra sentrale myndigheter blant annet gjennom tildelingsbrev for 2012, er vi nødt til å omprioritere ressursbruk mellom ulike fagområder

for å stå bedre rustet til å tåle blant annet økningen på førerkortområdet og på barnevernområdet. Videre er sosial-, helse- og barnevernavdelingen sårbar i forhold til utskiftninger i personalet fordi avdelingen er såpass liten og skal dekke en stor oppgaveportefølje. Det gjør at selv om avdelingen fikk arbeidet ned restansene på helsefeltet i løpet av året, er avdelingen svært sårbar hvis kapasiteten reduseres i perioder på grunn av turnover i personalgruppen.

Sosial-, helse- og barnevernavdelingen har trukket frem strategisk kompetanseplan som et viktig virkemiddel for å redusere sårbarhet ved at vi sikrer at vi har flere med overlappende kompetanse, blant annet på gjennomføring av revisjoner og på saksbehandling. Vi er avhengige av å ha en fleksibel arbeidsstokk som dekker både tilsyn, råd- og veiledningsoppgaver og saksbehandling, både individuelt og samlet sett som avdeling. Vi har derfor bevisst etablert kompetansestrategier for å redusere denne sårbarheten.

På miljøvernavdelingen har fokus på risikostyring i 2011 særlig gått på kunnskapsbehov og det å ha bemanning på "sårbare" arbeidsoppgaver. Når det gjeld kunnskapsbygging er det kjørt intern oppdatering i avdelinga som forberedelse til kurs for kommunene på ulike tema og gjennom arbeidet på miljøstatus.

Når det gjeld bemanningssikkerhet har vi plukka ut de viktigste oppgavene hvor fylkesmannen må være trygg på å være operativ til enhver tid. Vi har prioritert akutt forurensing og kontrolloppgaver innen forurensningslovens område. Innenfor rovdyrforvaltning har vi 3 saksbehandlere i team som kan ta hverandres oppgaver og som betjener vakttelefon. I tillegg har vi en kontinuerlig innsats for å sikre nok bemanning/kapasitet på plansaksbehandling.

På administrasjonsavdelingen har også risikostyring i stor grad vært knyttet til sårbarhet på enkelte identifiserte områder. Det er deler av avdelingen vi vet det er ansatte som nærmer seg pensjonsalder og vi må rigge oss i forhold til overføring av kompetanse. I 2011 har dette vært tema på arkivet og i 2012 må vi samme fokus knyttet til personalområdet.

Kommunalavdelingen gjennomførte i løpet av 2011 en ROS-analyse for samfunnsikkerhetsområdet ved hjelp av analyseverktøyet i DSB-CIM.

Virksomhetsplanen for Landbruksavdelingen beskriver en intern organisering og arbeidsfordeling som skal bidra til åpenhet og redusert sårbarhet. Det viktigste grepet i denne sammenheng er at team av medarbeidere samarbeider om gjennomføring av tiltak på ulike virksomhetsområdene avdelingen. Årlig gjennomføres det samlinger for alle ansatte på landbrukskontorene i kommunene, hvor gjensidig informasjon- og kompetanseoverføring står på dagsorden. Dette har stor betydning av forebyggende karakter.

1.4 Helhetlig og strategisk ledelse

Et mål for Fylkesmannen i Nord – Trøndelag har vært å videreføre lederutviklingsprogrammet ved også og inkludere nestledere og seksjonsledere i embetet i den strategiske planleggingen.

Fylkesmannen har i 2011 jobbet videre med en OU prosess der rolleforståelse, verdigrunnlag, interessentanalyse og strategiske mål/plan har vært 4 viktige variabler.

Utvidet ledergruppe har gjennom to samlinger i 2011 jobbet med disse spørsmålene der det overbyggende tema på første samling våren 2011 var organisasjonskultur mens samlingen høsten 2011 hadde fokus på verdier, interessenter mål og risiko. I tillegg til at dette har vært tema i ledergruppen har elementene i OU prosessen vært temaer på en todagers embetstur for alle ansatte i mai samt at det i høst er jobbet med disse temaene i alle avdelinger i embetet.

Embetet har i tillegg jobbet med en strategisk plan for embetet for 2012 – 2015 hvor vi trekker opp viktige utfordringsområder for Nord – Trøndelag og hva vi ønsker embetets bidrag i dette skal være. Disse målene er det i tillegg jobbet med å identifisere kritiske suksessfaktorer og risikofaktorer i forhold til.

De sastingssområdene vi ble enige om på embetsnivå i forbindelse med arbeidet med strategisk plan høsten 2011 går inn i de ulike avdelingenes virksomhetsplanlegging for 2012.

1.5 Andre forhold

Miljø

Det er jobbet videre med miljøledelse. En student i miljøledelse på høgskolen i Nord – Trøndelag startet høsten 2011 med en prosjektoppgave der hun har tatt utgangspunkt i de kravene som ligger i ISO 14001 og laget en ”gapanalyse”. Det trekkes der frem 3 satsingsområder som vi skal ha fokus på fremover og dette er:

1. Innkjøp av varer og tjenester
2. Kunnskap og holdninger
3. Transport

Vi vil i 2012 ta en endelig beslutning for om vi går for en ISO sertifisering på området.

I forhold til innkjøp har fylkesmannen et samarbeid med Nord – Trøndelag Fylkeskommune om ”knutepunkt miljø”. Vi tok høsten 2011 en gjennomgang av prosjektet. Denne gjennomgangen medførte en spissing av målene og en beslutning om å utvide prosjektperioden til ut 2013. Dette har Difi nå gitt sin tilslutning til.

Når det gjelder transport viser CO 2 regnskapet at embetet samlet kjørte 2743 mil i 2011. Dette er en nedgang på 130 mil fra 2010. For å få redusert dette ytterligere er det nå leaset videokonferanseutstyr. Utgiftene til dette er belastet avdelingenes reisebudsjett som et incitament til å nyttiggjøre seg verktøyet. Dette forventer vi vil få effekt på CO 2 regnskapet vårt i 2012.

EDU

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har installert EDU (Elektronisk dokumentutveksling) i Ephorte slik at vi kan kommunisere elektronisk via saksbehandlersystem med andre offentlig instanser. Det ble sendt ut en invitasjon til alle kommunene i oktober 2011 om bruk av EDU som dokumentutvekslingsverktøy. Vi har ikke fått tilbakemeldinger, men vil ta opp emnet på et møte med KS Nord-Trøndelag.

Tilsyn Riksarkivet

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag fikk dokumentbasert tilsyn fra Riksarkivet i september. Dette medførte at fylkesmannen fikk noen pålegg som vi skal utføre i løpet av første halvår av 2012.

Kartlegging av arkivbestand

Fagutvalget for sak -/arkiv ba om en kartlegging i forhold til avlevering av papirdokumenter til Statsarkivet. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har 870 hyllemeter totalt som skal ordnes for avlevering. For avlevering av dokumenter fra Landbruksavdelingen, til sammen 150 hyllemeter, har vi eng. en person i 50 % stilling for å utføre dette.

Nasjonalparkforvalter/Nasjonalparkstyre

Fra 1. januar 2012 er det tilsatt en nasjonalparkforvalter for Lierne og Blåfjella/Skjækerfjella nasjonalpark hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Nasjonalparkforvalteren har kontorsted i Lierne kommune. I forhold til arkivfunksjonen og saksbehandleroppgaven er det blitt utarbeidet egne arkiv- og dokumentrutiner for dette.

Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer

2.1 Generelle samordningsoppgaver. Fornyning av offentlig sektor

Fylkesmannens samordningsvirksomhet i forhold til kommunene er administrativt tillagt Kommunalavdelingen. Hovedfokus for embetets kommunerettede samordning, utenom den løpende dialogen med kommunene, er å legge til rette for møteplasser mellom kommunene og regional statsforvaltning. Fylkesmannen arrangerer derfor hvert år en nyttårskonferanse over to dager, der kommuneledelsen, fylkeskommunens administrative og politiske ledelse og ledelsen i de regionale statsetater møtes om aktuelle problemstillinger. I 2010 var hovedtemaene for konferansen naturressursforvaltning samt Nord-Trøndelag i et internasjonalt perspektiv. Statsrådene Jonas Gahr Støre og Lars Peder Brekk samt statssekretær Heidi Sørensen innledet til temaene.

Utarbeidelse av det faglige programmet for konferansen skjer i samarbeid med KS. Fylkesmannen har forøvrig et nært samarbeid med KS i fylket, bl.a. felles presentasjoner av kommuneproposisjonen og statsbudsjettet, felles ansvar for arrangement av flere typer kurs, konferanser, møter m.v. Fylkesmannen deltar regelmessig i KS-konferanser og drøftingsmøter med bl.a. arbeidsutvalget. Fylkesmannen har en fast post på KS sine rådmannssamlinger. Det er også etablert en uformell konsultasjonsordning i forbindelse med disponeringen av de tilbakeholdte skjønnsmidler.

Embetet har også faste møter med ledelsen i fylkeskommunen i henhold til inngått samarbeidsavtale. Dette arbeidet har i 2011, som i 2010, vært spesielt innrettet mot deltakelse i utarbeidelse av regionale planstrategier.

Det samarbeidet som i 2009 ble etablert mellom fylkesmennene i Trøndelag og Länsstyrelsen i Jamtland på ledernivå har vært videreutviklet og forsterket i 2010 og 2011.

Embetets arbeid med å stimulere til kommunalt omstillings- og fornyingsarbeid har blitt videreført i 2011. I løpet av året er det igangsatt et kartleggingsarbeid over omfanget av de interkommunale samarbeidsordninger i fylket. Denne viser en betydelig økning av samarbeidet fra siste kartlegging som ble gjennomført i 2008. Den viser imidlertid også at noen regioner er vesentlig mer aktive enn andre. En viktig begrunnelse for fortsatt fokus på interkommunalt samarbeide har bl.a. vært utfordringene knyttet til arbeidet med samhandlingsreformen.

I løpet av 2011 ble arbeidet med sammenslåing av Mosvik og Inderøy kommuner fullført. Denne kommunesammenslåingen framstår så langt som et vellykket eksempel på en frivillig sammenslåing av to kommuner.

Embetet har i løpet av året fått på plass et fungerende internt tilsynsforum under ledelse av administrasjonssjefen. Forumet er tillagt ansvaret når det gjelder samordning av tilsyn etter kommunelovens kap. 10 A, og har deltakere fra alle fylkesmannens avdelinger.

Fylkesmannen har også i 2011 videreført partnerskapet med brukerorganisasjonene og fylkets råd for funksjonshemmede, i pilotprosjektet for universiell utforming.

Fylkesmannen har i samarbeid med KS opprettet et økonominettverk som har samling 2 ganger i året. Her deltar nesten alle kommunene med økonomisjef og regnskapssjef.

På nettsidene til fylkesmannen ligger det veiledning om endringer i regelverk på økonomiområdet, og det ligger analyseverktøy som kommunene kan bruke i sine planprosesser. Analyseverktøyet dekker kostratall for tjenestene og kommuneregnskap/ økonomi. Dette analyseverktøyet er nå under videreutvikling i et eget prosjekt med finansiell bistand fra bl.a. HOD og helsedirektoratet.

2.2 Velferd, helse og personlig tjenesteyting

Samhandlingsreformen

Det er en god driv på arbeidet med samhandlingsreformen i vårt fylke.

Kommunene er organisert i regioner som har samarbeidet godt bakover i tid i Nav-reformen, og dette samarbeidet bygges det videre på nå når samhandlingsreformen implementeres. Samarbeidet mellom helseforetak og kommuner er godt forankret gjennom en samarbeidsavtale som har fungert i 10 år, og som nå avløses av nye

tjenesteavtaler etter ny helse- og omsorgstjenestelov. Arbeidet med tjenesteavtalene gjennomføres av et eget forhandlingsutvalg med representanter fra kommuneregionene og fra helseforetaket. De fire første tjenesteavtalene ble fremforhandlet og etablert med felles tekst og felles saksfremlegg for behandling i alle kommunestyrene og i helseforetakets styre innen utløpet av januar 2012. Prosessen har selvsagt vært krevende både i form av tid men også i forhold til at nye veier og retninger skal gå opp. Den har kanskje vært ekstra krevende for kommunerepresentantene som representert 24 kommuner med egne beslutningsorganer men der myndighet var flyttet til representantene i forhandlingsutvalget. De 7 siste tjenesteavtalene skal komme på plass innen 1. juli 2012. Fylkesmannen følger dette arbeidet tett, og har også bidratt med midler til å opprette en koordinator for kommunene i KS-systemet. En KS-organisasjon med legitimitet og slagkraft har vært viktig for framdrift i arbeidet.

På overordnet nivå er det med utgangspunkt i KS, etablert et såkalt Fylkesutvalg som er dialogforum for reformen. Her møter lederne i KS, fylkeskommunen, fylkesmannen, NAV, helseforetak og høgskolen.

Det er etablert ulike nettverk i kommunene som skal sikre forankring og gjennomføring av reformen, blant annet kan nevnes nettverk av helse- og omsorgsledere, personalledernettsverk samt ulike fagnettverk. Det siste som har kommet på plass er et politisk sammensatt samarbeidsutvalg og et revitalisert administrativt samarbeidsutvalg som skal bidra til å styre reformen i riktig retning i vårt fylke.

Fylkesmannen har tatt initiativ til etablering av ulike prosjekter som har betydning for at kommunene skal lykkes enda bedre for å fylle noen av de forventninger som sentrale myndigheter setter. Det ene omhandler å gjøre statistikk tilgjengelig som kommunene kan bruke i sine strategiske samfunnsplaner og delplaner på omsorgsfeltet. Med dette redskapet vil kommunene få et kunnskapsgrunnlag gjennom styringsdata tilgjengeliggjort for å kunne etablere kunnskapsbaserte folkehelsestrategier. Det andre omhandler utprøving av ny teknologi i helse- og omsorgssektoren. Det tredje som er i støpeskjeen omhandler en regional kompetansestrategi i Midt-Norge, men dette siste er foreløpig i støpeskjeen. Se egen omtale av de ulike prosjektene under område 86.

Fylkesmannen viser videre til det gode arbeidet som skjer ute i kommunene både i forhold til etablering av frisklivstilbud og etablering av helhetlige tiltakskjeder for rus og psykisk helse. Det er fint at rusfeltet understøttes av midler til utprøving av ulike tiltak nå i perioden med opptrappingsplanen på rusfeltet. Det er likevel grunn til å utvise en viss bekymring i forhold til hvorvidt kommunene vil være i stand til å videreføre alle de gode tiltakene når opptrappingsplanen avsluttes. Det vises ellers til utdypende kommentarer under område 83 (folkehelse), 87 (psykisk helse) og 88 (rus).

Hvis fylkesmannen til slutt skal komme med en bekymring overfor sentrale myndigheter, er det mangelen på noen kraftfulle beslutningsprosesser som kunne bidratt til at en fikk løst utfordringene knyttet til elektronisk samhandling, som er et viktig element for å sikre informasjonsutveksling mellom de ulike aktørene i helsetjenesten. Dette hadde bidratt til bedre pasientflyt og tryggere tjenester for pasientene og for de ulike utøverne i helsetjenesten både på og mellom nivå.

Barnevern

Det har vært stor politisk fokus på barnevernet i 2011 med bl.a. tilførsel av midler til 400 stillinger til barnevernet. Fylkesmannen har fordelt stillinger i gjennom to prosesser i 2011. Første gang, våren 2011, fordelte vi 10,4 stillinger. Kommunenes rapportering pr. 31.12.11 viser at det er tiltrådt saksbehandlere i 6,5 av disse stillingene. I forbindelse med statsbudsjettet for 2012 ble disse stillingene bestemt videreført i 2012 med en økning i bemanningen på 70 nye stillinger. Disse midlene skulle spesielt tilgode små barnevernstjenester med under 5 ansatte. Fra 01.01.12 har fylkesmannen tildelt midler til 1,4 stillinger fordelt på kommunene Leka, Verran og Flatanger.

På tross av tildelte midler til satsingen på barnevernet registrerer fylkesmannen at kommunene har en økende andel fristoverskridelser knyttet til undersøkelser, en tredjedel av barna mangler tiltaksplaner og et stort antall barn i fosterhjem får ikke den oppfølgingen de skal etter lovens bestemmelser.

Som en del av den statlige satsingen på barnevernet har fylkesmannen også fordelt midler til kompetansehevende tiltak. Fylkesmannen tok kontakt med Høgskolen i Nord-Trøndelag som har bidratt med å lage kompetansepakker tilpasset den enkelte barnevernstjeneste sine behov. Fylkesmannen har også vært i dialog med høgskolen i forhold til å få på plass en desentralisert barnevernpedagogutdanning i fylket. Flere tjenester har slitt med å få stillinger innen barnevernet besatt med folk med tilstrekkelig fagkompetanse og med den økende satsing på barnevernet som staten nå har initiert, anser fylkesmannen det som ønskelig med en desentralisert utdanning som kan bidra til å sikre nødvendig kompetanse.

Veksten i barnevernet de siste årene er en utfordring det nå tas grep om fra statlig hold, blant annet ved grundig

gjennomgang av fagfeltets oppgaveløsning. Samtidig med at barn med behov for hjelp fra barnevernet skal gis den hjelpen de har krav på, må aktuelle samfunnsaktører bidra til å forebygge behovet for barnevern. Forebygging og tidlig intervensjon er viktige bærebjelker i samhandlingsreformen. Gjennom å identifisere et begynnende problem så tidlig som mulig, kan problemet begrenses. Å gi utsatte barn og unge riktig hjelp til riktig tid, er tiltak som har til hensikt å fremme helse og utvikling slik at barnet får et bedre liv. Det vil kunne være med å forebygge alvorlige helseplager som har store belastninger for individ og samfunn. Politisk prioritering av hjelp til utsatte barn og unge er i tråd med samhandlingsreformens formål, og er til barnets beste.

2.3 Oppvekst, barnehager, utdanning og likestilling

Overføring av ansvaret til kommunene for finansiering av ikke-kommunale barnehager har gitt ulike utfordringer for både kommuner og ikke-kommunale barnehager. Vi forstår fra tilbakemeldinger på samlinger og i antall klagesaker at beregning av tilskuddet har vært utfordrende for kommunene og er det fortsatt.

Fylkesmannen følger opp kommunene i arbeidet med å dimensjonere for en lovfestet barnehageplass. I Nord-Trøndelag er det full barnehagedekning, det vil si at de som har rett til plass, har fått tilbud om det, men ikke alle har fått innfridd sitt førsteønske mht. valg av barnehage.

Fylkesmannen har i samlinger, ulike nettverk og møter, tema som omhandler barnehageloven, rammeplanen for barnehager og kompetanse- og rekrutteringsstrategien for barnehagesektoren.

Tilsyn med kommunene som barnehagemyndighet har vært et prioritert område i 2011, og Fylkesmannen har gjennomført fem tilsyn på barnehageområdet. Av de fem kommunene som har hatt tilsyn, ble det avvik i tre. To av avvikene er lukket, og det tredje er under behandling innenfor fastsatt tidsfrist. Fylkesmannen vurderer det slik at tilsynsaktiviteten bidrar til å sikre at kravene i lov og forskrifter blir fulgt.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har gjennomført fire samlinger hvor økonomisk likeverdig behandling har vært deltema, og to samlinger som i sin helhet omhandlet økonomisk likeverdig behandling.

Nord-Trøndelag har i 2011 hatt 13 klagesaker på tildeling av driftstilskudd til ikke-kommunale barnehager. Flertallet av klagen kom fra ikke-kommunale barnehager i en kommune hvor satsene er svært lave. I 12 av sakene er de ikke-kommunale barnehagene misfornøyd med størrelsen av driftstilskuddet, som stort sett ligger under de nasjonale satsene. Sammenhengen mellom beregning, dokumentasjon og størrelsen på driftstilskuddet har derfor stort sett vært tema i de klagesakene vi har mottatt. I tre av klagen har klager fått medhold, mens i ti av klagen fikk klager avslag på klagen.

Vi ser at det fortsatt er stort behov for kompetanseheving på dette området, og vi vil prioritere temaet på samlinger i 2012.

På utdanningsområdet har tilsyn vært hovedoppgaven for Fylkesmannen i 2011, og hele avdelingen er involvert i arbeidet. Aktivitetskravet i tilsynsplanen er oppfylt. I løpet av året har Fylkesmannen i Nord-Trøndelag gjennomført 20 tilsyn med kommuner og fylkeskommunen. Det er gjennomført nasjonalt tilsyn, tilsyn med prioritert område, egeninitierte og hendelsesbaserte tilsyn.

Fylkesmannen følger felles nasjonal tilsynsmetodikk og tilsynsinstruks i alle nasjonale tilsyn og i tilsyn med prioritert område. I gjennomføringen av egeninitierte og hendelsesbasert tilsyn følges Utdanningsdirektoratets metodehåndbok. Fylkesmannens tilsynsteam holdes kontinuerlig oppdatert på endringer innen tilsynsområdet.

Fylkesmannen ser at tiltak vi setter inn i form av tilsynsplan for avdelingen, formøter med skoleeiere og skoler, og arbeidet i embetets tilsynsoval, bidrar til effektive og koordinerte tilsyn med skoler og skoleeiere. Videre vil slutt møter som planlegges gjennomført via videokonferanseutstyr, bidra til redusert ressursbruk.

Fylkesmannen har tett oppfølging av kommuner som har fått pålegg etter tilsyn. Av skoleeiere som hadde tilsyn i 2011, var det 7 skoleeiere som ikke fikk pålegg. De fleste pålegg rettes innen fastsatt frist, men enkelte skoleeiere ber av ulike grunner, om utsatt frist. Fra enkelte skoleeiere ber Fylkesmannen om ytterligere dokumentasjon, før påleggene anses for rettet. Alle pålegg er rettet i tilsynene som vi gjennomførte i 2011, bortsett fra en kommune som hadde frist til 31.01.2012. Vi har mottatt dokumentasjon fra denne kommunen, og vi vil saksbehandle det med det første.

Fylkesmannen får god innsikt i skoleeieres regeletterlevelse gjennom tilsyn, og kan med dette som grunnlag tilrettelegge tiltak for å bidra til at grunnopplæringen blir gjennomført i samsvar med lov og forskrift. På

samlinger for skoleeiere i 2011, har det vært informert om erfaringer fra gjennomførte tilsyn og regelverkforståelse med utgangspunkt i de tilsyn som til enhver tid gjennomføres, samt at krav til enkeltvedtak der opplæringsloven krever det, har vært et eget tema.

Fylkesmannen har gjennomført tiltak på områdene kompetanseutvikling og erfarings- og kunnskapsinnhenting i tråd med oppdragene. Gjennom erfaringer fra tilsyn på prioritert område, lokalt arbeid med læreplaner og skolebasert vurdering, og arbeidet med de nasjonale satsingene som "Vurdering for læring" og forsøk med arbeidslivsfag, har Fylkesmannen sett at det her er behov for kompetansehevede tiltak på alle nivå i sektoren. Fylkesmannen har iverksatt ulike tiltak for å møte dette behovet, og arbeidet vil fortsette i 2012.

Fylkesmannen har behandlet fem klagesaker etter Introduksjonsloven i 2011. Tre av klagen omhandlet trekk i introduksjonsstønad, de to andre var knyttet til opphør og avslag på utvidet deltakelse i introduksjonsprogrammet. Klagen er ikke gitt medhold. Fylkesmannen har gitt informasjon og veiledning om introduksjonsloven i ulike fora og gjennom hjemmesiden.

Fylkesmannen har i samarbeid med VOX, og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag gjennomført etterutdanningskurs for lærere og ledere i voksenopplæringene. Den gode dialogen med VOX har vært viktig for oppgaveløsningen på dette feltet. VOX har også lagt godt til rette mht. å utvikle og tilby fagdager som kan gjennomføres for å imøtekomme de lokale kompetansebehovene som finnes i hvert enkelt fylke. For å kunne tilby en større bredde av kurs, har vi samarbeidet med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

Dialog med voksenopplæringssentrene har vært viktig for å identifisere lokale behov slik at vi kan "skreddersy" tilbudene for eget fylke. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har også etablert et tverrfaglig samarbeid med NAV, fylkeskommunen og kommunene, representert ved flyktningetjenesten og voksenopplæringen.

2.4 Arealdisponering og byggesaker

Nasjonal politikk formidles gjennom veiledning via telefon, møter, forhåndsuttalelser og høringsuttalelser. I de tilfellene kommunene fremmer forslag til planer i strid med nasjonal politikk bruker vi hjemmelen til å fremme innsigelser. Fylkesmannen selv gjennomfører meklingsmøter i arealsaker der det er fremmet innsigelser som kommunen ikke vil ta til følge. I 2011 ble det holdt 4 meklingsmøter som alle resulterte i en løsning uten at saken måtte sendes til departementet for avgjørelse.

Fylkesmannen samordner plansakene internt gjennom en egen plangruppe. I tillegg driver embetet sammen med fylkeskommunen også et planforum i fylket. Her deltar også vegkontoret, statens kartverk fiskeridirektoratet og reindriftsforvaltningen.

Sammen med fylkeskommunen arrangerte vi høsten 2011 den årlige samlingen for planleggerne i kommunen.

Hvert år har vi en samling for byggesaksbehandlerne i kommunene. I år omhandlet hele samlingen ulovlighetsoppfølging, og vi hadde forelesere fra statsadvokaten og Fylkesmannen i Hordaland som har arbeidet mye med dette. Kommunene er med dette gjort kjent med de muligheter som foreligger, og Innherred samkommune (Verdal kommune og Levanger kommune) har ansatt en jurist som hovedsaklig skal arbeide med ulovlighetsoppfølging.

Vi ser store utfordringer knyttet til plan- og byggesakskompetansen i mange kommuner i Nord-Trøndelag, og har hatt opp dette med kommunene og KS ved flere anledninger. Vi har gjentatte ganger pekt på at man i større utstrekning bør vurdere interkommunalt samarbeid også på dette området, og har signalisert at det kan bli aktuelt å bruke skjønnsmidler til forsøk med felles plankontor. Hittil har det ikke resultert i noe konkret, men vi har inntrykk av noen kommuner er på veg mot en slik løsning. Den nye plan- og bygningsloven, som langt i fra er noen forenkling i forhold til 85-loven, har tydeliggjort kompetanseproblematikken ytterligere.

Vi viser ellers til embetsrapporteringen under Landbruk- og matdepartementets og Miljøverndepartementets områder.

2.5 Landbruksforvaltning, næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Jordbruksproduksjonen i fylket fortsetter å øke sjøl om antall aktive bruk reduseres. Antall aktive bruk er redusert med 3,5 prosent fra 2010. Husdyrholdet i Nord-Trøndelag har hatt et jevnt godt år i 2011. Alle dyreslag har en stabil tendens, med unntak for purketallet som synker betydelig (7 prosent). Nedgangen i antall melkekyr har stoppet opp, men strukturutviklingen fortsetter slik at melkebesetningene nå i snitt har 26 årskyr og svineprodusentene har 41 purker i gjennomsnitt. Det ble i 2011 tatt initiativ til og gjennomført en kartlegging til alle fylkets melkeprodusenter vedrørende framtidsplaner. Trøndelag Forskning og utvikling as gjennomførte undersøkelsen, som gir verdifull kunnskap om melkesektoren i fylket. Rovvilttapene i saueholdet er fortsatt på samme høye nivå som i 2010.

2011 var et middels godt år for planteproduksjon. Kornavlingene var svært varierende og anslås totalt til å ligge 5 prosent under normalnivå de siste åra. For mye fukt på forsommeren og gode forhold for ugras og sopp forklarer hvorfor avlingene ikke ble større. Grasavlingene ble moderate og viser generelt noe lav kvalitet. Overvintringsskader og vanskelige innhøstingsforhold bidro til dette. For bær, grønt og potetprodusentene har det vært brukbare avlinger, men store utfordringer med innhøstinga grunnet nedbør. Tall fra NILF, som ble publisert i 2011, viser at trønderbøndene hadde en svak inntektsutvikling i 2010 sammenlignet med landsgjennomsnittet. Dette skyldes flere forhold; større kostnadsvekst enn landet forøvrig, lave kornavlinger i Trøndelag dette året, samt at Trøndelag har en høy andel melkeproduksjon, en produksjon som har hatt dårligere inntektsutvikling enn gjennomsnittet.

Fylkesmannen legger vekt på kontrollarbeidet, og det er gjennomført forvaltningskontroll på landbruksområdet i 4 kommuner i 2011. Hovedinntrykket fra forvaltningskontrollen er at det jevnt over utføres et godt arbeid, men at mange kommuner synes å ha lav bemanning i forhold til arbeidsoppgaver på landbruksområdet både innen jord og skog. Funn som er gjort er fulgt opp. Det er gjennomført kontroll på 7 foretak etter forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket. Det er behandlet og fattet vedtak for 8 foretak i forhold til husdyrkonsesjonsloven.

Det er økt interesse for kulturlandskapstiltak og bygningsarven som en viktig del av dette. I sum har kommunene fått tildelt 10,1 millioner kroner gjennom SMIL-ordningen. Aktiviteten har i år vist en gledelig økning og Fylkesmannen har lagt stor vekt på å tildele mest midler til de kommunene som har størst aktivitet. Økningen har vært spesielt stor når det gjelder tiltak for freda og verneverdige bygninger. For regionalt miljøprogram (RMP) registreres det fortsatt økning i beiting, skjøtsel og framgang for seterdrifta i fylket. Ca ½ av ramma benyttes til erosjonshindrende tiltak. Nord-Trøndelag har også i år vært pilotfylke for ordningen «miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel».

Det har vært stor aktivitet innen mat og reiseliv i 2011. En spennende oppfølging av satsinga på Naturarven som verdiskaper i fylket, er "WildNorway" som er en samling av naturbaserte opplevelsestilbydere som har utmerket seg med utviklingsarbeid, samarbeid og felles profilering. Arbeidet med Inn på tunet og med å utvikle lokal mat og matspesialiteter er videreført. Fylket har 70 inn på tunet tilbydere og 65 bedrifter som tilbyr matspesialiteter.

Jordvernet står sterkt i fylket. Kommunene følger opp jordvernmålet slik at halveringsmålet er nådd for Nord-Trøndelag. Framover vil det imidlertid bli utfordringer knyttet til større vegprosjekter som er på gang i fylket.

Skogbruket og skogindustrien i fylket er svært viktig for Nord-Trøndelag med hensyn på verdiskaping og sysselsetting. Skogindustrien ønsker mer tømmer fra regionen for å redusere transportkostnadene. I 2011 er hogsten redusert med vel 5 prosent i forhold til i 2010. Årskvantum avvirket i 2011 er 420 000 kubikkmeter. Mellom 55 og 60 prosent av kvantumet kommer fra Innherredsregionen. Stående kubikkmasse og tilvekst i skogene i fylket viser at det innenfor rammene av bærekraftig skogbruk, fortsatt er et stort potensiale for økt avvirkning. Skognæringsaktørene, politikere, kommunene fylkeskommunen og fylkesmannen samarbeider gjennom ulike satsinger, prosjekt og målretting av virkemidlene for å øke aktiviteten. Dette er et langsiktig arbeid, samtidig som det er nødvendig å bidra til å sikre industrien tømmer i dag. Årets nedgang kan i stor grad knyttes til at infrastrukturen er for dårlig utbygd og at entreprenørkapasiteten i perioder er for liten. Uten en betydelig forbedring av infrastrukturen i skogbruket i Nord-Trøndelag, er det vanskelig å se for seg at hogsten kan økes utover dagens nivå. I 2011 er det bygd 25 kmskogsbilveger, hvorav halvparten er ombygging. Det ferdigbygd 2 km med traktorveger.

Skogplantingsaktiviteten i år har økt noe i forhold til i fjor. Målet er en ytterligere økning. Aktiviteten på skogplanting og skogskjøtsel er for lav i forhold til arealet som hogges. Dette vil føre til redusert kvalitet på fremtidsskogen og en nedgang i avvirkningspotensialet. Arbeidet med å tilrettelegge for en aktivitetsøkning må fortsette.

Landbruksavdelingen har hatt fokus på å følge opp landbruksmelding for Trøndelag. Kompetanse er i meldinga et av de viktigste virkemidlene som skal ruste landbruket for framtida. Kompetanseløft Trøndersk landbruk og

satsingen innenfor Grønn forskning i Midt-Norge er viktige tiltak hvor det er brukt betydelige ressurser i 2011.

Prioritert område: tilsyn/kontroll

Fylkesmannen foretar hvert år tilsyn/kontroller med forurensende virksomhet i Nord-Trøndelag. Vi følger opp de sentrale føringer på tilsynsområdet, både mht. ressursbruk og hvilke bransjer som skal kontrolleres. I tillegg gjennomfører Fylkesmannen kontroll av bransjer og virksomheter spesielt utvalgt for Nord-Trøndelag.

Fjorårets nasjonale og regionale kontrollaksjoner rettet seg mot bransjene næringsmiddelindustri, asfaltverk, fiskeoppdrett og biloppsamlingsplasser. I tillegg ble byggeplasser/entreprenører og verksteder i Nord-Trøndelag utvalgt for kontroll. Fylkesmannen samarbeider med andre tilsynsetater (bl.a. Arbeidstilsynet og Det lokale el.tilsyn) om kontrollarbeidet.

Hovedmålsettingen med Fylkesmannens kontrollvirksomhet er å gjennomføre et treffsikkert tilsyn, for å bekjempe ulovlig forurensning og ulovlig avfallsbehandling. Fylkesmannen ser det som viktig å påse at kravene i forurensningsregelverket følges opp av nordtrøndersk næringsliv, på lik linje med landet for øvrig. Bakgrunnen for kontrollvirksomheten er å bidra til rettssikkerhet, og å unngå konkurransevridning i næringslivet. Fylkesmannen ønsker å bruke de tilgjengelige virkemidler til å løse denne utfordringen på en god måte.

Kommunene har fått delegert mye myndighet og mange oppgaver på miljøvernområdet. Det er gjennomført undersøkelser av hvordan kommunene ivaretar sin miljøvernmyndighet, i regi av Klima- og forurensningsdirektoratet Klif og Direktoratet for naturforvaltning DN. Undersøkelsene viser at kommunene ikke ivaretar den myndighet som de er tillagt etter miljøvernlovgivningen. Fylkesmannen ønsker å tilrettelegge for samhandling med kommunene, slik at de får løst sine oppgaver og brukt sin miljøvernmyndighet på en god måte.

Prioritert område: Vanddirektivet – vannfaglig arbeid

Fylkesmannen skal ha karakterisert/klassifisert alle vannforekomster i fylket innen 01.07.2012. Arbeidet har pågått siden 2007. Mye ressurser legges i å oppdatere og sammenstille vannfaglig kunnskap og presentere denne gjennom innsynsløsningene "Vannmiljø" og "Vann-nett". Mye informasjon hentes fra miljøvernavdelingens fagrapporter, samt fra vassdrags- og fiskeforvalter. Ny kunnskap er også framskaffet gjennom konsulenter samt i egen regi. Vannmiljø og Vann-nett har blitt funksjonelle verktøy for å systematisere, sammenstille og presentere vannmiljødata.

For å få et så komplett bilde som mulig av vannmiljøutfordringene i fylket, møter vi kommunene enkeltvis for å kvalitetssikre karakteriseringen/klassifiseringen i Vann-nett.

Før møtene legges alle vanddata i "Vannmiljø", "Vann-nett" deles i logiske vannforekomster og alle vannforekomster gis miljøtilstand, risiko og evt. en påvirkning. På møtene stiller personer fra kommunen som kjenner temaene landbruk, avløp og plan. Når det foreligger et slikt konkret forslag til karakterisering/klassifisering har det vært gode erfaringene med slike møter. Nye opplysninger framkommer også, særlig mht. drikkevannskilder og småkraftverk.

Vi har, i de fire kommunene vi har besøkt så langt, oppnådd en omforent oppfatning mht. status og utfordringer mht. vannmiljø i den enkelte kommune. Dette bør gi aksept for å fatte nødvendige tiltak.

Prioritert område: Oppfølging av naturmangfoldloven og forholdet til utvalgte naturtyper og prioriterte arter

Fylkesmannen har i oppdrag å drive opplæring og rådgiving knyttet til den nye naturmangfoldloven. Det ene er å bidra til at loven både internt/eksternt tas i bruk. Det andre er arbeidet med prioriterte arter (PA) og utvalgte naturtyper (UN) etter NML. 3 av de til nå utvalgte naturtypene forekommer i Nord-Trøndelag. Dette gjelder slåttemark, slåttemyr og kalksjøer. 3 av de til nå prioriterte artene forekommer i Nord-Trøndelag, dog sporadisk. Det vil komme flere PA og UN og oppgaveporteføljen på området er økende. En viktig oppgave i forhold til dette går på kartlegging, informasjon til grunneiere og kompetanseoppbygging. Videre omtale tar for seg UN.

Kurs og kompetanse i kommunene: Kommunene er den sentrale myndigheten i forhold til utvalgte naturtyper. Naturverdien skal veies mot andre hensyn og kommunene kan vurdere eventuelle erstatningslokaliteter. Lokalteter med utvalgte naturtyper som ennå ikke er kartlagt er uansett utvalgt. Dette krever god kunnskap om de utvalgte naturtypene i kommunene. Kurset vi hadde i juni 2011 viste at kommunene etterspør denne kunnskapen, og de vil ha mer! Både ren fagkunnskap, kunnskap om kartleggingsmetodikken og praktisk kunnskap fra felt. Hvordan "ser" naturtypen ut? Denne etterspørselen gir samtidig en mulighet til å nå kommunene med kunnskap.

Kartlegging Utvalgte naturtyper skal prioriteres i kartleggingen. Dette har vi fulgt, men kartleggingsbehovet er økende ettersom flere naturtyper blir aktuelle som utvalgte. Det er viktig at vi får økonomiske midler til å prioritere kartlegging på naturtyper som er aktuelle som nye utvalgte naturtyper. På denne måten kan vi ligge i forkant og ha god oversikt over utvalgte naturtyper i det de blir vedtatt som utvalgt.

Informasjon Grunneiere til utvalgte naturtyper (og økologiske funksjonsområder) skal informeres. Samtidig er det forventet at vi informerer grunneiere i forkant av kartlegging. Til nå har omfanget vært begrenset, men vi ser at i 2012 blir det problematisk å gjennomføre dette med de verktøyene vi har tilgjengelig (spesielt med tanke på informasjon i forkant av kartlegging). Vi må ha en mulighet til å kjøre analyse (overlay) direkte mot matrikkelen for å kunne gjøre dette på en god måte. Pr. i dag har vi for dårlig tilgang til eiendomsdata, samt at kartverktøyet ikke håndterer flater (eiendommer) med flere gnr/bnr. Vi kan håndtere dette manuelt for få områder, men når informasjonsbehovet øker blir det ikke mulig å løse slik vi gjør det i dag. Dette løses best i en felles løsning for alle embetene. Det haster!

2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

Rapporteringsåret 2011 har vært preget av flere omganger med krisehåndtering hos Fylkesmannen. I rekkefølge nevnes jordskjelv, tsunami, kjernekraftulykke i Japan - terrorhandlingene i Oslo og på Utøya - uværene Berit og Dagmar. Terrorhandlingene og uværene krevde en aktiv håndtering av Fylkesmannen, og er forøvrig nærmere omtalt under aktuelt resultatområde i kapittel 3. Håndteringen av kjernekraftulykken i Japan besto stort sett i å motta informasjon og råd fra Statens strålevern.

I terrorhandlingene på Utøya mistet Nord-Trøndelag 3 ungdommer, noe som satte krisehåndteringen i et spesielt perspektiv.

Uværene Berit og Dagmar rammet nok andre deler av landet hardere enn tilfellet var i Nord-Trøndelag. Allikevel ønsker Fylkesmannen å peke på at slike hendelser representerer en særskilt utfordring for øykommunen Leka. I tillegg til mulig svikt i kraft- og teleforsyning vil uvær mange ganger føre til at øysamfunnet blir isolert pga. av ferjetrafikken opphører og at man ikke har helikopterflyvær. Dette var tilfelle denne gangen også.

Som en del av evalueringen av uværshendelsene har Fylkesmannen gått inn med særskilt hjelp til Leka. Dette gjelder bl.a. bruk av skjønnsmidler for å bedre egenberedskapen innenfor nødstrømsforsyning og initiering av nabohjelp hva angår IKT-kompetanse.

Fylkesmannen ønsker også i dette punktet å trekke frem det grenseover-skridende samarbeidet som foregår i regi av Grenseredningsrådet for Jämtlands län, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag (også nevnt i kapittel 3). Det er to INTERREG-prosjekter som foregår parallelt og innflettet i hverandre, hhv prosjektet med felles digitalt kartverk og prosjektet Grenseoverskridende samarbeid for sikkerhet. Sistnevnte prosjekt har som formål å produsere øvelsesscenarier inkludert simulatormodeller. Fylkesmannen er involvert i begge prosjektene, men er mest sentral i det førstnevnte gjennom å delta i prosjektgruppe og styringsgruppe. I sistnevnte prosjekt er Høgskolen i Nord-Trøndelag og Mittuniversitetet de sentrale aktørene, mens vi er representert i referansegruppen. Begge prosjekter ble presentert og øvelse gjennomført under årets møte i Grenseredningsrådet. Prosjektene avsluttes hhv innen utgangen av 2012 og 2013.

2.7 Vergemål

For å forberede arbeidet med overtakelse av vergemålsmyndigheten ble de i løpet av 2011 ført tilsyn med 20 av 24 kommunale overformyndere. Dette arbeidet slutføres tidlig i 2012. Arbeidet har gitt god oversikt over utfordringene, og har fungert som en nyttig innledning til det videre arbeide med å forberede overtakelse av vergemålsmyndigheten fra medio 2013.

Fylkesmannen har i løpet av året besluttet at vergemålsmyndigheten skal legges til kommunalavdelingen, og har oppnevnt leder for myndigheten.

Mot slutten av året ble det også igangsatt en prosess for å avklare organisatoriske tilpasninger i

kommunalavdelingen. Dette arbeidet fortsetter i 2012.

Kapittel 3 - Resultatområder

Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

Nord-Trøndelag hadde tre kongelige besøk.

Hans Majestet Kongen var i Steinkjer 26. og 27. januar i forbindelse med NM på ski. Fylkesmannen utarbeidet program i samarbeid med Det Kongelige Hoff og Steinkjer kommune.

Kronprinsesse Mette Marit kom til Nord-Trøndelag 17. februar. Hun besøkte da tre kommuner: Levanger, Verdal og Inderøy. Besøket var initiert av Det Kongelige Hoff og programmet fokuserte på Kronprinsessens interesseområder; barn og unge, psykisk helse og inkludering.

Fylkesmannen utarbeidet program i samarbeid med Det Kongelige Hoff, de involverte kommunene, og følgende besøkssteder: Leira asylmottak, Sjøfsgården Voksenopplæring, Aglo Familiesenter, Rostad barne- og ungdomshjem og Munkeby kloster).

Hans Majestet Kongen var i Levanger 26. august i forbindelse med byen 1000-års jubileum. Fylkesmannen utarbeidet program i samarbeid med Det Kongelige Hoff og Levanger kommune.

00.2 Tildeling av ordener og medaljer

I 2011 har vi registrert 11 saker. Det er tildelt 6 fortjenstemedaljer i sølv og en søknad er sendt til Det Kgl. Hoff for endelig avgjørelse. Det er gitt avslag på en søknad og det er behandlet en forespørsel om behandling av søknad om tildeling av fortjenstmedaljer.

Fylkesmannen har også mottatt 2 forslag til tildeling av utmerkelser av Carnegies Heltefond som er videresendt til Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Miljøverndepartementet

Resultatområde 01 Naturens mangfold og friluftsliv

Vi har fortsatt ikke økonomisk basis over kap 1510 til å følge opp en del av de sentrale oppgavene. For å følge opp nasjonalparkene, prioriterte verneområder og arbeidet med rovdyr, er vi fortsatt avhengig av ekstern finansiering til lønn/ drift. Angående forvaltningsplaner, informasjon og tilrettelegging, har vi også i løpet av 2011 fått mulighet til å sette i gang betydelig virksomhet, men arbeidet tar tid. Tidsressursen til å foreta befaringer angående enkeltsaker er begrenset. Vi etterspørres vesentlig angående næringsutvikling og aktivitet i kommuner, men makter ikke å stille opp i den grad vi burde. Vi bidrar særlig inn i "Naturarvprosjektet" gjennom hovedprosjektledelse (LA-ansatt) og deltakelse i styringsgruppe.

Innen forvaltning av verneområder har vi fortsatt store utfordringer i videre arbeid med skjøtelsesplaner/forvaltningsplaner med bevaringsmål og i gjennomføring av tiltak. Mye viktig skjøtelsesarbeid er også i år utført, SNO gjør gode jobber. Arbeidet med utvidet skogvern tar stadig en del tidsressurser, og vi har et stort fokus på og oppmerksomhet fra omverdenen omkring andre utfordringer i skoglandskapet.

Arbeidet med vanddirektivet er høgt prioritert, og vi mener vi gjør vår del i forhold til forventet framdrift. Vanddirektivet krever imidlertid ressurser ut over det vi i dag har over kap 1510, og noe oppfølging av for eks. regelverket angående biloppsamlingsplassene og meldinger om enkelthendinger lider under den bemanning vi nå

har. Ressursbehov ad vandedirektivet er formidlet særskilt tidligere. Inndelingen i vannregioner har gitt fylkeskommunen i Sør-Trøndelag regionansvaret også for Nord-Trøndelag. Dette har medført at Nord-Trøndelag ikke har tilstrekkelig eierskap til prosessen. Fylkeskommunen i Sør-Trøndelag har ikke kapasitet til å bidra til god nok medvirkning i Nord-Trøndelag. Resultat er manglende prosessuell fremdrift som dertil vanskeliggjør også fylkesmannens arbeid noe.

01.1 Bærekraftig bruk og beskyttelse av leveområder

Utvidet skogvern:

Det pågår prosesser bl.a. med ALLSKOG og Norskog/Svenkerud (og grunneierne) skog på tilbudte områder (15-20) og som er på et eller annet stadium i "produksjonsløypa". 14 nye naturreservat (skogvern) ble vedtatt av av kongen i statsråd i 2011.

Verneplan Dåapma NP (Nord-Fosen):

Prosess-struktur etablert (Arbeidsutvalg, Referansegruppe), informasjonsbehov om interesser definert og informasjon innhentet, befaringsfase sommeren/høst 2011. Brukerinteresser og verneinteresser kartlagt og rapportert. Prosess går sin gang. Møter i AU og referansegruppe, møter med parter og andre etater. Samarbeid med Fylkesmannen i ST. Systematisering av data, rapportering til AU og referansegruppe.

Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalparkstyre ble konstituert den 15. desember 2010 og har fungert som forvaltningsmyndighet for Blåfjella-Skjækerfjella NP, Lierne NP, Skjækra LVO, Berglimyra og Klumplifjellet NR og Storfloa NR i hele 2011. Det er opprettet et arbeidsutvalg som behandler de fleste sakene. NP-styret har delegert deler av verneforskriftene til arbeidsutvalget. Det er avholdt 4 møter i nasjonalparkstyret hittil i år. FMNT fungerer som sekretariat for nasjonalparkstyret frem til ny nasjonalparkforvalter er ansatt. Stillingen ble lyst ut våren 2011, og ny nasjonalparkforvalter begynte i stillingen 1. januar 2012. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har fortsatt forvaltningsmyndigheten for Børgefjell NP og Skarvan og Roltdalen NP.

Marin verneplan:

Vi er i rute, har klar en grunneierliste for eiendommer som blir berørt av det foreslåtte marine verneområdet: Borgan og Freløy i Vikna. Øvrig område for N-T i andre runde er Iverryggen som ligger utenfor vårt ansvarsområde i sjø. Når det gjelder oppstartsmelding for områder i marin verneplan, andre runde avventer vi melding fra DN.

Forvaltning og naturoppsyn i verna områder:

Flere skjøtselsprosjekter finansiert gjennom SNO er videreført i 2011, som rydding av fremmede arter i verneområder (rynkerose og lupin) rydding/skjøtsel av slåttemyr, rydding av gjengroingsvegetasjon i kystlynghei.

Info-plakater er utarbeidet for 12 verneområder, er i gang med temavise infoplakater for Tautra.

Har gjennomført en dagsamling for 9 kommuner med lokal forvaltning av mindre verneområder og følger opp kommunene med veiledning og kommunikasjon om tiltak. Har nylig fått oppdrag fra DN om gjennomgang av verneforskrift for Tautra.

Bestilte tiltak i nasjonalparkene er igangsatt. Midlene ble tildelt til SNO lokalt med unntak av midler til ornitologiske undersøkelser i Lierne NP. De ornitologiske undersøkelsene i Lierne NP er gjennomført og rapportert i 2011. Skisse til forvaltningsplan for en del Statskogsområder lages under sluttbehandling i MD.

Forvaltningsplaner for 15 etablerte verneområder skog skal lages, men er "på vent" (ressursspørsmål). En forløpig skisse til forvaltningsplaner for en del frivillig skogvern områder er laget som en del av prosess.

FM deltar aktivt i Naturarvprosjektet "Magisk opplevelser i Nord-Trøndelag" både gjennom daglig prosjektledelse og styringsgruppa.

FM har en leieavtale med Kystverket når det gjelder fyrstasjonen på Sklinna. Aktiviteten i utleieforholdet er relatert til behov for husvære i forbindelse med kartlegging, overvåking (SEAPOP), forvaltnings- og oppsynsvirksomhet. Blant annet bruker forskere fra NINA Sklinna som base ca 2 mnd i løpet av året.

FM er involvert i og en sterk pådriver av oppbyggingen av et Ramsar - informasjonssenter på Ørin i Verdal

kommune.

Har igangsatt forvaltningsplanarbeid (intern sekretær) for Øvre Forra, inkl oppretting av referansegruppe.

Det pågår utarbeiding av skjøtselsplaner for Hattmoenget naturreservat samt for 7 reservater med flommarksskog og 7 reservater med edellauvskog. Skjøtselsplanene forventes ferdigstilt i mars 2012. Skjøtselsplan for Skeisnesset fuglefredningsområde inngår i plan for et større område (utvalgt naturtype, kystlynghei, og UKL). Skjøtselsplanen leveres oss i april 2012. En skjøtselsplan for Kjeøya naturreservat ble ferdigstilt i januar 2012.

FM har en tabellarisk oversikt over status skjøtsel-/forvaltningsplaner på de verneområdene og har et etterslep på få utarbeidet disse. Det er stort behov for prioritering og ressurstilgang på dette arbeidet i de kommende år.

Helhetlig vannforvaltning: (vanndirektivet) FM er godt kjent med miljøtilstanden i vannforekomstene i NT og de ulike påvirkninger som finnes. Vi er i rute med innlegging i vannmiljø, klassifisering og fullkarakterisering av vannforekomster og vurderinger i Vann-Nett. Det meste av overvåkingsdata er lagt inn eller legges inn i vannmiljø fortløpende.

For pilotområdene Follafjorden og Stjørdalsvassdraget er karakterisering-klassifisering ferdig, og flere tiltak gjennomført eller i gang. Bl.a er det foretatt registreringer av oppgangshindre for fisk i Stjørdalsvassdraget, punktutslipp i landbruket er utbedret, og tilskuddsordninger i landbruket er endret. Mht til oppfølging av handlingsplanen for Stjørdalsvassdraget, savnes innsats fra KLIF, som er myndighet mht gruveavrenning. Gruveavrenning er vurdert til den største utfordringen i dette vannområdet.

Det ble i 2011 engasjert konsulenthjelp til overvåking i 4 innsjøer i Stjørdal og 11 bekker i Inn-Trøndelag vannområde. Tidligere år er det også gjennomført overvåking ved mange vannforekomster, og erfaringene herfra gir oss et godt referansegrunnlag for øvrig klassifisering. Undersøkelsene er samkjørt med handlingsplan for kalksjøer der det er aktuelt

For de nye vannområdene er vi også godt i gang med klassifisering/karakterisering. Vi har så langt presentert og fått aksept for forslag til karakterisering/klassifiseringsresultat for 5 kommuner i de nye områdene.

Vi har hatt særlig godt samarbeid med Stjørdal, Nærøy og Grong kommuner i 2011, som har satt av personellressurser. Vi har ellers hatt møter/befaringer. Det fungerer godt å møte kommune for kommune, gå igjennom vannmiljø og vann-nett i lag, foreta befaringer på utvalgte lokaliteter i lag, og evt. gjennomføre enkel overvåking som et supplement til mer inngående overvåking av konsulenter ved utvalgte "versting" lokaliteter. Inntrykket er at den reelle situasjonen er bedre enn hva som framkommer etter grovkarakteriseringen. Fagkunnskap legges til grunn, alle vurderinger begrunnes i vann-nett.

Det mangler klassegrenser for en del vanntyper, bla. humusholdig vanntype med høgt kalsiuminnhold. Her har NIVA en jobb å slutføre. Vi har bidratt på fagsamling med innspill til revisjon av veilederen for klassifisering av vannforekomster. Overvåkingsdata fra sektormyndigheter, bla MOMC-undersøkelser fra oppdrettsnæringen, bør legges inn i vannmiljø.

Motorferdsel i utmark:

FM registrerer et økende press mht motorferdsel i utmark, særlig barmarkskjøring. Søknader mht funksjonshemmede og næringskjøring (utleiehytter jakt/fiske) dominerer. Sterkt økende antall ATV'er bidrar også til økende press lokalt.

FM arrangerte jan-2011 seminar om motorferdsel i utmark med kommunene som målgruppe. Foredragsholdere fra FM, DN, Politiet, SNO, kommunene mfl. - gode tilbakemeldinger.

Gjennom løpende arbeid med lovlighetskontroll opphevet FM i 2010 flere kommunale vedtak etter § 6 i forskriften. Begrunnelsen for oppheving var at både antall gitte turer i vedtakene var urimelig høye og begrunnelsene for svake i forhold til de rammer som er satt i regelverket.

FM bruker betydelige ressurser på veiledning av kommuner, men også overfor mange enkeltpersoner

FM mener det er et sterkt behov for revidering/ajourføring av veileder T-1/96.

Kulturlandskap:

Handlingsplan for slåttemark og kystlynghei er iverksatt i 2011. Skjøtselsgrupper er etablert og det er utarbeidet fem skjøtselsplaner for slåttemark og en skjøtselsplan for slåttemyr. Det er inngått tre avtaler om skjøtsel på

bakgrunn av disse planene. Forvaltningen av Skei utvalgt kulturlandskap foregår i godt samarbeid med landbruksavdelingen og vi deltar i styringsgruppen for Skei UKL.

01.2 Bærekraftig bruk og beskyttelse av arter, bestander og genressurser

Rovviltforvaltning:

Rovviltforvaltningen skjer i tråd med rovviltneemndas vedtatte forvaltningsplan (revidert og godkjent 30.mai). FMNT sitter som sekretariat for rovviltneemnda i region 6. Alle saksdokumenter for rovviltneemnda, samt tillatelser/avslag på fellingssøknader blir fortløpende lagt inn i Share-point. Rovbase oppdateres fortløpende med relevant data (ved kvotejakt, lisensfelling, erstatning, skadefelling etc.). FMNT har hatt informasjonsmøter med alle kommuner i fylket, hvor relevant informasjon vedrørende rovviltforvaltning var tema (innsynsløsning Rovbase, elektronisk søknadssenter, prosedyrer ved skadefellingstillatelser, generell rovviltforvaltning, Rovviltportalen etc.).

Rovviltforvaltningen trekker som kjent betydelige ressurser. Forholdsvis høye budsjetterammer for forebyggende og konfliktdempende tiltak har gjort det mulig å få til flere tunge langsiktige tiltak. Fokuset er fortsatt på en positiv måte rettet mot driftsmessige løsninger, f. eks rovdysikre gjerder både som helsesongs-beite og i kombinasjon med tidlig heimsanking. Skade-nivået i 2011 var lavere enn for 2010. Dette er positivt.

Forvaltningsregimet for rovdyr stiller store krav til grunnkunnskap om blant annet bestandenes størrelse, sammensetning som kjønn og alder og utvikling. Dette er en kontinuerlig utfordring. Det er svært bra at vi får en kontinuerlig innsats på DNA-analyser på bjørn og jerv. Dette er til stor nytte. Ytterligere nytte hadde det vært om DNA gav slektskapsdata. Samarbeidet med SNO innen feltet er godt. Det er fortsatt ønskelig med mulighet for noe omstillingsarbeid innen småfenæringen. Fylkesmannen ved landbruksavdelinga arbeider med dette opp mot LMD.

Rovdyrforliket i Stortinget gir forutsigbare politiske rammer for en tid og gjør det dertil mindre lokalpolitisk aktuelt å eskalere problematikken. Dette gjør vårt arbeid noe enklere.

Lanseringen av forskningsprogrammet Rovdyr – Sør-samisk reindrift er et viktig tiltak for videre utvikling av rovviltarbeidet i Nord-Trøndelag. FM anser det særlig viktig å få etablert et rovdysenter i Indre Namdal, med sin rovdyskole. Samarbeidsavtalen mellom Høgskolen i Nord-Trøndelag (HINT) og Familieparken i Namsskogan er meget positivt. Statsrådets "gave" på 1 mill.kr til rovdyskolen likeså. Vi håper dette bærer bud om en fremtidig autorisering av et rovdysenter her.

I vårt betydelige skoleretta arbeid innen rovdyr gjennom familieparkens rovdyskole for 5.klassene og Lierne nasjonalparksenters opplegg for 7. klasse ser vi et stort behov for lokalisering av en naturveileder i Indre-Namdal.

Forskrift angående erstatningsoppgjør på reindrift angir tidsfrister for når erstatning skal utbetales. Det at FM får tilgang til grunnmaterialet for erstatningsoppgjøret så seint som de siste årene gjør det ikke mulig å oppfylle slike forventninger, noe som i sin tid skaper unødig frustrasjon til brukerne. Vi har gjentatte ganger bedt DN følge opp denne.

Kartlegging og overvåking av biologisk mangfold:

FM holder stort trykk på kartlegging og kvalitetssikring på biologisk mangfold. En rekke plan- og inngrepssaker fordrer kunnskaps om BM. Naturbase oppdateres kontinuerlig og noe etterslep er jobbet inn. Arbeid med å oppdatere manglende områdebeskrivelser og kildehenvisninger er påbegynt.

Slåttemark, slåttemyr og kalksjøer har vært prioritert i kartlegging p.g.a. status som utvalgte naturtyper. 44 slåttemarklokalteter er kvalitetssikret, slåttemyr kartlegges i hele fylket, 22 kalksjøer eller mulige kalksjøer i fylket undersøkes. Generell kartlegging etter DN-håndbok 13 for Høylandet er ferdigstilt. Kartlegging av kalkskog i Snåsa, Steinkjer, Verdal og Levanger er ferdigstilt.

Det forventes at grunneier informeres direkte i forkant og etterkant av kartleggingene. Pr i dag har vi ikke tilgang til verktøy som løser dette på en tilfredsstillende måte. For å lage fullstendige og korrekte grunneierlister må vi kombinere flere verktøy, noe som blir svært ressurskrevende for større områder (mange flater). ArcGIS-SHAPE filer koblet mot grunneierlister (som er den mest brukte måten å lage grunneierlister på) gir kun ett gnr/bnr pr. eiendomsflate, noe som blir ukorrekt i en del tilfeller. P.g.a. dette må enkeltområdene sjekkes manuelt i annet verktøy for å få komplette lister. Dette er svært tidkrevende. En bedre fellesløsning for embetene på dette må på plass snarlig.

Kurs for kommuner og konsulenter i bruk og kartlegging av naturtypedata er avholdt over to dager. Ca 30 deltakere og gode tilbakemeldinger med stort ønske om videreføring.

Forvaltning av trua arter:

Kartlegging av foreslått prioritert art (PA) Stor salamander er videreført i 2011. Flere nye interessante funn, området Levanger/Tautra er utvidet i østlig retning med mange gode lokaliteter. Ny nordgrense for stor salamander er funnet på Byafjellet i Steinkjer kommune. Med disse nye opplysningene er det svært aktuelt med flere undersøkelser i det mellomliggende området (Steinkjer-Levanger).

Det er gjennomført kartlegging av elvemusling i flere kommuner hovedsakelig for å avklare bestandsstatus i kjente lokaliteter. En mer detaljert kartlegging er foretatt i vassdrag med kraftutbygging. Handlingsplan for *elvemusling* er fulgt opp (tiltak og registrering av utbredelse) og dokumentasjon er gitt for å gi elvemusling mulig status som prioritert art etter Naturmangfoldloven.

Utbredelse av namsblank/småblank er registrert i sidevassdrag til øvre Namsen i samarbeide med NINA. Faggrunnlag for *namsblank/småblank* er utarbeidet i samarbeid med NINA.

Har fått faggrunnlaget for handlingsplan for *taigabendellav*. Har utgitt rapport om statusen for *horndykker* i NT. *Trøndertormose* vil trolig være med i neste runde av prioriterte arter. Følger opp HiNTs prosjekter om kartlegging av *lappfiskand*, *sædgås*, *brushane* og *alpine dykkender*.

Utarbeiding av faggrunnlag for lavararter i kystgranskog (*oresinoblerlav*, *trønderringlav*, *granfiltlav* og *trønderlav*) er noe forsinket pga konferering med et bredere skogfaglig miljø underveis. Utkast vil oversendes DN i februar/mars 2012 for en gjennomgang.

I tilknytning til *hubro* er det igangsatt et aktivt samarbeid med Høgskolen I Nord-Trøndelag, Norsk Ornitologisk Forening, Fylkesmannen i Nordland og Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE). Dette er kvalitetssikring i felt av eksisterende data, nykartlegging og i siste runde vil dette materialet brukes som grunnlag opp mot NTE for gjennomføring av tiltak opp mot 22 kv – nettet i fylket. Dette for eventuelt å redusere muligheten for ”fangst” hvor vi har viktige områder for hubro og hvor det samtidig eksisterer i dagen denne type nett. Det er lagt opp til at den mest intensive aktiviteten knyttet til hubro og tiltak vil foregå i 2012 og 2013.

Har startet arbeidet med å kartlegge og verifisere gamle opplysninger om hekkeplasser for kongeørn.

FM er representert i organiseringen av interregprosjektet på Fjellrev.

Forvaltning av anadrom laksefisk:

Forskrift om laksefiske i vassdrag utarbeidet i samarbeid med Direktoratet for naturforvaltning (DN), prosessen for 2012 igangsatt.

Forskningsprosjekt om beskatning og gytemål iverksatt i Namsen i samarbeid med Kunnskapscenteret for laks og vannmiljø (KLV).

Fangststatistikk for elvefiske etter laks er under innsamling. Sjølaksefiskere er registrert. Har overvåket og samlet inn data fra rømt oppdrettslaks i samarbeid med fiskeridirektoratet.

Ny dialog er opprettet med lakseoppdretterne i håp om å redusere konflikten med villaks (rømming/lakselus).

Fortløpende samarbeid med Statens naturoppsyn (SNO) og Politiet om lakseoppsyn.

FM NT har deltatt i kjemisk behandling av Vefsnvassdragene.

01.3 Fremmede arter og GMOer

Fylkesmannen har gjennomført en spørreundersøkelse med kommunene i Nord-Trøndelag om temaet "Fremmede Arter i Nord-Trøndelag". Dette etter modell fra opplegget i Oslo og Akershus. Svarene vil blant annet danne grunnlag for prioritering og gjennomføring av tiltak for å fjerne/ redusere fremmede skadelige arter i fylket i en større satsing i 2012. Samtidig tas det sikte på å kunne ferdigstille handlingsplanen for fremmede skadelige arter i

Nord-Trøndelag senest i løpet av første halvår 2012.

FM har bidratt til videreføring av tiltak mot lupiner i Hegramo NR i Stjørdal (lokal forvaltning), bekjempelse av rynkerose på Rinnleiret, Ørin, og Horta, rydding av sitkagran i Skeisneset. I tillegg er det foretatt tiltak mot spredning av lupiner og kjempespringfrø langs Stjørdalsvassdraget og Ognavassdraget.

Det er opprettet samarbeid med Länsstyrelsen i Jämtland for å hindre videre spredning av kanadarøye fra Holdenvassdraget (No) til Torrön (Sv). Utbredelse av ørekyte i øvre Namsen holdes under overvåking i samarbeid med DN/NINA.

01.4 Friluftsliv

Ivaretagelse av attraktive friluftsområder foregår kontinuerlig og er en overordnet ledetråd ved behandlingen av enkeltsaker og i den generelle veiledning.

Resultatområde 03 Vannforurensning, miljøgifter og avfall

Se omtale på underområder.

03.1 Overgjødning og nedslamming

Følger fortsatt opp avvik i forhold til avløpsaksjon i 2008. Har gitt varsel om tvangsmulkt i 2 kommuner hvor avvik fortsatt ikke er lukket. Avvik fra avløpsaksjon i 2010 er lukket.

Avløpsdata i "Forurensning" vedlikeholdes jevnlig og skal være oppdatert

03.2 Oljeforurensning

Gir faglige råd ved behov.

03.3 Miljøgifter

Tiltak på prioritert grunnforurensningslokalitet (B-lista, påvirkn.grad 3, Meråkerverkstedet AS) er gjennomført og rapportert, og saken er avsluttet. Lokalitetsinformasjon er oppdatert i grunnforurensningsdatabasen.

FMNT har, i samarbeid med FMST og FMNO, valgt å kjøpe konsulenttenester for å kvalitetssikre lokalitetsinformasjon i grunnforurensningsdatabasen. Tilbyder er Asplan Viak, arbeidet pågår og vil bli slutført innen vinter 2012.

03.4 Avfall og gjenvinning

De fleste større havnene har utarbeidet planer for mottak av avfall fra skip. Planene er gjennomgått, og det er gitt tilbakemelding på hva som kan forbedres. Dette vil følges opp i en landsomfattende kontrollaksjon i vår.

De tre større deponiene Skjördalen, Tranamarka og Stormyra følges fortløpende opp. Klif har mottatt de data som foreligger i NT (rapportering av sigevannsdata er gjort via Altinn).

Fylkesmann i Nord-Trøndelag, Inge Ryan, har tatt initiativ til en aksjon mot forsøpling i Nord-Trøndelag. Det er sendt ut veiledningsmateriale til kommunene i forbindelse med dette, og gjort henvendelser mot næringslivet. Aksjonen ble påbegynt i 2011, og skal videreføres i 2012.

Resultatområde 04 Luftforurensninger og klima

Se rapportering under pkt 04.1 Klimaendringer

04.1 Klimaendringer

Alle kommuner i Nord-Trøndelag har utarbeidet klima- og energiplaner.

FM formidler statlig klimapolitikk, herunder de statlige planretningslinjene for klima- og energiplanlegging i kommunene. Klimaendringer/klimatiltak følges opp mot kommunene etter kontrollaksjon for avløp 2010. Tema skal være en del av kommunenes ROS-analyser m/handlingsplaner.

Fylkesmannen har jevnlig møter i "FMs klimapanel" som er et internt klimanettverk bestående av Fylkesmannens avdelinger.

04.3 Luftforurensning

Løpende oppgave – bistand og veiledning gis ved behov.

04.4 Støy

Løpende oppgave - bistand og veiledning ved behov. FM påser at støy er ivarettatt i kommunenes planlegging (plansaker etter plan- og bygningsloven).

Har brukt en del på generell veiledning i støyregelverket (forurensningsforskriften og T-1442).

Resultatområde 05 Internasjonalt miljø samarbeid og miljø i nord- og polarområdene

MVA har ikke oppgaver på dette området.

05.1 Miljø samarbeid i internasjonale miljøfora, herunder EUs miljø samarbeid og UNEP

MVA har ikke oppgaver på dette området.

05.2 Geografisk rettet miljø samarbeid, herunder miljøbistand

MVA har ikke oppgaver på dette området.

05.3 Miljø samarbeid i nord- og polarområdene

MVA har ikke oppgaver på dette området.

Resultatområde 06 Planlegging for en bærekraftig utvikling

Når det gjelder planområdet er presset på våre kyst- og strandområder stadig økende, særlig i forhold til fritidsboliger og småbåthavner. Det holder hardt å ha kapasitet til å håndtere alle plansaker som strømmer inn. Implementering av ny planlov og tolking av nye nasjonale retningslinjer om differensiert forvaltning i strandsonen krever en del ekstra tidsressurser.

Nord-Trøndelag er et stort fylke med til dels store avstander mellom/i kommunene. Økt mengde plansaker gir utfordringer i forhold til å få gjennomført "tidkrevende", men nødvendige befaringer i felt. Ser behov for økning i

ressurser for å få bedre kontinuitet i plansaksbehandlingen.

FM bidrar i mange plan- og inngrepssaker og i prosesser med kommuner og sektormyndigheter til at viktige arealer blir ivaretatt. Vi har et betydelig press særlig på inngrep i strandsonen (Pbl), småkraftsaker (vannressursloven).

06.1 Arealpolitikk og samfunnsutvikling

Nasjonal politikk er formidlet gjennom uttalelser til søknader om dispensasjon fra plankrav og bestemmelser og til regulerings- og arealplaner. FM deltar med sine fagavdelinger i de fora som måtte være nødvendig.

FM har egen plangruppe sammensatt av saksbehandlere, med kompetanse om beredskap, landbruk, miljø og plan/bygningsjuss.

FM har årlig en fagsamling for plan- og byggesaksbehandlere.

Som følge av endring av plan- og bygningsloven behandles energisaker (Vindkraft, småkraft) utenfor plansystemet. Når det gjelder planer for vindkraft og vannkraft har Nord-Trøndelag Fylkeskommune besluttet (politisk) ikke å utarbeide regionale planer (fylkesplaner).

FM gjennomfører løpende saksbehandling innen *vindkraftsaker* og *vannkraft-utbyggingssaker*.

FM utarbeider oversikt over behandlede *konsesjonssaker* og *meldinger* for vannkraftverk

06.2 Fylkesmannen som styringsmessig bindeledd og rettssikkerhetsgarantist

Vi avholdt 4 meklingsmøter i 2011, og det ble oppnådd enighet i alle 4 sakene, slik at vi ikke har sendt noen innsigelsesak til avgjørelse i departementet i 2011.

I samarbeid med fylkeskommunen hadde vi høsten 2011 den årlige samlingen for planleggerne i kommunene.

Vi gav uttalelse til 82 forslag til reguleringsplaner i 2011. På grunn av nødvendig prioritering av andre oppgaver har vi for store deler av 2011 ikke gitt uttalelse på planjussen når vi har hatt reguleringsplaner på høring. Denne oppgaven gjenopptar vi i løpet av 2012, da vi bl.a. av de klagesaker vi får inn, ser at det er behov for at vi utfører denne oppgaven.

Vi mottok 3 forslag til kommuneplanens arealdel i 2011. Den nye loven gir både kommunene og oss mer utfordringer enn det vi setter pris på. Vi ser fram til å få veileder til kommuneplanens arealdel med konkrete eksempler.

06.3 Samordning av statlige interesser

FM har i løpet av 2011 deltatt aktivt i arbeidet med utarbeidelse av regional planstrategi for Nord-Trøndelag. Arbeidet har foregått både i sentral prosjektgruppe og arbeidsgrupper på forskjellige tema.

FM deltar dessuten med flere avdelingsrepresentanter i regionalt planforum hvor statlige og regionale myndigheter møtes. Møtene avholdes månedlig

06.4 Kart og geodata

Utvikling innen kart og geodata er et springende punkt for stadig bedre saksbehandling og service til våre brukere. Ny kartinnsynsløsning (www.gint.no) i 2010 bidrar til økt bruk av GIS i embetet og blant andre brukere. Mange nye regionale datasett er gjort tilgjengelig. Eiersøk er tilrettelagt. "Kart i sak" er snart klart for bruk. Oversikten over naturfaglige temadata begynner å bli god. Eksempel på datasett etablert i år: biobrenselanlegg, fugletårn, avfallsdeponi, avfallsselskap, befolkningsstatistikk, rovdryssikre gjerder, skilt verneområder.

Det er gitt kursing i bruk av kartløsning internt og mot kommunene på ulike seminarer (GINT, Artskart).

Temadata fra ny kartinnsynsløsning er presentert i Miljøstatus. Video er også lagt ut på sidene.

Resultatområde 07 Tverrgående virkemidler og oppgaver

Se rapportering under 07.2 og 07.3

07.1 Sektorovergripende arbeid

Database "Forurensning":

FM har en superbruker på "Forurensning", oppdaterer mest mulig løpende. Bruker Forurensning både til egenrapporter fra bedrifter som rapporterer via Altinn, og til de øvrige egenrapportene.

Det er foretatt gjennomgang og opprydding i industrideponiene i Forurensning.

"Miljøstatus":

Alle temasider har hatt gjennomgang/revisjon to ganger i løpet året. Miljøstatus er i økende grad brukt for å henvise til nærmere informasjon. Spesielt sidene om rovdyr har fått en betydelig overhaling. Nye sider om utvalgte naturtyper. Kart fra egen kartinnsynsløsning er tatt i bruk på flere av sidene.

Vi registrerer at antall besøkende på "Miljøstatus" er økende.

07.3 Virkemidler og prosesser

Gebyrfinansiering ad forurensningsloven har sikret grunnlag for større innsats. Så langt har dette gitt mulighet for delfinansiering av en fast stilling ved avdelinga. Vi har imidlertid hatt noe begrenset kapasitet i 2011 til å klare å ta ut hele potensialet for gebyrinntekter. Dette skyldes mindre bemanning i perioder av året.

Arbeidet med å gå gjennom eksisterende tillatelser og erstatte disse med de nye industrikapitlene pågår, bl.a. er mange pukkverk gjennomgått mht. oppheving av tillatelser. Noe arbeid gjenstår.

Ingen anmeldelser i 2011, en inndragning av tvangsmulkt. Vi har i 2011 mottatt politiets avgjørelse av en sak som ble anmeldt i 2010 (Akuttutslipp av sigevann fra avfallsdeponi). Den saken ble henlagt etter bevisets stilling. Politiets avgjørelse er ikke påklaget av fylkesmannen.

Norsk Protein har fått endret tillatelsen iht. klageavgjørelse i Klif. Alle flyplasser i NT er konsesjonsbehandlet (ingen endringer i tillatelsene i 2011).

Har laget kontrollplan i basen "Forurensning". FM deltok i kontrollaksjoner rettet mot biloppsamlingsplassene, akvakultur, notvaskeriene, næringsmiddelindustrien og asfaltverkene (+risikoaksjonen/fellesaksjonen) i 2011. Tilsynene er rapportert iht. Klif sine krav.

FM deltar i regionalt tilsynssamarbeid i regi av Arbeidstilsynet Midt-Norge, og gjennomfører som følge av dette noen fellestilsyn med andre HMS-etater.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
01 Naturens mangfold og friluftsliv	kr 2 911 582,86	kr 383 298,51
03 Vannforurensning, miljøgifter og avfall	kr 1 319 320,71	kr 0,00
04 Luftforurensninger og klima	kr 223 350,86	kr 0,00
05 Int. miljøsamarbeid i nord- og polarområdene	kr 0,00	kr 0,00
06 Planlegging for en bærekraftig utvikling	kr 2 041 345,91	kr 0,00
07 Andre virkemidler	kr 1 539 410,55	kr 0,00
Andre oppgaver under MD	kr 712 897,04	kr 0,00
Sum:	kr 8 747 907,00	kr 383 298,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Landbruksbasert næringsutvikling

21.1 Jordbruk

Sentrale utviklingstrekk og drivkrefter i utviklingen av landbruket

Den samlede jordbruksproduksjonen i Nord-Trøndelag fortsetter å øke, selv om antall aktive bruk er redusert med 3,5 prosent fra 2010 til 2011. Figuren nedenfor viser utviklingen i Nord-Trøndelags andel av jordbruksproduksjonen fra 2000 til 2011. Nord-Trøndelags andel av totalbefolkningen går ned, men for de fleste jordbruksproduksjoner øker den relative andelen. Innenfor kjøttproduksjon har det vært en nedgang i andel avlspurker og i andel søyer. Potetproduksjonen har gått ned, mens det innenfor de andre produksjonene har vært en relativ vekst siste tiår.

Vi opplevde en smørkrise før jul i 2011, norsk landbruksproduksjon kunne ikke dekke etterspørselen fra norske forbrukere for melkeprodukter. Fylkesmannen har gjennomført en kartlegging til alle melkeprodusenter i Nord-Trøndelag. Resultatene er urovekkende i forhold til at det hersker stor usikkerhet knyttet til framtidvalg for produsentene. Mange er usikre på om de ønsker å satse videre som melkeprodusenter, og mange har en uavklart rekrutteringssituasjon.

Produksjonsinntektene for Trønderbonden økte i 2010, men økningen i variable og faste kostnader var like stor og gjorde at vederlaget til arbeid og egenkapital per årsverk var om lag det samme som i 2009. Det er imidlertid svært ulik utvikling i resultatet mellom de ulike produksjoner. Jordbruksinntektene for landet samlet økte med 8 %, eller om lag 16 400 til kr 227 400 per årsverk fra 2009 til 2010. Hovedårsakene til at Trønderbonden har en vesentlig lavere inntektsutvikling enn landet forøvrig, er sammensatt. Det skyldes i følge NILF delvis høyere kostnadsvekst i Trøndelag, og et stort innslag av melk, og det forholdet at Østlandet hadde et meget godt kornår i 2010, mens det motsatte var tilfelle for Trøndelag.

Kunnskap er en sentral produksjonsfaktor uavhengig av hvilken landbruksproduksjon man driver. Alle har behov for ny kunnskap eller fornying av kunnskap; dagens matprodusenter, rådgivere og de unge som skal ta skolevalg for framtidens yrkesvalg. Næringa, organisasjoner og myndigheter har i felleskap gått sammen om et kunnskapsløft for landbruksnæringa samlet, *Kunnskapsløft Trøndersk landbruk*. God kunnskap er avgjørende på alle ledd, og skal på sikt bidra til økt forståelse, bedre lønnsomhet og bedre motivasjon for å ta del i mulighetene som ligger i matproduksjon og bygdenæringer for øvrig.

I melding fra Stortinget nr 9 (2011-2012), Landbruksmeldinga, er det formulert målsettinger i forhold til egen landbruksproduksjon. Befolkningen er i vekst, og det antas en økning på 1 prosent hvert år fram til 2030. Målet i forhold til egen produksjon er at Norge skal opprettholde en selvforsyningsgrad på 50 prosent, selv om befolkningen øker, noe som betyr at også produksjonen i gjennomsnitt må øke med 1 prosent per år fram mot 2030. Landbruket i Nord-Trøndelag ønsker å ta denne utfordringen og ser det også som en mulighet å ta en større andel av produksjonsøkningen enn gjennomsnittet. Fylket er godt rustet med gode fagmiljø, og har naturgitt forutsetninger for økt produksjon basert på grovfôr gjennom økt utnyttning av beiteressursen. Et sterkt jordvern er også sentralt for å ha tilgang på nok areal dyrket mark for framtidens behov for mat. Jordvernet utfordres i dag i hovedsak gjennom større veg og jernbaneprosjekter, og gjennom by- og tettstedsutvidelser.

Økonomiske virkemidler- hovedutfordringer

Det er stor og interessen er økende for miljøvirkemidler. Antall søkere til PT og avløserordningene justeres ned i takt med strukturutviklingen. Det samme gjelder organisert beitebruk. Interessen for BU-midler er stabilt høg. Det er en utfordring for en del kommuner å ha tilstrekkelig kompetanse og bemanning for å løse sine forvaltningsoppgaver innen økonomiske virkemidler. Fylkesmannens arbeid med forvaltningskontroller og foretakskontroller har bidratt til å styrke kompetansen. Enkelte kommuner har samarbeidsløsninger. Dette har styrket kapasitet og kompetanse. Fylkesmannen har økt sin egen ressursbruk og kompetanse innen forvaltning og kontroll over tid. Det er likevel utfordrende for embetet dersom det dukker opp flere tunge saker innen foretakskontroll på kort tid. Det er også en utfordring at enkelte klagesaker har blitt liggende lenge i SLF.

Hovedutfordringer knyttet til bruken av juridiske virkemidler og regelverksforvaltning mv.

Hovedutfordringen knyttet til bruken av de juridiske virkemidlene (på jordsiden), slik Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ser det, er at regelverket betinger mye utøvelse av skjønn, som blant annet setter store krav til å frambringe riktig faktum (blant annet opplysninger flere år tilbake i tid). Det forhold at regelverket legger opp til utøvelse av mye skjønn vanskeliggjør forutsigbarheten både for den/de som er part(er) som skal forholde seg til dette lov/regelverket, samt for den/de som skal utøve dette skjønnet.

Framskaffelse av riktig faktum er også ofte tidkrevende og vanskelig fordi at noen av de som driver konsesjonsbelagt husdyrproduksjon er svært lite samarbeidsvillige samt at en ofte må frambringe opplysninger fra flere år tilbake i tid. Både med hensyn til å få tilgang til tiltakshavers eiendom, samt opplysninger fra andre, som er en nødvendig forutsetning for å ha mest mulig korrekt beslutningsgrunnlag kan gjøre sakene vanskelige og tidkrevende.

Praktisering av regelverket betinger også innsikt på et bredt spekter av lov/regelverk, som landbruksavdelingen, tidligere i beskjednen grad har vært i befattning med. Dette forutsetter at en vil måtte ta noe tid før en føler at en har nødvendig trygghet i arbeidssituasjonen i slike saker.

Midler til rovviltforvaltning, kapittel 1144 post 77

Rovviltskompensasjonen er brukt som lønnstilskudd for fylkesagronomen i husdyrbruk. Kompensasjonen er for liten til å dekke det arbeid som legges ned. Rovviltutfordringene er fortsatt meget store, og skyldes blant annet at rovviltbestandene fortsatt ligger betydelig over vedtatt mål for bestandene. Det er særlig bestandene av jerv og gaupe som fortsatt ligger vesentlig over målene.

Bjørnebestanden er fortsatt under bestandsmålet, men vi ser hvert år at bjørnene er betydelige skadevoldere i brede randsoner utenom vedtatt revir. Særlig i kommunene Namsskogan, Grong og Steinkjer er det mye dokumentert bjørneskader utenom vedtatt yngleområde.

Foreløpig savner Fylkesmannen i Nord-Trøndelag prøvetaking fra Mattilsynets side for å fastslå hvor mye flåttbårne sykdommer er en skadeårsak. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener at rovviltproblemene er den vesentligste tapsårsak.

Det er fortsatt flere brukere som søker om omstillingstilskudd fra sau til annen næring hvert år. Ventetiden på omstillingstilskudd er nå nede på omtrent ett år. Dette betyr at ventetiden for bevilgning er noe redusert fra tidligere.

Organisert Beitebruk.

Det er gledelig at tilslutningen til Organisert Beitebruk er svakt økende, og ligger nå på 80,75 %. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har vedtatt å doble tilskudd til medlemmer i Organisert Beitebruk for å øke tilslutningen enda mer, midlene tas fra Regionalt Miljøprogram.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2010	2009
FMNT	25754	42447	80,75	5,34	13,73	10,63	11,66
Sum	25754	42447	0	0	0		

21.2 Skogbruk

Utvikling, utfordringer tiltak og resultater i skogbruket

Skogbruket og skogindustrien i fylket er svært viktig for Nord-Trøndelag med hensyn på verdiskaping og sysselsetting. Skogindustrien ønsker mer tømmer fra regionen for å redusere transportkostnadene. I år ser det ut som hogsten er redusert med vel 5 prosent i forhold til i fjor, det vil si til om lag 420 000 kubikkmeter. Stående kubikkmasse og tilvekst i skogene i fylket viser at det innenfor rammene av bærekraftig skogbruk, fortsatt er et stort potensiale for økt avvirkning. Skognæringsaktørene, politikere, kommunene fylkeskommunen og fylkesmannen samarbeider gjennom ulike satsinger, prosjekt og målretting av virkemidlene for å øke aktiviteten. Dette er et langsiktig arbeid, samtidig som det er nødvendig å bidra til å sikre industrien tømmer i dag. Årets nedgang kan i stor grad knyttes til at infrastrukturen er for dårlig utbygd og at entreprenørkapasiteten i perioder er for liten. Uten en betydelig forbedring av infrastrukturen i skogbruket i Nord-Trøndelag, er det vanskelig å se for

seg at hogsten kan økes utover dagens nivå. I 2011 er det bygd 25 km skogsbilveger, hvorav halvparten er ombygging. Det er gitt tilskudd til bygging av 2 km med traktorveger.

Skogplantingsaktiviteten i år har økt noe i forhold til i fjor. Målet er en ytterligere økning. Aktiviteten på skogplanting og skogskjøtsel er for lav i forhold til arealet som hogges. Dette vil føre til redusert kvalitet på fremtidsskogen og en nedgang i avvirkningspotensialet. Arbeidet med å tilrettelegge for en aktivitetsøkning må fortsette.

Samlet er det utbetalt 18,5 mill kroner i tilskudd til skogbruksformål i 2011, mot om lag 16,2 mill kroner 2010.

Skogselskapene i fylket ivaretar Fylkesmannens satsing på skogområdet rettet mot barne- og ungdomsskolene. De fleste prosjektene er initiert gjennom et samarbeid mellom Fylkesmennene i Trøndelag, Fylkeskommunen eller Kystskogbruket. Her nevnes spesielt prosjektet "Velg Skog Trøndelag" som skal bidra til økt rekruttering innen skogsektoren, og ungdomsskoleprosjektet "OurwoodenFuture" som tilbyr undervisningspakker tuftet på utvalgte læringsmål i ungdomsskolen. Prosjektet Plant Tre no som er retta mot barneskolene videreføres.

De lokale skognæringsnettverkene i fylket er godt i gang med sine satsinger for å øke skogaktivitet og verdiskapinga. Satsingsområdene avhenger av regionenes utfordringer. Nettverkene er godt forankret i næringa og skjer som et samarbeid mellom skogbruksorganisasjonene, skogsindustrien, politikere og forvaltningen i kommunene. Prosjektledere er engasjert.

Midtnorsk Skog- og Tresenter har vært organisert som prosjekt siden 2002 med lokalisering på Mære landbruksskole. Hovedaktivitetene er kompetansebygging, planlegging og gjennomføring av kurs innen skogbrukets driftsteknikk, samt oppdragsbaserte tjenester. Kystskogbruket har bidratt i finansieringa for å sikre det tilbudet som gis. Prosjektet ble avslutta høsten 2010. Den 1. september 2010 ble Midtnorsk Skog og Tresenter formelt etablert.

Arbeidet med næringsutvikling og utvikling av nettverk knyttet til trebransjen i Trøndelag er nå i hovedsak lagt til senteret på Mære. Mye av arbeidet innenfor dette området skjer nå med basis i de ressurser som er lagt til dette sentret.

Skogbruksplanlegging, miljøregistrering og tilskudd til miljøtiltak

Innen skogbruksplanlegging er det i løpet av 2011 gjennomført laserscanning av skogarealene i Steinkjer kommune. Dette prosjektet er organisert gjennom Geovekst. Dataene skal etter avtalen være levert i løpet av desember 2011. Høydedataene fra denne laserscanningen vil bli brukt i skogtakstprosjekt i kommunen. Det er sendt ut tilbudsforespørsler på nye skogtakster i Namdalseid og Steinkjer. Videre er det i gang områdetakst i Fosnes kommune. Skogtaksten i Lierne/Røyrvik blir igangsatt i 2012. Det er fortsatt en utfordring å få opp planbestillingen i dette prosjektet. Det arbeides videre med det og det vurderes hvordan en skal håndtere lav planbestilling og behovet for mer heldekkende miljøkartlegging gjennom takstprosjektet. Hovedutfordringene for skogbruksplanleggingen er å få til mer kostnadseffektive takstopplegg slik at skogeierne bestiller planer med miljøregistreringer.

Det har vært relativt få søknader om miljøtilskudd (NMSK) i 2011. Det er utbetalt i størrelsesorden kr 100.000,- hvorav mesteparten av dette er tiltak i kommunene Snåsa og Verran.

Hovedutfordringer knyttet til bruken av juridiske virkemidler og regelverksforvaltning

På "skogsidene" skaper den kartlegging/registrering av "naturmangfold/miljøverdier" som skjer utfordringer m.h.t. saksbehandlingen på enkelte områder etter gjeldende lov/regelverk. Dette blant annet fordi at begrepet "naturmangfold/miljøverdier" kan oppfattes som lite entydig. Kartleggingen/registreringen er også utfordrende for skogeier m.h.t. utøvelse av naturlig skogbruksvirksomhet. Dette blant annet fordi at det pr. i dag ikke foreligger varslingsrutiner når slik kartlegging/registrering foretas. Dette skaper derfor uønskede situasjoner både for skogeier samt for forvaltningen.

21.3 Bygde- og næringsutvikling

Bygde- næringsutvikling – regionalt samarbeid

LMD har gitt Fylkesmannen ansvar for å koordinere utformingen av en strategi for landbruksrelatert næringsutvikling, samt koordinere bruken av de fylkesvise BU-midlene.

Gjeldende strategi gjelder for perioden 2009 – 2012. Strategien ble rullert i 2011. Arbeidet med rulleringen ble

utført i samarbeid med det regionale partnerskapet; Faglagene i landbruket, Nord-Trøndelag fylkeskommune og Innovasjon Norge, Nord-Trøndelag.

Innovasjon Norge forvalter de bedriftsrettede BU-midlene, og Fylkesmannens landbruksavdeling de tilretteleggende BU-midlene. Bruken av midlene blir drøftet i Landbruksforum, der også faglagene i landbruket, skogeiersamvirket, KS, miljøvern avdelingen og Mattilsynet er med. Drøfting av bruken av BU-midler skjer koordinert med at bruken av fylkeskommunens midler til Rekruttering likestilling og kompetanse drøftes, og i de samme fora. Virkemidlene ses i sammenheng

Matspesialiteter

Etterspørselen etter lokale matspesialiteter øker mer enn det man tidligere har opplevd. Bedriftene på tilbydersiden kan deles i tre typer; lokale matspesialiteter som tilleggsnæring i landbruket (ca 60 bedrifter i Nord-Trøndelag), lokale matspesialiteter som produseres av foredlingsbedrifter i fylket (ca 10 bedrifter) og et ukjent antall bedrifter som benytter lokale matspesialiteter som en del av opplevelses- og serveringsnæringen i fylket.

Et hovedfokus i tilretteleggingsarbeidet er å bidra til å støtte opp om nyetableringer. I 2011 ble det holdt etableringskurs for bedrifter innenfor lokal matetablering med 15 deltagere. I tillegg er det gjennomført en mobiliseringssamling i Namdalen med 15 deltagere. Gjennom lokalmatprogrammet til Innovasjon Norge er det tildelt utviklingsmidler til 12 bedrifter i 2011.

Utviklingsarbeidet innen matsatsingen skjer gjennom aktiv deltakelse i flere prosjekter. *Trøndersk matfestival* ble i 2011 arrangert for 7. gang, og prosjektet «*Smak på Trøndelag*» er i tredje prosjektår. Begge disse prosjektene ledes av Oi! Trøndersk mat og drikke as.

Interreg. prosjekt *Søke gammelt – skape nytt mathandverk 2011-2014*; gjennomføres i samarbeid med Mære landbruksskole, Oi! Trøndersk mat og drikke as og Eldrimner i Jämtland.

Mære landbruksskole ved Kompetansenav Midt har driftsansvar for Kompetansenettverket for matspesialiteter i Midt-Norge.

Grønt reiseliv og utmarksnæring

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har deltatt i et stort prosjekt som Allskog har gjennomført i flere fylker, «*Verdifulle opplevelser*». I Nord-Trøndelag er det gjennomført mye mobiliseringsarbeid tidligere, og potensialet er mindre sammenlignet med andre fylker når det gjelder tilfang av tilbydere, mens potensialet i vekst målt i omsetning vurderes til å være betydelig.

Arbeidet med bygdebasert reiselivsutvikling har i 2011 i stor grad vært dominert av arbeidet med prosjektet «*Naturarven som verdiskaper*». Prosjektet er et godt eksempel på det gode samarbeidet i regionalt partnerskapet representert ved Innovasjon Norge, Nord-Trøndelag fylkeskommune og Fylkesmannen. Det gjennomføres to årlige nettverkssamlinger for de 15 nasjonale pilotene, hvor kompetanspåfyll og erfaringsutveksling står på dagsorden.

Naturarven ønsker å ha en bærekraftig profil, og har i 2011 hatt et samarbeid med Jämtland for kunnskapsdeling knyttet til markedsføring og salg av bærekraftige naturbaserte opplevelser. I 2011 er det etablert et nytt delprosjekt under Naturarven i Nord-Trøndelag, «*Wild Norway*», hvor målet bla er å hjelpe bedrifter til å t steget inn i et internasjonalt marked. Wild-Norway deltok i oktober 2011 på en messe for internasjonale aktører innenfor bærekraftig opplevelsesturisme, ATTA World Summit (Adventure Travel Trade Assosiation).

Tverrsektorielt samarbeid og resultater

Fra 2008 -2010 gjennomførte fylkesmannen et 3-årig prosjekt ”Grønne helse- og omsorgstjenester” som kartla barrierer og muligheter for denne type tjenesteproduksjon. Prosjektlederen var ansatt i Sosial-, helse- og barnevernavdelingen og hadde en bredt sammensatt styringsgruppe. Oppsummert kan en si at prosjektet har bidratt til:

- I Nord-Trøndelag har vi gjennom prosjektet etablert kunnskap om tjenester på gård hos kjøpergruppen Kommune / Nav.
- Det er lagt vekt på at kunnskapen skal finnes i hele organisasjonene og også på politisk nivå. Dette er nødvendig for å gi ildsjelene støtte.
- Tilbyderne har fått utstrakt mulighet til å få kunnskap om styringsdokumenter, ordninger og tenkemåter innenfor helse og sosialområdet.
- Det har vært arbeidet for å skape praktiske ordninger for områdene dagtilbud og arbeid som forhåpentligvis

skal gjøre tilbudene mer robuste

- Bevisstheten om hva tjenestene innebærer er ved avslutningen av prosjektet bedret. Forståelsen om hva tjenestene dreier seg om og hva tjenesteyter (kjøper) kan bruke tjenestene til er også betydelig.
- Prosjektet har forhåpentligvis vært med på å sette større fokus på *innholdet* i tjenestene innenfor hele helse/sosial sektoren generelt.

Samarbeidet mellom landbruksavdelingen og de andre avdelingene hos fylkesmannen er ikke formalisert, men kontakten er god. Et tydelig resultat er gode IPT-løft-prosjekter i kommunene.

Inn på tunet-løftet i kommunene

I Nord-Trøndelag har nå tre kommuner fått midler fra IPT-løftet. Alle tre kommunene jobber godt, og erfaringene fra de ulike prosjektene er at det arbeides målbevisst med utfordringene som det ble søkt midler til.

Grong kommune fikk i 2010 midler til et tre-års-prosjekt og er nå midtveis i sitt arbeid. Kommunen har gått inn i en omfattende prosess med forankring og utvikling av tjenester på nye områder. Innsatsen er rettet mot de som har mislyktes på skolen, at flyktningfamilier skal oppleve mestring og reduksjon av utvikling av psykisk sykdom. Kommunen har et velfungerende lokalt nettverk av tilbydere som det samarbeides godt med.

Frosta kommune fikk midler fra IPT-løftet til kompetanseheving Inn på tunet for kommune-ansatte og tilbydere i hele Værnes-regionen. Kompetanseoppbyggingen settes i en rusforebyggende sammenheng fokus på aldersgruppen 16 – 30 år.

Frosta kommune (i samarbeid med NAV, regionrådet og Fylkesmannen) arrangerte i denne sammenheng den første av to konferanser den 17. januar i år. Nesten 80 deltakere fra målgruppen deltok.

Røyrvik kommune fikk også midler i 2011. Deres prosjekt er tjenesteutvikling og profilering av IPT i kommunen, med hovedfokus på barn og ungdom, samt demente. Kommunen har aktive og dyktige tilbydere.

I tillegg fikk Steinkjer kommune bevilget midler i 2011 til sin IPT-løft-søknad av de tilretteleggende BU-midlene. Deres prosjekt er å utvikle kommunen som bestiller av IPT-tjenester, spesielt for ungdom og eldre.

Resultatområde 22 Klima- og miljøtiltak i landbruket

22.3 Miljøprogram og miljøplan

Vurdering av måloppnåelse for virkemidlene i regionalt miljøprogram.

Virkemidlene i det regionale miljøprogrammet stimulerer til seterdrift, beiting og slått av ugjødsle arealer med varig grasdekke og skjøtsel av utvalgte naturtyper og freda kulturminner. Ut fra søknadstallene må vi si oss godt fornøyd med resultatene for 2011. Til tross for en liten nedgang i antall besøksetre ser det ut til at antall setre i drift er stabilt med i underkant av 50 enheter. Omfanget av ugjødsle beitearealer øker og dette gir synlige utslag langs vegene i fylket i form av redusert gjengroing og åpning av tidligere gjengrodde arealer.

For endra jordarbeiding er det en reduksjon i forhold til tidligere år. Årsaken ser ut til være spesielle værforhold som har gjort det nødvendig med nedpløying av gjødsel om høsten i større omfang en vanlig. Dessuten har fylkesmannen innskjerpa overfor kommunene at Skog og landskaps erosjonsrisikokart skal legges til grunn for tildeling av tilskudd. Det har ført til en riktigere fordeling av arealet på risikoklasser, og at areal som har liten erosjonsrisiko faller utafør ved tilskuddstildeling slik regelverket forutsetter. Mindre forbruk av midler til endra jordarbeiding totalt har derved gitt rom for en moderat økning av satsene for flere av tilskuddsordningene i regionalt miljøprogram, også satsene til endra jordarbeiding på arealer med middels og høg erosjonsrisiko.

Hovedretningen for bruken av SMIL-midler og fylkesmannens arbeid med koplingen mellom SMIL og RMP.

Fylkesmannen har i 2011 innført en ny modell for tildeling av midler til kommunene. Om lag 75 % av midlene blir fordelt i første omgang på grunnlag av de kommunale tiltaksstrategiene. Resten av midlene tildeles ut fra søknad om tilleggsmidler for de kommuner som kan vise til at de har brukt opp tildelt ramme til gode formål. Dette har vist seg å ha en aktivitetsfremmende effekt samtidig som kvaliteten på tiltakene blir bedre.

Ut fra det store behovet for vedlikehold og sentrale styringssignaler (bl. a. handlingsprogrammet for landbruksbygg og kulturlandskap) om større vekt på bevaring av landbruksbygningene som del av kulturarven og innslag i kulturlandskapet, har fylkesmannen oppfordret til sterkere prioritering av SMIL-midlene til vedlikehold av freda og verneverdige bygninger. Dette har en tydelig effekt i form av større etterspørsel etter midler og betydelig økning av innsatsen på dette området. Fylkesmannen delte også ut en byggeskikkpris for landbruket i 2011 for å skape større interesse for dette temaet både internt i landbruket og blant allmennheten.

Også i 2011 har den største andelen av SMIL-midlene gått til restaurering av gammel kulturmark, men freda og verneverdige bygninger har hatt en betydelig økning og ligger nå på samme nivå. Dette er et resultat av fylkesmannens anbefalinger og brukernes og kommunenes prioriteringer. Den store interessen for å ta bruk gammel kulturmark samsvarer godt med vår oppfordring om å koble bruken av SMIL til virkemidlene til investeringer som kan følges opp med årlige tilskudd fra regionalt miljøprogram.

Tilstand og utvikling for forurensning fra landbruket i vannområder som er valgt ut i første planperiode.

Første planperiode omfatter i Nord-Trøndelag Stjørdalsvassdraget (Meråker og Stjørdal kommuner) og Indre Folla (Høylandet og Nærøy kommune).

I Stjørdalsvassdraget, som inngår i den første planperioden, viser målinger i 2011 at vannkvaliteten er gjennomgående svært bra, og at det er noen få bekker det må gjøres en ekstra innsats i. Stjørdal kommune er, i nært samarbeid med NLR, godt i gang med bl.a. utbedring av en del eldre bekkelukkinger.

I Nord-Trøndelag domineres jordbrukslandskapet av en del store og mange små vassdrag (jordbruksbekker). Innenfor målsetningen i vannforskriften om at alle samfunnssektorer skal ta ansvar for "sin forurensning", vil landbruksavdelingen påstå at de samlede juridiske og økonomiske virkemidler, som gjennom en årrekke har stått til rådighet, har bidratt til en betydelig bedring av vannkvaliteten i de fleste vannforekomstene i Nord-Trøndelag.

Status og behov for oppfølgingstiltak fra forvaltningens side i miljøplanarbeidet.

Også i 2011 har fylkesmannen gitt fylkesvise midler til informasjons- og utviklingstiltak til Norsk landbruksrådgiving for å drive med informasjonstiltak om Miljøplan i landbruket. På dette viset er det 121 gårdbrukere som har hatt en gjennomgang av sin Miljøplan i 2011. Fylkesmannen planlegger å støtte NLR med informasjons- og utviklingsmidler også i 2012.

Det er likevel for mange dårlige miljøplaner, noe som fylkesmannen bl.a. gjennom sin kontrollaktivitet har observert.

Arbeidet med klimatiltak innenfor landbrukssektoren.

Klimatiltak handler om å begrense eller redusere utslipp på den ene sida, og binding av klimagasser på den andre.

I jordbruket har følgende RMP-tilskudd en klimaeffekt, selv om dette ikke har vært hovedhensikten ved utarbeidelse av ordninga:

- endra jordarbeiding reduserer CO₂-utslipp fra åpen åker
- beitetilskuddene, der et vilkår er fravær av gjødsling, bidrar til redusert utslipp ved handelsgjødselproduksjon og ved redusert lystgassutslipp fra dårlig drenerte arealer
- beitetilskuddene bidrar også til karbonbinding i rotmassen

Fylkesmannen har brukt lite ressurser på gårdsgass, men har deltatt i "Gårdsgass i Midt-Norge", som drives fra Bioforsk økologisk på Tingvoll, samt vært på seminar på Ørland. Dette for å ha et visst kunnskapsnivå om temaet og koplinger til aktivitet på området.

Fylkesmannen har bidratt med 10 000 kroner fra informasjons- og utviklingsmidlene som støtte til drifta av "Gårdsgass i Midt-Norge".

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2011 etter søknadsomgang 2010 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Kulturlandskap	Avrenning til vassdrag	Kulturmiljøer og kulturminner	Tilgjengelighet - friluftsliv	Biologisk mangfold	Plantevernmiddel	Avfall	Andre miljøtiltak
FMNT	10219880	12048380	2627583		643250	273060	0	1554080

Sum	10219880	12048380	2627583	0	643250	273060		
------------	-----------------	-----------------	----------------	----------	---------------	---------------	--	--

22.4 Økologisk landbruk

Status og utvikling for arbeidet med økologisk landbruk

Det har vært 4,5 prosent vekst i økoarealet i 2011, noe som gjør at man nå har 81.247 dekar økologisk areal i Nord-Trøndelag (øko + karens). Dette utgjør 9,2% av samlet landbruksareal i fylket.

I Nord-Trøndelag har det gjennomgående vært arbeidet med at den som legger om skal lykkes, og handlingsplanmidlene har derfor i stor grad blitt kanalisert til veiledersystemet både i Norsk landbruksrådgiving og i Tine. At vi nå er foregangsregion på økologisk melk er med å styrke kompetansen i disse institusjonene og selvsagt også hos økobonden.

Både BU-strategien og kvoteordninga for melk stimulerer til at store samdrifter nå legger om til økologisk produksjon, noe som gir nye utfordringer for økologirådgivinga. Fokuset på økt avdrått og grovførkvalitet (også mengde) er blitt større.

For å ta tak i utfordringene med ensidig økologisk kornproduksjon, er det derfor i år satt i gang et prosjekt på økokorn: "Fakta om økologisk kornproduksjon og rådgivingsmetodikk".

Fylkesmannen har også merka et sterkere krav til markedsretting av både foregangsfylkemicmlene og også midlene til de økologiske handlingsplanene. Det er derfor avsatt midler til økosatsing på Trøndersk matfestival, videreføring av økoløft på Snåsa, kurs i regi av 4H samt Økoveka i Steinkjer i regi av Oikos, Steinkjer kommune og Foregangsfylke økomeilk.

Handlingsplanmidler for økologisk landbruk er brukt slik:

Prosjekt	Finansiering kr
Prosjekt økokorn/kornsamarbeid	130.000
Økologisk mat på Trøndersk matfestival	30.000
Foregangsfylkeprosjektet	25.000
Økoveka, Steinkjer	94.000
Økoløft Snåsa, videreføring	25.000
Økologisk kokkekurs	30.000
Økogrønt	25.000
Aktivitetmidler, NLR	66.000
Sum	425.000

Foregangsfylke for økologisk melkeproduksjon og omsetning

Prosjektet jobber i tråd med de oppsatte mål. En mer fylldig rapportering er oversendt SLF. Hoveddelen av aktiviteten retter seg mot å styrke primærproduksjonen med vekt på lønnsomhet og god agronomi. I tråd med signalene fra SLF er det det siste året også lagt ned en vesentlig innsats for å styrke marked og omsetning av økologisk melk. På grunn av utskifting av prosjektmedarbeider hadde prosjektet et underforbruk i 2011. Aktiviteten vil derfor bli økt i 2012. Hovedinnsatsområdene i prosjektet har vært:

- Produsentretta aktivitet
- Kompetanseutvikling
- Naturbruksskoler
- Omsetning og marked
- Samhandling og framdrift

22.5 Tre og miljø

Aktiviteten knyttet til økt bruk av trevirke og satsing på bioenergi, status og utfordringer

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har valgt ut trebruk som et av satsingsområdene i BU-strategien for 2009-2012.

Tresatsingen videreføres gjennom arbeidet ved Midt-Norsk skog og tresenter på Mære. Satsinga har som mål å få økt nyskaping med utgangspunkt i trevirke som råstoff gjennom arenaetablering, nettverksbygging og samarbeid med forskningsmiljøene i regionen.

Prosjektet Bioenergi i Nord-Trøndelag ble avsluttet i 2011. Det arbeides med etablering av en videreføring i regi av Mære landbruksskole hvor Innovasjon Norge, Nord-Trøndelag fylkeskommune og fylkesmannen bidrar med finansiering i en startfase. Det ligger til grunn at denne videreføringen fortsatt skal ha fokus på kompetansefunksjonen og arbeidet videre med tilretteleggingstiltak som kan bidra til økt fokus på og mer bruk av bioenergi i fylket.

Utbygging av bioenergi i Nord-Trøndelag har fortsatt i 2011. Nye fjern- og nærvarmeanlegg basert på biovarme er åpna bl. a på Guldbergaunet i Steinkjer. Dette anlegget er bygd for flis og skal levere 5 GWh varme til skoler og idrettsanlegg i området. På Stjørdal er Stjørdal Biovarme AS i gang med bygging av et flisfyringsanlegg som skal varme opp store deler av sentrum gjennom fjernvarmenettet. Dette anlegget er på 8000 kw og vil forbruke 55 000 løskubikkmeter flis når det kommer i gang for fullt. Det er videre bygget en rekke enkeltanlegg som baserer seg på pellets eller flis og som erstatter dagens oppvarming som er basert på olje eller el.

Flisstøtteordningen fra SLF er videreført i 2011, men med noe lavere satser enn året før. Da den nasjonale potten var brukt opp rundt 1. nov hadde vi brukt 1,5 mill i Nord-Trøndelag, noe som tilsvarer om lag 280 000 løskubikkmeter med flis. Ved bruk av midler fra 2012-potten vil lå samlet tilskudd til Nord-Trøndelag for ordningen på ca 1,9 mill kroner i 2011. Det er en økning fra 2010 da vi samlet fikk utbetalt 1,6 mill kroner. Tatt i betraktning at tilskuddssatsen var vesentlig lavere enn året før er aktivitetsøkningen betydelig. Anslagsvis ble det drevet frem virke som tilsvarer 365 000 løskubikkmeter med flis i 2011. Det vil nok fortsatt være plass for ytterligere forbedringer og forenklinger av denne ordningen som er viktig for den samla verdiskaping og lønnsomhet innen biovarme.

Resultatområde 23 Eiendoms- og bosettingspolitikk

Status og behov vedrørende kommunenes praktisering av regelverket

Fylkesmannen har i 2011 behandlet 4 klager over avslag på søknader om fradeling, etter jordlovens bestemmelse i § 12. Klagen er *tatt til følge* i en av sakene, klagen er *ikke tatt til følge* av i en av sakene, og en av de mottatte klager er ikke avgjort ved årets utgang.

Likeså har fylkesmannen i 2011 behandlet 5 klager over avslag på søknader om konsesjon. Klagen er *tatt til følge* i en av sakene, klagen *ikke tatt til følge* i to av sakene, kommunens vedtak er opphevet i en av sakene, mens en klage er avist på formelt grunnlag.

Fylkesmannen har i 2011 ikke hatt til behandling noen nye søknader om odelsfrigjøring. Fylkesmannen har imidlertid tatt vedtak i en sak om odelsfrigjøring som ble mottatt høsten 2010. Vedtaket er påklaget. Statens landbruksforvaltning som klageinstans, har ved vedtak i skriv dat. 09.01.2012 tatt klagen til følge.

Mange kommuner har et generelt behov for veiledning i forbindelse med praktisering av jordlovens bestemmelser i §§ 8, 9 og 12, samt konsesjonslovens bestemmelser. Likeså er inntrykket at kommunenes saksbehandlere og politiske organ har behov for noe mer kunnskaper om forvaltningslovens krav til begrunnelse av de vedtak som treffes etter nevnte lovverk.

Fylkesmannen vil i 2012 gjennomføre en folkevalgopplæringsrunde overfor kommunene, i samsvar med kommunenes eget behov og ønske og hvor aktuelle tema vil være praktisering av jordlov, konsesjonslov samt sentrale bestemmelser i forvaltningsloven. Dette som følge av at det er kommet mange nye politikere inn i de besluttede organ. Likeså har det skjedd et skifte av saksbehandlere i flere kommuner, innenfor dette saksområdet, og med forskjellig utdanningsmessig og yrkesmessig bakgrunn.

Resultatområde 24 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Forvaltning av inntekt og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Produksjonstilskudd og velferdsordninger.

Fylkesmannen observerer at kommunen har ulik evne til å løse sine forvaltningsoppgaver. Delvis skyldes dette ressurser i form av stillinger, men det er også tydelig at den landbruksfaglige kompetansen er sterkt varierende. Dette medfører at Fylkesmannens rolle som veileder blir mer krevende.

Kontroll av data fra produksjonstilskuddssøknader opp mot Husdyrregisteret ga kommunene som omfattes av pilotprosjektet delvis store utfordringer. Fylkesmannen har inntrykk av at samarbeidet med Mattilsynets distriktskontor har fungert godt, men har samtidig fått tilbakemeldinger om at en del sentralt utsendt informasjon fra Mattilsynet har skapt frustrasjon blant dyreeierne.

Fylkesmannen har arrangert en-dags fagsamling for kommunene med forvaltning og kontroll som tema. SLF stilte med innledere på tema knytta til kontroll av driftsfelleskap, andre tema knytta til forvaltning av produksjonstilskudd og endringer som følge av jordbruksoppkjøret 2011. I tillegg ble saksbehandling ved krav om tilbakebetaling av feil tilskudd gjennomgått.

2011 var første året at kommunene fikk ansvar for å plukke ut foretak til femprosentkontrollen. Fylkesmannen har inntrykk av at dette har fungert godt, og at de fleste kommuner opplever at kontrollen blir mer målretta på denne måten.

Kommunene er ellers fulgt opp med løpende veiledning om regelverket og arbeidsprosesser i forbindelse med søknadsbehandling. Fylkesmannen går gjennom saker som kommunene oversender til manuell utbetaling for å påse at saksbehandling skjer i hht til regelverket. Ingen av de oversendte sakene ble overprøvd /opphevet 2011. Fylkesmannen har bedt om å bli orientert om saker som kommunene vurderer i forhold til § 4 i Forskrift om produksjonstilskudd; begrensninger som følge av eierforhold og økonomiske interesser.

Forvaltningskontroll

Følgende kommuner ble kontrollert i 2011: Frosta, Meråker, Lierne og Høylandet. Det ble registrert 19 avvik og 31 merknader

Generelt er kontrollutfordringene størst på produksjonstilskudd og regionalt miljøtilskudd. Dette skyldes både ordningenes kompleksitet og størrelse på utbetalingene.

Som en del av saksbehandling av søknader om tilskudd kontrollerer kommunen at opplysninger som søker gir er i samsvar med de faktiske forhold. Denne kontrollen foregår delvis i form av befaring på foretak, hvor bla antall dyr, arealtilstand, vekster, antall skogplanter/daa mv skal kontrolleres.

Fylkesmannen observerte også i 2011 at kvaliteten på dette arbeidet er varierende. Ett eksempel på dette er at 3 av 4 kommuner unnlot å kontrollere arealtilstand på de foretak som ble kontrollert med Fylkesmannen tilstede som observatør. Dette beror delvis på manglende landbruksfaglig kompetanse og delvis manglende kontrollfaglig kompetanse. Landbruksfaglig kompetanse er nødvendig grunnlag for å forstå og tolke aktuelt regelverk, mens den kontrollfaglige kompetansen består av en del metodisk tilnærming til jobben og en del av rolleforståelsen. Nærhet mellom kommunal saksbehandler og foretakseier/bonde/skogeier gir ekstra utfordringer i kontrollsammenheng.

Av kommunene som ble kontrollert i 2011 peker Lierne seg ut med klare utfordringer mht både regelverksforståelse og kontrollmetodikk på jordbruksområdet. Lierne kommune har med bakgrunn i de forhold som er påpekt under forvaltningskontrollen bedt om at FM « skreddersyr » et opplegg for kompetanseheving.

På skogområdet er det ingen kommune som peker seg ut med ekstra utfordringer i 2011. I hovedsak er det avdekket funn på de samme områdene som ved tidligere kontroller i andre kommuner. Oppsummert omfatter dette at kontroller ikke er gjennomført i henhold til krav i lov/forskrift, manglende oppfølging av tidligere funn og manglende, eller ikke gode nok rutiner

I Meråker kommune har Fylkesmannen forbindelse med forvaltningskontrollen pekt på store utfordringer med hensyn til ekstensiv drift av jordbruksareal, dvs. gjengroing av areal. Tilskuddsberettiget areal skal både slå og høstes årlig. Det er forhold som tyder på at det er en del areal i Meråker som ikke oppfyller minimumskrav til høsta avling.

Tilskuddene utgjør en vesentlig del av inntektene for de fleste landbruksforetak, og det er derfor viktig at foretakene får utbetalt tilskudd til rett tid. Spesielt gjelder dette for produksjonstilskudd og avløsertilskudd. FM har derfor i forbindelse med forvaltningskontrollen undersøkt på hvilken måte kommunene sikrer behandling av tilskuddssøknader dersom ansvarlig saksbehandler blir fraværende over lengre tid. I praksis dreier dette seg i stor grad om tilgang til og kunnskap om ulike saksbehandlersystem. Dette forholdet er i varierende grad hensyntatt i kommunene. Frosta kommune peker seg ut med ekstra utfordringer på dette området, da kommunen har kun en ansatt på landbrukskontoret.

Det er avdekt 19 avvik i de 4 kontrollerte kommunene. Av disse er det 4 som har ført eller kan føre til feil utbetaling av tilskudd. Fylkesmannen følger kommunens håndtering av disse sakene, med tanke på eventuelt krav om tilbakebetaling av tilskudd. For de andre avvikene foreligger det ikke opplysninger av en slik art at det kan fastslås at de det har ført til feil utbetalinger av tilskudd. Merknadene er av varierende alvorlighetsgrad, men viser at kommunene har forbedringspotensial på flere områder.

Foretaks kontroll.

I 2011 kontrollert 10 foretak; hvorav 4 er kontrollert etter husdyrkonsesjonsloven. De øvrige er kontrollert etter Forskrift om produksjonstilskudd. For omtale om de enkelte sakene vises til tabell.

Systematisk arbeid innenfor kyllingproduksjonen har ført til en vesentlig reduksjons i antall saker pålegg om standardisert erstatning fra 2011 til 2012. Det er imidlertid fortsatt betydelige utfordringer knytta til kontroll av eggproduksjonsforetak.

Landbruksdirektøren har dessuten bedt om å få til orientering de saker som kommunene har behandla etter § 4 i Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket (driftsfellesskap og eierskap). Dette for å få en oversikt over omfang av slike saker, og for å kunne bidra til en mer lik forvaltningspraksis i kommunene.

Generelt har Fylkesmannen inntrykk av at kontrollarbeidet har forebyggende en effekt, og at oppmerksomheten hos foretakseierne om aktuelt regelverk er økende.

Landbruksvikartjenesten i Nord-Trøndelag.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener at dekningsgraden for landbruksvikartjenester er god. Alle kommuner, unntatt Frosta, er godt dekket. 9 avløserlag dekker totalt 23 kommuner. Frosta har meget lav etterspørsel etter tjenester, og har midler fra tidligere år som ikke er brukt.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2011 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
0	2	3	0	7	0

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
29	0	2	1	0	0	12	0	0

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2011

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 1,0

Antall personer: 9

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning(forvaltningskontroller)

Kommune:	Frosta kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd

Registrerte avvik:	Søknadsomgangen januar 2011. Underskrevet skjema for stikkprøvekontroll manglet
Oppfølging av avvik:	Alle foretak som er trukket ut for kontroll skal kontrolleres. Dette skal dokumenteres gjennom underskrift på kontrollskjema av både foretakseier og kontrollør Kommunen: Kontrollskjema er tatt i bruk

Kommune:	Frosta kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	Foretak NN fikk utbetalt omleggingstilskudd i 2005. Foretaket har ikke søkt om 2.års karens/ økologisk areal 2006 – 2010. Kommunen har ikke fremmet krav om tilbakebetaling
Oppfølging av avvik:	Foretak som fikk utbetalt omleggingstilskudd i 2005 forpliktet seg til å drive arealet minimum økologisk i 5 år etter omlegging. Dersom denne forpliktelsen ikke er oppfylt skal omleggingstilskuddet kreves tilbakebetalt Kommunen: Arealet avslås dom økologisk areal på søkandene heretter, siden saken er gammel vil det ikke bli krevd tilbakebetaling av omleggingstilskudd` FM: Er enig med kommunens vurdering av foreldelse

Kommune:	Frosta kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	Søknad sommer 2010. Bilag for salg av høy er ufullstendig, bilaget er godkjent som grunnlag for tilskuddsutbetaling. 5000 kg høy solgt for 1000 kr
Oppfølging av avvik:	Kommunen bør forsikre seg om at framlagt dokumentasjon er en del av foretakets avgiftspliktige omsetning, og at det har foregått et oppgjør mellom kjøper og selger. Salget skal være regningssvarende Kommunen: Kommunene følger myndighetens krav til dokumentasjon

Kommune:	Høylandet kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	En ny søker august 2010 Foretaket var ikke MVA –registrert pr 20.8.2010. Registrert i enhetsregisteret 3.5.2010. Opplyste i søknaden at foretaket hadde hatt en omsetning mellom minimum 20.000 kr siste 12 måneder før registreringsdato. Ikke dokumentert omsetning
Oppfølging av avvik:	Nye søkere som ikke er MVA- registrert skal kontrolleres for om de har hatt omsetning de siste 12 måneder før registreringsdato. Søker må legge fram regnskapsbilag som dokumenterer omsetning. Dersom vilkåret ikke oppfylles skal kommunen veilede søker mht å søke om dispensasjon fra kravet til omsetning Kommunen: Høylandet kommune vil heretter kreve at søkere vedlegger aktuelle dokumentasjon

Kommune:	Høylandet kommune
----------	--------------------------

Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	En søknad august 2010. Søknaden mangler underskrift
Oppfølging av avvik:	Søknadsskjema uten underskrift skal returneres til søker for undertegning Kommunen: Vil for ettertiden dobbelsjekke at søknadene er riktig utfyllt
Kommune:	Høylandet kommune
Orninger/omfang:	Regionalt miljøtilskudd
Registrerte avvik:	Kommunen håndhever ikke konsekvent kravet om vedlegg til søknaden for visse tilskuddsordninger
Oppfølging av avvik:	Foretak som mottar miljøtilskudd for skjøtselstiltak etter §§ 5, 7 og 8 skal ha oppdatert Miljøplan trinn 2 med skjøtelsesplan og kart som skal vedlegges søknaden. Foretak som mottar miljøtilskudd til endra jordarbeiding skal ha kart hvor omsøkt areal med skiftenummer er avmerka. Kartet skal vedlegges søknaden. Kommunen: Kommunen vil heretter kreve at søkere vedlegger aktuell dokumentasjon
Kommune:	Høylandet kommune
Orninger/omfang:	Skogfond og tilskudd til skogbruksformål
Registrerte avvik:	Kommunen har kontrollert for få tiltak (6 av 74) før utbetaling av skogfond og tilskudd til skogbruksformål. De 74 tiltakene består av 57 vedtak om utbetaling til skogkulturformål, 7 til vegformål, 2 til tynning og 8 til vanskelig terreng. Det er ingen kryss som viser ”gjennomført kontroll” ved anvisning av tilskudd/skogfond i WebSkas. Kommunen mangler synlig dokumentasjon på resultatet etter gjennomføring av slike kontroller
Oppfølging av avvik:	Kommunen må kunne dokumentere at tilstrekkelig antall kontroller før utbetaling av tilskudd og skogfond er gjennomført. Manglende avkryssing i webskas gir overordnede myndigheter et feil bilde av kommunens kontrollinnsats. Kommunen bør også kunne synliggjøre resultatet av kontrollene Kommunen: Kommunen vil endre rutinen for uttrekk fra å trekke ut kontroller fra anatll bilag i WEbSkas til antall tiltak, samt dokumentere bedre på et nytt skjema utført kontroll
Kommune:	Høylandet kommune
Orninger/omfang:	SMIL – spesielle miljøtiltak i jordbruket
Registrerte avvik:	På et foretak ble følgende observert: Et mindre felt i sørkant, og et noe større i nordkant av et området, er dårlig ryddet, og burde ikke vært ferdiggodkjent for utbetaling av SMIL-tilskudd
	Formålet med tiltaket har vært å reetablere beite ved hogst og rydding av kvist, slik at beitearter gis lys og krøtter kan komme til. For deler avområdet er dette ikke tilfelle, og arbeidet er således ikke fullført, slik

Oppfølging av avvik:	<p>forskriften krever. Kommunen: Det kan være ulik oppfatning mellom kommunen og FMLA av hva som kreves av rydding for å godkjenne arealet som rydda, men Høylandet kommune tar avviket il etterretning og vil kreve at felt i framtidige søknader må ryddes harderer; sette igjen mindre vegetasjon FM : Søker har i innvilgingsbrevet ikke mottatt noen informasjon fra kommunen om hvor godt det skal ryddes, og hva som kan settes igjen av vegetasjon. Søker har også forholdt seg til kommunens ferdiggodkjenning, som har vurdert ryddings-graden på de to nevnte feltene som god nok. Kommunen viser til at det kan være ulik oppfatning av ”hva som kan kreves av rydding”. Fylkesmannen er enig i dette, men mener at arealer som ryddes for beiting, skal kunne defineres innafor kravene som settes til markslag innmarksbeite. Ut fra manglende informasjon/vilkår om rydding i kommunens innvilgingsbrev, og at ryddingsgrad ikke er en ”enten/eller – sak ”, men kan være gjenstand for ulik oppfatning, vil det ikke være riktig å kreve tilbakebetaling av tilskott fra søker. Fylkesmannen aksepterer kommunens svar om å ta avviket til etterretning ved å skjerpe ryddingskravet for framtidige saker, som tilstrekkelig lukking av avviket.</p>
----------------------	--

Kommune:	Lierne kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd.
Registrerte avvik:	En søknad august 2010 Kommunen har ikke fatta vedtak i saken.
Oppfølging av avvik:	Det framgår av saksbehandlersystemet WESPA at søknaden er avslått. Søker har ikke fått skriftlig svar på dette

Kommune:	Lierne kommune
Orninger/omfang:	Regionalt miljøtilskudd.
Registrerte avvik:	En søknad august 2011 Regionalt miljøtilskudd ble ikke kontrollert som en del av foretakskontrollen
Oppfølging av avvik:	Ingen dokumentasjon ble framlagt og ingen spørsmål ble stilt til tross for at foretaket har søkt om betydelige midler til skjøtsel av kulturlandskap med dokumenterte miljøverdier

Kommune:	Lierne kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	En ny søker januar 2010 Foretaket var ikke MVA –registrert pr 1.1.2010. Registrert i enhetsregisteret 13.1.2010. Opplyste i søknaden at foretaket hadde hatt en omsetning over 20.000 kr i 2009, noe som ikke kan medføre riktighet, da foretaket ikke var registrert i 2009.
	Nye søkere om ikke er MVA- registrert skal kontrolleres for om de har hatt omsetning de siste 12 måneder før registreringsdato. Søker

Oppfølging av avvik:	må legge fram regnskapsbilag som dokumenterer omsetning. Dersom vilkåret ikke oppfylles skal kommunen veilede søker mht å søke om dispensasjon fra kravet til omsetning.
----------------------	--

Kommune:	Lierne kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd og regionalt miljøtilskudd
Registrerte avvik:	Foretaks kontroll hos ett foretak med bakgrunn i søknader av august 2011. Det ble ikke foretatt kontroll av arealtilstand
Oppfølging av avvik:	Ved kontroll må kommunen kontrollere at innmarksarealer faktisk høstes og beites og at arealtilstand ved kontroll er i samsvar med de opplysningene som er gitt i søknaden.

Kommune:	Lierne kommune
Orninger/omfang:	Skogfond og tilskudd til skogbruksformål
Registrerte avvik:	Kommunen har kontrollert for få tiltak (5 av 114) før utbetaling av skogfond og tilskudd til skogbruksformål. Kommunen mangler synlige rutiner på uttrekk og gjennomføring av slike kontroller.
Oppfølging av avvik:	Det må kunne dokumenteres at et tilstrekkelig antall kontroller er gjennomført før utbetaling av tilskudd og skogfond

Kommune:	Lierne kommune
Orninger/omfang:	Resultatkontroll av skogbruk.
Registrerte avvik:	Kommunen har bare utført 7 av 8 uttrukne resultatkontroller.
Oppfølging av avvik:	Kommunen er pliktig til å gjennomføre kontroll av alle uttrukne felt

Kommune:	Meråker kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd.
Registrerte avvik:	Søknadsomgangen januar august 2009, august 2010 og januar 2011. Skjema for stikkprøvekontroll manglet underskrift fra foretaket
Oppfølging av avvik:	Alle foretak som er trukket ut for kontroll skal kontrolleres. Dette skal dokumenteres gjennom underskrevet kontrollskjema av kontrollør og representant for foretaket

Kommune:	Meråker kommune
Orninger/omfang:	Produksjonstilskudd
Registrerte avvik:	Søknadsomgangen august 2009, ny søker Dokumentasjon på innkjøpte dyr manglet
Oppfølging av avvik:	Alle foretak som er trukket ut for kontroll skal kontrolleres. Dette skal dokumenteres gjennom underskrevet kontrollskjema av kontrollør og representant for foretaket

Kommune:	Meråker kommune
Orninger/omfang:	Skogfond og tilskudd til skogbruksformål.
Registrerte avvik:	Det kan ikke dokumenteres at det er utført kontroll av tiltak før utbetaling av skogfond og tilskudd. Det er ingen kryss som viser "gjennomført kontroll" ved anvisning av

	tilskudd/skogfond i WebSkas. Kommunen mangler synlige rutiner på uttrekk og gjennomføring av slike kontroller
Oppfølging av avvik:	Kommunen må kunne dokumentere at tilstrekkelig antall kontroller før utbetaling av tilskudd og skogfond er gjennomført

Kommune:	Meråker kommune
Orninger/omfang:	Skogfond og tilskudd til skogbruksformål.
Registrerte avvik:	Feltkontroll av Stordalen Sameie viser at kommunen har utbetalt skogfond og tilskudd til et tiltak (planting) som er svært dårlig utført. Kvaliteten på arbeidet er for dårlig til at utbetalingen kan godkjennes i sin helhet.
Oppfølging av avvik:	Dersom kvaliteten på det utførte arbeidet er for dårlig kan kommunen nekte utbetaling av hele eller deler av tilskudd og skogfondsbeløp

Kommune:	Meråker kommune
Orninger/omfang:	Foryngelsesplikten
Registrerte avvik:	Kommunen kjenner til felt som ikke er planta, men dette er ikke fulgt opp videre i forhold til foryngelsesplikten. Kommunen mangler også synlige rutiner på uttrekk og gjennomføring av slike kontroller
Oppfølging av avvik:	Når kommunen er kjent med at et felt ikke er plantet skal kommunen følge opp saken overfor skogeier. Kommunen er også ukjent med at LMD ved Landbruksminister Brekk sin innskjerping av håndhevelse med foryngelsesplikten, medførte at Meråker kommune fikk beskjed om å følge opp sju skogeiere høsten 2010 og nye 5 skogeiere våren 2011 i forhold til manglene planting.

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

Foretak:	Tre foretak , gartneri, Frosta
Orninger/omfang:	Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket § 4
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Dokumentkontroll
Registrerte avvik:	Avvik fra § 4 bokstav a og c, eierskap
Oppfølging av avvik:	Ingen

Foretak:	Ett foretak ,gartneri , Frosta
Orninger/omfang:	Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket § 4 bokstav a; eierskap
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Dokumentkontroll
Registrerte avvik:	Avvik fra forskriftens § 4,bokstav a
Oppfølging av avvik:	Ingen

Foretak:	Ett foretak , eggproduksjon , Levanger
Orninger/omfang:	Lov om regulering av ervervmessig husdyrproduksjon

Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Dokumentkontroll
Registrerte avvik:	Saken er under arbeid
Oppfølging av avvik:	

Foretak:	To foretak, eggproduksjon , Levanger
Orninger/omfang:	Lov om regulering av ervervsmessig husdyrproduksjon
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Stedlig kontroll og dokumentkontroll
Registrerte avvik:	Saken er under arbeid . Forhåndsvarsel utsendt
Oppfølging av avvik:	

Foretak:	To foretak , eggproduksjon, Levanger
Orninger/omfang:	Forskrift om produksjonstilskudd §4
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Stedlig kontroll og dokumentkontroll
Registrerte avvik:	Avvik fra forskriftens § 4 bokstav b ; felles økonomiske interesser
Oppfølging av avvik:	Klagefrist går ut 31. januar 2012

Foretak:	Ett foretak, kyllingproduksjon Steinkjer
Orninger/omfang:	Lov om regulering av ervervsmessig husdyrproduksjon .
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Dokumentkontroll
Registrerte avvik:	Avvik fra lovens § 2; produksjon større enn konsesjonsfritt volum
Oppfølging av avvik:	Pålegg om standardisert erstatning på kr 38.325

Foretak:	Ett foretak, kyllingproduksjon, Steinkjer
Orninger/omfang:	Lov om regulering av ervervsmessig husdyrproduksjon,
Stedlig kontroll eller annen type kontroll:	Dokumentkontroll
Registrerte avvik:	Avvik fra lovens § 2 ; produksjon større enn konsesjonsfritt volum
Oppfølging av avvik:	a)Pålegg om standardisert erstatning på kr 5052 b)Pålegg om reduksjon av produksjon i 2012

4. Andre kommentarer/ innspill:

Resultatområde 25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør

Tiltak for å styrke kommunenes kompetanse på landbruks og matområdet

Landbruksavdelingen vektlegger kompetansesenterfunksjonen overfor kommunene. En stor del av avdelingens fagaktiviteter og ressursinnsats retter seg mot å bistå kommunene. Fylkesmannens landbruksavdeling jobber

kontinuerlig med kompetansehevede tiltak mot kommunene. Tre ganger i året arrangeres regiongruppemøter med kommunene på jordbruksområdet. Kommunene er delt opp i fire regioner; Ytre og Midtre Namdal, Indre Namdal, Nord-Innherred og Sør-Innherred. I møtene er det lagt vekt på at kommunene kan utveksle erfaringer, samt at det blir informert om aktuelle tema fra Innovasjon Norge og Landbruksavdelinga. I tillegg arrangeres det to samlinger der kommunene blir invitert. En på våren der bygde- og næringsutvikling er hovedtema, og en på høsten der tema innen både jord, skog og næringsutvikling blir diskutert. Regionvisesamlinger for skogbruket gjennomføres i mars/april hvert år med skog-funksjonærer fra skogorganisasjonene, bedriftene og forvaltninga i kommunene. I tillegg arrangeres det en høstsamling for kommunene med skogrelaterte tema og samlinger på konkrete tema. I tillegg brukes en del ressurser til å gjennomføre kurs på spesifikk tema. Det er viktig at avdelingen innehar operativ spisskompetanse på fagområder som er viktige for kommunene og utvikling av landbruket. Fagkompetansen vedlikeholdes og utvikles gjennom at den er etterspurt av kommunene og andre brukere.

Nettverksarbeidet i skognæringa skjer på lokalt, regionalt og landsdelsnivå. I løpet av det siste året er de siste skognæringsnettverkene etablert i fylket med Skognæringa i Midtre Namdal (5 kommuner), Skognæringa i Ytre Namdal og Bindal (4 kommuner hvorav 3 i Nord-Trøndelag), Skognæringa i Indre Namdal (6 kommuner), Skognettverk Innherred (7 kommuner) og Nettverk Nidaros (7 kommuner, hvorav 2 i Nord-Trøndelag).

Nettverkene er godt forankret i næringa og skjer som et samarbeid mellom skogbruksorganisasjonene, skogindustrien, politikere og forvaltningen i kommunene. Prosjektledere er engasjert. Gjennomgående målsetting for prosjektene er økt aktivitet og verdiskaping med definerte satsingsområder avhengig av regionenes utfordringer.

Nettverkene er i tillegg opptatt av å følge opp de utfordringene som synliggjøres i forhold til nasjonal politikk.

Generelt skorter det på kompetanse og ressurser i mange kommuner. En del kommuner mangler god nok fagkompetanse på sentrale fagområder. Generelt mangler kommunene ressurser, og i alt for liten grad har de muligheter for å jobbe utadretta mot næringsutøvere og brukere. Flere kommuner har imidlertid initiert mobiliseringsarbeid. Interkommunalt samarbeid innen landbruk er utviklet i deler av fylket. I Midtre Namdal samarbeider 4 kommuner om felles landbrukskontor. Kommunene har et felles politisk styre som rapporterer til kommunestyrene. Innherred samkommune som består av Verdal og Levanger kommuner har også felles landbrukskontor.

Midlene over kap 1144 post 77 til kommuneretta arbeid, er brukt til kurs og aktiviteter retta mot kommunene som beskrevet ovenfor.

Landbrukspolitisk engasjement i kommunene

Det landbrukspolitiske engasjementet i kommunene har økt, selv om det er variasjon kommunene i mellom. De fleste kommunene har nå utarbeidet landbruksplan, og det er gjennomført og gjennomføres mobilisering- og utviklingsprosjekt i en rekke kommuner (se rapporten under BU). Skognettverkene har bidratt til økt bevissthet og engasjement om skogpolitikken.

Samarbeidet med KS regionalt

KS er medlem av fylkets Landbruksforum. Landbruksforum er en møtearena som ledes av landbruksdirektøren hos Fylkesmannen og fylkesråd for regional utvikling hos Nord-Trøndelag fylkeskommune. Landbruksforum består i tillegg av representanter fra Nord-Trøndelag Bondelag, Nord-Trøndelag Bonde og Småbrukarlag, Allskog BA, Mattilsynet i Trøndelag og Møre og Romsdal, Innovasjon Norge Nord-Trøndelag og Miljøvern avdelingen hos Fylkesmannen, i tillegg til KS. Møtene i Landbruksforum arrangeres ved behov, som regel 2 til 3 ganger i året. Det er ikke et beslutningsorgan men et rådgivende organ. Saker til diskusjon er rullering og revidering av planer som Strategi for landbruksrelatert næringsutvikling i Nord-Trøndelag (også kalt BU-strategien) og Regionalt miljøprogram (RMP). FMLA forvalter flere økonomiske virkemidler, og gjennom noen av dem er det større frihet til å utøve regional og lokal politikk. I disse tilfellene er det ønskelig å få innspill og råd fra Landbruksforum.

I tillegg samarbeider Fylkesmannen med KS om aktuelle prosjekter og satsinger. Det har vært samarbeid om kursaktivitet retta mot kommunene. Sammen med bl.a. Fylkeskommunen har Fylkesmannen nå initiert samarbeid med KS om et skolematprosjekt.

Antall årsverk i landbruksforvaltningen

Kommune Antall personer tot Ant årsverk landbruk, 01.01.11

Flatanger	1,00	0,50
Frosta	1,00	0,95
Grong	3,00	2,40
Høylandet	2,00	1,65
Inderøy	3,00	2,00
Innherred samkommune	7,00	7,00
Leka	2,00	1,05
Leksvik	4,00	1,55
Meråker	2,00	0,70
Mosvik	1,00	0,80
Landbruk og miljø Midtre Namdal	10,00	8,10
Namsskogan	3,00	1,70
Nærøy	3,00	3,00
Røyrvik	1,00	1,00
Snåsa	4,00	3,70
Steinkjer	7,00	6,50
Stjørdal	4,00	3,90
Verran	2,00	1,20
Vikna	2,00	1,58
Sum	61,00	51,18

Resultatområde 26 Jordvern, kulturlandskap og samfunnsplanlegging

26.1 Jordvern og kulturlandskap

Sentrale utviklingstrekk for jordvernet i fylket og hovedutfordringer i virkemiddelbruk og tiltak

Jordvernet står sterkt i Nord-Trøndelag. Landbruket har stor betydning for fylket, og det er en relativt stor allmenn forståelse for et sterkt jordvern, herunder at det må foreligge store samfunnsinteresser for at jordvernet kan vike. I sum har kommunene i Nord-Trøndelag fulgt opp sin del av jordvernmålet dersom det nasjonale jordvernmålet var blitt fordelt på fylkene. Et aktivt landbruk gjør også at fylket har ligget høyt mht nydyrking over år, og slik har det vært en stor netto tilgang på dyrket jord i Nord-Trøndelag.

Jordvernet i Nord-Trøndelag utfordres i hovedsak gjennom vegprosjekter med store samfunnsinteresser (gjerne trafikksikkerhetstiltak i form av breddeutvidelser, kryssutbedringer, midtdele og gang- og sykkelveger), ellers by- og tettstedsutvidelser og ved lokalisering av næring by og tettstedsnært. Store samferdselstiltak med E6 og jernbanesatsingen mellom Steinkjer og Trondheim, samt fv 17 mellom Namsos og Steinkjer vil være de største utfordringene mht jordvern og omdisponering av dyrka jord i årene framover. Fylkesmannen er i god dialog med samferdselsmyndighetene i disse prosessene.

Regional planstrategi har vært i prosess og på høring. Fylkesmannen deltok i mange arbeidsgrupper i denne

prosessen, også ifht jordvern. Regional planstrategi fastslår av det skal utarbeides en regional arealplan, som bl.a. har areal- og transportplanlegging og omdisponering av dyrka jord som tema. Fylkesmannen kommer til å delta sentralt i dette arbeidet sammen med fylkeskommunen, kommunene og andre statsetater.

Aktivitet og utfordringer i dialog med kommunene for å nå de nasjonale målene om å ivareta jord- og kulturlandskapsressursene

Plan- og bygningsloven, gode planprosesser og dialog er det viktigste virkemidlet mht jordvernet og de konkrete utfordringene. Landbruksavdelingen søker å være i tidlig, god og konstruktiv dialog med kommunene, både generelt, og ikke minst i kommuneplanprosessene.

Det gjennomføres hvert år, i samarbeid med fylkeskommunen, en plandag for kommunene. Landbruksavdelingen arrangerer i tillegg den årlige Snåsasamlinga for landbruksforvaltningen i kommunene, hvor også jordvernet står på dagsorden og hvor mange konkrete saker og utfordringer diskuteres. Det regionale plannettverket tilbyr "planteam" til kommunene for kompetansemessig å bidra i kommunenes planarbeid.

Leka, den minste kommunen i Nord-Trøndelag, og Stjørdal kommune, den største, har arbeidet mye med ny arealdel i 2011. Verktøykista i den nye plan- og bygningsloven har blitt stor og kompleks. Det kreves stor kompetanse for å forstå de mulighetene og begrensingene loven gir.

Erfaringer og resultater med iverksetting av tiltak for de områdene som inngår blant utvalgte kulturlandskap i jordbruket.

I Skei utvalgte kulturlandskap i Leka kommune i Nord-Trøndelag er oppslutninga blant grunneiere og bønder god, og nesten samtlige har inngått avtale om skjøtsel. Aktiviteten styres imidlertid til en viss grad av lokale interesser og prioriteringer. Holdningsendringer og etablering av nye former for husdyrhold tar tid. Det har f. eks. vist seg at det ikke har vært mulig å få til en økning i sauholdet så raskt som forutsatt. Manglende beitetrykk har derfor ført til redusert tempo i rydding av kystlyngheia i Skeisnesset fordi rydding som ikke følges opp med tilstrekkelig beitetrykk gjør vondt verre når det gjelder gjengroing.

Det har vært arbeidet målretta for å styrke det lokale engasjement og eierskap til UKL. I den sammenheng er det oppretta styringsgruppe sammensatt av representanter for grunneierne, beitelaget, kommunen og regionale aktører. Kommunen ivaretar sekretærfunksjonen for styringsgruppa, er førstelinje overfor grunneierne ved søknad om tilskudd og deltar aktivt i samband med møter, kurs og ulike arrangementer.

I 2011 er det gode samarbeidet med andre regionale aktører og SNO, som har ansvaret for verneområdet på Skeisnesset, videreført. Dette har stor verdi for arbeidet med det utvalgte kulturlandskapet, men oppgaven oppleves likevel som utfordrende fordi framdrift og resultater krever aktiv oppfølging fra fylkesmannens landbruksavdeling.

Status i avgang på dyrka jord i fylket

Offisielle tall for omdisponert dyrka jord for 2011 foreligger ikke ennå. For 2010 ble det omdisponert 164 da dyrka jord til andre formål enn landbruk i Nord-Trøndelag.

26.2 Samfunnsplanlegging

Hovedtrekk i arealbruksutviklingen og landbrukets arealinteresser i samfunnsplanleggingen

Landbruket står sterkt i Nord-Trøndelag og fylkestinget både i Sør- og Nord-Trøndelag vedtok i 2010 en felles landbruksmelding for Trøndelagsfylkene. Regional planstrategi for Nord-Trøndelag har vært i prosess og på høring i 2011, og viktige utviklingstrekk ved fylket i fht landbrukets betydning, bosettingsmønster, næringsstruktur, arealutfordringer og muligheter er drøftet i denne. Ett av tiltakene i regional planstrategi er at det skal utarbeides en regional plan for arealbruk. Dette vil bli en fornying av gjeldende Fylkesplanmelding nr. 2 (2001) Arealmeldinga. Den regionale arealplanen vil bl.a. nedfelle strategier og retningslinjer for utbyggingsstrukturer i og utenfor byer og tettsteder, lokalisering av handel og tjenester og omdisponering av dyrka jord. Fylkesmannen kommer til å delta sentralt i dette arbeidet sammen med fylkeskommunen, kommunene og andre statsetater.

Fylkesmannen søker å gi gode råd, innspill og veiledning ifbm kommunenes planstrategier og kommuneplanens samfunnsdel. Vi er forøvrig tett på i arbeidet med kommuneplanens arealdel. Det vises forøvrig til pkt 26.1.

Status og erfaringer i arbeidet med verneplaner og konsekvensutredninger

Det foregår fortsatt noen verneprosesser etter prinsippet om frivillig vern hvor enkeltskogeiere foreslår områder som blir utredet. Flere slike ligger nå til videre vurdering og behandling. Med det som er gjennomført av skogvern og det som ligger til behandling, anslås andelen av produktiv skog som er vernet til å ligge i størrelsesorden 5,5 %.

Proessen med utredning av Dåpma området på Fosen er startet opp i 2010. Her er det lagt en plattform med sikte på å få vernet dette området som nasjonalpark. Landbruksavdelingene i begge trøndelagsfylkene er involvert i dette. I forhold til landbruk er det særlig skog og beiteinteresser som er berørt. Det synes så langt å være etablert en god plattform for videre arbeid med denne verneplanen.

Rapportere på antall innsigelser knyttet til landbruk i saker etter Plan- og bygningsloven.

Fylkesmannens landbruksavdeling fremmet ingen innsigelser i 2011. Dette danner nok ikke et helt riktig bilde av fylkesmannens oppfølging av regionale- og nasjonale jordvernhensyn i 2011. For tre tyngre kommune(del) planprosesser, med grunnlag for flere innsigelser, er to planer holdt tilbake av kommunen etter dialog med fylkesmannen for ytterligere arbeid/prosesser, og uttalelsen til den tredje gikk først i januar 2012.

Bruk og nytte av data fra Geovekst og Norge digitalt

Data fra Geovekst og Norge digitalt er lagt til rette i vår kartinnsynsløsning GINT, som Fylkesmannen og Fylkeskommunen i Nord-Trøndelag eier sammen. I tillegg legges det inn data fra andre aktører og egne data.

Geovekstdata og Norge digitalt brukes aktivt i plansaker ved embetet og i forbindelse med saker knyttet til landbruksveger i Landbruksavdelingen. Prosjektet "Hovedplan skogsveger" har hatt stor nytte av dataene. Også når det gjelder framstilling og presentasjon av jordbruksstatistikk benyttes slike data og hjelpemidler i økende grad.

Av egne data hvor digitale kart benyttes kan vi nevne tilskudd til friareal for kortnebbgås. Fylkesmannen har fått til et godt samarbeid med kommunene om dette. 2011 var første året hvor kommunene digitaliserte kartene som benyttes til å behandle søknader om friareal til gås på egen hånd. Videre er det bla produsert og lagt ut oversikter som viser driftssenter for biobrensel i fylket.

Landbruksavdelingen samarbeider godt med kommunene også om data. Internt er det et godt samarbeid med Miljøvernavdelingen, som har samlet stor kompetanse på GIS.

Beredskap på landbruks- og matområdet ivaretas av fylkesberedskapsrådet her er også fylkesmannens landbruksavdeling representert, og møter fast med landbruksdirektøren.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
21 Landbruksbasert næringsutvikling	kr 5 330 424,95	kr 0,00
22 Klima- og miljøpolitikk i landbruket	kr 917 140,56	kr 0,00
23 Eiendoms- og bosettingspolitikk	kr 537 968,80	kr 0,00
24 Forvaltning av inntekts- og velferdspol. tiltak	kr 1 541 027,35	kr 0,00
25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør	kr 493 775,33	kr 0,00
26 Jordvern, kulturlandskap og samfunnsplanlegging	kr 1 876 168,39	kr 0,00
Andre oppgaver under LMD	kr 56 965,56	kr 0,00
Sum:	kr 10 753 470,00	kr 0,00

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på utdanningsområdet

Fylkesmannen i vurderer oppdraget knyttet til resultatområde 31 som utført i samsvar med de føringer som er gitt.

31.1 Tilsyn

Fylkesmannen vurderer oppdraget knyttet til resultatområde 31.1 som utført i samsvar med de forutsetninger som er gitt. Alle planlagte tilsyn er gjennomført i 2011, men endelige rapporter for to tilsyn knyttet til prioritert område ble ferdigstilt i januar 2012. Det samme gjaldt for fire skriftlige tilsyn der tema var saksbehandlingstiden for PP-tjenesten.

I 2011 har embetet gjennomført både stedlige og skriftlige (dokument) tilsyn, og vi mener at avdelingens tilsynskompetanse er god. Fylkesmannens tilsynsgruppe holdes kontinuerlig oppdatert på endringer innen tilsynsområdet. Alle som arbeider med tilsyn, har jevnlig møter der hele gruppen møtes, eller der de ulike teamene har separate møter. Tilsynsgruppen består av ansatte med ulik pedagogisk kompetanse, juridisk kompetanse og analyse- og økonomikompetanse. I løpet av 2011 fikk avdelingen to nye medarbeidere, og det medførte en del intern opplæring, og begge deltar nå i tilsynsarbeidet.

Avdelingen har avsatt ressurser til å gjennomføre planlagte tilsyn i tråd med aktivitetskravene. I løpet av året skjer i tillegg enkelte omdisponeringer av ressursene for at vi til enhver tid skal kunne utføre bl.a. nødvendige hendelsebaserte tilsyn.

Fylkesmannen følger felles nasjonal tilsynsmetodikk og tilsynsinstruks i alle nasjonale tilsyn og i tilsyn med prioritert område. I utviklingen av en felles instruks for tilsyn med prioritert område har det vært både interessant og lærerikt å få delta i selve utformingen av deler av instruksen.

Fylkesmannen har benyttet observatører i flere av tilsynene i 2011. Dette som en del av vår kompetanseheving og kvalitetssikring, og som et tiltak for å redusere sårbarhet ved ev. sykdom. Videre skal observatørene gjennom kollegaveiledning styrke avdelingen som en lærende organisasjon. Observatøren har deltatt i alt forberedende arbeid til tilsynet, og er til stede under intervjuene, men observatøren har vanligvis ikke deltatt i sluttmøtet eller i veiledningen i etterkant av selve tilsynet.

Vi har god erfaring med at tilsynsteamene er sammensatt av personer med juridisk og pedagogisk kompetanse. I alle sluttmøtene i 2011 har tilsynsleder med pedagogisk kompetanse og jurist deltatt. Vi har prioritert å ha denne kompetansen på sluttmøtene for at vi skal kunne gi utfyllende svar på pedagogiske og juridiske spørsmål, og gi best mulig veiledning i etterkant av tilsynet.

I 2011 har vi gjennomført felles formøter/forberedende møter (vår og høst) med tilsynsobjektene som skal ha nasjonalt tilsyn i løpet av året. Deltakerne i disse møtene gir positive tilbakemeldinger på både innhold og organisering av møtene. Å ha felles forberedende møter er positivt da de i tillegg til Fylkesmannens faglige formidling, får del i de andre kommunene/skolene sine spørsmål og kommentarer.

Fylkesmannen ser at tiltak vi setter inn i form av tilsynsplan for avdelingen, felles formøter med skoleeiere og skoler og arbeidet i embetets tilsynsoval, bidrar til effektive og koordinerte tilsyn med skoler og skoleeiere. Videre vil sluttmøter som planlegges gjennomført via videokonferanseutstyr, bidra til redusert ressursbruk.

Status for 2011 når det gjelder antall gjennomførte tilsyn er:

Prioritert område

- lokalt læreplanarbeid og skolebasert vurdering, 2 kommuner og 3 skoler.

Egeniniterte tilsyn

- gjennomført 3 tilsyn med tre skoleeiere ifm. fritak for **nasjonale prøver**, jf. forskrift til oppl.l § 2-4 og 2-1. De tre kommunene hadde en fritaksprosent som var høyere enn landsgjennomsnittet.

Tilsyn med gjennomføringen av nasjonale prøver viste at det var gitt fritak som ikke var i overensstemmelse med vilkårene, og selve utformingen av enkeltvedtakene, tilfredsstilte ikke forvaltningslovens krav. I etterkant av dette tilsynet gjennomførte Fylkesmannen en samling for skoleeiere/-ledere, jf. pkt. 31.4, der gjennomføringen av nasjonale prøver var ett av temaene.

Videre ble det utført kontroll med en privatskole og to kommunale skoler knyttet til **oppl.l § 8-2**, dette på bakgrunn av tallmaterialet som ligger i GSI-statistikken. For to av skolene gjaldt det registreringsfeil, mens den tredje skolen måtte øke timetallet (barnetrinnet), og økningen ble iverksatt umiddelbart. Lærertimer som elevene hadde mistet, blir tatt igjen i løpet av skoleåret 2011/2012. Skolen har oversendt en plan som viser økningen av

lærertettheten.

- gjennomført ett skriftlig tilsyn med en kommune, opplæringsloven **kapittel 5, §§ 5-1 til og med 5-6**. I dette tilsynet ble det ikke gitt pålegg. Det var for øvrig et "oppfølgingstilsyn".

Hendelsesbaserte tilsyn

- gjennomført tilsyn med fire kommuner knyttet til saksbehandlingstiden for PP-tjenesten. Dette på bakgrunn av medieoppslag, vår kunnskap gjennom klagebehandling på spesialundervisning og ulike henvendelser til Fylkesmannen. Alle kommunene fikk pålegg, men tilsynsrapportene ble fullført i begynnelsen av 2012.

Nasjonalt tilsyn 2011

-tilsyn med 9 kommuner og fylkeskommunen med elevenes psykososiale miljø, kapittel 9A. Minimumskravet var 7 kommuner og fylkeskommunen. Ut fra ROS-analyser ønsket vi å gjennomføre samme tilsyn i 2 kommuner til, og Utdanningsdirektoratet ba oss om å føre disse to tilsynene i rubrikken for felles nasjonalt tilsyn, og ikke under egeniniterte tilsyn.

Ved tilsyn med kapittel 9A, er påleggene i hovedsak knyttet til manglende enkeltvedtak, og ved at det ikke har vært opprettet skolemiljøutvalg.

Erfaring fra tilsynsarbeidet

Vår erfaring er at kommunene/fylkeskommunen stiller seg positive til tilsyn fra vår avdeling. Tilsynsobjektene holder seg stort sett innenfor de frister som er satt for å rette pålegg, men enkelte skoleeiere ber av ulike grunner om utsatt frist. Fra enkelte skoleeiere ber Fylkesmannen om ytterligere dokumentasjon før påleggene anses som rettet.

Alle pålegg er rettet i tilsynene som er gjennomført og avsluttet i 2011, bortsett fra en kommune som hadde frist til 31.01.2012. Vi har mottatt dokumentasjon fra denne kommunen, men det er ennå ikke saksbehandlet hos oss.

Tilsyn gir Fylkesmannen nyttig informasjon om tilstanden i sektoren. Enkelte kommuner opplever det totale tilsynstrykket som stort (tilsyn fra mange instanser og i tillegg ulike former for egenkontroll). Samtidig opplever vi at kommunene er positive i møter med Fylkesmannen som tilsynsmyndighet. Kommunene gir uttrykk for at tilsyn er til hjelp/støtte i deres arbeid med å sikre at alle elevene får oppfylt sine rettigheter.

Fylkesmannen kan ikke se at det er noen felles kjennetegn ved de kommunene/fylkeskommunen som har fått pålegg ved tilsyn mht. kommunens størrelse, kompetanse, organisering, antall skoler og økonomi.

Alle kommunene har tatt imot vårt tilbud om veiledning i etterkant av selve tilsynet. Alle kommunene har fulgt opp pålegg/avvik og i hovedsak lukket lovbruddene innen de frister som Fylkesmannen har satt. Enkelte kommuner har av ulike årsaker bedt om utsatt frist. Ingen kommuner har unnlatt å rette pålegg som er gitt av Fylkesmannen.

Et analyseteam gjennomfører risiko- og sårbarhetsanalyser før valg av tilsynsobjekt. I dette arbeidet legges følgende til grunn:

- GSI
- eksamensresultater, nasjonale prøver, elevundersøkelsene (Skoleporten)
- KOSTRA
- observasjoner gjort gjennom samtaler, besøk, avisoppslag m.m.
- tidligere tilsyn med kommunen
- innhentet info fra andre resultatområder som 31.2 og 32.2
- medieovervåkning

Når Fylkesmannen har utarbeidet sine analyser, har vi lagt mest vekt på opplysninger fra elevundersøkelsen, fritaksprosent nasjonale prøver, klagesaker og henvendelser fra foresatte/brukere.

Avdelingen mener det fortsatt er behov for bedre kompetanse i lover og forskrifter for opplæringssektoren i fylket. I arbeidet med å heve kompetansen har vi benyttet ulike metoder og tilnærminger, som for eksempel konferanser, kurs, nettverksarbeid, rektormøter og veiledning i små grupper og til enkeltpersoner.

Med bakgrunn i erfaringene fra tilsyn og klagebehandling, er det planlagt en samling for skoleeiere/ledere knyttet til tema klagebehandling og vurdering.

Gjennom tilsyn og annen kontakt med kommuner og fylkeskommunen, etterspørres kompetanse/veiledning i lover og forskrifter. I 2011 har vi hatt sekvenser om lover/forskrifter i følgende sammenhenger der Fylkesmannen

er ansvarlig eller delansvarlig for arrangementet:

- * Felles formøter om elevenes skolemiljø
- * Skoleeiersamling vedrørende enkeltvedtaksbehandling
- * Regional skoleledersamling med tema elevenes skolemiljø
- * Undervisning for studenter på Høgskolen i Nord-Trøndelag med fokus på forvaltningslov, offentlighetslov, barnehagelov og opplæringslov
- * Veiledning etter at tilsyn er avsluttet
- * Veiledning til enkeltpersoner og kommuner etter behov
- * Regional konferanse i samarbeid med Utdanningsdirektoratet og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag om elevenes skolemiljø
- * Tre samlinger for PP-ledere med fokus på regelverk og rettssikkerhet

Fylkesmannen har deltatt på alle samlinger i regi av Utdanningsdirektoratet der temaene har vært knyttet til det nasjonale tilsynet og til tilsyn med prioritert område.

Fylkesmannen mener at behovet for informasjon/veiledning om lover/forskrifter er stort. Dette bekreftes gjennom at informasjon og veiledning etterspørres, og vi har mange deltakere på de ulike samlingene. Gjennomføringen av dette punktet vurderes som god.

Rapporter er sendt til Utdanningsdirektoratet innen gitte frister.

31.2 Klagesaksbehandling

Det totale antallet klagesaker har de to siste år ligget på ca. 70.

Når det gjelder *spesialundervisning* behandlet Fylkesmannen i 2011 tre saker mot ti saker i 2010. På området *spesialpedagogisk hjelp* mottok ikke Fylkesmannen klager hverken i 2010 eller i 2011. Årsaken til denne nedgangen kan skyldes at Fylkesmannen har hatt tilsyn med alle kommunene på kap. 5 i opplæringsloven, gitt veiledning og gjennomført kompetansehevingstiltak. I tillegg erfarer vi at det er en tettere dialog mellom PPT, skole og heim om innholdet i opplæringen.

Fylkesmannen har kun hatt **en** klagesak etter kapittel 9A. Det er overraskende, sett i lys av økt oppmerksomhet på elevrettighetene i forbindelse med gjennomføringen av nasjonalt tilsyn. I 2010 hadde vi 5 klagesaker.

For *skoleskyss* er det behandlet omtrent like mange klagesaker i 2011 som i 2010.

Måloppnåelse

Fylkesmannen har gjennomført klagebehandlingen fortløpende, og de fleste klagen ble behandlet innen en måned etter at de var mottatt.

Fylkesmannen vurderer oppdraget knyttet til resultatområde 31.2 som utført i samsvar med de forutsetninger som er gitt. I vår saksbehandling av klager har vi god erfaring med at medarbeidere med ulik fagkompetanse samarbeider, dette gjelder særlig pedagogisk og juridisk kompetanse.

Klagesaksbehandlingen som er utført i forbindelse med sentral sensur, har fungert etter oppdraget.

På slutten av 2011 har vi arbeidet med planleggingen av en fagsamling der temaene vil være vurdering, klage på vurdering og eksamen, herunder klage på standpunkt karakterer. Målgruppe for samlingen vil være skoleeiere og skoleledere, og samlingen gjennomføres i begynnelsen av 2012. Gjennom klagesaksbehandling og veiledning foregår en kontinuerlig informasjon om lov og forskrifter.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum inkomne saker	Medhold/Delvis medhold	Avslag	Annet	Kommentar
Standpunkt (fag og orden og oppførsel)	32	2	21	9	
Spesialundervisning, § 5-1	2	0	2	0	
Skyss, § 7-1	19	1	18	0	

Skoleplassering, § 8-1	4	0	4	0
Fremskutt skolestart, § 2-1 tredje ledd	1	1	0	0
Bortvisning, § 2-10	1	0	1	0
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	2	0	2	0
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	1	0	1	0
Sum	62	4	49	9

31.3 Grunnskolen informasjonssystem (GSI)

Fylkesmannen vurderer oppdraget knyttet til resultatområde 31.3 som utført i samsvar med de forutsetninger som er gitt. Måloppnåelsen vurderes som tilfredsstillende, og måten vi arbeider på gir et godt grunnlag for å kvalitetssikre registreringen.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag deltar på samlingene som arrangeres av Utdanningsdirektoratet og SSB på området. I 2011 vurderte vi at endringene i GSI skjemaet var små, og vi bestemte oss for ikke å ha et eget informasjonsmøte med kommunene. Det har ikke medført at antallet henvendelser til oss har økt. På grunn av en del nye GSI-kontakter i kommunene og de private skolene, ga vi dem ekstra oppfølging etter behov. Etter at kommunene hadde foretatt registreringen, valgte Fylkesmannen ut noen områder som ble kontrollert og revidert grundigere enn andre.

Fylkesmannen har kontrollert årets innrapporterte data i GSI. Vi synes at kvaliteten på GSI-tallene er bra, og de er nyttige i tilsynsarbeidet og i vår generelle tilstandsvurdering av grunnskolesektoren.

Som redskap i sektorovervåkingen, har Fylkesmannen brukt rapportvelgeren i GSI, hentet ut og sammenstilt GSI-data på sentrale områder. Dette gjelder særlig for områdene spesialundervisning, gruppestørrelse og undervisningstimer. Dette har vært nyttig for å få en god oversikt over kommunene/skolene på bestemte områder.

Vi har brukt flere indikatorer fra GSI i tilsynsarbeidet, både i risiko -og vurderingsanalyser og i forberedelsene av tilsynene. GSI- indikatorene er sammen med Skoleporten og KOSTRA-tallene sentrale i vårt analysearbeid.

Vi har holdt løpende kontroll av alle skolene i Nord-Trøndelag i forhold til § 8-2 gruppestørrelse. Vi identifiserte tre skoler som hadde større grupper enn gamle delingstall skulle tilsi. Registreringsfeil i GSI ble oppdaget ved to skoler. Den tredje skolen hadde for få timer. Fylkesmannen informerte skolen og ba om en umiddelbar tilbakemelding. Vi fikk oversendt en plan som viste at lærertettheten var økt, og at elevene samlet for skoleåret 2011/2012 får de lærertimene som de har krav på.

31.4 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen har god måloppnåelse på dette området ut fra de ressurser vi har kunnet prioritere til dette resultatområdet. Samlet har vi både faglig og administrativ kompetanse til å løse oppgavene.

Vi arbeider for å skape helhet i de metoder og strategier vi iverksetter for å informere og veilede skoleeiere, allmennheten og aktuelle målgrupper.

Vi har gjennomført to dagssamlinger for skoleeiere og skoleledere der tema var regelverket, og vi har i tillegg gitt en faglig oppdatering på enkeltvedtak knyttet til aktuelle områder i opplæringsloven og forvaltningsloven. Informasjon om regelverket skjer også i tilknytning til tilsyn og andre møter/kontakter som Fylkesmannen har med skoleeiere og skoler.

Med erfaringer fra henvendelser, tilsyn og klagesaker, og med den kjennskap Fylkesmannen har til praksis i fylket, planlegger vi ulike tiltak for å spre informasjon og erfaring om regelverket som omhandler underveis- og sluttvurdering og klagesaksbehandling. Vårt mål er å skape en økt bevissthet rundt praksis i vurderingsarbeidet. Vi planlegger en første samling for skoleeiere og skoleledere i februar 2012.

Embetet erfarer at skoleeierne får kompetanse og erfaring med ulike verktøy til bruk i skoleutvikling gjennom f.eks. arbeidet med veilederkorps, SKUP og ekstern skolevurdering. Vi har også gitt veiledning til skoleeiere i deres arbeid med tilstandsrapporten, og vi har informert om de ulike data/funksjoner Skoleporten kan gi.

Fylkesmannen har bistått Utdanningsdirektoratet med å skaffe veiledere og til å gjøre ordningen med veilederkorps kjent. Fem kommuner har gjennom 2011 fått bistand fra Veilederkorps. Disse følges opp fra embetet. Så langt er det gode tilbakemeldinger på dette arbeidet. Fylkesmannen arrangerte samling for alle skoleeiere i fylket, der utviklingsarbeid var tema. Her bidro to av kommunene med erfaringer fra deres arbeid med Veilederkorps.

Av SKUP-kommunene valgte en kommune å motta annen ekstern veiledning og et økonomisk bidrag til kommunens eget utviklingsarbeid. De fire andre SKUP-kommunene har valgt å få bistand til utviklingsarbeidet gjennom Veilederkorps. Disse kommunene ble også prioritert med mer midler til etterutdanning enn det som i gjennomsnitt ble tildelt kommunene. To kommunene fortsetter med satsningen SKUP2.

Fylkesmannen bidro til at det ble arrangert en regional konferanse om "Bedre læringsmiljø" i Trondheim i februar 2011. Skoleeiere informeres om satsningen i ulike fora hvor vi er i dialog med dem.

Andre tiltak knyttet til læringsmiljø skjer i tilknytning til det nasjonale tilsynet. Vi bidrar til å spre informasjon om regelverk, og distribuerer og informerer om brosjyrematerialet som er utarbeidet. Vi har også prioritert tiltak knyttet til klasseledelse gjennom å tildele midler til etterutdanning.

Fylkesmannen sin hjemmeside holdes jevnlig oppdatert med informasjon om fag og regelverk. Dette inkluderer informasjon om erfaringer fra tilsynsarbeidet.

Fylkesmannen har gjennom kontakt med kommunene bidratt til at "Manifest mot mobbing 2011-2014" forankres lokalt. Ved årsskiftet hadde 20 av 24 kommuner forankret arbeidet lokalt.

Vi deltok ved regional samling for private skoler. Fylkesmannen stimulerte de private skolene til å delta gjennom å tilby dekning av deltakernes reisekostnader. To av fylkets ti private skoler deltok på møtet i Bodø.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag deltar i pulje 2 og 3 i satsingen "Vurdering for læring". Både fylkeskommunen og de to private videregående skolene vi har i fylket, deltar i satsingen i pulje 2. Vi har informert og fulgt opp skolene underveis. Fylkesmannen har sørget for at skolene har holdt fristen for underveisrapportering, og vi har videresendt denne til Utdanningsdirektoratet.

I pulje 3 deltar åtte kommuner og en privatskole. Skoleeierne er i prosess med å finne ressurspersoner, og bestemme struktur og organisering for arbeidet i sin egen virksomhet. Fylkesmannen har invitert skoleeierne til et møte i februar for å se på muligheten for å etablere et nettverk i fylket.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ønsker å sette satsingen "Vurdering for læring" inn i en større sammenheng. Vurdering blir et satsingsområde ut fra våre erfaringer fra tilsyn, klagesaksbehandling og kunnskap om praksis i fylket.

I planleggingen og gjennomføringen av ulike samlinger/møter har vi ut fra vår kjennskap til lokale behov valgt tema, organisering, fordelt arrangementene ut over året, og vi har tatt geografiske hensyn.

31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver

Nasjonale prøver, eksamener og kartleggingsprøver ble gjennomført i henhold til forskrifter, læreplaner og andre sentralt gitte retningslinjer. Arbeidet med gjennomføringen av sentralt gitt eksamen i grunnskole og videregående opplæring har gått som planlagt.

Brukerne av PAS og PGS tilkjennegir en stor tilfredshet med disse verktøyene. De elektroniske systemene PAS og PGS fungerer bedre og bedre som verktøy for alle involverte. Fylkesmannen har likevel brukt mye tid på support/veiledning knyttet til området. Fylkesmannen ser det som en utfordring å få alle skolene til å gjennomføre eksamen i PGS. Temaet vil bli tatt opp på rektor-/skoleeiermøte i februar 2012.

Informasjon og veiledning på dette området har foregått på flere måter, bl.a. Fylkesmannens nettside, veiledning

på telefon og i møter med skoleeiere/skoleledere.

Deltakelsen på nasjonale prøver har vært høy i Nord-Trøndelag. Høsthalvåret 2010 gjennomførte vi tilsyn i tre kommuner hvor temaet var fritaksreglene knyttet til nasjonale prøver. Tilsynene ble avsluttet på nyåret 2011. Resultatet fra disse tilsynene viste brudd på fritaksreglene, samt usikkerhet knyttet til bruk av enkeltvedtak. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag hadde derfor dette som ett av flere tema på ei samling for skoleeiere og rektorer i fylket i september 2011. Det ser ut til at tiltakene vi har iverksatt har gitt ønsket effekt.

Fylkesmannen utarbeidet en beskrivelse av de erfaringene vi har gjort i forhold til skoleeierens og skolens arbeid før, under og etter gjennomføringen av de nasjonale prøvene. Videre beskrev vi vår oppfatning av skolens organisatoriske gjennomføring av prøvene. Dette var svar på oppdrag nr. 33-2011.

Fylkesmannen har et analyseteam som utarbeider risiko- og sårbarhetsanalyser i forbindelse med tilsynsarbeidet vårt. Da er resultater fra de nasjonale prøvene og eksamen et viktig grunnlag. Det er utarbeidet statistikk over eksamenskarakterer i fagene norsk, engelsk og matematikk for alle skoler i fylket gjennom 11 år. Resultater på nasjonale prøver har vi for samtlige skoler gjennom 5 år. Dette er noe av grunnlagsmaterialet som benyttes i forbindelse med tilsynsforberedelsene våre og i våre fortløpende vurderinger om eventuelle tiltak.

Fylkesmannen har inntrykk av at kartleggingsprøvene gjennomføres og brukes som et pedagogisk verktøy på skolene. Vi har informert om prøvene på hjemmesidene våre, og vi svarer også på henvendelser vi får på telefon.

Fylkesmannen i Nord Trøndelag

Særskild Rapportering	JA	NEI	Øvrige kommentarer
1. Benytter embetet informasjonen som fremkommer ved avvikling av prøver og eksamener i tilsynsarbeidet?	X		Fylkesmannen nytter i stor grad informasjonen som fremkommer ved avvikling av nasjonale prøver og eksamener, både i tilsynsarbeidet og i annen dialog med skoleeiere. Vi har utarbeidet egne rapporter med statistikk over resultatene på eksamen og nasjonale prøver gjennom mange år. Disse gir oss en god oversikt over utviklingen i fylket, og det danner et godt grunnlag i forbindelse med tilsynsforberedelser.

	Spesifiser dersom avvik fra landsgjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	Spesifiser dersom stor variasjon mellom skoleeiere innad i fylket	Vurdering av årsak til avvik	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med høy andel elever med fritak
				Nord-Trøndelag ligger godt under landsgjennomsnittet på fritak/ikke deltatt. Vi gjennomførte tre tilsyn i forhold til

<p>2. Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver</p>	<p>Totalt 257 elever har fått fritak. Dette utgjør 1,81 % av alle innmeldte elever. Landsgjennomsnittet på fritak er 2,52%. Nord-Trøndelag ligger dermed godt under landsgjennomsnittet på fritak (Kilde: PAS).</p>	<p>Til tross for vårt lave gjennomsnitt på fritak i fylket, har vi variasjoner mellom skoleeierne. Variasjonene i prosent må ses i sammenheng med elevtallet.</p>	<p>Nord-Trøndelag har mange skoler med få elever. Dette kan gi store utslag i prosenttall.</p>	<p>praktisering av fritaksreglene på nasjonale prøver i 2010/2011. De gjennomførte tilsynene, og fokus på regelverket knyttet til fritak, ser ut til å ha gitt god effekt i fylket. Vi har såpass lav andel av elever med fritak/ikke deltatt at vi ser ikke at det er behov for ekstra tiltak enn de vi gjennomfører som en del av vårt ordinære informasjons- og veiledningsarbeid.</p>
---	---	---	--	---

31.7 Tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen forvalter ulike statlige tilskudd, og følger retningslinjene for hver enkelt tilskuddsordning. Dette innebærer at vi gjennomfører formalia og rimelighetskontroll av tilskuddssøknader. For alle ordninger som vi har ansvar for, har vi rapportert ved tertialrapporteringene.

For noen tilskuddsordninger utfører Fylkesmannen kun kontroll av søknader. Disse ordningene forvaltes av Utdanningsdirektoratet: Landslinjer (Kap 225 post 60) og samisk i videregående (Kap 225 post 63).

Som et ledd i informasjons- og veiledningsarbeidet vårt til kommunene, har vi utarbeidet en tilskuddskalender. Denne ligger på hjemmesiden vår under fanen Tilskudd.

Kap 225 post 60

Fylkesmannen har informert om frister/telldato, gjeldende rundskriv og satser. Fylkesmannen har mottatt søknader for 2011 fra Meråker videregående skole, Grong videregående skole og Ole Vig videregående skole. I tillegg har også Steinkjer videregående skole landslinjetilbud innenfor ski (kombinert), men det har ikke vært elever på denne linjen det siste året.

Vi merket oss at i oversikt over landslinjetilbudet fra høsten 2011 er Meråker videregående skole tildelt et maksimalt elevtall på 70 elever, men elevlisten viste 101 elever. Grong videregående skole er tildelt et maksimaltall på totalt 90 elever, men elevlisten viser 39 elever. Ole Vig videregående skole ble tildelt 30 elever, elevlisten viser 32 elever.

Søknadene ble kontrollert og gjennomgått før de ble videresendt til Utdanningsdirektoratet for videre behandling.

Kap 225 post 63 - Tilskudd til samisk i videregående opplæring

Fylkesmannen har mottatt søknad fra fylkeskommunen. Søknaden inneholdt lister fra fire videregående skoler i fylket (Grong, Meråker, Ole Vig og Olav Duun). Etter kontroll/gjennomgang ble søknaden oversendt til Utdanningsdirektoratet for videre behandling. Fylkesmannen har gjennomført formalia- og rimelighetskontroller, men har ikke funnet det påkrevet med stikkprøvekontroll.

Kap 225 post 63 - Tilskudd til samisk i grunnskolen - innenfor samisk distrikt

Fra 2009 har Fylkesmannen i Nord-Trøndelag hatt ansvaret for tilskudd til samisk i grunnskolen innenfor samisk forvaltningsområde. Foreløpig er det kun én samisk forvaltningskommune, Snåsa. Fylkesmannen har via e-post til kommunene informert om ordningen, om retten til opplæring i eller på samisk, og om prosedyrene for å søke om timer og for å få refusjon. Vi har også ved behov veiledet gjennom selve søknadsprosessen. Vi vurderer bl.a. rimeligheten i søknaden mht. antall elever som det søkes for, sammenlignet med tidligere år.

I år måtte vi be om ekstratilddeling for å utbetale tilskuddet for høsthalvåret. Ved rapportering for andre tertial, blir det kun stipulerte behov ettersom det er elevtall fra GSI som rapporteres inn pr. 1.oktober, som skal legges til grunn for tilskuddsutbetalingen. Rapporteringen pr. 2.tertial blir derfor noe usikker for beregningen av tilskuddsbeløp.

Midlene ble utbetalt så raskt som mulig etter utsendt tilsagnsbrev. Retningslinjene fungerer etter hensikten og forutsetningene, og kriteriene for tilskuddet er til stede. Fylkesmannen har ikke funnet det påkrevet med stikkprøvekontroller.

Kap 225 post 63 - Tilskudd til samiske studiehjemler

Interessen og antallet søknader på de samiske studiehjemlene har variert fra år til år. De tre siste årene har det vært opp mot 10 søkere. Det har vært noe frafall, delvis pga. studier som ikke kommer i gang.

Retningslinjene kan oppleves som noe rigide ettersom det kun er språkstudier som kan gi hjemmel. Innenfor samisk område er språk, kultur og historie knyttet sammen, og vi mener at litt "bredere" studieinnhold kan tjene hensikten å vitalisere og heve språkkompetansen. Det har også vært tilfeller der ufaglærte lærere som har god samiskspråklig kompetanse, trenger pedagogikk for å bli funksjonelle samisklærere.

Ordningen virker noe uforutsigbar ettersom midlene tildeles oss ved nytt år. Da er en del lærere halvveis i studiet, og håper på å få hjemmel til å fortsette. Vi har prioritert disse lærerne, men det kan bety at vi ikke kan utlyse midler til lærere som ønsker å starte opp ved studiestart til høsten.

Vi ser også at det skulle vært ei mer smidig kopling mellom "Kompetanse for kvalitet" og studiehjemlene. Vi har de senere årene hatt stor interesse for samisk innenfor ordningen med studiehjemler, mens det innenfor videreutdanningsordningen "Kompetanse for kvalitet", ikke har vært søkere på samisk.

Kap 225 post 64

Pr. nå har vi 5 asylmottak i Nord-Trøndelag.

Denne tilskuddsordningen er nok den ordningen som tar mest tid i saksbehandlingen. Alle elevlister kontrolleres opp mot UDI sine beleggslister. Vi finner ofte avvik. Disse må følges nærmere opp med kommunene og UDI. Denne kontrollen avdekker både at kommunen har ført opp elever som ikke er innenfor målgruppen, men også at de har krav på mer enn det de har søkt om. Totalt på ett semester kan det være en differanse mellom omsøkt beløp og utbetalt tilskudd på ca kr 100 000,-

For gruppen 16-18-åringer tar vi stikkprøver opp mot tilskudd som det er søkt på innenfor NIR. I retningslinjene for ordningen står det omtalt at søker skal oppgi prosentvis andel av opplæringen for 16-18-åringene som er i grunnskoleopplæring. Dette skulle blitt synliggjort i søknadsskjemaet slik at de påminnes at de må besvare det. Ellers må denne opplysningen etterspørres spesielt for hver enkelt.

Kap 225 post 63 Tilskudd til leirskole

Fylkesmannen har kontrollert at søknadene var fullstendig utfylt med de opplysninger som retningslinjene til ordningen krever. Vi har også kontrollert elevlister og fakturaer. Fylkesmannen viser for øvrig til tertialrapporteringen om omfanget av tilskuddet.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i grunnopplæringen

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag vurderer oppdraget knyttet til resultatområde 32 som utført i samsvar med de føringer som er gitt.

32.2 Kompetanseutvikling

Fylkesmannen vurderer oppdraget knyttet til resultatområde 32.2 som utført i samsvar med de forutsetninger som er gitt. Vi mener å ha god kompetanse, og vi har prioritert å bruke tilstrekkelig med ressurser på dette arbeidet.

Kompetanse for kvalitet - videreutdanning av lærere

Fylkesmannen har gjennomført oppdragsbrevet knyttet til Kompetanse for kvalitet. Omlegging av søknadsprosedyren medførte færre arbeidsoppgaver for oss, men også noe mindre oversikt over dette området. Det meste av informasjonsarbeidet knyttet til strategien, og studietilbudene i 2011, ble kanalisert direkte ut til skoleeierne fra Utdanningsdirektoratet. Vi har brukt hjemmesida vår aktivt, samt informert på møter med skoleeierne. Vi fikk fortsatt en del henvendelser fra enkeltlærere, skoleledere og skoleeiere som ble besvart pr. telefon.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag fikk tildelt kr 2.634.000 til finansiering av vikarmidler til lærere i videreutdanning for våren 2011 (studieåret 2010/2011). Dette tilsvarte 52 studieplasser, samt tilhørende

studieavgift. Av disse 52 plassene var 7 plasser på "andre fag".

For studieåret 2011/2012 fikk Fylkesmannen i Nord-Trøndelag tildelt kr 1.631.000 ut fra det innmeldte behov. Vi erfarte en nedgang i søkningen til dette studieåret. I to år lå nivået på rundt 50 lærere, for så å havne på rundt 30 dette studieåret. Det er en stor prosentvis nedgang. Forklaringene til dette er nok flere. Fylkestingets vedtak om å ikke benytte denne videreutdanningsordningen for sine lærere, er nok en av de viktigste forklaringene på at søkerantallet ikke er høyere. En annen årsak kan være at en av våre største regioner (11 kommuner) har en egen videreutdanningssatsing. De har valgt en egen ordning/organisering, og mener de da kan gi flere lærere tilbud om videreutdanning enn hva de 11 kommunene hadde klart gjennom den statlige ordningen. De tilbyr imidlertid dårligere vilkår for lærerne.

Vi ser av oversikten vår at 9 (4 kommuner og 5 private skoler) av 35 skoleeiere ikke har søkt om videreutdanning, verken i 2009, 2010 eller 2011. Vi har en stor-kommune som ikke har deltatt i videreutdanningsordningen tidligere, men som inneværende studieår deltar med en lærer. Vi har også en privat grunnskole som ikke har deltatt tidligere, men som i år deltar med fem lærere. Ellers er det nedgang både på antallet skoleeiere som deltar, og også andelen lærere som er med. Et par av de deltakende skoleeierne har ganske mange lærere med, og dette drar opp snittet noe.

Fylkesmannen ser at endringene i den reviderte strategien legger til rette for en større tilpasning til regionale behov. Det er viktig for oss å få formidlet informasjon om det økte handlingsrommet som nå ligger i strategien.

Midler til etterutdanning

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag fikk tildelt kr 1.366.000 til etterutdanning av lærere i grunnsopplæringa og til etterutdanning av aktører i fag- og yrkesopplæringa. Vi mottok søknader på totalt kr 5,2 mill. Etter drøftinger med partene besluttet vi å tildele 25 % til aktører innen fag- og yrkesopplæringen. Det resterende ble fordelt til skoleeiere ut fra søknader om tiltak innen de prioriterte områdene leseopplæring og klasseledelse. I samarbeid med partene og med kunnskap om eget fylke, er det prioritert innenfor de sentralt prioriterte områdene for å gjøre søknadsprosessen for skoleeier mer forutsigbar. Vi fulgte opp de sentrale føringene mht. tildeling til SKUP-kommuner.

I 2011 søkte 20 av 35 skoleeiere på etterutdanningsmidler. Kun en av 10 private skoler søkte. Av de 20 som søkte, fikk 19 tildelt midler. Fylket har noen regioner som søker samlet, mens andre skoleeiere søker hver for seg. Vi ser at skoleeierne stort sett søker på de sentralt prioriterte områdene.

Vi ser at god informasjon om midler til etterutdanning og om de prioriteringene som gjøres sentralt og i fylket, er viktig for å gi realistiske forventninger på tildeling.

Partene

Fylkesmannen har hatt drøftinger med partene (jf. Strategien "Kompetanse for kvalitet") om prosess og prioriteringer innen både videreutdanning og etterutdanning i Nord-Trøndelag. I det partssammensatte forumet har representanter fra følgende institusjoner/organisasjoner deltatt: Høgskolen i Nord-Trøndelag, KS Nord-Trøndelag, Norsk skolelederforbund i NT, Skolenes landsforbund NT, Utdanningsforbundet og Norsk Lektorlag NT. Det samme forumet benyttes nå til regionalt GNIST. Fylkesmannen ser at det styrker oppgaveløsingen innenfor begge disse utviklingsområdene at man ser tiltakene i sammenheng, og at de ulike partene er representert med de samme personene i gruppa. Det er dessuten tidsbesparende og effektivt.

Vi har hatt tre møter med partene i 2011. Dette samarbeidet har vært viktig for forankringen av ordningene i de ulike organisasjonene/institusjonene, noe som blant annet har betydning for omdømmet og oppslutningen om ordningene.

Rapportering

Fylkesmannen har kontrollert at skoleeiere har rapportert i det elektroniske rapporteringsprogrammet for kompetanseutvikling i 2011. Rapporteringssystemet medførte mange henvendelser fra skoleeiere og regioner. Det er fortsatt slik at midler tildelt regionvis, må rapporteres kommunevis. Dette medfører en del ekstraarbeid for de aktuelle kommunene. Rapporteringen er fulgt opp fra Fylkesmannen, og det medførte en del endringer for enkelte skoleeiere som ble varslet underveis.

GNIST

Regional GNIST har totalt hatt fire møter, hvorav tre i prosjektgruppa og ett i partnerskapet. I tillegg har representanter fra regionalt GNIST vært representert på samlinger i GNIST sentralt.

Det å se sammenhengen mellom oppgaver innenfor GNIST, og arbeidet med etter- og videreutdanning er hensiktsmessig, og det bedrer oppgaveløsningen. Partene har valgt å prioritere følgende områder innenfor GNIST;

omdømmebygging, rekruttere og beholde ansatte og etter- og videreutdanning (kompetansebehov).

Vi har jobbet for at Høgskolen i Nord-Trøndelag skal delta på den årlige utdanningsmessa i Trondheim, noe de nå gjør.

I samarbeid med HiNT og KS planlegges et seminar med aktuell målgruppe for ordningen veiledning av nyutdannede lærere.

Vi arbeider for å få mediadekning i forbindelse med søknadsfristen til universitet og høyskoler som er 15. april.

Vurdering for læring

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har deltatt i pulje 2 og 3 i satsingen "Vurdering for læring". Både fylkeskommunen og de to private videregående skolene som vi har i fylket, deltar i satsingen. Vi har informert og fulgt opp skolene underveis. Fylkesmannen har minnet skolene om fristen for underveisrapportering, og vi har videresendt rapporten til utdanningsdirektoratet.

I Nord-Trøndelag deltar 8 kommuner og en privatskole i pulje 3. Skoleeierne er i prosess med å finne ressurspersoner og struktur og organisering for arbeidet i sin egen virksomhet. Fylkesmannen har invitert skoleeierne til et møte i februar for å se på mulighetene for å etablere et nettverk i Nord-Trøndelag.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ønsker å se satsingen "Vurdering for læring" i en større sammenheng. Vurdering blir et satsingsområde ut fra de erfaringer vi har gjort både fra tilsyn og klagesaksbehandling, og fra vår kunnskap om praksis i fylket.

32.3 Skoleporten

Skoleporten har vært en viktig kilde i forarbeidene til tilsynene i 2011. Vi har brukt data i Skoleporten både i forhold til risiko- og sårbarhetsanalyser (utvelgelse av tilsynsobjekter og tema), og i forhold til forberedelsene av selve tilsynet.

Organisering av ROS-analysearbeid:

Et analyseteam gjennomfører risiko- og sårbarhetsanalyser før valg av tilsynsobjekt. I dette arbeidet legges følgende til grunn:

- GSI
- eksamensresultater, nasjonale prøver, elevundersøkelsene (Skoleporten)
- KOSTRA
- observasjoner gjort gjennom samtaler, besøk, avisoppslag m.m.
- tidligere tilsyn med kommunen
- innhentet info fra andre resultatområder som 31.2 og 32.2
- medieovervåkning

Når analyseteamet har utarbeidet sine analyser, presenteres relevante data fra Skoleporten og andre kilder for tilsynsgruppen.

Tilsynsgruppen tar det endelige valget av tilsynsobjekt og tema, ut fra en samlet vurdering av de kunnskapene vi har om den enkelte skoleeier/skole.

Fylkesmannens arbeid med Skoleporten har vært knyttet til opprettelse av nye passord og til veiledning i bruk av ulike rapporteringsfunksjoner. Vi har også hatt brukerstøtte- og veiledningsfunksjon til UBAS.

Det er opprettet en brukerstøttefunksjon hos Fylkesmannen, og denne er gjort kjent for kommunene, fylkeskommunen og privatskolene. Samtlige skoleeiere har blitt opprettet som brukere, og det er gitt løpende veiledning.

Informasjon hentet fra Skoleporten har også vært grunnlag for utarbeidelse av kommunebilder. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag utarbeider hvert år kommunebilder for alle kommunene i fylket. I kommunebildet for den

enkelte kommune omtales bl.a resultater fra utvalgte kvalitetsområder der mye av faktaopplysningene er hentet fra Skoleporten. Disse opplysningene benyttes også i planleggingen og gjennomføringen av fylkesmannens møter med den enkelte kommune/kommunestyre.

I tillegg til arbeidet med tilsyn og kommunebilder brukes data fra Skoleporten i forbindelse av tildeling av etterutdanningsmidler.

Fylkesmannen bruker også resultater fra bl.a. nasjonale prøver i oppfølgingsarbeidet av SKUP kommunene.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ser på Skoleporten som et viktig verktøy i sektorovervåkingsarbeidet.

Vi viser til resultatområde 31.4 Erfaring og kunnskapsinnhenting for videre omtale.

Vi merker at medias interesse for Skoleporten øker, spesielt merker vi dette i forbindelse med publiseringen av nasjonale prøver. Analyse av resultatene i vårt fylke ble lagt ut som en nyhetssak på vår hjemmeside, og det ble mye oppmerksomhet i media på lokalt nivå.

Vi utarbeider også analyser om situasjonen i Nord-Trøndelag i forbindelse med publiseringen av resultater fra Elevundersøkelsen og GSI. Disse analysene publiseres på vår hjemmeside.

Fylkesmannen vurderer oppdraget knyttet til resultatområde 32.3 som utført i samsvar med de forutsetninger som er gitt.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

1. Har embetet oppdatert brukerstøtte- og veiledningsfunksjon?

Ja

Øvrige kommentarer

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har fortløpende og ved behov, gitt brukerstøtte til skoleeiere og skoler i fylket. For å holde seg oppdatert har Fylkesmannen deltatt på Utdanningsdirektoratets møter om Skoleporten. Vi abonnerer på nyhetene i Skoleporten og gjør oss kjent med de nye veilederne.

2. Hvordan har embetet lagt til rette for at Skoleporten brukes i lokal kvalitetsvurdering?

Vi ser at det er ulik kvalitet på de vurderingene som skoleeierne gjør med utgangspunkt i tilstandsrapporten. Enkelte skoleeiere har en utfordring i å ha tilstrekkelig med analysekompetanse. I samarbeid med Utdanningsdirektoratet ble det vurdert en samling for skoleeiere på dette området i 2011. Den ble ikke gjennomført. Fylkesmannen ser at det er behov for økt kompetanse i bruk av resultatene fra Skoleporten. Behovet er størst mht. analysekompetanse. Vi planlegger derfor en samling for skoleeiere i 2012, hvor Skoleporten er tema.

3. I hvilken grad brukes Skoleportens elementer i lokal kvalitetsvurdering?

Skoleporten ble i 2010 et mye bedre redskap for skoleeiere, og den ble derfor i langt større grad brukt i 2011. Malen for tilstandsrapport samt andre tilgjengelige analyseverktøy, har slik vi erfarer, ført til en enklere rapporttilgjengelighet, og dermed har skoleeierne økt bruken av Skoleporten.

4. Benytter embetet Skoleporten i tilsynsarbeidet?

Ja

5. Innspill fra embetet til forbedringer av Skoleporten:

Skoleporten bør vise en samlet fritaksprosent for det enkelte fag/trinn i de nasjonale prøvene. Rapporteringsfunksjon bør utvikles videre. Vi ser at skoleeierne i større grad bruker GSI, ståstedsanalyse, organisasjonsanalyse og tilstandsrapport i sitt arbeid med kvalitetsutvikling i skolen. Tiltak som veilederkorps og ekstern skolevurdering hvor bruk av analyseverktøy kreves, bidrar til økt fokus og bruk i fylket.

32.4 Erfarings- og kunnskapsinnhenting

Fylkesmannen mener å ha god måloppnåelse innen erfarings- og kunnskapsinnhenting. Vi mener også at vi har god kompetanse, og vi har prioritert ressurser til å følge opp området.

Bistå Utdanningsdirektoratet i erfarings- og kunnskapsinnhenting

Fylkesmannen utarbeidet en beskrivelse av de erfaringer vi har gjort av skoleeierne og skolenes arbeid før, under og etter gjennomføringen av de nasjonale prøvene. Vi beskrev også hvordan vår oppfatning var av skolenes formelle organisatoriske gjennomføring av prøvene. Dette var svar på oppdrag nr. 33-2011.

Informasjon og kunnskap om sektorens erfaringer med læreplanene

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har gjennom tilsyn med arbeid med lokale læreplaner og skolebasert vurdering fått informasjon og kunnskap om enkelte læreplaner i LK06. Tilsynet er gjennomført i to av fylkets kommuner. Dette er formidlet til Utdanningsdirektoratet gjennom egen rapportering og oversendelse av endelige tilsynsrapporter.

Arbeidslivsfaget

I Nord-Trøndelag deltar 6 skoler i det nasjonale forsøket med arbeidslivsfag. Alle 6 skolene har valgt å videreføre forsøket gjennom å involvere det nye 8.trinnet i tillegg til 9.trinn. Vi har gjennomført underveissamling i fellesskap med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Samarbeidet mellom de to fylkene gir skolene et enda større nettverk som de kan utveksle erfaringer med. På høstens samling vektla vi temaet motivasjon og læring, samt yrkesfaglærerens kompetanse (metodikk og didaktikk)

I januar 2011 gjennomførte vi dessuten en nordtrøndersk fagsamling. Da var temaet læreplan/lokale læreplaner og vurdering for læring (grad av måloppnåelse, vurderingskriterier) Disse temaene fortsetter vi med i 2012. Vi skal gjennomføre ny underveissamling høsten 2012, men ser også på muligheten for en samling med erfaringsdeling allerede våren 2012.

Vi bistår Utdanningsdirektoratet i å innhente og kvalitetssikre elevtall på forsøksskolene. Vi har informert skoleeierne i Nord-Trøndelag om utvidelsen av forsøket med mulighet for alle skoler til å delta fra skolestart 2011. Ut fra vår kjennskap er det én skole i Nord-Trøndelag som tilbyr arbeidslivsfaget uten økonomisk støtte fra Utdanningsdirektoratet, og denne skolen har søkt om forsøksvirksomhet etter § 1-4 i opplæringsloven.

Dronning Sonjas skolepris for inkludering og likeverd

Fylkesmannen har bistått Utdanningsdirektoratet i å velge ut kandidater til skoleprisen gjennom å nominere Skatval skole, Stjørdal kommune, Frol oppvekstsenter, Levanger kommune og Verdal videregående skole, Nord-Trøndelag fylkeskommune. Informasjon om prisen ble gitt til alle skoleeierne gjennom brev med vedlagt brosjyre og gjennom informasjon på vår hjemmeside. Nomineringen skjedde på Utdanningsdirektoratets skjema.

Skatval skole har gjort et banebrytende arbeid i forbindelse med at skolen over en treårsperiode fikk tre elever uten funksjonelt språk. Gjennom arbeidet for og med disse elevene har skolen utviklet et læringsmiljø som legger vekt på likeverd og inkludering for alle elever.

Frol oppvekstsenter er mottaksskole for fremmedspråklige, og de har en avdeling for sterkt funksjonshemmede elever. Skolen har arbeidet spesielt med læringsmiljøet de siste fem årene, med fokus på inkludering og samhandling.

Verdal videregående skole har over tid satset på elevenes læringsmiljø gjennom flere tiltak og på mange arenaer.

Forsøk med fremmedspråk som felles fag på 6.-7. års trinn 2010-2012

Fylkesmannen har bistått Utdanningsdirektoratet i arbeidet med forsøk med fremmedspråk på 6. og 7. årstrinn 2010-2012.

De fire kommunene som deltar fra Nord-Trøndelag er Grong kommune med 18 elever, Steinkjer kommune med 17 elever, Stjørdal kommune med 17 elever og Meråker kommune med 15 elever. Elevene kunne velge mellom språkene tysk, fransk, spansk og russisk.

Tre av fire kommuner rapporterte tilbake innen fristen, en kommune manglet pga. sykdom. Forsøkene er godt forankret på skolenivå, men oppfølgingen kan bedres på skoleeiernivå bl.a. for å sikre gode overganger. Dette bør også vektlegges fra Utdanningsdirektoratet. Rammefaktorene ser ut til å være godt ivarettatt. Det er imidlertid utfordringer der undervisningen gis etter ordinær skoletid. Lærerne har "god og spesielt god" kompetanse. Kompetansemålene er ikke krevende å undervise etter, og lærerne har mulighet til å delta på etterutdanningen, noe som de er fornøyd med. Skolene melder om positive resultat.

Som et ledd i å spre informasjon og erfaring, ble det i oktober 2011 gjennomført en samling for deltakerne i forsøkene i Sør- og Nord-Trøndelag. Innholdet i samlingen vektla overgangen mellom barnetrinnet og ungdomstrinnet. Den planlagte samlingen våren 2011, ble avlyst på grunn av sykdom. På erfaringskonferansen i Oslo den 13. mai deltok representanter fra de fire kommunene og fra Fylkesmannen.

I 2012 gjenstår: Videreføring av forsøket jf. brev fra Utdanningsdirektoratet vedr. informasjon til aktuelle skoleeiere, resultat- og rapporteringskrav og tildeling av midler til skoleeiere for 2012, basert på rapportering og innmeldte behov. Avslutningsseminar arrangeres i mai 2012.

Veilederkorps

Fylkesmannen har bistått Utdanningsdirektoratet med å skaffe veiledere og til å gjøre ordningen med veilederkorps kjent. Fem kommuner har gjennom 2011 fått bistand fra Veilederkorps. Disse følges opp fra embetet. Så langt er det gode tilbakemeldinger på dette arbeidet. Fylkesmannen arrangerte samling for alle skoleeiere i fylket, hvor utviklingsarbeid var tema. Her informerte to av kommunene om sine erfaringer fra arbeidet med Veilederkorps.

Lokale oppdrag

Grønt Flagg: Deltatt i styringsgruppa, og f.o.m 23.11.2011 har representant fra vår avdeling vært leder av styringsgruppa. Den 31. mai ble 10-årsjubileet for Grønt Flagg i Nord-Trøndelag markert.

Skolemat/måltid i skolen: Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ved landbruksavdelingen, helse-, sosial og barnevernavdelingen og oppvekst- og utdanningsavdelingen, har fått tildelt kr 1.000 000 fra Gjensidige-stiftelsen. Pengene skal etter søknad, videreføres til skoler i Nord-Trøndelag som ønsker å delta i utprøvingen av "Pilotprosjekt skolemat i Nord-Trøndelag." Fylkesmannen i Nord-Trøndelag vil få i gang et systematisk arbeid på dette området gjennom å kartlegge og prøve ut god praksis. Det er flere skoler og skoleeiere i Nord-Trøndelag som allerede praktiserer måltid i skolen, og vi er kjent med at flere vurderer/ønsker å starte opp.

Kartlegging og utvikling av RLE-faget(KURLE): RLE-seksjonen ved avdeling for lærerutdanning ved Høgskolen i Nord-Trøndelag har i samarbeid med Høgskolen i Sør-Trøndelag og Høgskolen i Nord-Norge bedt om samarbeid med Fylkesmannen når det gjelder "Forskningsprosjektet - kartlegging og utvikling av RLE-faget (KURLE) i grunnskolen". Forskningen vil baseres på data fra ulike kilder, og dataene samles inn på tre ulike måter: spørreundersøkelse av et stort utvalg skoler, feltarbeid og innhenting av tilgjengelig informasjon (statistikk).

Strategi for entreprenørskap for ungdom.: Fylkesmannen deltar i en koordineringsgruppe.

Utdanningsledelse.: Fylkesmannen deltar i et prosjekt i samarbeid med Utdanningsforbundet, KS i Nord-Trøndelag og Høgskolen i Nord-Trøndelag.

32.5 Tiltak innenfor tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

Fylkesmannen har i flere år hatt stor oppmerksomhet på området tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning. Fram til 2010 har Fylkesmannen gjennomført tilsyn med alle fylkets kommuner på kapittel 5 i opplæringsloven, og vi har gjennomført flere kompetanseutviklingstiltak for å oppnå bedre saksbehandling. I løpet av de siste årene, har antall klagesaker blitt redusert fra 118 klagesaker i 2000, 10 klagesaker i 2010 og til 3

klagesaker i 2011. Vi erfarer at samarbeidet heim, skole og PPT har blitt bedre, og undervisningen som elevene får, tydeliggjøres i større grad enn tidligere for foresatte.

Vi ser imidlertid at antallet elever som får spesialundervisning, øker. I 2007/08 var prosenten elever som fikk spesialundervisning 6,07, og i 2011/12 er den på 10,60 %. Økningen er størst på ungdomstrinnet. Fylkesmannen vil i samarbeid med skoleeierne, drøfte hva denne økningen kan skyldes, og om tiltak kan iverksettes tidligere.

Fylkesmannen vil videre arbeide for et tettere samarbeid mellom Møller-Trøndelag kompetansesenter, skoleeiere, skoler og PPT for å videreutvikle kompetansen i sektoren og for å sikre en korrekt saksbehandling som ivaretar barns/elevens rettigheter. Vi har bl.a. gjennom tilsyn avdekt for lang saksbehandlingstid hos enkelte PP-tjenester. Disse tilsynene var ikke ferdigbehandlet ved årsskiftet, men i alle tilsynene blir det konkludert med pålegg.

Fylkesmannen anser at kontorets kompetanse på området er god, og ansatte oppmuntres til å videreutvikle sin faglige kompetanse på området.

Fylkesmannen deltar i møter med PPT, STATPED og Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT), hvor tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning diskuteres.

Fylkesmannen har holdt flere innlegg/foredrag for PPT, og et par foredrag for studenter ved Høgskolen i Nord-Trøndelag.

Fylkesmannen har deltatt på samlinger for barnehage- og skolefaglig ansvarlige hvor det er blitt orientert om aktuelle saker knyttet til tilpasset opplæring og spesialpedagogisk hjelp/opplæring.

Fylkesmannen veileder og informerer foresatte, kommuner, fylkeskommunen, kommunale skoler, private skoler, kommunale barnehager og private barnehager om rettigheter og plikter som følger av kapittel 5 i opplæringsloven og § 1-3.

Avdelingen har hver mandag fellesmøte hvor det diskuteres hvilken informasjon som skal legges ut på Fylkesmannens hjemmeside, bl.a. eventuelle nyheter på områdene spesialundervisning/spesialpedagogisk hjelp og tilpasset opplæring.

Hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag er det et samarbeid mellom oppvekst- og utdanningsavdelingen og sosialhelse- og barnevernavdelingen for at Fylkesmannen gjennom større tverrfaglighet skal kunne oppnå bedre kvalitet og større effekt i arbeidet med barn og unge.

Fylkesmannen vurderer oppdraget knyttet til resultatområde 32.5 som utført i samsvar med de forutsetninger som kontoret har.

Resultatområde 33 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på barnehageområdet

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag vurderer oppdraget knyttet til resultatområde 33 som utført i samsvar med de føringer som er gitt.

33.1 Tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen har forvaltet statlige tilskudd til barnehagene i hht. embetsoppdraget og retningslinjene for tilskuddsordningene. Fylkesmannen har behandlet søknader om statlige tilskudd uten ugrunnet opphold.

Fylkesmannen førte en liste over antall minoritetsspråklige barn i barnehage pr. kommune/barnehage i forbindelse med kontroll av årsmeldingsskjemaene. Fylkesmannen kvalitetssikret denne oversikten ved å sende e-post til den enkelte kommune/barnehage og be dem sjekke om det oppgitte antallet minoritetsspråklige barn var korrekt. Gjennom denne kontrollen ble det funnet flere feil i antallet innrapporterte minoritetsspråklige barn. Den kvalitetssjekkede lista ble så sendt til Kunnskapsdepartementet. Tilskuddet til kommunene ble utbetalt i to omganger.

Driftstilskudd til barnehager – etterslep fra 2010:

Totalt 13 saker om driftstilskudd til barnehager ble behandlet første halvdel av februar 2011.

Tilskudd til faste plasser i midlertidige lokaler:

Fylkesmannen har behandlet 3 saker i 2011.

Investeringstilskudd til nye barnehageplasser:

Fylkesmannen har behandlet 2 saker i 2011.

I 2011 har det vært vanskeligere å beregne beløpet som vi skulle søke Kunnskapsdepartementet om til faste plasser i midlertidige lokaler og til investeringstilskudd. Det virket som om kommunene ikke hadde så god oversikt som tidligere, over mulige søknader til de to ordningene. Dette førte til at Fylkesmannen ikke fikk det datagrunnlaget som var nødvendig for å kunne anslå behovet for tilskudd i begynnelsen av året og i september.

Fylkesmannen har ikke mottatt klager på vedtak om tilskudd knyttet til driftstilskudd, investeringstilskudd og tilskudd til faste plasser i midlertidige lokaler.

Vårt årlige spørreskjema til kommunene inneholdt spørsmål om kommunens tilskuddskontroll. Alle kommunene svarte på spørreskjemaet og ga oss med dette god kunnskap om situasjonen i sektoren. Kommunenes svar var samtidig betydningsfulle ved utvelgelse av kommune for vår tilskuddskontroll.

I tillegg til formalia- og rimelighetskontroll ved behandling av søknader, er det gjennomført stikkprøvekontroll i en kommune med disse ordningene:

- Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder
- Investeringstilskudd til nye barnehageplasser
- Tilskudd til faste plasser i midlertidige lokaler

Resultatet av tilskuddskontrollen var ingen avvik, men en oppfordring til kommunen om å vurdere egne rutiner.

Det vises ellers til egen rapportering for tilskuddsordningene.

33.2 Klagesaksbehandling

Vi mottok 15 klager på barnehageområdet i 2011, og 13 av klagen omhandlet beregning av økonomisk likeverdig behandling. I tillegg hadde vi 1 klage på stenging av barnehage der kommunen fikk medhold. Vi mottok 1 klage på godkjenning, og der ble saken sendt tilbake til kommunen.

Klager i forbindelse med økonomisk likeverdig behandling har tatt lang tid. Årsaken til saksbehandlingstiden har i hovedsak vært at vi måtte innhente ytterligere dokumentasjon før vi kunne saksbehandle klagen.

Type Klage	Klager gis medhold/delvis medhold	Klager gis ikke medhold	Opphevet/returnert	Sum	Sum innkommet 2010
Barnehageloven § 10	0	0	1	1	1
Forskrift om familiebarnehager § 7	0	0	0	0	0
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd § 6	3	10	0	13	13
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0	0	0	0	0
Barnehageloven § 16	0	1	0	1	1
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0	0	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0	0	0	0	0
Merknad					

Det er stor økning i antall klager fra 2010. Flertallet av klagen kom fra private barnehager i en bestemt

kommune, og alle sendte likelydende klagebrev.

33.3 Informasjon og veiledning

Høsten 2011 ble avdelingens barnehagefaglige kompetanse styrket med to nye medarbeidere som har deler av sine stillinger knyttet til oppgaver innen barnehagesektoren. I tillegg har vi benyttet kompetanse fra en økonom som er ansatt i Fylkesmannens kommunalavdeling.

I Oppvekst- og utdanningsavdelingen er vi organisert i ulike team, og ett av teamene er barnehageteamet. Teamet samarbeider om oppgaver, fordeler ansvarsområder og er representert i Fylkesmannens samarbeidsgruppe/-oval "Barn og unge". Denne samarbeidsgruppen/ovalen består av representanter fra ulike avdelinger hos Fylkesmannen.

Fylkesmannen har lagt vekt på å ha god dialog med kommunene, og gjennom år er den gode kontakten etablert slik at informasjonen flyter lett begge veier. Eksempler på vårt samarbeid med kommunene er det årlige spørreskjemaet som kommunene besvarer, informasjon som legges ut på hjemmesiden vår og samlinger for barnehageansvarlige i kommunene.

De gode erfaringene vi har med bruk av et årlig spørreskjema til kommunene, gjorde at vi videreførte denne rutinen i 2011. Samtlige 24 kommuner svarte, og kommunenes svar gir oss god innsikt i barnehagesektoren i fylket. Blant annet ble kommunenes svar benyttet i utarbeidelsen av en "Tilstandsrapport 2011" og en "Fagrapport 2011".

I formidlingen av nasjonal barnehagepolitikk vektlegger Fylkesmannen i sitt arbeid at de ulike tiltakene skal settes inn i en større sammenheng. Samme tema kan komme igjen i flere tiltak, for eksempel i "Spørreskjemaet", rapporter, konferanser og som tema i møter/samlinger. I 2011 har ny formålsparagraf med særlig vekt på begrepene omsorg, lek, læring og danning vært et tema det er arbeidet med i ulike sammenhenger. Temaet er vektlagt i spørreskjemaet, i "Fagrapport 2011", på samlinger med kommunene og de private barnehageeierne, samt på den årlige barnehagekonferansen som Fylkesmannen arrangerte i samarbeid med Høgskolen i Nord-Trøndelag, KS, Utdanningsforbundet og Fagforbundet.

I tillegg til implementeringen av ny formålsparagraf, har følgende områder vært tema på samlinger/møter med de private barnehageeierne og med kommunene som barnehagemyndighet: presentasjon av NOU 2010:8 Med forskertrang og lekelyst, tilsyn, barnehageloven med forskrifter, herunder ny formålsparagraf med følgeendringer i lov og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, mobbing, samisk, økonomisk likeverdig behandling, veiledning av nyutdannede førskolelærere og div. informasjon fra HiNT.

Barnehageloven med forskrifter har vært et prioritert tema i vår informasjon og veiledning til kommunene som barnehagemyndighet og til de private barnehageeierne. Informasjon og veiledning er gitt på ulike måter som f.eks. i samlinger, kontakt på telefon og e-post, vår hjemmeside, spørreskjema til kommunene og våre rapporter.

Årets "Spørreskjema" inneholdt bl.a. spørsmål knyttet til kommunen som tilsynsmyndighet, bemanning og kvalitetsutvikling i barnehagene.

Basert på erfaringer fra bl.a. tilsyn i 2010, vurderte Fylkesmannen at det var behov for ytterligere veiledning av kommunen som barnehagemyndighet vedrørende barnehagelov med forskrifter. Fylkesmannen veiledet kommunene i tolkning av barnehageloven m/forskrifter på forespørsler fra enkeltkommuner, aktivt bruk av hjemmesiden og på samlinger med kommunen som barnehagemyndighet (bl.a. om norm for pedagogisk bemanning, utdanningskrav, dispensasjoner).

Veilederen om pedagogisk bemanningsnorm var tema på to samlinger med kommunen som barnehagemyndighet høsten 2011. På første samling ble det gitt en kort informasjon, og kommunene ble utfordret til å sende inn aktuelle problemstillinger før neste samling som var planlagt gjennomført 1 ½ mnd. senere. På den siste samlingen ble alle spørsmål gjennomgått i plenum. Dette viste seg å være en metode som fungerte godt for alle parter. Det er i tillegg informert på Fylkesmannens hjemmeside slik at en kan nå en større målgruppe.

I forbindelse med kvalitetssikring av barnehagenes årsmeldinger per 15.12.11 er det foretatt en sjekk av bemanningssituasjonen i barnehagene. Dette vil i 2012 bli fulgt opp gjennom tilsyn og på andre måter, bl.a. planlegges det å opprette nye kommunenettverk hvor dette vil være et aktuelt tema.

Fylkesmannen har informert og aktivt veiledet kommunen som barnehagemyndighet og kommunale og private barnehageeiere om ny formålsparagraf, samt følgeendringene i lov og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Årets "Spørreskjema" inneholdt også spørsmål knyttet til kommunens arbeid med implementering av ny

formålsparagraf.

Fylkesmannen har i samlinger med kommunen som barnehagemyndighet, og kommunale og private barnehageeiere prioritert pedagogisk-faglige innlegg knyttet til ny forskning. Vi ønsker å bidra til at barnehagesektoren i fylket får god kunnskap om nyere forskning på sektoren. Behovet for kunnskap om ny forskning ble aktualisert gjennom statistikk som viste at i løpet av de siste fem årene har antallet 1-åringer i barnehagene i Nord-Trøndelag økt betydelig. Det er nå nesten like mange 1-åringer som 2-åringer som går i barnehage.

At antallet 1- og 2-åringer i barnehagen har endret seg mye i løpet av de siste årene, kan gi nye utfordringer for barnehagene i forhold til personalets kompetanse, organisering av barnehagen m.m. Dette temaet har derfor vært et gjennomgående tema i 2011. Vi erfarer at de temaene som Fylkesmannen tar opp i ulike fora, videreformidles ut i kommunene. Informasjon om ny, forskningsbasert kunnskap til kommunen som barnehagemyndighet synes derfor å være viktig for å sikre at temaet blir tatt opp i den enkelte kommune. Tematikken omkring 1- og 2-åringen var også deltema i "Fagrappport 2011".

Eksempler på tiltak:

Samlinger med kommunen som barnehagemyndighet, samt kommunale og ikke-kommunale barnehageeiere som målgruppe. 19 kommuner og 8 ikke-kommunale barnehageeiere deltok.

Danning gjennom omsorg, lek og læring v/Monica Seland, DMMH.

Samling med kommunale og ikke-kommunale barnehageeiere. Orienteringsmøte om barnehagenettverk med tema implementering av ny formålsparagraf i barnehageloven m/følgeendringer. 79 deltakere, 15 av 24 kommuner var representert, 42 barnehager (25 kommunale og 17 ikke-kommunale)

Samlinger med kommunen som barnehagemyndighet, 17 av 24 kommuner var representert

Ny formålsparagraf – danning i barnehagen v/Kathrine Moen, HiNT

Samlinger med kommunen som barnehagemyndighet, 21 av 24 kommuner var representert

Nyere forskning om de yngste barna i barnehagen v/May Britt Drugli fra NTNU

Fylkesmannen har erfart at når sentrale tema blir vektlagt i det årlige "Spørreskjemaet" og på samlinger med kommunene, da blir det arbeidet videre med disse temaene i flere av kommunene. For eksempel ble temaet danning tatt opp på ulike måter og arenaer i kommunene; på planleggingsdager, på styremøter og som tema i nettverk. Foreleseren som Fylkesmannen benyttet på samling med kommunene 19.10.11, er nå veileder til et stort nettverk av private barnehager. Vi ser også at når kommuner arrangerer egne kurs og inviterer andre kommuner til å delta, da er kurstemaet ofte et tema Fylkesmannen tidligere har satt fokus på i samlinger med kommunene.

Fylkesmannen har fått tilbakemelding fra kommunene og barnehageeierne at "Fagrappport" og "Tilstandsrapport" blir benyttet som "oppslagsverk" ved f.eks. planlegging av kursdager.

Implementering av ny formålsparagraf har på ulike måter vært tema i 2011, men selv om det har vært presentert på samlinger o.l., ser vi at det har vært for lite tid til drøfting og refleksjon i forbindelse med de store fagtemaene som danning, de yngste barna, m.m. I 2012 vil det bli satt fokus på de yngste barna i barnehagen. I tillegg ser vi behov for at kommunene får mulighet til å drøfte problemstillinger omkring temaet økonomisk likeverdig behandling. I 2012 vil det derfor bli invitert til nettverk der kommunene får anledning til å drøfte og reflektere rundt tema som blir tatt opp på samlinger med kommunen som barnehagemyndighet.

Tilbakemeldinger fra private eiere er at de ønsker flere samlinger hvor de kan delta. Dette vil bli videreført i 2012, og vi vil undersøke i hvilken grad vi her kan benytte videooverføringer.

Fylkesmannen har prioritert veiledning og informasjon i forbindelse med forskrift om økonomisk likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager.

Overføringen av ansvaret for finansiering av barnehager til kommunene har gitt ulike utfordringer for både kommuner og ikke-kommunale barnehager. Vi ser at beregningen av tilskuddet har vært utfordrende for kommunene, og at det fortsatt er det. Flere av de ikke-kommunale barnehagene er ikke fornøyd med størrelsen på driftstilskuddet, som stort sett ligger under de nasjonale satsene. Sammenhengen mellom beregning, dokumentasjon og størrelsen på driftstilskuddet har stort sett vært tema i de klagesakene vi har mottatt. I flertallet av sakene har Fylkesmannen gitt medhold til kommunene.

På samlinger med kommunene som barnehagemyndighet har økonomisk likeverdig behandling vært deltema ved flere anledninger. Det er i tillegg gjennomført to parallelle samlinger på forskjellige steder i fylket der temaet i sin helhet omhandlet økonomisk likeverdig behandling. På disse samlingene møtte 11 av de 15 kommunene i fylket som har private barnehager, og representanter fra 42 av totalt 99 private barnehageeiere. Temaet vil fortsatt være et prioritert område i 2012.

I løpet av 2011 har vi rapportert to ganger til Kunnskapsdepartementet om erfaringer med rammefinansieringen. Informasjon ble innhentet fra kommunene. Vi ba samtidig om tilbakemeldinger på hvilken måte kommunene mente at den nye ordningen ga resultat. Flertallet av tilbakemeldingene sier at den nye ordningen er enklere, noe som var ett av hovedmålene for endringen. Samtidig har vi mottatt mange klagesaker. Barnehageeierne mener at den nye ordningen er mindre fleksibel ettersom merinntak i løpet av året ikke medfører nye midler. Barnehage må dessuten settes på det politiske kartet i kommunene i større grad enn tidligere. Politikerne må til enhver tid prioritere sine midler, og i en kommune er det behov for penger på mange områder, bl.a. barnehagesektoren. Det er viktig å få kommunisert dette til de private barnehagene også.

På samlinger har Fylkesmannen fått tilbakemeldinger på hvordan kommunene og de ikke-kommunale barnehagene opplever økonomisk likeverdig behandling, samtidig som samlingene har vært en arena hvor vi har fanget opp direkte feil og der vi har kunnet korrigere disse. I tillegg har vi vært tilgjengelig på telefon og mail for å svare på problemstillinger knyttet til temaet. Fylkesmannen har gjennom veiledning, dialog og møter med kommunene påsett at kommunene dimensjonerer barnehagetilbudet slik at de oppfyller den lovfestede retten til barnehageplass.

Årets "Spørreskjema" inneholdt bl.a. spørsmål knyttet til kommunens dimensjonering av barnehagetilbudet. Tilgjengelig barnehagetilbud var ett av deltemaene i "Tilstandsrapport 2011". Fylkesmannen gjennomførte tilsyn med den kommunen som Fylkesmannen var mest usikker på om oppfylte retten til barnehageplass (jf. resultatområde 33.4). I Nord-Trøndelag fikk alle søkere med rett til barnehageplass, plass i 2011. Selv om fylket i dag har full barnehagedekning, er dette et tema som blir fulgt opp fra Fylkesmannen i 2012 gjennom bl.a. tilsyn og som tema på samlinger.

Det planlegges et tverrfaglig samarbeid mellom barnevern, folkehelseområdet og barnehageområdet i 2012, og det er etablert samarbeid med kompetansemiljøene ved NTNU og Helse Midt.

33.4 Tilsyn

Fylkesmannen vurderer oppdraget knyttet til 33.4 som utført i samsvar med resultatkravet.

"Spørreskjema" til kommunene hadde i 2011 tilsyn som ett av temaene. Dette omfattet spørsmål om kommunens tilsyn med barnehagene og om kommunens oppfølging av barnehagelovens §§ 16, 17, og 18. Vi fikk skriftlig tilbakemelding på kommunenes rutiner vedr. kommunens rolle som barnehagemyndighet i forhold til ovennevnte paragrafer. Kommunenes svar er fulgt opp på ulike måter og inngår som en del av avdelingens risiko og sårbarhetsanalyser mht. utvelgelse av tilsynsobjekt på barnehageområdet i tillegg til embetets kjennskap til kommunene gjennom informasjon fra årsmeldingsskjemaer, kommunebilder, møter med alle kommunene i fylket, dialog med kommunene i ulike sammenhenger, samt oppfølging av medias dekning av barnehageområdet i fylket.

Tema for tilsynene har vært kommunen som tilsynsmyndighet (§ 16). I fire kommunetilsyn har temaet for tilsynet vært kommunen som tilsynsmyndighet etter barnehageloven § 16, belyst gjennom håndtering av regelverket om bemanning, herunder utdanningskrav, dispensasjoner og organisering av styrerressurser, jf. barnehageloven §§ 17 og 18 m/forskrifter, samt § 22 om opplysningsplikten til barneverntjenesten.

Samarbeid barnehage og barnevern var en satsning for embetet.

I ett tilsyn var tema for tilsynet kommunen som tilsynsmyndighet etter barnehageloven § 16, belyst gjennom §§ 7, 12 og 12a, samt forskrift om saksbehandlingsregler ved opptak.

Det er gjennomført to tilsyn etter systemrevisjonsmetoden og tre dokumenttilsyn. Dokumenttilsynene ble fulgt opp med sluttmøter med kommunene.

Resultat fra enkelte tilsyn har vist at det er behov for videre satsing på kunnskap om barnehageloven m/forskrifter.

To av tilsynene ga ingen avvik, og tilsynet ble avsluttet etter sluttmøtet. De tre øvrige tilsynene hadde ett avvik hver. Avvikene var knyttet til kommunen som tilsynsmyndighet og dens håndtering av dispensasjoner fra utdanningskrav, opplysningsplikt til barnevernet og saksbehandlingsregler ved opptak.

To av kommunene har lukket avvikene. Den tredje kommunen som fikk avvik, hadde tilsyn i desember, og saken er derfor ikke avsluttet.

FMNT

Tilsynsobjekt:	Grong kommune
Tema/myndighetskrav:	Tema for tilsynet var kommunen som tilsynsmyndighet etter barnehageloven § 16, belyst gjennom §17 (Styrerbestemmelsen), §18 (Barnehagens øvrige bemanning) og § 22 (Opplysningsplikten til barneverntjenesten).
Avvik/funn:	1 avvik fra barnehageloven § 16 jf. § 18.
Frist for lukking av avvik:	14.11.2011
Pålegg:	Ja
Merknad:	Avviket er lukket.
Ressursbruk:	5 ukeverk
Kommentar:	Dokumenttilsyn m/sluttmøte.

FMNT

Tilsynsobjekt:	Overhalla kommune
Tema/myndighetskrav:	Tema for tilsynet var kommunen som tilsynsmyndighet etter barnehageloven § 16, belyst gjennom §17 (Styrer), §18 (Barnehagens øvrige bemanning) og § 22 om opplysningsplikten til barneverntjenesten.
Avvik/funn:	1 avvik fra barnehageloven § 16 jf. §§ 18 og 22.
Frist for lukking av avvik:	26.09.2011
Pålegg:	Ja
Merknad:	avviket er lukket.
Ressursbruk:	7 ukeverk.
Kommentar:	Tilsyn etter systemrevisjonmetoden.

FMNT

Tilsynsobjekt:	Leka kommune
Tema/myndighetskrav:	Tema for tilsynet var kommunen som tilsynsmyndighet etter barnehageloven § 16, belyst gjennom § 17 (Styrer), § 18 (Barnehagens øvrige bemanning) og § 22 om opplysningsplikten til barneverntjenesten.
Avvik/funn:	Ingen avvik.
Frist for lukking av avvik:	
Pålegg:	Nei
Merknad:	
Ressursbruk:	7 ukeverk.
Kommentar:	Tilsyn etter systemrevisjonmetoden.

FMNT

Tilsynsobjekt:	Høylandet kommune
Tema/myndighetskrav:	Tema for tilsynet var kommunen som tilsynsmyndighet etter barnehageloven § 16, belyst gjennom § 17 (Styrer), § 18 (Barnehagens øvrige bemanning) og § 22 om opplysningsplikten til barneverntjenesten.
Avvik/funn:	Ingen avvik.
Frist for lukking av avvik:	
Pålegg:	Nei
Merknad:	
Ressursbruk:	5 ukeverk.
Kommentar:	Dokumenttilsyn m/sluttmøte.

FMNT

Tilsynsobjekt:	Stjørdal kommune
Tema/myndighetskrav:	Tema for tilsynet var kommunen som tilsynsmyndighet etter barnehageloven § 16, belyst gjennom §§ 7, 12 og 12a, samt forskrift om saksbehandlingsregler ved opptak.
Avvik/funn:	1 avvik fra barnehagelovenbarnehagelovens § 16, belyst gjennom § 7 bokstav c samt § 2 første ledd i forskrift om saksbehandlingsregler ved opptak i barnehage.
Frist for lukking av avvik:	01.03.2012
Pålegg:	Ja
Merknad:	Kommunen har frist 01.03.12 for å lukke avviket.
Ressursbruk:	5 ukeverk
Kommentar:	Dokumenttilsyn m/sluttmøte.

33.5 Kontroll av årsmeldinger og årsregnskap

Fylkesmannen mener at oppdraget er løst i hht. embetsoppdrag og resultatkrav.

Fylkesmannen har sjekket innrapporterte tall fra årsmelding pr. 15.12.10 opp mot 15.12.09. Antallet dispensasjoner og forholdet barnegrupper og bemanning er spesielt sjekket. Dette ga Fylkesmannen viktige opplysninger i det videre arbeidet, bl.a. i tilsynsarbeidet der en kommune fikk tilsyn på bakgrunn av opplysninger fra kvalitetskontrollen av årsmeldingene (§§ 16, 17 og 18 i barnehageloven)

Opplysninger om assistenter med førskolelærerutdanning er også kontrollert og kvalitetssikret. Her var det mange feilrapporteringer som nå er rettet opp. Antall minoritetsspråklige barn er sjekket ved at Fylkesmannen laget en liste over minoritetsspråklige barn i kommuner og barnehager for innsending til Kunnskapsdepartementet. Denne listen ble sendt på e-post til kommunene for kvalitetssjekk. Det ble da funnet flere feil i antall innrapporterte minoritetsspråklige barn. Feilene er rettet opp.

Innen Fylkesmannens frist til godkjenning, hadde 1 kommune ikke godkjent/svart på spørsmål om 1 barnehage.

Fylkesmannen har svart på mange spørsmål om årsmeldingene via telefon og e-post.

Fylkesmannen har fulgt opp og veiledet kommunene i forhold til årsregnskap. Fylkesmannen har purret på kommuner som ikke leverte årsregnskap for ikke-kommunale barnehager innen fristen (2 kommuner). Kommunenes forklaring når årsregnskap ikke blir levert til rett tid, er at barnehagenes regnskapskontor ikke

leverer til riktig tid.

Resultatområde 34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen

Med utgangspunkt i lokal kunnskap om barnehagesektoren og embetsoppdraget fra Kunnskapsdepartementet, blir det på nyåret utarbeidet et spørreskjema som sendes alle kommunene i fylket. Svarprosenten i 2011 var 100 %. Disse svarene er viktig for det videre arbeidet på barnehageområdet. Spørsmålene i dette skjemaet tar utgangspunkt i embetsoppdraget for barnehagesektoren, og svarene fra kommunene gir god kunnskap som Fylkesmannen kan legge til grunn for sitt arbeid. Spørreskjemaet er ett av Fylkesmannens viktigste redskap for å kunne arbeide i henhold til embetsoppdraget.

Stoff fra spørreskjemaet som vi mener er av interesse, og som kan gi nyttig informasjon til andre kommuner, ble presentert i "Tilstandsrapport 2011" eller "Fagrapport 2011". Fylkesmannen har fått tilbakemeldinger om at kommunene benytter disse rapportene i sitt arbeid i sektoren.

Hvert år arrangeres tre ulike konferanser som har tema nært knyttet opp til embetsoppdraget. (Barnehagekonferansen i mars, Uke 39 som er en fortsettelse av et Interregsamarbeid mellom Jämtland, Sør- og Nord-Trøndelag og Røstadsseminaret på Høgskolen i Nord-Trøndelag i november). Disse konferansene er godt etablert og blir regnet med av fagmiljøene i kommuner og barnehager, og er derfor en god arena for å nå ut til barnehagesektoren. Mange interessenter i sektoren samarbeider om å gjennomføre disse konferansene (Høgskolen i Nord-Trøndelag, KS, Utdanningsforbundet, Fagforbundet og Fylkesmannen).

Det kan se ut som om de årlige barnehagekonferansene i Nord-Trøndelag har ført til en form for forutsigbarhet for barnehagesektoren. Kommunene og barnehagene vet at temaene som disse konferansene har, berører sentrale føringer, lokale hensyn og ny forskning.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har positive erfaringer med bruk av nettverk i arbeidet med ulike satsingsområder. Det er etablert fag- og administrative nettverk mellom ulike barnehager, kommuner, fylker og på tvers av landegrensler.

34.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Fylkesmannen har informert, behandlet søknader og tildelt midler til kommunene i tråd med **Kompetansestrategien**. I 2011 prioriterte Fylkesmannen søknader om midler til kompetanseutvikling med tema "barns rett til medvirkning", belyst gjennom:

- språkmiljø og språkstimulering
- samarbeid og sammenheng barnehage-skole
- pedagogisk ledelse
- arbeid med barn med spesielle behov
- arbeid mot mobbing
- gutter og jenters leke- og læringsmiljø
- arbeid med minoritetsspråklige barn i barnehagen

Fylkesmannen mottok søknad fra 16 enkeltkommuner og en felles søknad for 6 kommuner i en region, dvs. at 22 av 24 kommuner søkte om kompetansemidler. En av kommunene som ikke søkte kompetansemidler, ble 01.01.12 sammenslått med en annen kommune. Barnehageansatte fra den kommunen har deltatt på ulike konferanser og lignende. En av fylkets 24 kommuner søkte ikke om kompetansemidler i 2009, 2010 eller i 2011. Denne kommunen ble særskilt fulgt opp i 2011, og vi registrerte tilstedeværelse på ulike konferanser. Kommuneadministrasjonen i den kommunen har tatt initiativ til et nettverk på administrasjonsnivå i den hensikt å kunne samarbeide om barnehagenes kompetanseutviklingstiltak. Fylkesmannen har bidratt med økonomisk støtte til dette nettverket.

Den totale søknadssummen fra kommunene var i overkant av kr 1.500.000 (Nord-Trøndelag fikk tildelt kr 994.000). Alle kommunene som søkte, fikk tildelt midler. Tildelingen ble gjort på bakgrunn av kommunenes søknad m/kompetanseplaner og antall barn i barnehagene. Det ble gitt et grunnbeløp på kr 10.000,- pr. kommune.

De fleste kompetansetiltakene hadde styrere og pedagogiske ledere som målgruppe. Flere av de øvrige ansatte har deltatt på enkeltkurs og lignende. Både offentlige og private barnehageansatte har deltatt på de ulike kompetansetiltakene.

Eksempler på ulike tiltak (organisering, innhold, målgruppe og barnehageeier):

- Mange av tiltakene er felleskurs som f.eks. planleggingsdager i kommunene og deltakelse på konferanser i Fylkesmannens regi.
- Det synes å ha vært en utvikling fra enkeltstående enkeltkurs til kursrekker med samme tema over en lengre periode samt nettverk og lignende.
- Lokale nettverk og nettverk sammenslått med representanter fra andre kommuner har økt
- Økt samarbeid på tvers av kommunene. Enkelte kommuner inviterer i stadig større grad andre kommuner når de arrangerer fagdager.

Innholdet i kommunenes kompetansetiltak, har ofte sammenheng med tiltak og tema igangsatt av Fylkesmannen. I tillegg ser vi at resultatene fra Fylkesmannens tilsyn med kommunene bidrar til økt fokus på like tema. Noen eksempler følger:

- Danning i barnehagen - flere kommuner har hatt dette temaet på planleggingsdager og lignende, og de har benyttet fagressurser fra HiNT og DMMH. Målgruppe har vært hele personalet.
- Skriveutvikling i tidlig alder, og tidlig og god språkstimulering
- Samarbeid og sammenheng barnehage-skole
- Tidlig innsats - Øyvind Kvello fra NTNU har hatt opplegg i mange kommuner.

Hele personalgruppen i barnehagen deltar ofte på felles fagdager, planleggingsdager og lignende i kommunene. I nettverk er det flest førskolelærere som deltar. Ett eksempel - en region med 6 kommuner har faste ledernettsverk som møtes 4 ganger pr år, 2 møter for styrerne alene og 2 møter hvor de pedagogiske lederne også deltar. Enkelte kommuner har arrangert egne assistentkurs.

I mindre kommuner kan det virke som at private og kommunale barnehager er mer likestilt med tanke på deltakelse i kompetansetiltak. Enkelte private barnehager har likevel valgt å stå utenfor nettverk og lignende. Dette synes spesielt å gjelde Montessoribarnehagene.

I de største kommunene kan det se ut som om de private barnehagene får tilbud om deltagelse, men at de private barnehagene i større grad velger å stå utenfor.

På konferanser der Fylkesmannens er medarrangør (den årlige barnehagekonferansen og Røstadseminaret) deltar både førskolelærere og assistenter fra kommunale og ikke-kommunale barnehager.

Sommeren 2011 ble det fra Kunnskapsdepartementet gitt ekstra tildeling til kompetansetiltak på barnehagesektoren. I samarbeid med HiNT ble det utformet to tilbud hvor begge hadde fokus på de yngste barna i barnehagen. **Kompetansetiltaket for barnehageassistenter** startet høsten 2011. Fokus i studiet er praktisk og pedagogisk arbeid med de yngste barna innen fagområdene "Kropp", "bevegelse og helse" og "kunst, kultur og kreativitet".

På samme tid startet en **kursrekke** fordelt på 5 ulike samlinger. Samme tilbud går i nord-delen og sør-delen av fylket. Det var stor søknad til begge ovennevnte kurstilbud.

Årets "Spørreskjema" til kommunene inneholdt spørsmål om hvordan kommunene vurderer utfordringene på **rekrutteringsområdet**, herunder tilgang til førskolelærerkompetanse, assistenter og rekruttering av menn. Kommunenes synspunkt ble presentert i "Fagrappport 2011" og "Tilstandsrapport 2011". Temaet er videre drøftet med HiNT.

En gjennomgang av kommunenes svar tyder på at det er til dels store forskjeller i fylket. Pr. 01.01.11 var det registrert 14 førskolelærere som var ansatt i assistentstillinger. På spørsmål om hvorfor førskolelærere valgte assistentstilling, var ett av svarene at det var førskolelærere som ikke ønsket lederansvar, men ønsket å bruke arbeidstiden sin sammen med barna.

Det ble også stilt spørsmål om hvilke erfaringer kommunene har fra arbeidet med å skaffe kvalifiserte personer til assistentstillingene. Her svarte alle kommunene at det gikk greit. En kommune bemerket at flere og flere barne- og ungdomsarbeidere blir tilsatt.

Kommunenes synspunkt på hvilke utfordringer som finnes med tanke på å rekruttere menn til barnehagene, var følgende:

- Få kvalifiserte søkere til ledige stillinger
- Vanskelig å få inn menn der hvor det ikke er mannlige ansatte fra før

- Kvinners ansiennitet
- Få MiB-nettverk (Nettverk for menn i barnehagen)

I Nord-Trøndelag har antall menn i barnehagene økt fra 2010 til 2011, og det gjelder særlig menn som er assistenter.

Med bakgrunn i intensjonsrapport og hovedrapport fra NOKUT som omhandler førskolelærerutdanninga ved HiNT og landets øvrige førskolelærerutdanninger, har HiNTs styre vedtatt en tiltaksplan for å styrke førskolelærerutdanninga. Tiltakene kan oppsummeres i fire tiltaksområder/delprosjekt hvor det ene delprosjektet har fått navnet "Studenter". Prosjektgruppa skal bl.a. beskrive og gjennomføre tiltak for å bedre rekruttering, og gruppa skal spesielt ha fokus på rekruttering av menn og minoriteter til studiet. Et vikemiddel for å nå målet er at den "gamle" rekrutteringsgruppa, den "nye" rekrutteringsgruppa og likestillingsteamet er slått sammen til en gruppe, som skal samkjøre arbeidet i større grad. Gruppen består av representanter fra studenter, barnehager, MiB-nettverket, Utdanningsforbundet og Fylkesmannen. Gruppen ledes av representant fra HiNT.

Samarbeid med MiB-nettverket er sentralt i dette arbeidet. Fylkesmannen har støttet MiB-nettverket i Nord-Trøndelag økonomisk. Nettverket har deltatt i rekrutteringsarbeid i regi av HiNT, planlegging av fagdager i samarbeid med HiNT, oppsøkende virksomhet i ungdomsskoler og videregående skoler. Det er nå etablert et MiB-nettverk i Steinkjer kommune også.

Planlegging av nye kompetansetiltak:

- Møte m/DMMH vedr. satsing 2012
- Planlagt tiltak: Nettbasert fagdager i samarbeid med HiNT våren 2012

Når det gjelder tiltak for å beholde førskolelærere i barnehagene, er det flere fra barnehagesektoren som har fortalt at deltagelse i systematisk nettverksarbeid har vært en avgjørende faktor for å bli i barnehagen.

Veiledning av nyutdannende førskolelærere er ikke et prioritert tema i følge besvarelser fra kommunene. Det kan tyde på at den stabile førskolelærersituasjonen over tid er en medvirkende årsak til dette. Fylkesmannen har likevel informert om veiledning av nyutdannede førskolelærere på hjemmesiden og på samlinger med kommunen som barnehagemyndighet. Høgskolen i Nord-Trøndelag var til stede på en samling og orienterte om sitt tilbud.

Fylkesmannen inviterte barnehagene i fylket til å søke nettverksmidler innenfor følgende fokusområder:

- ny formålsparagraf (barnehagens arbeid med danning)
- **et leke- og læringsmiljø som fremmer likestilling mellom jenter og gutter**
- et leke- og læringsmiljø som tar hensyn til barnas etniske og kulturelle bakgrunn

Dette var et tiltak for å se arbeidet med likestilling som en del av det helhetlige arbeidet i barnehagene. Første nettverkssamling ble gjennomført i oktober 2011, og det er planlagt to samlinger i 2012. Av totalt 16 nettverk hadde 6 fokus på et læringsmiljø som fremmer likestilling mellom jenter og gutter. Disse 6 nettverkene så likestillingsarbeid som en del av arbeidet med danning. Totalt er 24 barnehager representert i disse 6 nettverkene, 6 kommunale og 18 private barnehager.

324 minoritetsspråklige barn i Nord-Trøndelag har plass i 87 ulike barnehager i 21 av fylkets kommuner. 65 av barnehagene har mellom 1-4 minoritetsspråklige barn.

Få minoritetsspråklige barn i en barnehage kan kreve tilleggskompetanse hos personalet. Det ble derfor spurt kommunene om minoritetsspråklig personale i barnehagene. 1 kommune svarte at de hadde minoritetsspråklig førskolelærer, 22 kommuner svarte nei og 1 kommune svarte vet ikke. På spørsmålet om kommunen hadde annet avdelingspersonale med minoritetsbakgrunn svarte 10 kommuner ja og 14 kommuner nei.

Antall tospråklige assistenter i barnehagene viser en nedgang. 12 barnehager hadde i 2010 tospråklig assistent mot 8 barnehager i 2011.

Kommunenes søknader om kompetansemidler for 2011 viste at minoritetsspråklige barn i barnehage er et område mange har behov for mer kunnskap om. Kommunenes arbeid med minoritetsspråklige barn i barnehage ser ut til å ha endret seg fra å være et fragmentert område i barnehagen til å bli en del av helheten.

Fylkesmannen har invitert barnehagene i fylket til å søke nettverksmidler innenfor følgende fokusområder:

- ny formålsparagraf (barnehagens arbeid med danning)
- et leke- og læringsmiljø som fremmer likestilling mellom jenter og gutter
- **et leke- og læringsmiljø som tar hensyn til barnas etniske og kulturelle bakgrunn**

Dette var et tiltak for å se arbeidet med kulturelt mangfold som en del av det helhetlige arbeidet i barnehagene. Første nettverkssamling ble gjennomført i oktober 2011, og det er planlagt to samlinger i 2012. Av totalt 16 nettverk hadde 6 fokus på et læringsmiljø som tar hensyn til barnas etniske og kulturelle bakgrunn. Disse 2 av nettverkene så arbeidet med kulturelt mangfold som en del av arbeidet med danning. Totalt er 15 barnehager representert i disse 6 nettverkene, 7 kommunale og 8 private barnehager.

I 2010 ble det opprettet 2 barnehagenettverk, ett sør i fylket og ett nord i fylket. Dette nettverket fortsatte sitt arbeid i 2011. Nettverket i norddelen av fylket har vist seg å utvikle seg og fungere som et ressurscenter. Nettverket har bl.a. arrangert egne kursdager hvor eksterne interesserte ble invitert.

Fagdager som Fylkesmannen og HiNT har samarbeidet om, har bl.a. som mål å spre ny kunnskap og forskning om minoritetsspråklige barn i barnehage. Erfaringsdeling mellom barnehager er svært sentralt på disse dagene. I 2011 var det planlagt 3 fagdager, hvorav to ble gjennomført første halvdel av 2011, den siste planlegges våren 2012.

“Kulturelt mangfold og læring” er et studium i kulturell kompetanse som HiNT startet desember 2011. Dette studiet har studenter fra barnehagesektoren.

Hovedsatsingen i forhold til **kompetanseutvikling i samisk barnehage og norskspråklige barnehager med samiske barn**, er etableringen av et kompetansenettverk. Dette nettverket er et samarbeid mellom Fylkesmennene i Nordland, Nord- og Sør-Trøndelag og høgskolen i Nord-Trøndelag. Nettverket er finansiert av midler fra FAD som tildeles Fylkesmannen i Nordland. Kompetansemidlene fra FAD har gjort det mulig å etablere strukturer og kontakt mellom HiNT – Fylkesmannen – kommuner – barnehager – Sametinget.

Innhold og antall deltakere fra Nord-Trøndelag i kompetansenettverket for samisk barnehage og barnehager med samiske barn:

Det er gjennomført 3 samlinger i 2011. Tema har bl.a. vært samisk barneoppdragelse, besøk på Aajege - samisk språk- og kultursenter i Røros, sørsamisk duedtie (teori og praksis), gjennomgang av veileder for barnehager med samiske barn og presentasjon av helt nytt språkmateriell på alle tre samiske språkene for barnehagebarn og samisk bruk av naturen.

5 barnehager fra Nord-Trøndelag var representert på samlingene.

Representanter fra den sørsamiske barnehagen har deltatt på de fleste samlingene, men den sørsamiske barnehagen bør nok i tillegg få tilbud om egne kompetansetiltak da de i mange sammenhenger blir benyttet som en ressurs for de andre barnehagene. Dette må følges opp i 2012.

Et område som bør trekkes fram, er samarbeidet med førskolelærerutdanninga ved høgskolen i Nord-Trøndelag. Kompetansenettverksgruppa deltok bl.a. på en temadag om samisk sammen med førskolelærerstudenter. Dette planlegges også i uke 6 i 2013. Et slikt samarbeid hvor en ser på tvers av tradisjonelle strukturer er noe som kanskje kan fungere i framtida, og som kan være en god utnyttelse av ressursene.

Fylkesmannens hjemmeside, det årlige spørreskjemaet til kommunene og årlig fagrapport er viktige elementer i kompetanseutviklingsarbeidet. Årets Fagrapport hadde mye stoff om samiske barn i barnehage.

En av deltakerne i kompetansenettverket som ble etablert i 2009 er nå ansatt ved Sametinget. Han deltar fremdeles i vårt nettverk. Det bidrar til en unik mulighet for **dialog og samarbeid med Sametinget**. I tillegg er representanter fra Sametinget med i nettverket som Fylkesmennene i de fem nordligste fylkene har på barnehageområdet. Samiske spørsmål er jevnlig tema på nettverksmøtene.

I samarbeidet med Sametinget arrangeres et årlig nettverksmøte for styrere i barnehager med samiske barn i sørsamisk område. Nettverksmøtet i 2011 ble lagt i tilknytning til en av kompetansenettverkets samlinger. På nettverksmøtet for styrerne ble det bl.a. gitt informasjon om Sametingets arbeid for barnehager i sørsamisk område, om nettstedet ovtas og om SAED samisk spesialpedagogisk støtte.

34.3 Andre satsingsområder

Fylkesmannen vurderer embetets kompetanse og ressurser som tilfredsstillende for å kunne iverksette tiltak knyttet til resultatområde 34.3. I tillegg opplever Fylkesmannen positiv interesse og tilgang til fagmiljø som

ønsker å samarbeide med oss om ulike aktiviteter. Særlig er HiNT en betydningsfull ressurs i arbeidet med danning, likestilling og kulturelt mangfold.

Mye av arbeidet på barnehageområdet foregår i barnehageår og ikke kalenderår, derfor var flere tiltak knyttet til resultatområde 34.3 allerede i gang ved starten av 2011. Dette bidrar til kontinuitet i arbeidet. Nye oppdragsbrev regulerer videre arbeid i 2011.

Da embetsoppdraget på barnehageområdet 2011 kom, ble områder vi ikke hadde tilstrekkelig kjennskap til, utformet som spørsmål i det årlige spørreskjemaet til kommunene. Eksempel på spørsmål var tverretattlig og tverrfaglig samarbeid i kommunen, lokalt arbeid mot mobbing, barnekonvensjonen og implementering av ny formålsparagraf. Samtlige kommuner svarte på spørreskjemaet.

Gjennom mange år har Fylkesmannen valgt å arrangere tre årlige konferanser:

Barnehagekonferansen først i mars (dato for neste år blir gitt på slutten av årets konferanse), Røstadseminaret siste fredag i november og Dialogkonferanse om høsten. Disse konferansene bidrar til en forutsigbarhet for kommuner og barnehager, og de vet at konferansene vil inneholde aktuelt stoff knyttet til statlige føringer og lokale behov. To av konferansene har de siste årene hatt ventelister.

Basert på erfaringer gjennom kontakt med barnehagesektoren og erfaringer fra tilsyn i 2010, vurderte Fylkesmannen at det var behov for ytterligere veiledning til barnehagesektoren vedrørende barnehagelov med forskrifter. Fylkesmannen har veiledet kommunene i tolkning av barnehageloven m/forskrifter på forespørsler fra enkeltkommuner, på samlinger med kommunen som barnehagemyndighet og i ulike samlinger og nettverk med barnehagesektoren.

Arbeidet med ny formålsparagraf og følgeendringer har Fylkesmannen valgt å prioritere, samt se det i sammenheng med tema som ble tatt opp med barnehageadministrasjonen, og i sammenheng med ulike tema i samlinger og nettverk.

Fylkesmannen har erfaringer med at når statistikk "gjøres om til Nord-Trøndelag", da synliggjør den de ulike utfordringene fylket har, og de ulike utfordringene hver kommune har. Tallmaterialet har vist seg å fungere som et godt utgangspunkt for videre faglige diskusjoner og tiltak. Godt statistisk materiale for eget fylke er et utgangspunkt og en forutsetning for et vellykket arbeid for å nå statlige mål på barnehageområdet.

De tre overordnede målene for regjeringens satsing på høy kvalitet, jf. St.meld. nr. 41 (2008-2009), er videreført i oppbyggingen av "Fagrapport 2011". Dette for å bidra til bevisstgjøring av kommuner og andre som leser rapporten.

Arbeidet med **implementering av ny formålsparagraf** har gått som en rød tråd gjennom ulike tiltak knyttet til resultatområdene i "Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen".

Fylkesmannen har bidratt med erfaringsspredning og annen kompetanseheving på ulike måter. Ut fra lokale forhold ble følgende aktiviteter gjennomført:

*Innhenting av opplysninger om særskilte strategier og satsingsområder via spørsmålene i det årlige spørreskjemaet til kommunene. Spørreskjemaet inneholdt bl.a. spørsmål om samarbeid barnehage-barnevern, likestilling, mobbing, samiske barn i barnehagene, minoritetsspråklige barn i barnehage m.m.

*Erfaringsspredning ved hjelp av "Tilstandsrapport 2010" og "Fagrapport 2010"

*Informasjon på hjemmesiden

*Ulike nettverk - Samiske barn i barnehagene, minoritetsspråklige barn i barnehagene, barnehagenettverket MulighetsOrientert PEDagogisk Arbeid i barnehagen og pedagogiske nettverk med fokusområdene ny formålsparagraf, likestilling og kulturelt mangfold

*Konferanser og samlinger - Samlinger for kommunene som barnehagemyndighet, konferanser for kommunale og private eiere, Barnehagekonferansen 2010, Røstadseminaret m.fl., jf. 34.2

Fylkesmannen har fulgt kommunenes "underskriving" av lokale **manifest mot mobbing** via nettet. Videre har temaet blitt fulgt opp på ulike måter i Nord-Trøndelag, og dette er beskrevet i årets "Fagrapport". Arbeid med barns rett til medvirkning og økt fokus på barnehagens leke- og læringsmiljø er eksempel på bidrag i arbeidet for å bekjempe mobbing i barnehagen. Arve Thorshaug, høgskolelektor ved HiNT, var ansvarlig for ett av tilbudene på årets Røstadseminar 25.11.11 på Levanger. Tittel på forelesinga var Barn og unges digitale verden – hvordan

skal barn og unge lære å utnytte det som er bra, og ta avstand fra ”skit`n”?

Metoden “helhet og sammenheng” ble valgt i arbeidet med å stimulere til **tverrfaglig og tverretatlig samarbeid og nettverk** mellom kommunene, barnehageeiere, universitet/høgskoler og andre aktuelle organisasjoner og fagmiljøer. Den årlige barnehagekonferansen er et samarbeid mellom Fylkesmannen, Høgskolen i Nord-Trøndelag, KS, Utdanningsforbundet og Fagforbundet. Tema blir valgt ut fra embetsoppdrag og lokale utfordringer, og slik vil det overordnede temaet komme igjen på flere arenaer i løpet av året. I 2011 var temaet "Implementering av ny formålsparagraf". Forberedelser og etterarbeid i forbindelse med barnehagekonferansen gir også møtepunkt for utveksling av informasjon og utfordringer mellom arrangørene.

Årets Røstadseminar hadde ett tema knyttet til **samarbeid mellom barnehage og barnevern**. Dette var en “ønskereprise” fra Røstadseminaret i 2010, og viser således at det er stadig behov for slike tema.

Lokalt arbeid med likestilling i Nord-Trøndelag kan deles i to: Det likestillingspedagogiske arbeidet i den enkelte barnehage uansett om de har mannlige ansatte eller ikke, og arbeidet med å rekruttere og beholde menn i barnehagen.

Fylkesmannen har innenfor årets budsjett avsatt midler til opprettelse av nye barnehagenettverk, og alle barnehagene i fylket ble invitert til å søke. Tema skulle være innenfor "Barnehagens leke- og læringsmiljø". Søkerne kunne velge innen fokusområdene barnehagens egenart (jf. ny formålsparagraf), likestilling mellom jenter og gutter i barnehagen og språkstimulering og flerkulturell pedagogikk. Alle barnehagene som søkte, fikk nettverksmidler. 54 barnehager (24 kommunale og 30 private) fra 12 kommuner, deltar nå i 18 ulike nettverk. 6 av nettverkene har bl.a. likestilling som tema. Fylkesmannen har mottatt flere tilbakemeldinger fra barnehager om at de er glad for og ser det som naturlig at arbeidet med likestilling i barnehagen integreres i det ordinære arbeidet med implementering av barnehagelovens nye formålsparagraf. Se også resultatområde 34.2.

I Nord-Trøndelag har antall menn i barnehagene økt fra 2010 til 2011. Det er spesielt i stillingskategorien assistenter at antallet har økt, og Fylkesmannen er kjent med at tidligere mannlige assistenter nå tar førskolelærerutdanning. Økningen går imidlertid svært sakte framover.

Det er et MIB-nettverk (Menn i barnehagen) i Nord-Trøndelag. Nettverket har som mål å ivareta menn som allerede er i barnehagene og å rekruttere flere menn til yrket. Nettverket ønsker å samle menn som jobber i barnehagene i Nord-Trøndelag til ulike nettverksmøter og fagdager.

I 2011 ble likestillingsnettverket i HiNT sin regi sammenslått med HiNT sitt rekrutteringsnettverk. Fylkesmannen deltar i dette nettverket sammen med representanter fra studenter og MiB. Fylkesmannen opplever HiNT som en pådriver og ressurs i likestillingsarbeidet.

I Nord-Trøndelag er det samiske barn i den **sørsamiske barnehagen** og i flere **norsk-språklige barnehager**. Det har vært en utfordring å nå ut med **aktuelle kompetansetiltak** til begge gruppene, selv om den sørsamiske barnehagen deltar på like vilkår i kompetansetiltak som de norskspråklige barnehagene med samiske barn. Kompetansenettverket beskrevet i resultatområde 34.2 er ”bærebjelken” i kvalitetsutviklingsarbeidet. Fra starten i 2009 og fram til i dag har kompetansenettverket nådd ut til stadig flere kommuner og barnehager. Å nå ut med informasjon om at kompetansenettverket finnes, har vært en av utfordringene, men nå ser det ut som om dette begynner å bli kjent. Det var bl.a. deltema på en samling med kommunene som barnehagemyndighet høsten 2011.

For hver kursrekke i kompetanse-nettverket, har det kommet minst en barnehage fra en ny kommune. Ellers skifter deltakende barnehager noe avhengig av om de nå har samiske barn eller ikke, men nettverket er likevel kjent. Dette mener vi er det viktigste i kompetanseutviklingssammenheng, at ev. nye kommuner og barnehager er kjent med at et slikt nettverk finnes. Selv om kommuner og barnehager **”kommer og går”**, er det viktig at så mange som mulig er kjent med at kompetansenettverket finnes, og at det kan bidra til mer kunnskap.

Se resultatområde 34.2 for samarbeid med Sametinget.

Fylkesmannen har erfart at når sentrale tema løftes fram i f.eks det årlige "Spørreskjemaet" samt som tema på samlinger med kommunene, da blir disse temaene videreført i flere av kommunene. Temaet dannet ble f.eks. tatt opp på ulike måter og arenaer i kommunene - på planleggingsdager, på styremøter og som tema i nettverk.

Fylkesmannen registrerer en økt grad av samarbeid mellom kommuner og barnehager utenom arenaer som Fylkesmannen har tilgang til. Kommuner inviterer nabokommuner til aktuelle fagdager, og barnehager henter ressurser fra andre barnehager til planleggingsdager og personalmøter. Tema på disse samlingene er ofte en videreføring av tema Fylkesmannen har tatt opp i ulike sammenhenger. Fylkesmannen ønsker å tro at dette er et resultat av samarbeid Fylkesmannen har tatt initiativ til via ulike nettverk.

I forbindelse med veilederen "Til barnets beste, samarbeid mellom barnehagen og barneverntjenesten", har det de siste årene vært et fast samarbeidsforum for med representanter fra sosial-, helse- og barnevernavdelingen og oppvekst- og utdanningsavdelingen hos Fylkesmannen. På grunn av den store økningen i antall små barn i barnehagene, er det nå under planlegging konferanse/kursrekke hvor overordnet tema er barn i alderen 0-2 år. Følgende institusjoner/organisasjoner er invitert inn i dette samarbeidet: RVTS (ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmord), RBUP (regionsenter for barn og unges psykiske helse v/NTNU) og Berit Bae v/HiO

Folkehelseloven vil være et meget godt utgangspunkt som grunnlag for tidlig intervensjon og forebygging. I og med at R-BUP og RVTS er statlige kompetansesentra med mye kompetanse og forskningserfaring/-prosjekter, er det viktig for oss søke samarbeid med dem.

Implementering av ny formålsparagraf har på ulike måter vært tema i 2011, men selv om det har vært presentert på samlinger og lignende, ser vi at det har vært for lite tid til drøfting og refleksjon i forbindelse med de store fagtemaene som danning, de yngste barna, m.m. I tillegg ser vi behovet for at kommunene og barnehagene får mulighet til å drøfte problemstillinger omkring implementering av ny formålsparagraf.

Sørsamiske førskolelærere knyttet til den samiske barnehagen på Snåsa har blitt benyttet som ressurspersoner i ulike sammenhenger. I det videre samarbeidet anser Fylkesmannen det som viktig at de tilføres spesiell kompetanse slik at de i det videre arbeidet også ser seg i stand til å fungere som en ressurs for barnehager med samiske barn. I samarbeid med Snåsa kommune og den samiske barnehagen vil Fylkesmannen bidra til at den samiske barnehagen får tilført ny kompetanse.

Ressursrapportering

Oppvekst- og utdanningsavdelingen har fulgt FADs retningslinjer om beregning av overhead, 20% til varer og tjenester og 40 % av lønnsutgifter.

Avdelingen kjøper tjenester fra kommunalavdelingen for kr 120.000.

Oppgavene knyttet til denne tjenesten er tilskuddsutbetaling (ulike tilskudd) og bistand ift. økonomisk likeverdig behandling til barnehager.

Denne tjenesten er regnskapsført under res. omr. 950 og på konto 296 Overhead og vises ikke i ressursoversikten.

Oversikten over forbruk på Fagdep. viser ikke kostnader på varer og tjenester, noe vi synes ikke gir fullstendigoversikt over ressursbruken.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 1 517 162,25	kr -35,41
31.4 Informasjon og veiledning	kr 747 880,96	kr 0,00
31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartl. prøver	kr 457 684,06	kr 1 069 310,00
31.9 Annet tilsyn og forv. på utd.omr. (rest 31)	kr 281 942,35	kr -19,67
32.2 Kompetanseutvikling	kr 576 180,44	kr 0,00
32.3 Skoleporten	kr 44 055,26	kr 0,00
32.9 Andre oppg. for økt kval. i gr.oppl.(rest 32)	kr 1 241 897,48	kr 12 606,08
33.1 Tilskuddsforvaltning	kr 208 013,81	kr 38 098,48
33.2 Klagesaksbehandling	kr 71 952,10	kr 38 098,48
33.3 Informasjon og veil. bh	kr 0,00	kr 0,00
33.4 Tilsyn	kr 589 556,72	kr 38 098,48
33.5 Kontroll av årsmelding og årsregnskap	kr 0,00	kr 0,00
33.9 Andre tilsyn og forv. på b.hageomr. (rest 33)	kr 48 992,98	kr 38 098,48
34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen	kr 377 376,03	kr 38 098,59

36 Landsdekkende oppgaver KD	kr 0,00	kr 0,00
Andre oppgaver under KD	kr 132 592,48	kr 0,00
Sum:	kr 6 295 286,00	kr 1 272 353,00

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagebehandling etter barnevernloven

Kommunene:

Ved utgangen av 2011 var det 11 barneverntjenester som ivaretok oppgavene for de 24 kommunene i fylket. I alt var det 5 interkommunale tjenester:

- Leksvik/Mosvik
- Indre Namdal (Grong, Høylandet, Lierne, Røyrvik, Namsskogan og Snåsa)
- Ytre Namdal (Vikna, Nærøy og Leka)
- Midtre Namdal (Namsos, Fosnes, Overhalla og Namdalseid)
- Værnesregionen (Stjørdal, Meråker og Frosta + Tydal og Selbu fra Sør-Trøndelag)

De øvrige kommunene er Verdal, Verran, Steinkjer, Levanger, Inderøy og Flatanger.

Fra 1. januar 2012 vil Mosvik innlemmes i Inderøy, mens Leksvik vil inngå i Fosen barneverntjeneste sammen med 6 kommuner fra Sør-Trøndelag. Flatanger vil fra samme dato inngå samarbeid med Midtre Namdal barneverntjeneste. Et godt interkommunalt samarbeid over flere år har sørget for å etablere mer robuste tjenester.

Fylkesmannen ser at flere kommuner har store utfordringer med å finne gode nok løsninger på barnevernområdet på grunn av økning i antall oppgaver, økt kompleksitet i sakene, større formelle krav og stor økning i antall barnevernsbarn. Utfordringene synliggjøres både gjennom Fylkesmannens klagesaksbehandling ved hendelsesbasert tilsyn, ved påklagde enkeltvedtak og ved systemrevisjoner. Barns mulighet til medvirkning i egen sak har gått igjen i klagesaksbehandlingen og ved funn på landsomfattende tilsyn. Barns rett til å bli hørt er nedfelt i FNs barnekonvensjon og er et svært viktig prinsipp som skal etterleves i forvaltningen. Samarbeidspartnere som er misfornøyd med barnevernets innsats er også et tema som gjentas, blant annet mottas det flere klager på at barneverntjenestene er lite tilgjengelige. Fylkesmannen ser at kommunene i liten grad har utarbeidet system for å avdekke svikt i barneverntjenestene.

Fristbruddene i tjenestene øker. I 2011 var det brudd på den lovpålagte 3-månders fristen i over 30 % av sakene i Nord-Trøndelag. Det er omtrent dobbelt så høyt som gjennomsnittet i resten av landet. Fylkesmannen vil i 2012 be angjeldende kommuner om en redegjørelse for årsak til at de lovpålagte fristene ikke overholdes og en plan for hvordan de skal sikre at de får gitt barna og deres familier undersøkelser i rett tid.

Institusjonene:

Fylkesmannen opplever stort sett at beboerne ved institusjonene får god omsorg og oppfølging. Det har vært enkelttilfeller der Fylkesmannen har tatt opp uheldige forhold med institusjonens ledelse og bedt om endring av praksis. I løpet av året har det vært kontakt og samarbeid med Bufetat i forhold til godkjenning og drift av institusjoner. Fylkesmannens oppfatning er at et godt samarbeid mellom kvalitetsenheten hos Bufetat og tilsynsmyndigheten, er viktig for å sikre god drift og kvalitet i institusjonene.

Dersom institusjonene mangler viktige vedtak og planer for sine beboere, bes det om at forholdet rettes opp så raskt som mulig. Institusjonene opplever at enkelte kommuner ikke sender med nødvendig dokumentasjon. Ved tilsynsbesøk er det kommet fram at ikke alle ansatte i institusjonene er godt nok kjent med plasseringsvedtak, tiltaksplaner og handlingsplaner for beboerne. Fylkesmannen ser det som en forutsetning at ledelsen ved institusjonene retter opp slike forhold.

Enkelte institusjoner har få høyskoleutdannede ansatte. Dette er blitt fulgt opp av Fylkesmannen.

Fylkesmannen vil i 2012 etablere et nettverk for institusjonslederene i fylket.

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

Tilsynssaker etter barnevernloven, jf. § 2-3, fjerde ledd i 2011:

<u>Tilsynssaker (hendelser og forhold underlagt tilsyn):</u>	<u>Antall:</u>
Ikke avsluttede saker ved utgangen av 2010	5
Innkommne saker i 2011	39
Behandlede saker i 2011	28
Behandlede saker i 2011 konkludert med lovbrudd	9
Ikke avsluttede saker ved utgangen av 2011	16

Antallet saker har økt fra 25 i 2010, til 39 i 2011. Fylkesmannen ser dette i sammenheng med mer fokus på enkeltindividers rettigheter, samt barnevernets rolle i samfunnet. Det har vært en merkbar økning i antall saker der barnevernets samarbeidsparter påklager saksgang og kvalitet, i tillegg til klager fra private parter. Eksempler på slike saker er der barnevernet velger å henlegge mens samarbeidsinstanser mener det bør settes inn tiltak. Andre forhold som påklages viser at barnevernet enkelte ganger ikke dokumenterer om barn er blitt gitt mulighet til å medvirke i egen sak.

I 9 av de 28 behandlede klagesakene fant Fylkesmannen brudd på lov eller forskrift. Et relevant spørsmål blir da hvorvidt situasjonen kunne vært bedret med økt råd og veiledning til kommunene, spesielt når det gjelder tema som går igjen i klagesakene.

Tilsynsveilederen er implementert og brukes i saksbehandlingen ved hendelsesbasert tilsyn. Veilederen er et nyttig verktøy som bidrar til å kvalitetssikre Fylkesmannens saksbehandling.

41.2 Planlagt tilsyn

Systemrevisjoner i kommunene:

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn som systemrevisjon i 3 barneverntjenester, som til sammen består av 10 kommuner, hvor tema var hentet fra barnevernloven.

Alle tilsynene inngikk i det landsomfattende tilsynet rettet mot kommunenes arbeid med undersøkelser og evaluering av hjelpetiltak til hjemmeboende barn.

Det ble funnet brudd på krav utledet av lov eller forskrift i 3 av de 3 gjennomførte tilsynene. Eksempler på lov- og/eller forskriftsbrudd er:

- Ikke alle undersøkelser gjennomføres innen lovpålagte frister.
- Hjelpetiltak til hjemmeboende barn evalueres ikke i tilstrekkelig grad.
- Manglende dokumentasjon av barnevernfaglige vurderinger ved konklusjon av undersøkelse
- Ikke alle barn med tiltak får utarbeidet tiltaksplan
- Ikke alle barn får medvirke i egen barnevernssak
- Manglende dokumentasjon av barnevernfaglige vurderinger ved evaluering av tiltak

Systemrevisjonene i det landsomfattende tilsynet initiert av Statens Helsetilsyn, viser at kommunene har utfordringer i forhold til å få utøvd god nok kvalitet på arbeidet i barneverntjenesten. Flere av avvikene er av en slik karakter at det vil kreve stor innsats av kommunene før avvikene kan lukkes. Kommunene har i liten grad etablert system som kan avdekke svikt i barneverntjenestene, det gjør det vanskelig for kommuneledelsene å følge opp om barnevernet gjør sine lovpålagte oppgaver.

Det er spesielt alvorlig at flere kommuner ikke sørger for at alle barn med barneverntiltak gis mulighet til å medvirke under undersøkelse og evaluering av egen sak, og at eventuell medvirkning i liten grad dokumenteres.

Manglende dokumentasjon av faglige vurderinger, er et annet alvorlig signal på at det er behov for forbedringer fra kommunenes side. For å kunne holde god kvalitet og gi gode tilbud på tjenester innen lovpålagte tidsfrister i

barnevernet, kreves det innsats og engasjement fra både politisk og administrativ ledelse i kommunene, slik tilsynsmyndigheten ser det. Tilsynet videreføres i 2012.

Tilsyn med barneverninstitusjonene:**Institusjon - Ant. systemrevisjoner - Ant. ind.tilsyn - Ant. samtaler - Antall. barn**

Aleris Meråker	0	4	5	16
Bakkan bokollektiv	0	4	18	20
Karienburg	0	2	6	9
Rostad	0	2	25	26
Spillumheimen	0	2	6	8
Stjørdal u-senter	0	4	7	19
Såmmårfjøsbakken	0	0	0	0

Det ble ikke ført tilsyn med Såmmårfjøsbakken i 2011, da det ikke var plasseringer der før i desember måned.

På grunn av manglende kapasitet valgte Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og ikke å gjennomføre systemrevisjonene i institusjonene i 2011. Flere institusjoner har varslet fra om misnøye i forhold til det. Gjennomføring av individtilsynene ble prioritert foran systemrevisjonene, dette ut fra en faglig vurdering.

Halvparten av individtilsynene har vært anmeldt på forhånd, de andre uanmeldte, slik som barnevernlover stiller krav om.

Tilsyn med omsorgssentre for foreldre og barn:

Fylkesmannen var ikke på stedlig tilsyn ved aktuell institusjon; Aglo Familiesenter i 2011. Det planlegges tilsyn med senteret i 2012, og Fylkesmannen gjennomfører dette som del av et regionalt tilsyn i samarbeid med Fylkesmennene i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag.

41.3 Klagesaker

Klager på enkeltvedtak:

Fylkesmannen registrerte 4 klager på enkeltvedtak gjort av barneverntjenesten i 2011. 2 saker var ferdigbehandlet ved årets slutt. I begge sakene ble kommunens vedtak stadfestet.

Rettigheter og bruk av tvang i institusjonene:

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har som praksis at hver enkelt tvangsprotokoll går gjennom når den kommer inn. Dersom beboeren ønsker å påklage tvangsbruken, anfører institusjonen det på protokollen.. Enkelte ganger tar Fylkesmannen direkte kontakt med klager for å få belyst klagen ytterligere, og det bes enkelte ganger om at institusjonen legger fram for eksempel dagrapporter for å belyse hva som skjedde før, ved og etter utføringen av tvangen.

Dersom det er noe Fylkesmannen mener bør tas opp med institusjoner angående for eksempel tendenser ved tvangsbruk, tas det kontakt med institusjonens ledelse for drøfting. I 2011 har manglende kapasitet ført til at flere tvangsprotokoller har blitt liggende ubehandlet i for lang tid.

I 2011 er det for alle institusjonene kontrollert til sammen 184 protokolleringer og vedtak.

Fylkesmannen mottok 37 påklagde tvangsprotokoller. Av disse ble 9 klager trukket tilbake. Av de resterende 28 var 22 behandlet ved utgangen av 2011. Utfallet av Fylkesmannens behandling var medhold til klager i 1 sak, de øvrige ble det ikke gitt medhold.

Følgende registreringer er gjort av tvangstiltak, jf.. forskrift om tvang i barneverninstitusjon:

Tvangstiltak	Antall registrert i 2010	Antall registrert i 2011
§ 14 Kroppsvisitasjon	25	18
§ 16 Ransaking	35	20
§ 17 Beslaglegging	27	7
§ 18 Tvang i akutte faresituasj.	79	41
§ 19 Tilbakeføring ved rømming	9	3
§ 21 Besøksnekt	0	3
§ 22 Telefonbegrensing	4	8
§ 23 Bevegelsesbegrensing	53	35
§ 24 Urinprøve	54	29
Andre tvangstiltak	38	20
Sum antall registreringer	324	184

Det har vært relativ stor nedgang i registrerte tvangstiltak ved institusjonene fra 2010 til 2011. Så langt har ikke Fylkesmannen analysert hva som ligger bak nedgangen, men ser det naturlig å ha dette som et tema ved tilsynsbesøkene i 2012, så en får større kunnskap om forholdene som ligger bak tallene.

41.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen har på grunnlag av gjennomgåtte fristskjema fra barneverntjenestene, fått kunnskap om fristoversittelser i kommunene. I løpet av året ble det rapportert om fristoversittelser i 10 av 11 barneverntjenester. I 2011 ble ingen kommuner i Nord-Trøndelag fulgt aktivt opp på grunnlag av fristoversittelser etter barnevernloven § 6-9.

Det er i 2011 ikke gitt mulkt til noen av kommunene i Nord-Trøndelag.

På bakgrunn av kommunenes kvartals- og halvårsrapporteringer i 2011, vil det våren 2012 bli gitt skriftlige tilbakemeldinger til alle barneverntjenestene. I tilbakemeldingen blir det tatt opp forhold som Fylkesmannen vil ha nærmere orientering om, blant annet kommunenes fristoversittelser i barnevernssakene

Resultatområde 73.1 Klager på økonomisk stønad og kvalifiseringsprogrammet etter lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (Nav)

Det er i 2011 behandlet 74 klagesaker fra 12 kommuner. Av disse er 57 saker stadfestet, 10 er opphevet og sendt tilbake til NAV for ny behandling, og 3 er omgjort. Det lave antallet omgjøringer handler blant annet om at en del saker er for dårlig opplyst til at vi kan fatte nytt vedtak og da har vi opphevet disse. Majoriteten av klagesakene er mottatt fra NAV i Verdal, Steinkjer, Stjørdal, Namsos og Levanger.

Når det sammenlignes med antall saker i 2010 (57), er det 2011 fattet endelig vedtak i 17 flere saker. Klagesakene varierer i antall fra år til år, men tendensen har vært færre klagesaker de siste 10 år

Det mottas sjelden klagesaker fra de minste NAV- kontorene. Hva som er årsaken til dette er ikke kjent for fylkesmannen. Fylkesmannen er ved utvelgelse av tilsynskommuner bevisst på og også føre tilsyn med de minste kommunene.

NAV- kontorene har fortsatt et stort forbedringspotensial i behandling av søknad og klage. Fylkesmannen erfarer at mottatte klagesaker fremdeles i for stor grad viser en mangelfull dokumentasjon av de vurderingene som ligger

til grunn for vurdering av økonomisk sosialhjelp. Det er i klagesakene ofte vist til en lokalt vedtatt norm, uten at denne er dokumentert målt opp mot brukerens unike her og nå situasjon.

Videre erfares det at barns situasjon og behov i for liten grad er vurderingstema i behandling av søknader og klager. Det er stort sett bare i de sakene hvor barns konkrete behov er nevnt i søknaden, at barnet er en del av vurderingstemaet.

Ved innhenting av supplerende informasjon, viser det seg ofte at NAV-kontorene sitter på relevant kunnskap og fakta som ikke er presentert i oversendelsen av klagesaken til fylkesmannen. Det faktum at fylkesmannen i saker må innhente supplerende informasjon for å kunne behandle klagesaken forsvarlig ut fra forvaltningslovens bestemmelser gjør at sakene får lengre saksbehandlingstid enn nødvendig. I 2011 ble 86 % av klagesakene avgjort i løpet av 3 mnd. mens 98 % var avgjort innen 4 mnd.

Så snart aktuell forskrift og rundskriv er tilgjengelige fra Arbeids- og Velferdsdirektoratet, vil disse bli gjenstand for en omfattende satsning på opplæring og kursing av ansatte i NAV. Planlagt oppstart av denne opplæringen er høsten 2012.

Det er kontinuerlig henvendelser i form av telefon, brev og E-post fra NAV, kommuner og publikum. Disse henvendelsene blir forløpende fulgt opp med dialog, råd og veiledning.

Som beskrevet fattet Fylkesmannen endelig vedtak i 74 klagesaker. 4 av sakene var klager relatert til kvalifiseringsprogrammet. Av disse 4 sakene ble 3 stadfestet og 1 sak omgjort til gunst for klager.

Fylkesmannen deltar i et sentralt utvalg for utarbeiding av opplæringsprogram vedr. nytt rundskriv til sosiale tjenester i NAV. Det er resultatet av dette arbeidet som skal implementeres i form av flere opplæringspakker til NAV i 2012 og 2013, med oppstart

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i NAV

Se nedenfor.

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen har i 2011 ikke startet formelle hendelsesbaserte tilsynssaker på dette området men vi har hatt flere henvendelser knyttet til bl.a. nødhjelp og midlertidig bolig der brukere har tatt kontakt med oss og vi har ringt NAV for å formidle hvordan lovverket er å forstå på området. Vi har også hatt flere henvendelser knyttet til kvalifiseringsprogrammet som har resultert i både brevskrivning og møtevirksomhet med NAV kontor i forhold til å sikre at de praktiserer lovbestemmelsene korrekt.

74.2 Planlagt tilsyn

Tilsynsplan som omfattet tilsyn med sosiale tjenester i NAV ble utarbeidet, og tilsynene gjennomført som forutsatt. Det ble gjennomført to tilsyn i 2011, og begge steder funnet avvik knyttet til behovskartlegging, og konkret individuell vurdering av søknader. Kommunale veiledende normer lå under statens veiledende normer, noe tilsynet påpekte betyr at kravet til individuelle vurderinger skjerpes, og at det spesielt må fokuseres på barns situasjon i familier med vanskelig økonomi. Statens helsetilsyn har besluttet at området økonomisk stønad til personer med forsørgeransvar skal belyses nærmere i et landsomfattende tilsyn i 2012.

74.9 Andre oppdrag

Ingen rapportering.

Resultatområde 81 Tilsyn og klagesaksbehandling etter sosialtjenesteloven

Se nedenfor.

81.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen har ikke startet formelle hendelsesbaserte tilsynssaker på området.

Fylkesmannen har et system der evt. forbedringspotensialer i tjenestene blir rapportert til leder som tar opp saken på sosialteam. Der blir det vurdert om saken skal følges opp med henvendelse til aktuell kommune, gå inn som tema for opplæring til kommunene eller vurdert som aktuell for tilsyn. ROS meldingene går gjennom også når tilsynskommuner skal velges.

81.2 Planlagt tilsyn

Tilsynsplan ble utarbeidet med forutsatt innhold, og oversendt Helsetilsynet innen fristen som var 1. mars 2011. Se pkt. 4.2.

Det ble gjennomført fire tilsyn med kommunale avlastningsboliger etter sosialtjenestelovens kap 4A.

Det ble videre gjennomført tre typer fellestilsyn med tiltak etter både kommunehelsetjeneste- og sosialtjenesteloven, slik:

- 3 tilsyn med kommuner på området ernæring i sykehjem og hjemmebasert omsorg med resultat at alle kommuner fikk avvik. Det ble i alle kommuner gitt avvik direkte relatert til vurdering av ernæringstilstand. Tilsynet avdekte at det ikke ble gjort systematisk kartlegging og vurdering av ernæringsmessig risiko ved oppstart av hjemmetjenester og ved innleggelse i sykehjem. Det ble gjelden dokumentert vektkontroll med pasienter med dårlig matlyst og det ble gjennomført få, eller ingen kompetansehevende tiltak på området ernæring.
- 1 oppfølgingstilsyn med legemiddelbehandling i sykehjem der det ble avdekket et avvik. Tilsynet avdekte at kommunen ikke planlegger og organiserer eller legger til for at helsepersonell kan oppfylle krav til legemiddelbehandling.
- 4 tilsyn med kommunenes saksbehandling av søknader om avlastning.
- 1 tilsyn med kommunal avlastningsbolig for barn/unge.

81.3 Klager etter sosialtjenesteloven

Det er behandlet 21 saker i 2011 fra 6 kommuner. Av disse er 12 saker stadfestet, 2 er avvist og 7 saker er opphevet og tilbakesendt for ny behandling.

Når det sammenlignes med antall saker i 2010 (34), er det fattet endelig vedtak i 13 færre saker i 2011.

Fylkesmannen erfarer også på dette området at det vanskelig å finne dokumentert reell brukermedvirkning i alle saker. Videre er mottatte klagesaker i for stor grad mangelfulle i dokumentasjon og vurdering av de faktiske forhold opp mot aktuelle hjelpetiltak. Dette medfører at fylkesmannen ofte må be om tilleggsinformasjon for å få saken godt nok opplyst til å fatte endelig vedtak, som igjen bidrar til unødvendig lang saksbehandlingstid.

Fylkesmannen ser at mange kommuner fortsatt ikke har tilstrekkelig kompetanse på saksbehandlersiden i pleie- og omsorgstjenesten, og behovet for mer kompetanse synes spesielt stort på området sosiale tjenester. I forkant av innføringen av ny helse- og omsorgstjenestelov fra 2012 gjennomførte Fylkesmannen i november 2011 opplæring både på leder- og på saksbehandlernivå i kommunene. Det er likevel behov for å bistå med ytterligere opplæringstiltak i 2012. Selv om det er kommuneledelsens ansvar å sikre nødvendig kompetanse i egen organisasjon, må Fylkesmannen fortsatt vurdere på hvilken måte den kan bidra, og derigjennom også medvirke til økt rettssikkerhet for brukere og pasienter.

81.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen har mottatt 483 meldinger om skadeavvergende tiltak ovenfor 12 tjenestemottakere. Tallet på meldinger er lavt og vi har en hypotese om at det er en betydelig underrapportering. I Nord-Trøndelag er det i 2011 fattet 31 vedtak, 96 tiltak, om bruk av tvang og makt etter sosialtjenesteloven § 4A-5 bokstav b og c. Dette gjelder for 31 tjenestemottakere, hvorav alle er over 18 år. I 2011 er det søkt og innvilget dispensasjon fra utdanningskravet ovenfor 84 personer, gjeldende for 17 tjenestemottakere. Det er ført tilsyn overfor 11 personer.

Fylkesmannen har gjennomført løpende veiledning til kommuner som har hatt behov for det. Vi har overprøvd

saker hovedsakelig innen 3 måneder.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling etter helsetjenestelovgivningen

Se nedenfor.

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Dette er saker som reises i mot helsepersonell og virksomheter som følge av at Fylkesmannen får kunnskap om uønskede hendelser i helsevesenet. Enten gjennom klager fra pasienten selv eller pårørende, gjennom media eller varslingsystem fra helsevesenet selv. Formålet med behandlingen av slike saker er å bedre kvaliteten på helsetjenestene og forebygge at samme svikt/feil skjer igjen.

Mange av saken som bringes inn til Fylkesmannen er egnet til å løses av den som har reist misnøyen og helsepersonellet. Slik lokal avklaring kan være egnet til å løse misforståelser mellom partene og til å gjenskape tillitt. Vi forsøker derfor lokal avklaring i de tilfellene hvor vi finner det lite hensiktsmessig med tilsynssak.

I tilsynssakene vurderer Fylkesmannen om helsehjelpen som er utført er i samsvar med helselovgivningen. Tidlig i saksbehandlingen tas det stilling til hvilken måte sakene skal behandles på. Det er tre som er aktuell. De kan avvises, henvises til lokal avklaring eller bli realitetsbehandlet.

I 2011 behandlet vi 110 saker, av disse ble 2 avvist og 22 ble løst gjennom lokal avklaring, mens det ble gitt vurderinger i 86 saker. Det har ikke vært noen store endringer i antall saker fra 2010.

Klagegrunnene som ble oppgitt var forskjellige. I noen klager er det påberopt flere forhold til å ta opp saken. Klagegrunnene er fordelt på 106 saker inkludert avviste saker og lokal avklaring.

Klage/tilsynsgrunner

Antall saker

Uhøflig opptreden /adferd 14

Rusmisbruk 3

Kommunikasjonssvikt/mangel på samtykke 16

Mangel på øyeblikkelig hjelp 3

Mangel på nødvendig helsehjelp fra primærhelsetjenesten 19

Mangel på nødvendig helsehjelp i fra spesialisthelsetjenesten 22

Feil el for sen diagnose 15

Dårlig eller feil behandling 28

Uforsvarlig eller manglende legemiddelrekvirering 4

Brudd på taushetsplikt 2

Dårlig service 1

Systemfeil, dårlig organisering av tjenester 5

Annet 7

Sum antall klagegrunner 139

Atferdssakene handler i stor grad om dårlig kommunikasjon mellom helsepersonellet og pasient/pårørende. Tabellen viser også at mange av klagen går på brudd på faglig forsvarlighet knyttet til utredning, diagnostisering, behandling og pleie.

Fylkesmannen fører tilsyn med ulike deler av helsetjenesten.

Vurderte tjenester

Legevakt 9

Fastlege 21

Helsestasjon 1

Tannhelsetjeneste 1

Hjemmebasert helsetjeneste 7

Sykehjem 5

Offentlig 2. linje (helseforetak) 48

Annen 1. linje (Optiker, apotek) 2

Privat spesialisthelsetjeneste 3

Totalt 97

Vurderingene er fordelt på 82 ikke avviste, avsluttede saker. I tillegg er 22 saker i perioden avsluttet med ingen oppfølging etter lokal avklaring. For nærmere informasjon om vurdering av helsepersonell se årsmelding Sosial, helse og barnevernmelding 2011.

Vurderingene er fordelt på 82 ikke avviste, avsluttede saker. I tillegg er 22 saker i perioden avsluttet med ingen oppfølging etter lokal avklaring.

I mange av tilsynssakene kan ikke det enkelte helsepersonell klandres. Det kan ha oppstått svikt i helsetjenesten på grunn av at den virksomhet eller det system helsepersonellet arbeider

innenfor, ikke har gode nok rutiner. Avgjørelsene retter seg derfor dels mot helsepersonell, dels mot virksomheter og dels mot begge deler. Systemperspektivet har særlig vært viktig i saker som omhandler svikt i store og komplekse organisasjoner som for eksempel Helse Nord-Trøndelag. Som det fremgår av ovennevnte tabell har vi hatt systemperspektiv i mange av sakene som er avsluttet. Det er som tabellen viser flest pliktbrudd på system. Plikten til faglig forsvarlighet står sterkt i helsetjenesten og gjelder både for det enkelte helsepersonell og for virksomheter hvor helsehjelp ytes. De fleste tilsynssakene vurderes derfor både ved medisinske forsvarlighetsvurderinger og etter juridiske regler som hjemler plikten til å gi forsvarlig og omsorgsfull helsehjelp. Plikten til faglig forsvarlighet knytter seg til kvalifikasjoner. For eksempel må helsepersonell innrette sin yrkesutøvelse etter faglige begrensninger og holde seg faglig oppdatert. Videre plikter helsepersonell å yte omsorgsfull hjelp. Dette stiller krav til hvordan helsepersonell opptrer og kommuniserer med pasienter og pårørende. Fylkesmannen ser ofte at den enkelte helsearbeider ikke kan lastes for at det har skjedd en svikt i helsehjelpen som er ytet, men at det er rutineene innen virksomheten som har sviktet. Både lov om spesialisthelsetjenesten og lov om kommunehelsetjenesten inneholder bestemmelser om at den som er ansvarlig for virksomheten skal sørge for forsvarlig drift., jf. også internkontroll i forskriften.

Som vi ser av tabellen overfor er mange av klagene endt opp uten merknader fra tilsynsmyndigheten. Det påklagede forhold kan likevel fortone seg alvorlig fra pasientens side. Pasientene har også i disse sakene fått saken sin grundig vurdert, men tilsynsmyndigheten har ikke funnet at det er noe å kritisere helsevesenet for.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i tilsynssakene i 2011 var 126 dager, median var på 103 dager. Dette er innenfor det krav som Statens helsetilsyn setter til saksbehandlingstid for Helsetilsynet i fylket.

82.2 Planlagt tilsyn

Tilsynsplan ble utarbeidet med forutsatt innhold, og oversendt Helsetilsynet innen fristen som var 1. mars 2011. Se pkt. 4.2.

Det ble videre gjennomført tre typer fellestilsyn med tiltak etter både kommunehelsetjeneste- og sosialtjenesteloven, slik:

- 3 tilsyn med kommuner på området ernæring i sykehjem og hjemmebasert omsorg med resultat at alle kommuner fikk avvik. Det ble i alle kommuner gitt avvik direkte relatert til vurdering av ernæringstilstand. Tilsynet avdekte at det ikke ble gjort systematisk kartlegging og vurdering av ernæringsmessig risiko ved oppstart av hjemmetjenester og ved innleggelse i sykehjem. Det ble sjelden dokumentert vektkontroll med pasienter med dårlig matlyst og det ble gjennomført få, eller ingen kompetansehevede tiltak på området ernæring. Fylkesmannen mener dette tilsynet har vist at det kreves veiledning og kompetanse på dette området. Fylkesmannen vil sammen med relevante samarbeidspartnere vurdere hvordan dette kan gjøres i 2012.
- 1 oppfølgingstilsyn med legemiddelbehandling i sykehjem der det ble avdekket et avvik. Tilsynet avdekte at kommunen ikke planlegger og organiserer eller legger til for at helsepersonell kan oppfylle krav til legemiddelbehandling.
- 4 tilsyn med kommunenes saksbehandling av søknader om avlastning. Fylkesmannen mener dette tilsynet bidro til aktiv læring i de aktuelle kommunene.

82.3 Klagesaker

Rettighetssaker.

Etter Pasientrettighetsloven har pasientene mange rettigheter. Dersom disse ikke innfris har pasienten klagerett til Helsetilsynet. Før man klager til Helsetilsynet skal man anmode den som yter helsehjelpen om oppfyllelse. Eks på slike saker er rett til nødvendig helsehjelp, rett til valg av sykehus, rett til hjemmesykepleie, rett til sykehjems plass, rett til innsyn i journal og rett til å få dekket utgifter i forbindelse med syketransport. Rusmisbrukere er pasienter og har dermed klagerett på saker som gjelder deres behandlingstilbud.

Helsetilsynet i Nord-Trøndelag behandlet i 2011 til sammen 31 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 39 dager og median var 38 dager. Dette er innenfor det krav som Statens helsetilsyn setter til saksbehandlingstid for Helsetilsynet i fylket.

Vurderingene er fordelt på 31 avsluttede saker.

Av klagene mot kommunen var det 2 klager på sykehjems plass, og 4 klager på hjemmesykepleie. Klagene på helseforetaket gjelder i hovedsak Somatikk, 5 klager gjelder psykiatri.

Vi mottar få klager fra pasienter i kommunene på at de ikke får sykehjems plass eller at de får for lite hjemmesykepleie. Vi har heller ingen klager på manglende informasjon, medvirkning eller innsyn i journal. Hva dette skyldes er vanskelig å si. Det kan være informasjon om klageadgang, men også nærhet til tjenesten. De få som klager får likevel ofte medhold.

82.9 Andre oppdrag

Rapportering: (tall fra 2010 i parentes)

Helsetilsynet i Nord-Trøndelag har registrert 127 (205) § 3-3 meldinger i 2011. Disse

fordeler seg med 96 (154) meldinger fra Sykehuset Levanger og 31(46) meldinger fra Sykehuset Namsos. Meldingene fordeler seg på følgende forhold:

- Betydelig skade på pasient 11 (32)
- Dødsfall 10 (18)
- Forhold som kunne ført til betydelig skade på pasient 75 (155)

Det ble opprettet 8(8) tilsynssaker.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 41 Tilsyn og klagebehandling etter barnevernloven

Samlet tilstandsvurdering for resultatområde 41:

Kommunene:

Ved utgangen av 2011 var det 11 barneverntjenester som ivaretok oppgavene for de 24 kommunene i fylket. I alt var det 5 interkommunale tjenester:

- Leksvik/Mosvik
- Indre Namdal (Grong, Høylandet, Lierne, Røyrvik, Namsskogan og Snåsa)
- Ytre Namdal (Vikna, Nærøy og Leka)
- Midtre Namdal (Namsos, Fosnes, Overhalla og Namdalseid)
- Værnesregionen (Stjørdal, Meråker og Frosta + Tydal og Selbu fra Sør-Trøndelag)

De øvrige kommunene er Verdal, Verran, Steinkjer, Levanger, Inderøy og Flatanger.

Fra 1. januar 2012 vil Mosvik innlemmes i Inderøy, mens Leksvik vil inngå i Fosen barneverntjeneste sammen med 6 kommuner fra Sør-Trøndelag. Flatanger vil fra samme dato inngå samarbeid med Midtre Namdal barneverntjeneste. Et godt interkommunalt samarbeid over flere år har sørget for å etablere mer robuste tjenester.

Fylkesmannen ser at flere kommuner har store utfordringer med å finne gode nok løsninger på barnevernområdet på grunn av økning i antall oppgaver, økt kompleksitet i sakene, større formelle krav og stor økning i antall barnevernsbarn. Utfordringene synliggjøres både gjennom Fylkesmannens klagesaksbehandling ved hendelsesbasert tilsyn, ved påklagde enkeltvedtak og ved systemrevisjoner. Barns mulighet til medvirkning i egen sak har gått igjen i klagesaksbehandlingen og ved funn på landsomfattende tilsyn. Barns rett til å bli hørt er nedfelt i FNs barnekonvensjon og er et svært viktig prinsipp som skal etterleves i forvaltningen. Samarbeidspartnere som er misfornøyd med barnevernets innsats er også et tema som gjentas, blant annet mottas det flere klager på at barneverntjenestene er lite tilgjengelige. Fylkesmannen ser at kommunene i liten grad har utarbeidet system for å avdekke svikt i barneverntjenestene.

Fristbruddene i tjenestene øker. I 2011 var det brudd på den lovpålagte 3-månders fristen i over 30 % av sakene i Nord-Trøndelag. Det er omtrent dobbelt så høyt som gjennomsnittet i resten av landet. Fylkesmannen vil i 2012 be angjeldende kommuner om en redegjørelse for årsak til at de lovpålagte fristene ikke overholdes og en plan for hvordan de skal sikre at de får gitt barna og deres familier undersøkelser i rett tid.

Institusjonene:

Fylkesmannen opplever stort sett at beboerne ved institusjonene får god omsorg og oppfølging. Det har vært enkelttilfeller der Fylkesmannen har tatt opp uheldige forhold med institusjonens ledelse og bedt om endring av praksis. I løpet av året har det vært kontakt og samarbeid med Bufetat i forhold til godkjenning og drift av institusjoner. Fylkesmannens oppfatning er at et godt samarbeid mellom kvalitetsenheten hos Bufetat og tilsynsmyndigheten, er viktig for å sikre god drift og kvalitet i institusjonene.

Dersom institusjonene mangler viktige vedtak og planer for sine beboere, bes det om at forholdet rettes opp så raskt som mulig. Institusjonene opplever at enkelte kommuner ikke sender med nødvendig dokumentasjon. Ved tilsynsbesøk er det kommet fram at ikke alle ansatte i institusjonene er godt nok kjent med plasseringsvedtak, tiltaksplaner og handlingsplaner for beboerne. Fylkesmannen ser det som en forutsetning at ledelsen ved institusjonene retter opp slike forhold.

Enkelte institusjoner har få høyskoleutdannede ansatte. Dette er blitt fulgt opp av Fylkesmannen.

Fylkesmannen vil i 2012 etablere et nettverk for institusjonslederne i fylket.

Resultatområde 42 Familierett

Antall henvendelser knyttet til barneloven blir stadig færre som følge av at barnefordelingssakene er overført til domstolene. Når foreldre etter samlivsbrudd ikke blir enige om fast bosted og samvær for barna, kan saken bringes inn for retten. Fylkesmannen mottar svært få saker knyttet til stadfesting av foreldreavtaler og reisekostnader ved samvær.

42.1 Ekteskapsloven

Fylkesmannen innvilget 297 søknader om separasjon og 240 søknader om skilsmisse i 2011.

Vi mottok ingen søknad om inngåelse av ekteskap før fylte 18 år, og heller ingen klage over folkeregisterets vedtak om avslag på prøving av ekteskapsvilkår i 2011.

42.2 Anerkjennelsesloven

Fylkesmannen mottok og godkjente 19 utenlandske skilsmisser i 2011.

42.3 Barneloven

Se 42.

42.4 Veiledning og informasjon

Se 42.

Resultatområde 43 Krisetiltak

Krisesenteret: Alle kommunene i Nord-Trøndelag inngikk en avtale med det frivillige krisesenteret, etablert på Verdal i 1981, for perioden 2010-2012.

I 2011 har KS satt i gang en utredningsprosess hvor oppnevnt prosjektleder har fått i oppgave å finne fram til en egnet driftsmodell for et framtidig interkommunalt krisesenter i Nord-Trøndelag.

Fylkesmannen deltar i en referansegruppe sammen med prosjektleder, voldsofferkoordinator hos politiet i Nord-Trøndelag, samt organisasjonssekretær i Fellesorganisasjonen.

Dette arbeidet fortsetter i 2012 og målet vil være å få til et interkommunalt krisesentertilbud som fyller de lovmessige kravene.

Når det gjelder tilsyn med krisesentertilbudet i Nord-Trøndelag har fylkesmannen sendt inn rapport til BLD høsten 2011.

Resultatområde 44 Familievern

Fylkesmannen skal gjennomføre tilsyn med Familievernkontorene hvert 3. år, og der dette skal gjennomføres høsten 2012 i vårt embete.

Fylkesmannen har ikke mottatt klage for brukere av familievernkontorene i 2012.

Resultatområde 45 Barn og unge

Barneverntjenestene tar jevnlig kontakt med fylkesmannen for å få råd og veiledning. Henvendelsene avspeiler at de ofte har kompliserte problemstillinger å forholde seg til, noe som krever høy juridisk og barnevernfaglig kompetanse for å løse. Klagesaker viser at det er behov for mer systematisk oppfølging med råd og veiledning til kommunene for å bedre kvaliteten i saksbehandlingen, og forhåpentligvis minske veksten i klagesaker.

Det er gjennomført et stort kompetanseløft knyttet til «Risikoutsatte sped- og småbarn». I tillegg har Fylkesmannen hatt fokus på samtaler med barn, bl.a. knyttet til tilsynsfunn ved systemrevisjoner.

45.1 Informasjonsvirksomhet og samordning

Fylkesmannen har løst oppgaven på følgende vis:

- Barnevernledernetverk med 4 dagsmøter per år, ulike faglige og juridiske tema er tatt opp.
- Fortløpende besvarelse av spørsmål per telefon og e-post.
- 2-dagers barnevernkonferanse i samarbeid med Bufetat, temasamtaler med barn
- Arrangering av kompetanseløft for kommunalt ansatte og ansatte i Bufetat. Tema var «Risikoutsatte spe- og småbarn» med Øyvind Kvello. Til sammen 9 hele dager med blant annet tema om samspill, tilknytning, risiko- og beskyttelsesfaktorer, atferdsvansker og mentalisering. Deltagelse i kompetanseløftet forutsatte at deltagerne leverte arbeid mellom samlingene. Til sammen 80 personer fra kommunalt og statlig barnevern fullførte.
- Deltagelse ved planlegging og oppstart av KS sitt effektiviseringsnettverk for interkommunale barneverntjenester.
- Deltagelse ved fagdag med tema «Samtale med barn» i Værnesregionen barneverntjeneste.
- Samarbeidsmøter der barnevernlederne har deltatt sammen med KS og Bufetat
- Møter med kommuner hvor tilsynssaker er blitt tatt opp.
- Deltagelse i tverrfaglig arbeidsgruppe hvor bl.a. planer for barn og unge har vært tema.

Telefonisk kontakt utgjør en stor del av kontakten med barnevernet i kommunene, og det mottas telefoner nærmest daglig. Spørsmålene har stor faglig bredde, og ofte er det nødvendig å kombinere barneverfaglig og juridisk kompetanse for å kunne besvare henvendelsene.

Media har de siste årene vist betydelig interesse for barnevern, både i forhold til kommunene og institusjonenes oppgaver. Fylkesmannen opplever til tider stort medietrykk, og embetet forsøker å gi media den informasjonen som blir etterspurt.

Når tallene for kommunenes års- og halvårsrapporter foreligger har vi invitert media til orientering og gjennomgang.

45.2 Fritak for taushetsplikt

I forbindelse med tvister i domstolen, enten straffesaker eller sivilsaker, blir ofte offentlige tjenestemenn bedt om å vitne. Fylkesmannen har fått delegert retten til å fritta offentlige tjenestemenn fra lovbestemt taushetsplikt, jf. straffeprosessloven §§ 118, og 230 og tvisteloven § 22-3. Fylkesmannen skal foreta en avveining mellom hensynet til den som har krav på taushet opp imot hensynet til å få saken forsvarlig opplyst. Det er svært sjelden at fylkesmannen ikke fritar når det gjelder vitneførsel, det hender at vi ikke fritar når det er snakk om å legge frem dokumenter som bevis i retten. Dette gjelder i all hovedsak opplysninger som ikke er relevant for saken eller opplysninger som går under den profesjonsbestemte taushetsplikten, jf. punkt 77.2.

I 2011 hadde vi 11 saker om fritak for taushetsplikt. Det ble gitt fritak i 10 saker. I en sak ble det ikke gitt fritak da det var snakk om helsepersonell, og en medhjelper til helsepersonell.

I to saker ble det bedt om å legge frem dokumenter som bevis i retten. Fylkesmannen fritok fra den lovbestemte taushetsplikten i begge sakene.

45.3 Handlingsplan mot kjønnslemlesting

Fylkesmannen mottok kr. 50.000 i prosjektmidler 2011 fra BLD knyttet til handlingsplan mot kjønnslemlestelse 2008-2011, og hvor målet var å styrke kompetansen hos helsepersonell (tiltak 16), samt opprette grupper i regi av helsestasjons- og skolehelsetjenesten (tiltak 22).

Høsten 2011 bidro Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal sammen med RVTS og Bufetat Midt-Norge å arrangere fagdag om emnet i vår region.

Fylkesmannen innvilget i tillegg kr. 15.000,- i støtte til kompetanseheving for ”Migrasjonshelsenettverket” i Nord-Trøndelag, hvor alle helsesøstre som jobber med flyktninger/asylsøkere deltar.

I følge de rapporteringer og evalueringer vi har mottatt, vurderes begge tiltakene til å ha den kompetansehevende effekten de er ment å skulle ha.

Regjeringen har utarbeidet en ny handlingsplan mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse for 2012 og er utarbeidet i samarbeid mellom syv departement, og hvor BLD har hovedansvaret for koordineringen.

BLD vil i løpet av 2012 vurdere hvordan innsatsen mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse skal innrettes framover, og fylkesmannen skal delta i det videre samarbeidet med andre instanser i tråd med Handlingsplanen for 2012.

45.4 Biologisk opphav

FM behandlet 6 saker om biologisk opphav i 2011

45.7 Tilskudd til kommunalt barnevern

Fylkesmannen fordelte øremerkede midler til 10,4 stillinger i det kommunale barnevernet våren 2011. Kommunenes rapportering pr 31.12 2011 viste at det er tiltrådt saksbehandlere i 6,5 av stillingene. Fylkesmannen vil etterspørre kommunene i forhold til hva som er årsak til at ikke alle stillingene er besatt. Samlet sett ble det fordelt kr 6 074 000,- til stillinger, øremerket til saksbehandling i barnevernet.

Satsingen på kommunalt barnevern videreføres i 2012 for kommunene som fikk tildeling i 2011. I tillegg ble det på slutten av året fordelt midler til 1,9 stillinger som skal ha virkning fra februar 2012. Stillingene ble delt mellom Leka, Verran og Flatanger. Kommunene ble valgt ut fra at de lavest bemannede kommunene skulle prioriteres.

Øremerkede midler til kompetansehevende tiltak ble fordelt i to puljer; en om våren og en om høsten. Midlene anvendes til ulike kompetansehevende tiltak, blant annet opplæring i metoder, lov- og regelverk, veiledning og tiltaksoppfølging. Noen kommuner anvender også midlene til å leie inn vikarer ved videreutdanning/mastergradsutdanning. Samlet ble det fordelt Kr 1 115 300,- til kompetansehevende tiltak i det kommunale barnevernet i fylket.

Resultatområde 46 Universell utforming

Nord-Trøndelag fylke ved Fylkeskommunen og Fylkesmannen har siden 2009 vært med i pilotprosjektet universell utforming initiert fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) og Miljødepartementet.(MD). Prosjektet har tre hovedområder - universell utforming som regional strategi, kompetanseutvikling innen universell utforming og utviklingsprosjekt innen for friluftsliv og kulturminner.

I løpet av året har det vært arbeidet godt i prosjektet innenfor de områdene som er satsningsområdene. Ett av

hovedmålene er å øke kunnskapen om universell utforming blant medarbeiderne i NTFK og hos Fylkesmannen. Dette har stått i fokus i 2011 og det har vært innlegg på avdelingene fra prosjektleder, samt en temasamling

Vi har en ressurskommune i fylket og 5 pilotkommuner. Satsingen er godt forankret i kommunene og alle planlegger videre aktiviteter i 2012.

Fokus hos kommunene i 2011 har vært på intern opplæring. Aktiviteten i kommunene bidrar positivt og øker fokuset på universell utforming i fylket. Et annet arbeidsområde som kommunene arbeider med er oppgradering av sentrale friluftsområder. Det har i samarbeid med ressurskommunen Verdal vært arrangert temadag for alle kommunene i fylket. Det ble også satt opp en pris for god universell utforming, og denne ble i samarbeid med rådet for likestilling og funksjonshemmede delt ut for første gang på KS sin høstkonferanse i 2011. En representant for fylkesmannen deltok på studietur til Barcelona arrangert av BLD.

Utfordringer videre for 2012 er å sørge for at universell utforming blir innarbeidet enda bedre i det daglige virke til fylkeskommunen og Fylkesmannen. Vi er også i gang med å planlegge en regional konferanse om universell utforming i samarbeid med fylkeskommunene i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal, ressurskommunene Verdal og Trondheim, samt Statens vegvesen region Midt, hvor tema vil bli, ”drift og vedlikehold av veger og uteområder i 2012.”. Arbeidet med pilotfylke prosjektet er prosessorientert og sektorovergrepene, og konkret nytteverdi er vanskelig å måle.

Vi mener likevel at økt kompetanse og fokus på universell utforming, satsingen i pilotkommunene, samt bevisst bruk av planer og tilskuddsmidler fører til at pilotfylket Nord-Trøndelag har kommet lenger i arbeidet med universell utforming i 2011 enn om fylket *ikke* hadde vært pilot:

Resultatområde 47 Innvandring og integrering

Se nedenfor

47.1 Statsborgerseremonier

I og med at det arrangeres bare en seremoni i året, og for om mulig å øke deltakerprosenten, ble det våren 2011 sendt ut forhåndsvarsel om at nye statsborgere i løpet av høsten ville få invitasjon til statsborgerseremoni i noveber. Tiltaket vil bli videreført i 2012 da det antas at forhåndsvarslet var en medvirkende årsak til at deltakerprosenten økte fra 17,8 i 2010 til 29,2 i 2011.

Etter at nye lister var mottatt i august ble det sendt ut endelig invitasjon til 171 nye statsborgere.

Statsborgerseremonien ble holdt i Statens Hus, Steinker. og 50 nye statsborgere fra 7 kommuner i Nord-Trøndelag avla løftet. Det var i alt 111 personer til stede, deriblant fylkesordfører og representanter fra de aktuelle kommunene.

3 av lokalavisene i fylket hadde reportasje fra seremonien. Det ble også lagt ut video på embetets facebookside.

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMNT	1	29,2
Sum	1	

47.2 Bosetting av flyktninger

Det er registrert uro omkring prosjekter rettet mot bosetting av flyktninger flere steder. Fylkesmannen har veiledet om regelverk, spesielt på plan og byggesaksområdet, men har ikke hatt konkrete klagesaker til behandling i 2011.

Forøvrig ingen aktivitet på området i 2011

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Fylkesmannen har i 2011 behandlet 5 klagesaker etter introduksjonsloven. Klager er ikke gitt medhold av

Fylkesmannen i noen av de fem sakene. Her er klagenes innhold:

1. Kvinne klager på avslag om utvidet deltakelse i introduksjonsprogrammet. Ingen særskilte grunner for forlengelse. Kommunen gis medhold.
2. Mann klager på trekk i introduksjonsstønad. Kommunen viser til høyt fravær som grunnlag for trekk i stønad. Kommunen gis medhold.
3. Mann klager på trekk i introduksjonsstønad. Kommunen viser til ugyldig fravær som grunnlag for trekk i stønad. Kommunen gis medhold.
4. Mann klager på trekk i introduksjonsstønad. Kommunen viser til ugyldig fravær som grunnlag for trekk i stønad. Kommunen gis medhold.
5. Kvinne klager på stans av introduksjonsprogrammet. Kommunen viser til høyt fravær. Kommunen gis medhold.

Fylkesmannen bidrar med informasjon og veiledning om regelverk, og regelverksendringer på telefon, i møter/samlinger og på embetets hjemmeside. Spesielt kan nevnes:

- Innlegg på møte om introduksjonsloven (fokus på endringer) for flyktingetjenesten/voksenopplæringen i fylket, Steinkjer, 9.november.
- Koordinering av tverrfaglig nettverk i fylket (NAV, fylkeskommune, Fylkesmannen, flyktingetjeneste, norskopplæring). Bl.a. innlegg om Fylkesmannens rolle i forhold til intro-loven, og endringer i denne, på samhandlingskonferanse september 2011.
- Deltakelse på oppstart av det fylkesvise prosjektet "FAVN" - rutiner for tidlig innsats/sømløse overganger for Spor A, nivå 1-deltakere i Nord-Trøndelag.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Det sendes en egen rapport til Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) per 1. februar over alle tilskudd utbetalt fra Fylkesmannen.

Fylkesmannen har fortløpende kontakt med skoleeiere/rektorer på voksenopplæringssentrene. Vi bidrar med informasjon og veiledning knyttet til regelverk på møter i rektornettverk, og i tverrfaglige nettverk i fylket. Verktøyet NIR benyttes til saksbehandlingen i tilskuddsarbeidet. En viktig funksjon vi har i den forbindelse, er supporttjeneste og puring slik at kommunene overholder fristen for å søke om tilskudd. Vi har laget en tilskuddskalender som viser fristene for alle tilskudd, og den ligger på www.fmnt.no.

Fylkesmannen organiserer kompetanshevende tiltak for lærere og ledere i voksenopplæringen. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag opplever at dialogen med VOX omkring planlegging og gjennomføring av kompetansetiltakene har vært viktig for oppgaveløsningen på dette feltet. VOX har gjort et godt forberedende arbeid mht. å lage gode kurstilbud, både på de ordinære etterutdanningskursene, men også i utarbeidelsen av de ulike fagdagerne. Dialog med lederne på voksenopplæringssentrene har hatt betydning for prioriteringer og valg av tema for kompetansetiltak. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har et tett samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, både om felles etterutdanningskurs, samt ved å tilby fagdager som er åpne for begge fylkene. Her er en liste over gjennomførte tiltak i 2011:

- Etterutdanningskurs i samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Trondheim, 28.-29.november 2011.
- Fagdag: "Muntlig begynneropplæring", Steinkjer, 30.september 2011 (I tillegg tilgang til Sør-Trøndelags fagdager).
- Fagsamling i samarbeid med Verdal kommune. Tema: Integrering og andrespråkopplæring, 6.mai 2011 (Utsatt tiltak fra 2010).
- Kursdag "Tverrkulturell kompetanse" i samarbeid med HiNT 7.juni 2011 (Utsatt tiltak fra 2010). Målgruppe var ansatte i barnehage, grunnskole, voksenopplæring.

Resultatområde 48 Likestilling

Fylkesmannen har deltatt i fylkeskommunens arbeid med handlingsplan for likestilling og mangfold i fylket. Vi har vært representert både i prosjektgruppe og styringsgruppe. Handlingsplanen ble behandlet i fylkeskommunale organ i løpet av 2011.

Fylkesmannen har deltatt med to representanter for likestillingssenterets møte med embedene på Gardermoen.

I 2011 bevilget vi kr. 200 000,- til et samarbeidsprosjekt mellom Verran kommune og Senter for kunnskap og likestilling (KUN) som skal vise hvordan kommunen kan ivareta aktivitet og rapporteringsplikten etter likestillingsloven. Prosjektet har søkt om og fått bevilgning til videreføring i 2012. Det forutsettes at erfaringer og metoder skal videreformidles til andre kommuner i fylket.

Likestillingsarbeidet internt i embedet er rapportert på 98.4.

Ressursrapportering

Det foreligger en viss underrapportering av ressurser på resultatområdene 46 og 48, der det delvis er bevilget direkte beløp til prosjektledelse over sosial, helse og barnevernsavdelingens budsjett samt at det er brukt administrativ tid fra ledelsen ved kommunalavdelingen på begge områdene.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
42 Familierett	kr 499 978,65	kr 0,00
43.1 Tilsyn med kommunale krisesentertiltak	kr 0,00	kr 0,00
43.9 Andre krisetiltak (rest 43)	kr 0,00	kr 0,00
44 Familievern	kr 0,00	kr 0,00
45 Barnevern	kr 350 356,75	kr 227 072,99
Andre oppgaver under BLD	kr -8 564,74	kr 0,00
41 Tilsyn med barnevernområdet	kr 839 158,74	kr 0,00
47 Integrering	kr 164 609,90	kr 0,00
Sum:	kr 1 845 539,00	kr 227 072,00

Justis- og politidepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.2 Vergemålsloven

Da fylkesmannen skal overta som lokal vergemålsmyndighet 1. juli 2013, fant vi det nødvendig å prioritere å få kunnskap om forholdene i overformynderiene, og bidra til evt. nødvendige forbedringer. Vi har derfor i 2011 gjennomført tilsyn med 20 av 24 overformyndier. Forut for besøkene innhentet vi møtebok for 2010 og 2011 samt oppnevningsvedtak for overformyndieret. I tillegg til disse dokumentene har overformynderi- og hjelpevergeregnskapene vært en del av grunnlaget for tilsynene. Det har gått med mye tid til dette arbeidet, både til selve besøkene, forarbeider og etterarbeid (skrivning av rapporter). Det gjenstår en god del arbeid med rapportskrivning som må gjøres i 2012.

Gjennom tilsynene har vi fått god oversikt over overformynderiene, og de har fått tilbakemeldinger på forhold som må rettes/forbedres. Besøkene har også resultert i flere spørsmål fra overformynderiene enn det som har vært vanlig.

I tillegg til tilsynsbesøkene har vi foretatt et besøk i ytterligere ett overformynderi. Dette var et overformynderi som bestod av bare nye medlemmer og som hadde behov for informasjon og veiledning.

Vi har videre behandlet klagesaker, oppnevnt setteoverformynderi og desisert regnskap.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMNT	8	20
Sum	8	20

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

Fylkesmannen behandlet 394 søknader om fritt rettsråd i 2011. Av disse ble 9 avslått. Vi behandlet 15 søknader om fri sakførsel, hvorav 7 ble avslått.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnssikkerhet

53.1 Oversikt over regionale samfunnssikkerhetsutfordringer

Vår FylkesROS, som er felles med Sør-Trøndelag, gjelder for tidsrommet 2009-2012. Det er i rapporteringsåret gjennomført et "sonderingsmøte" med tanke på revisjon. Møtet resulterte i enighet om at revidert analyse skal stedfestes i større grad gjennom bruk av digitale kart.

Forøvrig vil de uønskede hendelser som fremgår av gjeldende versjon, med stor sannsynlighet videreføres, dog med den forskjell at terrorhandlinger igjen tas inn i analysen.

Konsekvensene av klimaendringer vil også bli vektlagt på en tydeligere måte enn det som er tilfelle i dagens versjon.

Forøvrig er arbeidstiden innenfor dette resultatområdet brukt på behandling av samfunnssikkerhetshensyn i kommunenes arealplaner. Det er gledelig å se at den innsatsen som i flere år er blitt lagt ned på dette området nå virkelig begynner å bære frukter.

53.2 Samfunnsplanlegging

Som sagt under 53.1 brukes mye av arbeidstiden innenfor området Forebyggende samfunnssikkerhet til behandling av kommunenes arealplaner, kommunedelplaner, planprogram, planstrategier og kommuneplanens samfunnsdel. Det er etablert en god dialog med kommunene og fagmyndighetene, noe som resulterer i at de planer som kommer til ettersyn, i stadig større grad tilfredsstillende gjeldende krav.

Vi har begynt å etablere en "eksempelsamling" over gode samfunnssikkerhetsmessige vurderinger/analyser som øvrige kommuner kan få ta del i.

53.5 Planlegging innen kraftforsyning, flom- og skredfare

Flom- og skredfare er ivaretatt gjennom den ordinære behandling av kommunale plansaker og det gode samarbeidet som er etablert med NVE, se tidligere rapporteringspunkter.

For rapporteringsåret er det lagt ned en stor arbeidsinnsats i å bistå Nord-Trøndelag elektrisitetsverk (NTE) med ajourføring av kraftselskapets planer for rasjonering av elektrisk kraft. Dette arbeidet ble forøvrig påbegynt i 2010, se fjorårets rapport. I praksis har arbeidet blitt gjennomført ved at kommunenes ønsker om prioritetsangivelser er blitt innhentet i direkte møter med den enkelte kommune. For et par kommuner har det vært nødvendig med flere møter. Datainnsamlingen har deretter blitt kontrollberegnet, og NTE har gjennomført

simuleringer for å kontrollere kvaliteten på dataene. Arbeidet nærmer seg nå sin avslutning.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

54.1 Beredskapsplaner innen samfunnssikkerhet

Vi har ikke gjennomført tilsyn med samfunnssikkerhetsarbeidet i kommunene i 2011. Selv om forskriften til lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og sivilforsvaret trådte i kraft 7. oktober 2011, valgte vi bevisst å ikke gjennomføre tilsyn før bebudet veileder foreligger og opplæring i regi av DSB er gitt. Tilsyn vil bli gjenopptatt i 2. halvdel av 2012. Kommuner som har bedt om bistand og veiledning har naturligvis fått dette, og reviderte kommunale beredskapsplaner er mottatt hos oss rutinemessig.

Revisjon av Fylkesmannens eget kriseplanverk, som ble påbegynt i 2010, fikk en midlertidig stans i 2011, men ble startet opp igjen ved slutten av året. I tillegg til en revisjon, vil planen også bli operasjonalisert ved bruk av DSB-CIM og tiltakskort. Dette arbeidet fortsetter også i 2012.

Det er gjennomført ett møte med utgangspunkt i Objektsikkerhetsforskriften (skjermingsverdige objekter) og regelverket for Nøkkelpunkter. I tillegg til Politiet og Forsvaret deltok viktige infrastruktureiere i fylket. Møtet markerte gjenoppliving av et arbeid som har ligget "brakk" i lang tid og hvor det er nødvendig å skaffe seg en oversikt over kryssende regelverk. Det er allerede bestemt et nytt møte til sommeren 2012.

54.2 Øvelser

Vi har gjennomført de rutinemessige øvelser for kommunene som kjøres etter turnus. Dette betyr enkle øvelser enten av type diskusjonsøvelse eller forenklete spilløvelser. I tillegg har vi som medlem av LRS-øvelsesforum, gjennomført en fullskalaøvelse både for nødeter, kommune og andre. Dette gjøres også rutinemessig men begrenset til kun en øvelse årlig.

Vår deltakelse i CMX-11 falt ikke heldig ut grunnet problemer med sambandsutstyr.

Vi ble ikke kontaktet av NVE for planlegging og gjennomføring av regional øvelse. Øvelse for egen kriseledelse og Fylkesberedskapsrådet er ikke gjennomført da det ble gjennomført 3 slike øvelser i 2010.

Ved årets møte i Grenseredningsrådet (samarbeide mellom Jämtlands län, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag) ble det gjennomført en samvirke-/samhandlings-øvelse over grensen og hvor felles digitalt kartverk var et øvelsesmoment.

54.6 Regional samordning

Årets Totalforsvarsmøte i Midt-Norge (Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag) ble gjennomført i regi av Fylkesmannen i Møre og Romsdal, mens Fylkesmannen i Sør-Trøndelag var vertskap for det regionale beredskapsseminaret for de samme tre fylker.

54.8 Felles digitalt nødnett

Ingenting å rapportere her.

54.9 Atomberedskap og strålevern

Statens strålevern gjennomførte en konferanse i Steinkjer i 2011 om oppfølging etter Tsjernobyl og utfordringer knyttet til det radioaktive avfallet som rammet grenseområdene i vår region. Både Fylkesmannen og grensekommunene, samt reindriftsnæringen var representert på samlingen.

54.10 Beredskap innen kraftforsyning

Det vises i sin helhet til punkt 53.5.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Organisering for krisehåndtering

Fylkesmannen har en øvet organisasjon for krisehåndtering inkludert atomulykker. På plansiden jobbes det med operasjonalisere denne ved å ta i bruk tiltakskortene i DSB-CIM som er plattformen for vår krisehåndtering. Vi har også tatt i bruk ROS-modulen i DSB-CIM for å fastslå beredskapsenhetens egen sårbarhet. Dette arbeidet vil være til hjelp i vårt arbeid med å revidere vår egen kriseplan. Det er også startet opp et arbeid med å bruke ROS-modulen for å se på embetets informasjonssikkerhet.

Plan for håndtering av atomulykker ligger på den beskyttede delen av Atomberedskap.no.

Det pågår et arbeid for å gjøre våre møterom som er tatt ut til bruk av krise-organisasjonen, mest mulig funksjonelle med bl.a. videokonferanseutstyr, tilstrekkelige punkter for nettverks- og strømtilkobling m.v. Nødstrøm er allerede fullført. Når arbeidet er helt ferdigstilt, skal det gjennomføres en etableringsøvelse for komplett kriseorganisasjon.

Alle våre kommuner har en scenariouavhengig plan for kriseledelse inkludert krisekommunikasjon og informasjonsberedskap. Det er disse planene som legges til grunn ved våre øvelser i kommunene. Planene er også sendt til Politiet og er lagt inn i planverket på Operasjonssentralen.

Sambands-/kryptotjenesten drives fortsatt på minimumsnivå. Vi har fått nytt utstyr, og det knytter seg store forventninger til det.

55.2 Krisehåndtering

Det er tre uønskede hendelser som det er naturlig å rapportere om, h.h.v. terrorhandlingene i Regjeringskvartalet og på Utøya, samt uværene "Berit" og "Dagmar". Mens de to siste hendelsene var temmelig like, var den første ikke lik noe som helst, eller sagt på en annen måte, totalt ufattelig.

Alle tre hendelser ble håndtert rutinemessig av de som var til stede (hendelsene inntraff i ferier og helger), og DSB-CIM ble brukt til loggføring, rapportering mv. Som kjent foregår det fortsatt etterarbeid når det gjelder hendelsen i Oslo og på Utøya, mens beredskaps-/krisehåndteringsfasen var avsluttet relativt raskt.

55.3 Evaluering

Det er ikke utarbeidet særskilt evalueringsrapport etter noen av de tre hendelsene som det ble rapportert om i forrige punkt. Grunnen for dette er at hendelsene er tatt tak i på sentralt nivå.

Vi har imidlertid grepet fatt i varslingsrutiner etter terrorhandlingene i Oslo og på Utøya. I og med at denne hendelsen inntraff i ferien med mange stedfortredere og dessuten "etter kontortid", viste det seg at det var nødvendig med en innskjerping av varslingsrutinene.

Lokal evaluering av "Berit" og "Dagmar" ble gjennomført som et møte i Fylkesberedskapsrådet på nyåret 2012. Også disse hendelsene vil bli fulgt opp på sentralt nivå.

Ressursrapportering

Som forberedelse til at fylkesmannen skal ta over oppgaven som lokal vergemålsmyndigheten foretok vi i 2011 tilsynsbesøk i 20 av 24 overformynderi. Videre var det en del sentrale samlinger om den nye loven og vi gav uttalelser til det som departementet sendte på høring. Vi hadde planlagt å bruke et halvt årsverk på dette arbeidet, men det viste seg å bli mer omfattende enn forutsatt. Tidsregistreringen viser at vi har brukt 90% av et årsverk på dette området.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
51.2 Vergemålsloven	kr 212 429,61	kr 110,26
51.9 Annen siviladministrasjon (rest 51)	kr 4 334,73	kr 0,00
52.1 Fri rettshjelp	kr 510 271,75	kr 48 492,42
52.9 Annet Borgerettigheter (rest 52)	kr 4 334,73	kr 0,00
53 Forebyggende samfunnsikkerhet	kr 642 049,79	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 784 709,05	kr 0,00
55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 22 550,41	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 2 173,20	kr 0,00
Sum:	kr 2 182 853,00	kr 48 602,00

Kommunal- og regionaldepartementet

Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

Se nedenfor

61.1 Kommunerettet samordning

Fylkesmannens samordningsvirksomhet i forhold til kommunene er administrativt tillagt kommunalavdelingen som har en egen samordningsseksjon. Hovedfokus for embetets kommunerettede samordning, utenom den løpende dialogen med kommunene, er å legge til rette for møteplasser mellom kommunene og regional statsforvaltning. Fylkesmannen arrangerer derfor hvert år en nyttårskonferanse over to dager, der kommuneledelsen, fylkeskommunens administrative og politiske ledelse og ledelsen i de regionale statsetater møtes om aktuelle problemstillinger. Utarbeidelse av det faglige programmet for konferansen skjer i samarbeid med KS.

Fylkesmannen har et nært samarbeid med KS i fylket, bl.a. felles presentasjoner av kommuneproposisjonen og statsbudsjettet, felles ansvar for arrangement av flere typer kurs, konferanser, møter m.v. Fylkesmannen deltar regelmessig i KS-konferanser og drøftingsmøter med bl.a. rådmannsutvalget. Fylkesmannen har en fast post på KS sine rådmannssamlinger.

Fylkesmannen har laget et opplegg for systematisk og helhetlig gjennomgang av utfordringene i kommunene i fylket på embetets ledermøte, slik at alle kommunene vil bli gjennomgått hvert år. Informasjonen som kommer ut av dette tilgjengeliggjøres via vår intranettside. Tilhørende dette opplegget er også en statistikkbank som i hovedsak er generert ut fra kostratall.

Fylkesmannen har også engasjert seg sterkt i å skape arenaer for samhandling i fylket. I denne sammenhengen nevnes spesielt samarbeidet om samhandlingreformen i Nord-Trøndelag der FM har spilt en aktiv rolle i å få etablert samhandlingsarenaer mellom helseforetak, NAV, fylkeskommunen, KS og fylkesmannens egne fagavdelinger. Dette er samme tankegang som tidligere ble lagt til grunn i forbindelse med etableringen av NAV i fylket, noe som i ettertid har vist seg å være vellykket.

Fylkesmannen arrangerer årlig et statsetatsjefmøte med de øvrige statsetatsjefene i fylket/regionen.

I plansammenheng samarbeider fylkesmannen tett med fylkeskommunen og de andre sektoretatene, bl.a. gjennom felles planforum, men også i enkeltsaker. Det vises til ytterligere beskrivelse under rapportering til MD og LMD.

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

Embetet har i lang tid fokusert på omstilling og fornying i kommunesektoren gjennom interkommunalt samarbeid. Dette har også vært tilfelle i 2011. Etter noe mindre aktivitet og utvikling blant kommunene på dette området i 2007 og 2008, har det fra 2009 vært økende aktivitet.

Kommunene i Nord-Trøndelag har i flere år vært involvert i ulike former for forpliktende interkommunalt samarbeid. Det er også slik at regionene i Nord-Trøndelag har valgt ulike juridiske rammer og innhold for sine interkommunale samarbeid. I 2010 og 2011 har samhandlingsreformen vært en pådriver i flere regioner for større aktivitet i utviklingen av det interkommunale samarbeidet. Kommunene er i gang med prosesser for å kunne implementere reformen gjennom interkommunalt samarbeid. Helse og omsorg har derfor blitt et tema for samarbeid i flere regioner.

Nord-Trøndelag har et variert spekter av interkommunale samarbeidsformer, bl. a. 2 samkommuner, Innherred samkommune og Midtre Namdal regionstyre.

Fylkesmannen har også bidratt til omstillingsarbeid i enkeltkommuner. Møter med kommunene, to samlinger i økonominettverk i samarbeid med KS, foredrag om kommuneøkonomi og kostra er gjennomført i 2011. Den økonomiske situasjonen for kommunene i 2010 og 2011 har vært stabil og preget av konsolidering. Mosvik kommune ble meldt ut av ROBEK i 2011, og det har etter dette ikke vært ROBEK-kommuner i fylket. Fylkesmannen har hatt løpende dialog med flere kommuner hvor omstilling og effektivisering har vært hovedtema. Fylkesmannen bruker ikke skjønnsmidler til å løse de økonomiske problemene i kommunene, men har brukt skjønnsmidler i tilfeller der vi har funnet at endringer i inntektssystem eller uforutsette utgifter gir grunnlag for å gi kompensasjon. Fylkesmannen erfarer at Robek-status alene ikke er avgjørende for kommunens omstillingsbehov. Vi har kommuner med trang økonomi over lang tid, som aldri har vært i ROBEK.

Fylkesmannen har støttet 34 omstillingsprosjekt, kommunale og interkommunale, med tilbakeholdte skjønnsmidler i 2011. Samlet er det brukt i overkant av 11 mill. kr på disse prosjektene. 6 mill. kr til enkeltkommuner og 5 mill. kr til interkommunale prosjekter.

Embetet har utarbeidet kommuneprofiler for alle kommunene i fylket hvor nøkkeltall i forhold til omstilling og omstillingsbehov er sentrale.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Fylkesmannen har lagt grunnlaget for samordning av statlige tilsyn i samarbeid med fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal der man har arbeidet med felles kompetanseheving og rutiner.

Fra 2011 har embetet etablert et tilsynsforum som har ansvaret for de samordningsoppgaver fylkesmannen har etter kommunelovens kap. 10A. Dette gjelder også samordning med andre statlige tilsynsetater.

Fylkesmannen har også innledet et samarbeid med den interkommunale kommunerevisjonen som i Nord-Trøndelag dekker alle kommunene bortsett fra en. Siktemålet med dette samarbeidet er bl.a. å legge til rette for bedre risikovurderinger som grunnlag for utvelgelse av tilsynsobjekter.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

Se nedenfor

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i Kommuneloven

Det foretas ikke obligatorisk gjennomgang av alle kommunebudsjetter, bare budsjettene til ROBEK-kommunene.

Det blir likevel nedlagt betydelig arbeid med å holde en god oversikt over økonomisk status og utvikling i alle kommuner. Dette er nødvendig for å kunne fylle oppgaver innenfor råd og veiledning. I dette arbeidet brukes både budsjetter, økonomiplaner, regnskap, kostraanalyser, statistikk og annet tilgjengelig materiale. Det kommer jevnlig spørsmål om økonomibestemmelsene i kommuneloven om lån, garantier, budsjett osv. Svar på disse spørsmålene er et bidrag til at kommuner holder seg innenfor loven, noe som i neste omgang betyr færre kontroller fra Fylkesmannens side.

Ingen kommuner ble meldt inn i ROBEK i 2011, Mosvik kommune ble meldt ut, slik at det ved utgangen av 2011 ikke var ROBEK-kommuner i Nord-Trøndelag.

I 2011 ble 6 låneopptak behandlet, alle godkjent.

I 2011 ble 11 garantisaker behandlet, alle godkjent.

Økonomisk status og utvikling i nordtrønderkommunene blir klarlagt som et ledd i oppfølgingen av kommunene. Det føres løpende oversikter over sentrale nøkkeltall som netto driftsresultat, underskuddsdekning og akkumulerte regnskapsresultat gjennom regnskaper, budsjetter og økonomiplaner. Dette er en del av kommunebildene som er utarbeidet .

Økonomiplaner er ikke systematisk gjennomgått i 2011, men gjennomgått i den grad det har vært nødvendig i forhold til veiledning overfor kommuner og til bistand overfor andre avdelinger. Det er ikke gitt skriftlig tilbakemeldinger på økonomiplaner i 2011.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

Nord-Trøndelag har for tiden ingen kommuner i ROBEK. Veiledningsarbeidet er viktig for å forsterke muligheten for at denne situasjonen skal vedvare.

I løpet av året er det holdt informasjonsmøter med kommunene samlet og diskusjonsmøter med kommunene etter behov. Spørsmål om inntektssystem, skjønnskudd, utbetalinger m.v. er besvart skriftlig eller muntlig. Det er foretatt analyser og laget prognoser på kommunenes frie inntekter.

Kommunene får løpende informasjon om skatteutjevning, endringer i rammevilkår m.v. Det er gitt opplæring og veiledning i bruk av prognosemodeller. Alle økonomisjefer i fylket er satt opp på en distribusjonsliste for mailutsending og alle viktige meldinger og styringssignaler formidles dermed umiddelbart. Dette er også delvis gjennomført på fylkesmannens hjemmeside. Sammen med KS Nord-Trøndelag har fylkesmannen opprettet et kommuneøkonominettverk for alle kommunene i fylket. Målgruppen er i hovedsak økonomisjefer/regnskapssjefer og det er holdt to samlinger i 2011.

Kommunene fikk, tradisjonen tro, orientering om både kommuneproposisjon og statsbudjettet på samling umiddelbart etter offentliggjøring. Disse samlingene er godt besøkt av ordførere, rådmenn og økonomisjefer.

Innenfor kostraområdet er det gitt generelle råd og veiledning. Kostrarapporteringsprosessen er overvåket og kommunene er gjort spesielt oppmerksom på nødvendigheten med å overholde tidsfrister. Det er brukt ressurser på organisering av data og metodikk til finansiell statistikk og tjenestetatistikk. Det er brukt mye ressurser på videreutvikling av analyseverktøy. I verktøyet kombineres økonomitall med annen statistisk informasjon som fylkesmannen sitter med. Verktøy beregnet for bruk ute hos kommunene legges ut på fylkesmannens hjemmeside.

Spørsmål fra kommuner, pressen, enkeltpersoner mv om økonomibestemmelsen i kommuneloven, eiendomsskatteloven og selvkostberegning er besvart. Det har vært møter med kommuner og revisjonen om forståelsen av enkelte saker og generell informasjon. Fylkesmannen har etablert et system for løpende dialog med kommunerevisjonen.

Vi har fordelt skjønnsmidler til kommunene. Av fylkesrammen ble det holdt tilbake 15.5 mill. kroner til kriseformål og omstillingsprosjekter. Tilleggsinformasjon fra kommuner er innhentet og det er holdt møter med enkeltkommuner for å avklare forhold i søknadene. Det er foretatt tildeling av skjønnsmidler ut fra sentrale kriterier og egne lokale retningslinjer utarbeidet sammen med KS. I 2011 har vi, sammen med fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal initiert en satsing på velferdsteknologi i de tre fylkene.

Det har i 2011 også vært stort behov for bistand til saksbehandling og informasjonsmøter i saker som gjelder andre departement. Dette gjelder spesielt klagebehandling økonomisk likeverdig behandling barnehager, noe som har vist seg svært arbeidskrevende.

Resultatområde 63 Kommunalrett og valglov

63.1 Kommunalrett

Vi mottak en sak i 2011 hvor lovlighetskontroll var krevd av 3 kommunestyremedlemmer. Denne saken ble ikke ferdigbehandlet i 2011 da vi har ventet på opplysninger fra kommunen.

Videre ble det foretatt lovlighetskontroll av kommunesbudsjettene i forbindelse med sammenslåing av Inderøy og Mosvik kommuner. Budsjettvedtakene ble stadfestet.

Vi veileder kommunene mye over telefon og via e-post. Som tidligere gjeler mange av spørsmålene habilitet.

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMNT	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	0	0	0	0	0	0		

63.2 Valg

Fylkesmannen har deltatt på KRDS valgkonferanse. Det er holdt informasjonsmøte med valgmedarbeidere i kommunene. Informasjonsmøtet ble holdt i samarbeid med KS NordTrøndelag, fylkeskommunen og valgforum.

Resultatområde 64 Forvaltningsloven og offentleglova i forhold til kommunesektoren

Vi mottok og behandlet ingen klager etter offentleglova i 2011.

Vi har ikke imottatt noen klager over kommunestyrevedtak etter fvl § 28, og heller ingen klager vedrørende partsinnsyn i 2011.

Vi har veiledet enkeltpersoner, presse og kommuner i offentleglov og forvaltningsloven etter henvendelser, både via e-post og telefon.

Resultatområde 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid

65.1 Kommuneinndeling

Tidligere Mosvik og Inderøy kommuner ble sammenslått til ny Inderøy kommune 31.12.2011. Fylkesmannen har fulgt arbeidet, ivaretatt de plikter fylkesmannen har etter loven, og forøvrig bistått kommunen med råd etter behov. Sammenslåingsprosessen har framstått som særdeles harmonisk og vellykket.

65.2 Interkommunalt samarbeid

Fylkesmannen har gjennom lang tid spilt en aktiv rolle i arbeidet med å stimulere til interkommunalt samarbeide i

fylket. Dette har i løpet av en tiårsperiode ført til etablering av to samkommuner, en kommunesammenslåing (Mosvik/Inderøy i 2011) samt et stadig økende antall andre formelle samarbeidsordninger i fylket.

Etter en downperiode i 2007-2008 har arbeidet med samhandlingsreformen ført til økende behov for mer interkommunalt samarbeid. Innføringen av bl.a. ny plan- og bygningslov og naturmangfoldlov stiller kommunene overfor betydelige utfordringer kompetansemessig, noe som understreker behovet for økt fokus på plansamarbeid.

Fylkesmannen har, støttet arbeidet med interkommunalt samarbeid i fylket gjennom skjønnsmidler og veiledning.

I 2011 ble det igangsatt en detaljert kartlegging av omfanget av det interkommunale samarbeidet i fylket i regi av NIVI Analyse. Dette er en oppdatering og utvidelse av en tidligere kartlegging fra 2008.

Fylkesmannen har også deltatt på en rekke møter med kommuneledelsen i flere kommuner og regioner der interkommunalt samarbeid, behov og muligheter har vært tema.

Resultatområde 66 Bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Vi har behandlet 61 klager etter plan- og bygningsloven i 2011. I 28 av disse sakene ble klageren gitt helt eller delvis medhold. Det gjenstod 31 saker til behandling ved utgangen av 2011. I tredje tertial i 2011 har vi ikke greidd å holde saksbehandlingstiden på 3 mndr, men vi er i gang med å få redusert restansene. Vi viser ellers til de opplysningene vi har gitt i "rapportering.fylkesmannen.no."

Vi holdt en samling for kommunene i 2011 med tema oppfølging av ulovlige tiltak.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Vi mottok 4 søknader om samtykke til ekspropriasjon i 2011. To av disse ble trukket etter at det underveis i behandlingen ble oppnådd enighet mellom partene. To søknader ble innvilget. Vi mottok to søknader om forhåndstiltredelse, og begge ble innvilget.

Vi mottok ingen klager på kommunens vedtak om ekspropriasjon i 2011.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMNT	0	0	0	Vi mottok ingen slike klager i 2011.
Sum	0	0		

66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård

Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMNT	0	0	0	Vi mottok ingen slike klager i 2011.
Sum	0	0		

Ressursrapportering

Det foreligger en viss underrapportering av økonomi på kommunaldepartementets område. Assisterende fylkesmann legger blant annet ned omfattende innsats på dette området som ikke er direkte rapportert. Det arbeides videre med presisjonen i timelisteføringen slik at det sikres større presisjon i føringen av timer på resultatområde.

Resultatområde	Kapittel 1510 Fagdep.	
62 Kommuneøkonomi	kr 881 745,29	kr 0,00
66 Bolig- og bygningsrett	kr 1 320 136,43	kr 0,00
Andre oppgaver under KR D	kr 813 679,13	kr 0,00
Sum:	kr 3 015 560,00	kr 0,00

Arbeidsdepartementet

Resultatområde 73 Sosiale tjenester

Fylkesmannen hadde i 2010 en runde til alle tjenesteområdene i NAV i fylket der vi bl.a. satte fokus på NAV kontorenes plikt til grundig kartlegging og individuelle vurdering for å sikre den enkelte økonomisk og sosial trygghet og et aktivt og meningsfylt liv. Vi har spesielt satt fokus på endringen av lovens formålsparagraf knyttet til å bidra til at barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. På tross av dette viser også tilsynene med NAV i 2011 at det fremdeles ligger utfordringer knyttet til å dokumentere individuelle vurderinger, brukermedvirkning og barneperspektivet. Dette er tema som vil stå sentralt i Fylkesmannens runde til alle tjenesteområder i NAV i 2012 i forbindelse med opplæringen i ny forskrift og rundskriv.

Et av de kontorene vi gjennomførte tilsyn på i 2011, og som hadde lave satser for økonomisk sosialhjelp har i etterkant av tilsynet hevet disse opp til de statlige veiledende satsene.

Vi har høsten 2011 gjennomført flere møter med NAV Fylket i forhold til en felles gjennomgang av de risikobilder vi ser og de oppgaver vi har med tanke på felles kompetansefremstøt mot NAV kontorene i 2012. Det både Fylkesmannen og NAV Nord – Trøndelag er enige om er at kartleggingskompetanse er et viktig satsingsområde både i den kommunale og den statlige styringslinjen. Vi har derfor bestemt oss for et felles kompetansefokus på kartleggingskompetansen inkl. også barneperspektivet der det er aktuelt i 2012.

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Det er i 2011 behandlet 74 klagesaker fra 12 kommuner. Av disse er 57 saker stadfestet, 10 er opphevet og sendt tilbake til NAV for ny behandling, og 3 er omgjort. Det lave antallet omgjøringer handler blant annet om at en del saker er for dårlig opplyst til at vi kan fatte nytt vedtak og da har vi opphevet disse. Majoriteten av klagesakene er mottatt fra NAV i Verdal, Steinkjer, Stjørdal, Namsos og Levanger.

Når det sammenlignes med antall saker i 2010 (57), er det 2011 fattet endelig vedtak i 17 flere saker. Klagesakene varierer i antall fra år til år, men tendensen har vært færre klagesaker de siste 10 år

Det mottas sjelden klagesaker fra de minste NAV- kontorene. Hva som er årsaken til dette er ikke kjent for fylkesmannen. Fylkesmannen er ved utvelgelse av tilsynskommuner bevisst på og også føre tilsyn med de minste kommunene.

NAV- kontorene har fortsatt et stort forbedringspotensial i behandling av søknad og klage. Fylkesmannen erfarer at mottatte klagesaker fremdeles i for stor grad viser en mangelfull dokumentasjon av de vurderingene som ligger til grunn for vurdering av økonomisk sosialhjelp. Det er i klagesakene ofte vist til en lokalt vedtatt norm, uten at denne er dokumentert målt opp mot brukerens unike her og nå situasjon.

Videre erfares det at barns situasjon og behov i for liten grad er vurderingstema i behandling av søknader og klager. Det er stort sett bare i de sakene hvor barns konkrete behov er nevnt i søknaden, at barnet er en del av vurderingstemaet.

Ved innhenting av supplerende informasjon, viser det seg ofte at NAV- kontorene sitter på relevant kunnskap og fakta som ikke er presentert i oversendelsen av klagesaken til fylkesmannen. Det faktum at fylkesmannen i saker må innhente supplerende informasjon for å kunne behandle klagesaken forsvarlig ut fra forvaltningslovens bestemmelser gjør at sakene får lengre saksbehandlingstid enn nødvendig. I 2011 ble 86 % av klagesakene avgjort

i løpet av 3 mnd. mens 98 % var avgjort innen 4 mnd.

Så snart aktuell forskrift og rundskriv er tilgjengelige fra Arbeids- og Velferdsdirektoratet, vil disse bli gjenstand for en omfattende satsning på opplæring og kursing av ansatte i NAV. Planlagt oppstart av denne opplæringen er høsten 2012.

Det er kontinuerlig henvendelser i form av telefon, brev og E-post fra NAV, kommuner og publikum. Disse henvendelsene blir fortløpende fulgt opp med dialog, råd og veiledning.

Som beskrevet fattet Fylkesmannen endelig vedtak i 74 klagesaker. 4 av sakene var klager relatert til kvalifiseringsprogrammet. Av disse 4 sakene ble 3 stadfestet og 1 sak omgjort til gunst for klager.

Fylkesmannen deltar i et sentralt utvalg for utarbeiding av opplæringsprogram vedr. nytt rundskriv til sosiale tjenester i NAV. Det er resultatet av dette arbeidet som skal implementeres i form av flere opplæringspakker til NAV i 2012 og 2013, med oppstart høsten 2012.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen - formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Det ble foretatt en gjennomgang av funnene i Statens Helsetilsyn sin oppsummeringsrapport etter det landsomfattende tilsynet med økonomisk sosialhjelp for NAV lederne i fylket tidlig i 2011. De fleste avvikene gjaldt området kartlegging og individuell vurdering og funnene i det landsomfattende tilsynet passet også godt inn i de funnene vi hadde gjort i eget fylke i 2010 og 2011.

I tillegg til fokuset på forbedringer på kartlegging og individuell vurdering mot NAV lederne har vi fokusert på kvalifiseringsprogrammet og sikre lederforankringen av dette. Det har vært turnover i NAV ledersikte i fylket også i 2011 og dette er et viktig kontinuerlig fokus for oss.

Vi opplever i vår kontakt med NAV kontorene at en del kontor fremdeles fremstår noe fragmentert. Dette både i forhold til kommunal og statlig linje men også i forhold til å se sammenhengen mellom de ulike statlige satsingene som f.eks. boligsosialt, rus, KVP osv. Fylkesmannen har stor forståelse for at det er krevende for den enkelte veileder og ha totaloversikt over alle virkemidler og muligheter til den enkelte bruker. Fylkesmannen forsøkte gjennom erfaringskonferansen "Helhet og sammenheng" og sette fokus på dette, der vi også inviterte HUSK til å bidra (se rapportering 73.3.) Fylkesmannen har også hatt fokus på å bidra til mer helhetlige perspektiv gjennom konferanse på Hell våren 2011 samt Røroskonferansen (se 73.5). Et annet bidrag til dette har vært å gjennomgå KVP sine målsettinger og metoder for psykisk helsearbeidere og barnevernansatte (se 73.3)

Det er i tillegg gjennomført kompetanseheving innenfor området utenrettslig økonomisk rådgivning der også NAV har vært en av målgruppene.

Fylkesmannen inviterte sammen med NAV Fylke til konferanse og barnefattigdom i fjor høst som dessverre måtte avlyses på grunn av for liten påmelding. Fylkesmannen vil forsøke å få gjennomført denne i 2012.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Ved overgangen fra prosjekt til drift pr. 01.01.11 fikk fylkesmannen hovedansvar for kvalifiseringsprogrammet i fylket. Vi har videreført det gode samarbeidet med NAV fylke og ser dette som helt sentralt om vi skal lykkes i arbeidet på fylkesnivå. Med utgangspunkt i større likhet og sammenfall i fylkesmannens embetsoppdrag og fylkeskontorets mål- og disponeringsbrev for 2012, vil vi forsterke dette samarbeidet fremover. Konkret vil det bety flere felles møteplasser, felles kompetanse- og opplæringsplan og samkjøring når det gjelder oppfølging av lokalkontorene. Vi ser det som svært viktig å få med styringslinjen.

Fylkesmannen har deltatt i samling med for barnevernsarbeidere i fylket for å orientere om kvalifiseringsprogrammet. Det samme gjelder samling for fylkets psykisk-helsearbeidere og Friskgården. Vi ser det som viktig at disse faggruppene/instansene blir kjent med programmet og de muligheter som ligger i dette. Statistikk viser at svært mange av KVP-deltakerne har psykiske lidelser, og at de mottar hjelp fra psykiatritjenesten. Flere av dem har også dette med som fast post i sine program. Vi vet også at flere KVP-deltakere tidligere har vært under barnevernet, samt at noen har egne barn som er i kontakt med barneverntjenesten. Det er viktig å "linke" disse sammen.

Utover dette har fylkesmannen kontinuerlig gitt råd og veiledning til ansatte i NAV-kontorene når det har vært

henvendelser om dette.

For å sikre måloppnåelse og at NAV-kontorene tilbyr kvalifiseringsprogram til alle som fyller vilkårene, har fylkesmannen hatt spesiell fokus på rettighetsbegrepet. Det betyr at dette har vært et sentralt tema i alle våre møter med lokalkontorene, og vi har også understreket det ansvar og de forpliktelser som følger med de midler som bevilges til ordningen. Det er vår oppfatning at dette har skapt større bevissthet og ansvarlighet hos de fleste lederne. For de kontorene hvor dette ikke er tilstrekkelig klart, har vi hatt en tettere oppfølging – med jevnlig telefonsamtaler, skriftlige henvendelser og møter med både ledelse og ansatte. Vi vil fortsette denne linjen også i 2012.

Ved prosjektperiodens slutt var arbeidet med kvalifiseringsprogrammet godt implementert i NAV-kontorene, og den siste kvalitetsgjennomgangen viste et høyt kompetansenivå i de fleste kontorene. Vi vurderte derfor kontorene som selvgående og godt i stand til å drifte det videre arbeid med programmet, noe som for øvrig var en viktig intensjon da kvalifiseringsprogrammet gikk over fra prosjektet til ordinær drift ved årsskiftet 2010/2011.

Med dette som utgangspunkt har vi valgt **nettverk** som hovedarena for kompetanseheving og kunnskapsformidling i fylket. Når vi har valgt å satse såpass mye på nettverk som læringsarena, er det fordi dette har vært et ønske fra veilederne som jobber med programmet - de gir klart uttrykk for at denne formen gir størst faglig utbytte og dermed bidrar til å øke kvaliteten på arbeidet som gjøres med kvalifiseringsprogrammet. Det fylkesvise nettverket består av 7 deltakere som representerer hvert sitt tjenesteområde. Disse har et ansvar for å videreformidle ny kompetanse og kunnskap til sitt tjenesteområde og til øvrige fagnettverk som finnes i sitt eget område og som har betydning for kvalifiseringsprogrammet, for eksempel rus, psykiatri osv. Deltakerne i nettverket bringer selv inn aktuelle saker og tema til drøfting og lager saklisten ut fra dette. Tema er ofte med utgangspunkt i egne saker som jobbes med og hvor det er behov for råd, veiledning og erfaringsutveksling. Nettverksmøtene starter med ”fylkesmannens time”, hvor det da informeres om aktuelle tema og nyheter på fagområdet. Vi har også lagt inn besøk/befaringer på ulike tiltak og arbeidsplasser i forbindelse med nettverksmøtene.

Erfaringskonferansen ”Helhet og sammenheng” ble gjennomført på 2 dager og var en bredt anlagt konferanse faglig sett. Målgruppe var kvap-veilederne i hele fylket og kommunalt ansatte fra ”beslektede” fag- og arbeidsfelt. Konferansen var en kombinasjon av teori og praksis og med følgende innhold:

- HUSK-forskningsprosjekt med tema: Hva kan vi bruke forskningen til og hvordan kan den anvendes i NAV? Videre var det presentasjon av HUSK sine forskningsprosjekter:

“Fra flyktning til borger” – erfaringer fra forskningsprosjekt ved NTNU og

”Arbeid med refleksjonsgrupper” – erfaringer fra praksisfeltet

”Barns mestringsmuligheter i familier med belastninger – kvalifiseringsprogrammet i et barneperspektiv”.

Her hadde vi hentet inn en psykologspesialist som er i gang med en doktorgrad på dette tema og som delte nyttig kunnskap med konferansedeltakerne. Dette tema var et ledd i å utvide perspektivet i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet – fra deltakeren som enkeltindivid til omgivelsene inkl. barn, foreldre og samfunnet for øvrig. (Det er mange av kvp-deltakerne som har barn og egen familie)

På konferansen ble også presentert fylkesmannens ”egne” prosjekt. Dette er prosjekter hvor vi har innvilget midler for å forsterke/utvide de muligheter som ligger i

kvalifiseringsprogrammet: skape tiltak og virkemidler som trengs for spesielle grupper av deltakerne og som gir erfaringer som kan overføres til andre.

Følgende prosjekter ble presentert på konferansen:

- ”Fra minus til pluss” – et kurs i hverdagsøkonomi for KVP-deltakere. Kurset gikk over 6 kvelder og ble gjennomført i gruppe. Kursleder presenterte det konseptet som var benyttet – et solid opplegg som har gitt svært gode resultater. I presentasjonen deltok også en av dem som hadde deltatt i kurset og fortalte hva det hadde betydd av positiv endring for hans livssituasjon.
- ”Kunsten å bo” – et prosjekt for å styrke KVP-deltakernes bomestring – et lavterskeltilbud med elementær opplæring og trening i det å bo.
- ”Bilpleie for ungdom” – et samarbeidsprosjekt mellom FM, NAV og en vekstbedrift og hvor målgruppen er KVP-deltaker (gutter) som har hatt spesielle vansker med å tilpasse seg de fleste tiltakene som har vært

prøvd, men hvor dette med bil, mekanikk og verkstedarbeid har vært en suksess.

Prosjektene følges opp videre av fylkesmannen.

Et viktig mål med konferansen var å løfte fram gode erfaringer og suksesshistorier i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet. Det var også en intensjon å involvere flere samarbeidspartnere og vise betydningen av tverrfaglig arbeid. Konferansen skapte en «ny giv» i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet, og vi vil videreføre denne linjen i 2012.

Kvalifiseringsprogrammet og barnefattigdom

Fylkesmannen har i tjenesteområde Værnes Nord initiert et prosjekt knyttet til barnefattigdom. Dette er et tverrfaglig/prosjekt med bred deltakelse og stort engasjement for målgruppen det dreier seg om. Som tidligere nevnt er det flere av KVP-deltakerne som har barn, og prosjektet vil se nærmere på deres situasjon.

Prosjektgruppen har plukket ut 15 barnefamilier og vil i en periode gi en tett oppfølging av disse og sette inn nødvendige tiltak. Målsettingen er å komme tidlig inn og hindre en negativ utvikling for barna og deres familier. Prosjektet er relativt omfattende og har søkt om barnefattigdomsmidler for videre arbeid. Dette anser vi som et svært viktig prosjekt, og det vil få en tett oppfølging fra fylkesmannens side.

Fylkesmannen har etter forespørsel bistått i Arbeids- og velferdsdirektoratet ved nasjonale og regionale konferanser i den hensikt å dele erfaringer fra KVP-arbeidet i eget fylke. Ved den nasjonale evalueringen av prosjektet var det for øvrig vårt embete som representerte fylkesmennene og formidlet erfaringer fra hele prosjektperioden, samt ga vår evaluering av prosjektet. Til denne presentasjonen hadde vi med oss et lokalkontor som hadde tilsvarende presentasjon fra kommunenivå.

Vi bistår også direktoratet med at vi har en representant i den arbeidsgruppa som skal utarbeide opplæringsprogrammet for nytt rundskriv til lov om sosiale tjenester i NAV og forskrift til kvalifiseringsprogrammet.

Studietur

På slutten av året gjennomførte vi en studietur til Trøndelags Europakontor i Brussel sammen med det fylkesvise nettverket. Med på turen var også lederne for de 7 tjenesteområdene i fylket. Fylkesmannen er svært fornøyd med at NAV lederne ble med da erfaringer viser at god lederforankring er en suksessfaktor for å lykkes med kvalifiseringsprogrammet.

I arbeidet med kvalifiseringsprogrammet ser vi stadig flere utfordringer knyttet til ungdomsgruppen, og de som jobber med målgruppen ute i NAV-kontorene ønsket å vite mer om tilsvarende utfordringer utenfor egen landegrense og hvilke tiltak og virkemidler som benyttes. Det faglige programmet ble utarbeidet i nært samarbeid med Europakontoret som ga gode innspill på faglige tema og for øvrig stilte opp med dyktige forelesere. Sentrale fagtema var bl.a.:

- Ungdom i EU – politikk og program
- Aktiv Ungdoms-program
- Program for livslang læring
- EU og utdanning - og de som faller utenfor
- De store utfordringer på arbeidsmarkedet
- Ungdom som dropper ut fra skolen – tiltak for sosial inkludering
- EU-2020-strategien

73.4 Utenrettslig økonomisk rådgivning

Fylkesmannen har gjennom flere år erfart at kompetansen innen økonomisk rådgivning, og gjeldsrådgivning spesielt, er mangelfull i enkelte kommuner og NAV-kontor.

Det dokumenteres gjennom klagesaksbehandling og henvendelser fra publikum at enkelte kommuner og NAV-kontor ikke gir god nok rådgivning relatert til gjeldsproblematikk eller andre vanskelige økonomiske forhold.

Videre er det kommuner og NAV- kontor som gir uttrykk for bekymring for egen kvalitet på økonomisk råd og gjeldsrådgivning.

Fylkesmannen erfarer likevel at mange kommuner er opptatt av å heve kompetansen innen økonomisk rådgivning/gjeldsrådgivning. I samarbeid med regionkontaktene og operativ arbeidsgruppe (OAØ) er det siden 2005 årlig gjennomført landsomfattende kursing av alle kommunene. Dette for å sikre en grunnleggende kompetanse i økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning.

I 2011 ble det i samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag arrangert et felles grunnkurs.

Det er for 2012 planlagt videregående kurs og en spesialist kurs.

Det ble i 2008 i regi av Fylkesmennene i Sør- og Nord-Trøndelag etablert en ressursgruppe av økonomiske rådgivere på tvers av fylkes- og kommunegrensene. Denne gruppen skal konkretisere de faglige mål, samtidig som den skal bidra til økt kompetanse, og etter hvert kunne bistå den enkelte saksbehandler på området. Det er planlagt en intensivering av dette nettverksarbeidet i 2012.

Invest kommunene Steinkjer, Inderøy og Verran i samarbeid med Samkommunene Verdal og Levanger mottok i 2008 midler fra Fylkesmannen til et forprosjekt knyttet til gjeldsproblematikk. Resultatet av forprosjektet ble at disse kommunene i 2009 fikk statlige midler til et gjeldsordningsprosjekt. Prosjektmidlene som ble tildelt for 2011 ble ikke brukt opp, og er søkt overført til 2012.

Prosjektet har flere delmål og mål. Kompetanseheving i førstelinje og mottak av brukere er et sentralt delmål. Ved å øke spisskompetansen styrkes saksbehandlingen og den faglige tryggheten. Det er videre viktig for prosjektet å øke ekspertkompetansen for å kunne ivareta de ekstra tunge gjeldssakene. Deltakerne i prosjektet har en felles oppfatning av at funksjonen som økonomisk rådgiver og gjeldsrådgiver er svært ensom og utsatt. Det fokuseres derfor på nettverksbygging for å styrke samhold, tettere samarbeid, og gjøre tjenestene mer robuste, noe som er avgjørende for å kunne yte brukeren god hjelp, støtte og veiledning.

Samarbeidskommuner i Namdal har søkt om midler til et gjeldsprosjekt. Det ble i 2011 ikke utløst midler til dette arbeidet, og sentral stat har overført søknaden til 2012 for ny vurdering. Fylkesmannen har forstått at det er god grunn til å forvente at det innvilges midler til det omsøkte prosjektet.

Fylkesmannen har gjennom rådgivning, behandling av klagesaker og utsendelse av epost om aktuelle temaer informert om utvikling på feltet. Fylkesmannen har på denne måten bidratt til at kommunen og NAV skal ha tilgang på god informasjon til publikum om området.

Den videre målsettingen er at Fylkesmannen i samarbeid med NAV, og kontaktperson i NAV skal bidra til at hver kommune og NAV-kontor skal ha kompetanse i økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning. Godt sosialfaglig arbeid skal bidra til at mennesket er helhetlig ivaretatt. Helse, bolig og forutsigbar økonomi er viktige grunnpillarer i dette arbeidet.

73.5 Boligsosialt arbeid

Det ble i 2011 gitt statlig prosjektmidler til boligsosialt arbeid i tre kommuner: Levanger, Steinkjer og Nærøy.

Levanger kommune har fått tilskudd til å etablere boveiledere innen rus og psykisk helsetjenesten.

Steinkjer kommune var i 2011 inne i sitt siste prosjektår, og har gjennom prosjektarbeidet etablert egne miljøtiltak spesielt rettet mot personer som har behov for bistand for å bo.

Nærøy kommune fikk midler til å etablere et prosjekt med tema barnefamilier, ungdom som må bo alene og til tema relatert til rusproblematikk og psykisk sykdom. Kommunen kom imidlertid ikke i gang med prosjektet i 2011, og tildelte midler er søkt overført til 2012.

Det boligsosiale strategiarbeidet er et fylkesoverspennende samarbeidsområde. Hovedsamarbeidspartnerne er Husbanken, som det er etablert en samarbeidsavtale med, og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. På bakgrunn av dette samarbeidet ble det i 2011 avholdt en konferanse om på Rica Hell med tema knyttet til rus, barnefattigdom og boligsosialt arbeid.

Røroskonferansen er et sentralt samlingspunkt. Her samarbeider Husbank, rusforetak, fylkesmennene i Oppland, Hedmark og Sør- og Nord-Trøndelag om en dialogkonferanse med tema fra rus, psykiatri og boligsosialt arbeid. Dette er en årlig konferanse som etterspørres av kommunene, og som allerede er planlagt for 2012.

Det er videre regelmessig dialog med Arbeids- og Velferdsdirektoratet for utveksling av boligsosiale erfaringer.

Fylkesmannen har gjennom konferanser, møter, brev, E-poster og på eget nettsted, bidratt med boligsosial informasjon.

73.6 Barn og unge

Det ble i 2011 gitt tilskuddsmidler til 3 av Nord-Trøndelags kommuner i forhold til bekjempelse av barnefattigdom: Namsos, Overhalla og Nærøy

Prosjektet i Namsos kommune var i 2010 i sitt 3. år med prosjektmidler. Namsos fikk likevel tildelt prosjektmidler for 2011, slik at kommunen kunne avslutte og arbeide med videreføring av prosjektarbeidet.

Kommunen har over tid arbeidet målrettet for å redusere barnefattigdommen og konsekvensene av denne både i forhold å tilby ferie og fritidstilbud til barn og ungdom uavhengig av foreldrenes økonomiske og sosial situasjon samt bedre tverrfaglig samarbeid internt for å fange opp og finne gode individtilpassede tiltak til de som er i målgruppen.

Overhalla var ny tilskudds kommune i 2010. Prosjektet ble videreført med friske prosjektmidler for 2011, og går inn i sitt siste prosjektår i 2012.

Prosjektet heter "Nye muligheter" der målsettingen er å bryte den sosiale arven i enkelte familier ved å jobbe systematisk og målrettet med hele familien for å bryte gamle mønstre der målet er overgang fra passive stønadsmottakere til aktive aktører i eget liv.

Nærøy ble tildelt prosjektmidler for 2011. Prosjektmidlene ble ikke benyttet, og er søkt overført til 2012. Kommunen har likevel arbeidet aktivt med å tilrettelegge for å kunne gjennomføre aktuelt prosjekt.

Prosjektet har til hensikt å rekruttere familier som mottar økonomisk sosialhjelp og/ eller deltar i kvalifiseringsprogrammet og som har inntekt under fattigdomsgrensen. Det skal etableres et tverrfaglig program for å bedre den en helhetlig livssituasjon. Tema her er bolig, inntekt, arbeid, skole, aktivitet, økonomisk råd og veiledning og bruk av kommunal og statlig virkemidler for å kunne bedre de ulike utfordringene.

Fylkesmannen har gjennom året satt fokus på barnefattigdommen i samhandlingen med NAV. Det er i denne dialogen gitt tydelig informasjon om blant annet NAV sitt ansvar i forhold til å kartlegge på barns situasjon i søknader om økonomisk sosialhjelp.

Det ble i 2011 forsøkt å avholde en konferanse om barns oppvekst i familier med marginal økonomi. På grunn av dårlig påmelding ble denne konferansen utsatt til 2012. Fylkesmannen har i tillegg gitt tilskudd til Stjørdal kommune for satsing på KVP og barnefamilier (se 73.3.)

I samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Husbanken, ble det avholdt en konferanse på Rica Hell der barnefattigdom var et av temaene.

Fylkesmannen erfarer at barnefattigdom er et grunnleggende satsningsområde som sterkt skal videreføres i 2012 og i årene som kommer.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr 8 515,08	kr 486 531,77
73.9 Andre oppgaver Sosialtjeneste (rest 73)	kr 203 475,05	kr 73 674,47
74 Tilsyn med sos. tj. i arbeids- og velferdsforv.	kr 91 585,25	kr 215 307,67
Andre oppgaver under AD	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 303 575,00	kr 775 513,00

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 73 Levekår og sosiale tjenester

73.1 Lov om sosiale tjenester

Det er i 2011 behandlet 74 klagesaker fra 12 kommuner. Av disse er 57 saker stadfestet, 10 er opphevet og sendt tilbake til NAV for ny behandling, og 3 er omgjort. Det lave antallet omgjøringer handler blant annet om at en del saker er for dårlig opplyst til at vi kan fatte nytt vedtak og da har vi opphevet disse. Majoriteten av klagesakene er mottatt fra NAV i Verdal, Steinkjer, Stjørdal, Namsos og Levanger.

Når det sammenlignes med antall saker i 2010 (57), er det 2011 fattet endelig vedtak i 17 flere saker. Klagesakene varierer i antall fra år til år, men tendensen har vært færre klagesaker de siste 10 år.

Det mottas sjelden klagesaker fra de minste NAV-kontorene. Hva som er årsaken til dette er ikke kjent for fylkesmannen. Fylkesmannen er ved utvelgelse av tilsynskommuner bevisst på og også fører tilsyn med de minste kommunene.

NAV-kontorene har fortsatt et stort forbedringspotensial i behandling av søknad og klage. Fylkesmannen erfarer at mottatte klagesaker fremdeles i for stor grad viser en mangelfull dokumentasjon av de vurderingene som ligger til grunn for vurdering av økonomisk sosialhjelp. Det er i klagesakene ofte vist til en lokalt vedtatt norm, uten at denne er dokumentert målt opp mot brukerens unike her og nå situasjon.

Videre erfares det at barns situasjon og behov i for liten grad er vurderingstema i behandling av søknader og klager. Det er stort sett bare i de sakene hvor barns konkrete behov er nevnt i søknaden, at barnet er en del av vurderingstemaet.

Ved innhenting av supplerende informasjon, viser det seg ofte at NAV-kontorene sitter på relevant kunnskap og fakta som ikke er presentert i oversendelsen av klagesaken til fylkesmannen. Det faktum at fylkesmannen i saker må innhente supplerende informasjon for å kunne behandle klagesaken forsvarlig ut fra forvaltningslovens bestemmelser gjør at sakene får lengre saksbehandlingstid enn nødvendig. I 2011 ble 86 % av klagesakene avgjort i løpet av 3 mnd. mens 98 % var avgjort innen 4 mnd.

Så snart aktuell forskrift og rundskriv er tilgjengelige fra Arbeids- og Velferdsdirektoratet, vil disse bli gjenstand for en omfattende satsning på opplæring og kursing av ansatte i NAV. Planlagt oppstart av denne opplæringen er høsten 2012.

Det er kontinuerlig henvendelser i form av telefon, brev og E-post fra NAV, kommuner og publikum. Disse henvendelsene blir fortløpende fulgt opp med dialog, råd og veiledning.

Resultatområde 75 Habilitering og rehabilitering

Våre bidrag består i å delta i forum for koordinerende enhet mellom helseforetak og kommuner, og også delta i et nettverk for ledere innenfor habilitering og rehabilitering i kommunene. Disse møteplassene benytter vi til å sette fokus på viktige saksfelt.

Tema i koordinatorforum var i 2011 om rehabilitering i omsorgsplan 2015 samt ulike innspill rundt frisklivssentraler i fylket. Fylkesmannen benyttet samlingen til blant annet å informere om endringer gjennom nytt lovverk, og det forsterkede fokuset som settes til koordinering av tjenestetilbud både mellom de ulike tjenester og de ulike nivå i helse og omsorgstjenesten.

75.1 Habilitering og rehabilitering – nasjonal strategi

Under Rehabuka 2011 deltok fylkesmannen på et åpent møte knyttet til overgangen fra ung til voksen der temaet var "*Rettigheter og muligheter i overgangen fra barn til voksen*". Vårt innlegg fokuserte på juridiske rettigheter.

Det ble planlagt et seminar med samme tema for rehabiliteringsledere, men dette ble utsatt til 2012 på grunn av

for få påmeldte.

75.2 Barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier

Fylkesmannen har ikke hatt noe eget prosjekt på dette.

75.3 Unge personer med nedsatt funksjonsevne i alders og sykehjem

Fylkesmannen kjenner ikke til at det er aktuelle personer i fylket i 2011.

Resultatområde 76 Kvalitet og samhandling

Se nedenfor.

76.1 Samarbeid mellom 1. og 2.linjetjenesten

Fylkesmannen deltar fast i samarbeidsutvalget mellom kommuner og helseforetak som observatør med talerett. Vi har vært med i samme rolle også under avtaleforhandlingene på de første 4 tjenesteavtalene.

Fylkesmannen har i tillegg etablert en arbeidsgruppe internt som går på tvers av avdelinger og der vi også har med representant for både KS og helseforetaket inn i arbeidet. På den måten blir vi orientert om hva som rører seg og på grunnlag av det kan vi gjøre strategiske valg for vårt arbeid.

KS har videre etablert et nettverk av regionale koordinatorene på samhandlingsreformen som møtes jevnlig og der fylkesmannen også er invitert inn med møte- og talerett.

76.2 Individuell plan

Kommunene har et eget kommunenettverk knyttet til bruk av Sampro, et dataprogram som letter samhandlingen mellom bruker og tjenesteytere knyttet til individuell plan. Fylkesmannen har deltatt i dette nettverket med innlegg og dialog rundt nye lovbestemmelser i forhold til koordinerende enhet.

76.3 Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten

Fylkesmannen deltar fast i samarbeidsutvalget mellom kommuner og helseforetak som observatør med talerett. Vi har vært med i samme rolle også under avtaleforhandlingene på de første 4 tjenesteavtalene.

Fylkesmannen har i tillegg etablert en arbeidsgruppe internt som går på tvers av avdelinger og der vi også har med representant for både KS og helseforetaket inn i arbeidet. På den måten blir vi orientert om hva som rører seg og på grunnlag av det kan vi gjøre strategiske valg for vårt arbeid.

KS har videre etablert et nettverk av regionale koordinatorene på samhandlingsreformen som møtes jevnlig og der fylkesmannen også er invitert inn med møte- og talerett.

Kommunene har et eget kommunenettverk knyttet til bruk av Sampro, som er et dataprogram som letter samhandlingen mellom bruker og ulike tjenesteytere knyttet til individuell plan.

Fylkesmannen har deltatt i dette nettverket med innlegg og dialog rundt nye lovbestemmelser i forhold til koordinerende enhet og koordinator.

Helseledernetverket, som ble etablert i et samarbeid mellom KS og fylkesmannen, hadde temaet samhandlingsreformen på programmet i et av to møter i 2011. Fylkesmannen deltok med et innlegg om finansieringsordninger, samt at vi presenterte et lokalt utviklet prosjekt knyttet til analyse av tilgjengelig statistikk

i omsorgsplan 2015. Et annet tema på samlingen var elektronisk samhandling, der kommunene Stjørdal og Verdal presenterte sitt arbeid med elektronisk samhandling lokalt.

Temaet teknologi i omsorgsplanen dreier seg også blant annet om å understøtte en region i fylket med midler fra fylkesmannen for å etablere elektronisk samhandling mellom fastleger, helseforetak og helse- og omsorgstjenesten i kommunene. Se nærmere omtale under omsorgsplan, område 86.

Vedrørende kompetanseutvikling og møteplasser vises det til kommentarer under kompetanseløftet, område 86.

76.5 Felles digitalt nødnett

Fylkesmannen har ikke hatt oppgaver i forbindelse med innføring av nasjonalt nødnett i 2011.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

Se nedenfor.

77.1 Helsemessig og sosial beredskap

Tragediene i regjeringskvartalet og på Utøya 22.7 har dominert Fylkesmannens beredskapsarbeid dette året.

Allerede på dagtid lørdag 23.7 kl. 12 møtte landets fylkesmenn i telefonmøte med Helsedirektoratet som på vegne av Helse- og omsorgsdepartementet hadde fått et koordinerende ansvar for beredskapssituasjonen i helsetjenesten. Kl. 18 avholdt fylkesmannen sammen med deler av kommunal- og sosial-, helse- og barnevernavdelingen telefonkonferanse med alle fylkets kommuner. Helsedirektoratets forventning om at informasjon om kontakttelefoner til kommunenes kriseteam skulle synliggjøres på kommunenes hjemmesider ble formidlet, og søndag 24.7 var dette utført av ca. halvparten av kommunene. Mandag 25.7 hadde alle kommuner i fylket gjennomført dette.

Samtidig ba Helsedirektoratet om daglig rapportering innen kl. 07.30 om henvendelser til kommunene. For å kunne ivareta dette ba Fylkesmannen om rapportering innen kl. 22.30. Så vidt vi kan se, ble dette etterlevd.

Tre ungdommer fra Nord-Trøndelag ble drept på Utøya. 28 ungdommer bosatt i Nord-Trøndelag overlevde, noen av dem med alvorlige skader, og påfølgende langvarige sykehusopphold. Noen av dem kom fra splittede familier, slik at antallet berørte var høyt.

Av senere milepæler kan nevnes:

- 26.7. Daglig rapportering opphører. Videre ukentlig rapportering.
- 29.7. Retningslinjer for psykososial oppfølging oversendt kommunene. Fokus på aktiv oppfølging, og at alle rammede skal ha fast kontaktperson over tid.
- 10.8. Invitasjon til tur til Utøya formidles til etterlatte, pårørende og kommuner.
- 23.8 var Fylkesmannen representert i et møte i regi av Nord-Trøndelag arbeiderparti hvor de overlevende og pårørende fikk informasjon om den kommende rettsaken, ordningen med bistandsadvokat og Fylkesmannens rolle. Flere av ungdommene var preget i betydelig grad. Dette gjorde sterkt inntrykk.
- 7.10. Spørreskjema vedrørende helsemessig og psykososial oppfølging i kommunene bearbeidet og oversendt Helsedirektoratet.
- 12.10. Informasjon om kommende fellessamlinger for etterlatte oversendt kommunene.
- 24.10. Fylkesmannen arrangerte i samarbeid med barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling og voksenpsykiatrisk avdeling, sykehuset Levanger en fagdag for kommunalt ansatte.

I tillegg har fylkesmannen sammen med regionsenteret for vold og traumatisk stress startet planlegging av oppfølgingsseminar for overlevende og pårørende som skal finne sted 3.3.2012.

Tildelte ekstraordinære skjønnsmidler på 1,6 millioner kroner er fordelt til kommunene etter søknad. Etter dette gjensto en pott som ble fordelt skjønnsmessig til de kommunene som hadde ungdommer på Utøya.

Fylkesmannens vurdering: Bortsett fra enkelte startproblemer i forbindelse med berørte ungdommers flytting i forbindelse med skolegang og studier, er det Fylkesmannens hovedinntrykk at alle berørte, både etterlatte og overlevende, har fått den oppfølging de har hatt behov for, det være seg i kommunene eller

spesialisthelsetjenesten i Nord-Trøndelag. Det er heller ikke mottatt klager på manglende oppfølging.

Fylkesmannen har også merket seg at Helsedirektoratet har erkjent behovet for kompetanseoppbygging både i spesialisthelsetjenesten og kommunene, og gitt omfattende tilbud både når det gjelder støtte fra sentrale nasjonale kompetansemiljøer og kursvirksomhet tilpasset de enkelte nivåer i omsorgskjeden.

Den forestående rettsaken, som for enkelte vil sammenfalle med eksamenstid i skole eller videregående utdanning, representerer i midlertid en utfordring i form av fare for retraumatisering. Fylkesmannen er kjent med at Helsedirektoratet er i ferd med å planlegge hvordan dette eventuelt kan ivaretas.

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Fylkesmannen får ofte telefoniske henvendelser om å frita helsepersonell for sin lovbestemte taushetsplikt. Leger, psykologer, jordmødre, sykepleiere og apotekere har det vi kaller profesjonsbestemt taushetsplikt. Denne taushetsplikten kan ikke Fylkesmannen frita for, jf. straffeprosessloven § 119 og tvisteloven § 22-5. Her er det kun den som har krav på taushet som kan samtykke. Fylkesmannen vil kunne frita for den forvaltningsmessige taushetsplikten, men det meste som helsepersonell får kunnskap om i egenskap av å være helsepersonell er underlagt profesjonsbestemt taushetsplikt. I 2011 mottok vi to søknader om fritak på dette området.

Fylkesmannen har ikke fritatt noen helsepersonell i fra den forvaltningsmessige taushetsplikten i 2011.

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNT	2	1
Sum	2	

77.3 Særfradrag

Fylkesmannen mottok i 2011 22 søknader om særfradrag. I en av disse søknadene var Fylkesmannen i Nord-Trøndelag settefylkesmann for Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. 20 av 22 søknader ble avslått, mens 1 av søknadene ble innvilget. I en søknad avventes mer informasjon før endelig avgjørelse kan tas. Av de 20 søknadene som ble avslått, ble 9 påklaget til Helsedirektoratet. Av disse 9, er 6 av vedtakene blitt opprettholdt av Helsedirektoratet, mens 3 av sakene per dags dato er under behandling av Helsedirektoratet.

For enkelte av disse sakene har det vist seg vanskelig å få inn nødvendige opplysninger for å kunne behandle søknadene. Dette har medført at Fylkesmannen har måttet bruke tid på innhente nødvendige opplysninger.

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNT	23	59
Sum	23	

77.4 Førerkortsaker

Fylkesmannen har en viktig samfunnsoppgave i forhold til førerrett, trafikkikkerhet og ivaretagelsen av den enkelte nordtrønders rett til rettferdig og lik behandling.

I 2011 kom det inn 1338 saker til behandling, noe som er en økning på 314 saker (30,6 %) fra fjoråret. Det ble behandlet totalt 1228 saker. Restansen ved årsskiftet var på 240 saker, noe som er en økning på 110 saker fra 2010/2011. Sakene som er behandlet fordeler seg på; tilrådninger om inndragning av førerrett (285), uttalelser om at helsekrav er oppfylt (206), innvilget dispensasjoner fra helsekravene (557), avslag på dispensasjonssøknad helt eller delvis (98). De resterende sakene er; råd og veiledning til søkere, helsepersonell, trafikkstasjon, institusjoner m.m. Det ble totalt sendt ut 1651 brev. Den største økningen har kommet på områdene rus og medikamentmisbruk (284 %), samt kognitiv svikt/demens/psykiske lidelser (113 %).

Politimesteren i Nord-Trøndelag har initiert et tettere samarbeid mellom Statens vegvesen, Fylkesmannen og Politiet, for å bedre trafikkikkerheten blant annet i forhold til rus og medikamentpåvirket kjøring. Det har til nå vært 2 forberedende møter, og målet er å koordinere saksbehandlingen for å få en bedre flyt i saksgangen mellom de ulike aktørene. Fylkesmannen i Møre og Romsdal har over en lengre periode gjennomført et slikt aktivt samarbeid, noe som blant annet har medført inndragning av over 1000 førerkort i dette fylket. Tiltaket synes ha å resultert i at mange ungdommer i fylket har sluttet med narkotika i frykt for å miste førerretten, samt at det er

registrert en nedgang i antall alvorlige trafikkuulykker. Mange nordtrøndere har sluttet med, eller trappet ned på bruken av avhengighetsskapende medisiner for fortsatt å kunne inneha førerkort. Foruten bedre trafiksikkerhet, har dette ifølge flere søkere, ført til en bedre livskvalitet.

Det er stor pågang på telefon både i fra samarbeidspartnere (Politi, Statens vegvesen og helsepersonell), og fra nordtrøndere som har en førerkortsak hos Fylkesmannen. På grunn av at antall telefoner har senket saksbehandlingskapasiteten, er det innført telefontid.

Saksbehandlingstiden ligger nå opp mot 3 måneder, noe som skaper frustrasjon blant mange søkere. Maksimal saksbehandlingstid er av Helsedirektoratet satt til 6 uker. Det er brukt 99,4 ukesverk på førerkort i 2011. Dette er fordelt på:

? 62,4 ukesverk - fast ansatt saksbehandlere

? 11,0 ukesverk - innleie av saksbehandler

? 8,5 ukeverk - legeressurs

? 17,5 ukesverk - praktikant fra NAV

Dette er et område som alle Fylkesmenn har bedt sentrale myndigheter om mere ressurser til - nettopp for å håndtere det på en god måte. Fylkesmannen har gjennom vridning av ressurser internt på avdelingen ansatt en ny fast saksbehandler på området fra 01.10.11.

Det er store forventninger hos samarbeidspartnere at Fylkesmannen jobber aktivt utadrettet i førerkortsammenheng. På grunn av stor saksmengde på området, har dette ikke vært mulig å gjennomføre i ønsket grad. Fordelene ved å være mer aktiv utad er mange, blant annet økt bevissthet rundt helsekrav til førerkort og dermed bedre trafiksikkerhet, men også bedre utfylte attester og erklæringer som letter saksbehandlingen.

Saksmengden må forventes å fortsette øke i årene fremover. Dette skyldes blant annet økt andel eldre i samfunnet, og det faktum at flere kvinner med førerkort nå begynner å bli gamle og har helseproblemer, men også en bevisstgjøring av Politi, helsepersonell og vegvesen om helsekravene i førerkortforskriften, har en stor innvirkning på saksmengden.

Hvis Fylkesmannen skal være en aktiv samarbeidspartner for å skape større trygghet på veiene, og samtidig klare å ta unna førerkortsakene innenfor rimelig saksbehandlingstid, forventes det at saksbehandlingskapasiteten økes ytterligere i tiden fremover.

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNT	1338	60
Sum	1338	

77.5 Pasientjournaler

Fylkesmannen har ikke hatt noen saker til behandling i 2011. Det er gitt telefonisk råd og veiledning om regelverket på området.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMNT	0
Sum	0

77.6 Rett til trygderefusjon

Ingen rapportering.

77.7 Felles barnevern, sosial og helsemelding

Ingen rapportering.

77.8 Rettsikkerhet ved ytelse av helsehjelp med hjemmel i pasientrettighetsloven kap. 4A

Helsetilsynet har mottatt 79 vedtak med bruk av tvang etter pasientrettighetsloven kap. 4A i 2011.

Fylkesmannen har deltatt i veiledningsmøter med enkeltkommuner og tannhelsetjenesten. Vi har gitt veiledning til både kommuner, tannhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten i en hel rekke spørsmål. Videre har vi sammen med Fylkestannlegen, HF Namsos og Levanger, habiliteringstjenesten, Undervisningssykehjemmet-Verdal gjennomført møter for å sikre samarbeid i forhold til opplæring. Det ble i 2011 gitt tilskudd til Undervisningssykehjemmet - Verdal med tanke på erfaringssamling /opplæring av kommunene i 2011. Det ble gjennomført to dagskonferanser/kurs for kommunene og helseforetak. Det er planlagt å følge opp med to nye kursdager i 2012. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag vil være en sentral aktør i opplæringen.

Det lave antallet vedtak og lavt antall kommuner som har fattet vedtak bekymrer Fylkesmannen i Nord-Trøndelag også i 2011. Mangel på kunnskap/opplæring kan være en årsak, at kommunene som ikke har fattet vedtak er god på tillitsskapende tiltak kan være en annen. Fylkesmannen antar at den første årsaken gir et mer korrekt bilde på situasjonen. Dette blant annet ut fra erfaring ved telefonsamtaler med nevnte kommuner.

Helsetilsynet i Nord-Trøndelag skal gjennomføre landsomfattende tilsyn med tvungen helsehjelp etter pasientrettighetsloven kap 4A i 2012. Det er planlagt å gjennomføre 3 revisjoner med sykehjem i fylket ut ifra en sårbar og risikoanalyse. Vi vil ta med de erfaringer vi får fra tilsynene inn i opplæringen av kommunene 2012/2013.

Viser for øvrig til resultatområde 81.3: klager etter sosialtjenestelovgivningen, samt resultatområde 82.3: klagesaker.

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

Se nedenfor.

83.1 Folkehelsearbeid generelt

Ved årsskiftet 2010 var det inngått 18 partnerskapsavtaler for folkehelsekoordinatorer gjennom satsingen til Nord- Trøndelag fylkeskommune (NTFK). Kommunene har ulike organisering og størrelse for disse stillingene og dette vises i de muligheter de ulike koordinatorene arbeidsforhold. I de kommunene hvor de er i full stilling og er plassert sammen i stab hos rådmannen fungerer dette godt. I de mindre kommunene hvor ressursene er mindre og de er organisert lenger ned i systemet, blir de tiltaksyter, og ikke så mye planleggere. NTFK og Fylkesmannen har arrangert jevnlig treff for koordinatorene hvor de gis opplæring og muligheter for erfaringsutveksling. Fylkesmannens folkehelserådgiver deltar i mange samarbeidsrelasjoner med bl.a Nord-Trøndelag fylkeskommunen, Helseforetaket, KS, HINT, HUNT/NTNU; Kompetansesentret for rus i Midt-Norge(KO-RUS), Barne- og ungdomsrådet og Krefthforeningen

Det er ved alle anledninger gitt opplæring der ansatte fra HSB avdelingen har deltatt i samarbeid med de ulike i kommunene, til helsesøstre, folkehelsekoordinatorer, ansatte innen rus og psykiatri, helseledernetverket. Det ble et samarbeid mellom Helseforetaket, Fylkeskommunen, KS arrangert en folkehelsekonferanse, for hele Nord-Trøndelag. I den sammenheng ble det også arrangert en samling i det Midt- Nordiske folkehelsenettverket hvor fagfolk og politikere deltok fra Sverige og Norge.

Fylkesmannen har deltatt på flere samlinger sammen med NTFK i oppbyggingen av frisklivssentraler i Nord-Trøndelag. Det ble gjort gode forarbeid i kommunene i 2011 og spesielt Innherred samkommune gjennomførte et godt forprosjekt. Også andre kommuner kom godt i gang, og fra ikke å være på kartet med frisklivssatsing, kom det etter hvert i gang planlegging over hele fylket. I Namdalen gikk alle kommunene sammen om et forprosjekt, samtidig som de ulike kommunene startet arbeidet internt. NTFK hadde jf. embetsoppdraget hovedansvaret i dette arbeidet i 2011. Arbeidet med treningskontakter ble i samarbeid med NTFK; Helseforetaket og prosjektet kommunene videreført. Tilbudet om opplæring er nå videreutviklet til å gjelde alle kommuner i fylket og opplæringspakken som gis er blitt en egen nordtrøndersk modell som bygger på mye av de prinsippene som er i "Førde modellen".

2011 har for kommunene vært preget av arbeidet med samhandlingsreformen, og spesielt det siste halvåret av 2011 dreide det seg mest for kommunene å få sluttført samarbeidsavtalene med helseforetaket.

Folkehelsesatsingen er kommet litt i skyggen av dette, og inntrykket er at arbeidet med folkehelsesloven har gått

litt ulikt i små kontra større kommuner. Fylkesmannen har ved alle anledninger hvor det har vært deltagelse i møter og andre arrangement gitt informasjon om det nye lovverket for ledere og ansatte. Fylkesmannen valgte i samarbeid med Fylkeskommunen, Helsedirektoratet og KS å arrangere en temadag på ny folkehelselov. Det var stor oppslutning.

Det er ulikt hvordan kommunene viser til økt aktivitet i folkehelsearbeidet og i arbeidet med forebyggende helsetjenester i tråd med den økonomiske styrkingen gjennom de frie midler. Noen kommuner har brukt det til å styrke stillingen til folkehelsekoordinator, noen til forarbeid for frisklivssentraler. Utfordringen med disse midlene er jo at de ikke er øremerket men er lagt i totalrammen til kommunene, noe som gjør at de kan puttes inn der behovet er størst.

Fylkesmannen har under utvikling et prosjekt med økonomisk støtte fra HOD og Helsedirektoratet, et prosjekt som skal gjøre styringsdata tilgjengelig som grunnlag for kommunal planlegging. I utgangspunktet vil dette være et prosjekt for bruk i forhold til Omsorgsplan 2015, men HUNT- data vil koples til og vil slik sett også være nyttig i forhold til folkehelsearbeidet og helse i plan.

Folkehelsearbeid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNT	0	0
Sum	0	

83.2 Miljørettet helsevern

Fylkesmannen har fått noen forespørsler fra innbyggerne i Nord-Trøndelag som omhandler miljørettet helsevern. Det har vært spørsmål angående støy i utemiljøet, fukt og soppskader innendørs. Fylkesmannen har gitt både muntlig og skriftlig veiledning i disse sakene slik at de aktuelle kommunene har overtatt problemstillingene og kartlagt dette nærmere.

Fylkesmannen har mottatt to klagesaker etter lov om helsetjenesten i kommunen (kap. 4a). Disse klagen er blitt videresendt til de aktuelle kommunene fordi klagen er kommet til oss før de er blitt behandlet av kommunen.

83.3 Ernæring, fysisk aktivitet, tobakk og seksuell helse

I året som er gått har det vært god aktivitet i Nord-Trøndelag i arbeidet med å opprette frisklivssentraler. Initiativet har kommet delvis fra kommunene selv som en følge av at nytt lovverk var i vente, og med stimulering fra fylkeskommunen og fylkesmannen. Fylket har god praksis på å arbeide regionalt og det har startet opp forarbeider i fem ulike regioner, og med fem ulike innfallsvinkler etter geografiske behov, befolkningstetthet og behov for å få best mulig kompetanse knyttet til sentralene. Regionene er; Værnes regionen (Stjørdal, Frosta, Meråker) Innherred samkommune (Verdal, Levanger). InVest (Inderøy, Steinkjer, Verran, Snåsa). Leksvik har valgt å gå til Fosen distrikts med. Senter. Midtre-Namdalen samkommune (Namdalseid, Namsos, Fosnes, Overhalla) Indre Namdal (Grong, Høylandet, Namsskogan) de har fått midler som fylkeskommunen har forvaltet, samt egne midler. I denne sammenhengen er det naturlig å trekke frem det forprosjektet som er gjort i Innherred samkommune http://www.innherred-samkommune.no/prosjekt/frisklivssentraler/dok/prosjektrapport_20110324.pdf. I de andre regionene er det også arbeidet bra, om en ikke med en så helhetlig forankring og planlegging. Fra å være et fylke uten frisklivssatsing før årsskiftet, kan man si at det har skjedd en stor utvikling.

Oppgaver i 2012 blir å følge opp kommunene, og vi har allerede sagt at vi skal være med å koordinere tjenestene og arrangere fagdager.

Forebygging av uønsket svangerskap og abort

Fylkesmannen fikk også 2011 i oppdrag å forvalte tilskudd gjennom "Handlingsplanen for forebygging av uønsket svangerskap og abort". Tre kommuner og Høgskolen i Nord-Trøndelag fikk tilskudd. Høgskolen til å videreføre sitt prosjekt med helsestasjon for høgskolestudenter /v studentsamskipnaden i Nord-Trøndelag (SINOT). Namsos kommune fikk midler til; "Bedre seksuell helse, målgruppe; voksne med psykisk utviklingshemming" og Levanger kommune "På vei til voksenlivet, seksualundervisning for barn/ ungdom med nedsatt funksjonsevne". Det har vært to møter i samarbeid med SINOT og helsesøstrene i de samarbeidende kommunene, Levanger og Namsos. Det ble i løpet av året opprettet ei ressursgruppe for å arbeide med tema.

Første prioritering å arrangere en temadag for voksenpersoner som arbeider med ungdom. Medlemmer er fra helsesektor (jordmor, helsesøster) en barnevernsskurator fra kommune, en representant fra Barne/ Ungdomsrådet, NTFK v / folkehelseavdelingen, og Helseforetaket. Et av formålene er å arrangere en dagskonferanse for voksne som arbeider med barn i det offentlige og private, samt frivilligheten. Hovedvekten skal gå på å tørre å utfordre ungdommenes holdninger og være med og diskutere dette med ungdommen. Konferansen er nå berammet til juni 2012. I etterkant av denne konferansen har vi planer om å få til et prosjekt som skal rettes mot kompetanseheving til ungdommene. Vi vil gå inn i skoler og andre arenaer og får gitt informasjon og få i gang diskusjoner.

FRI og tobakksforebygging

Vi har hatt en samarbeidspartner som har vært rundt til ledere og skoler som ikke er med i FRI i dag og presentert programmet for dem. Det har kommet noen flere skoler og klasser med, men fylket ligger lang under målsetningene. Det vår mann møter ute er at det konkurreres med MOT som allerede er godt innarbeidet i hele fylket. På de skolene der FRI fungerer godt er det en "ildsjel" som har arbeidet med programmet i mange år og fått gode rutiner på dette..

Vi planla og hadde ferdig en temadag sist høst hvor invitasjonen gikk til røykestoppinstruktører, virksomhetsledere i skolen, lærere som arbeidet med FRI eller kunne være interessert i å starte opp, helsepersonell, ansatte i bedriftshelsetjeneste og til de som skulle starte opp med frisklivssentraler. Dessverre måtte vi avlyse på grunn av for dårlig påmelding. Arbeidet i ressursgruppa har vi lagt på vent foreløpig i påvente av å se hva som skjer i frisklivssentralene. De tildelte FRI midlene for 2011 ble ikke brukt p.g.a.at denne temadagen ble avlyst, men ble etter avtale med Helsedirektoratet delt på de kommunene som var kommet i gang med frisklivssentraler og som skulle arrangere røykestoppkurs.

Verdens tobakksfrie dag ble markert ved våre to sykehus med utdeling av blomsten gerbera og brosjyrer.

Arbeidet med implementering av FRI vil fortsette i det kommende året og oppfølging av frisklivssentralene med bl.a fokus på tobakksforebygging

83.6 Smittevern

Ett sykehus har i 2011 varslet om utbrudd av smittsom mage- tarminfeksjon (Norovirus) ved en avdeling. Sykehuset har varslet utbruddet i samsvar med gjeldende regelverk.

I oktober deltok fylkesmannen som arrangør og deltager i en forenklet spilløvelse for kriseledelse og servicekontor i Namdalseid kommune. Tema var vannbåren smitte med Norovirus.

I desember var fylkesmannen observatør i en tilsvarende øvelse i Steinkjer kommune. Tema her var vannbåren smitte med parasitten Giardia Lamblia.

Liste over samtlige smittevernleger og deres stedfortreder i fylket er ajourført i samarbeid med kommunene. Listene er oversendt begge sykehus og mattilsynet. Dette ble godt mottatt.

Det er ikke arrangert smittevernkonferanse i fylket i 2011. Fylkesmannen vurderer å be folkehelseinstituttet om faglig bistand til å arrangere en smittevernkonferanse i 2012.

Resultatområde 84 Primærhelsetjeneste

Se nedenfor.

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Utviklingen av legedekningen på sykehjem er omtalt under resultatområde 86. Alle kommunene har etablert kontakt og avtale med Noklus. Stjørdal kommune har søkte om 2 nye legehjemmer og disse ble besatt etter første gangs utlysning.

Kommunal legevakt i Nord-Trøndelag er i flertall interkommunale løsninger. Dette gjelder både ettermiddag og natt. Legevaktene er betjent av sykepleiere, og legevaktene ser i hovedsak ut til å fungere godt.

Fylkesmannen har et nært samarbeid med HUNT (Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag). HUNT arrangerer møter for primærhelsetjenesten hver annen måned. På disse møtene møter kommunelegene og noen fastleger jevnlig. Ulike problemstillinger angående livsstil og forebyggende helsearbeid blir drøftet hver gang. Disse møtene fungerer som gode dialogmøter.

Det rapporteres at flere kommuneleger har vært aktiv i forhold til å jobbe med samhandlingsreformens avtaler, og at kommunelegene har fått innspill fra fastleger i dette arbeidet.

84.2 Turnustjeneste

Fylkesmannen gjennomfører kurs for turnusleger og turnusfysioterapeuter i kommunene. Både vår og høst 2011 møtte 20 turnusleger og 6 turnusfysioterapeuter til kurs. Det er en dag for turnusfysioterapeutene og to dager for turnuslegene. Tema er HELFO og NAV sin funksjon og samarbeid med disse etatene, og helse-juss. Det er også tema omkring samhandling i kommunene og mulighet for tilbakemelding omkring oppstarten av turnustjenesten. For legene er det i tillegg kurs i førerkortvurdering og mer utdypende undervisning omkring trygdemedisin og samfunnsmedisinske oppgaver.

Turnuslegen har også et endagskurs ved ambulansetutdanninga i Namsos helt i starten av tjenesten i primærhelsetjenesten, der gjennomgang av avansert hjerte/lungeredning, ambulansetjenesten, legevaktmedisin og trening på simulator er tema. Dette blir gjennomført i samarbeid med ambulansetjenesteutdanningen og medisinskfaglig ansvarlig for legevaktsentralen i Namsos.

Det blir avholdt gruppebasert undervisning med et møte på Frosta og et møte i Namsos. Tema for disse veiledningsgruppene har vært: Problemstillinger rundt legerollen, vanlige, viktige og vanskelige problemstillinger. Takstbruk og legevakt samt hvordan møte pasienten.

En innleid fylkesveileder for fysioterapeutene står for kurs og oppfølging av fysioterapeutene. En prosjektleger (fylkesveileder) som er fastlege og står for kurs og oppfølging av legene. Det blir gitt evaluering av kursene, og det er jevnt over gode evalueringer av de kursene som er avholdt.

Merkantil støtte og kontaktperson for turnustjenestearbeidet hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag hentes fra kommunal- og administrasjonsavdelingen. Det er mye samarbeid mot Statens autorisasjonskontor for helsepersonell og Fylkesmannen i Hordaland som har ansvaret for turnustjenesten. Det er lagt ut lenke på fylkesmannens forside for at turnuskandidater skal finne frem til sine sider. De finner informasjon om kurser, og forelesningspresentasjoner her samt at det er lagt ut direkte telefon nummer og e-postadresser til fylkesveileder og sekretær for ordningen.

Det har vært noe telefonpågang i forbindelse med oppstart av nytt kutt hvert halvår. Oftest er det spørsmål om tjenestested og selve kursene.

Fylkesveileder har deltatt på nasjonalt kurs for fylkesveiledere i Lillehammer, september 2011.

Det er planlagt en omlegging av turnustjenesten som vil ha en overgangsordning fra 2012 til 2016. Dette var tema på nasjonalt kurs for fylkesveilederne i Lillehammer. Det jobbes videre med dette i 2012.

84.3 Klagesaksbehandling etter lov om helsetjenesten i kommunene, pasientrettighetsloven og lov om sosiale tjenester

Klagesaker vederlag for opphold i institusjon etter lov om helsetjenesten i kommunene:

Det er fattet endelig vedtak i 6 klagesaker i 2011 fra 3 kommuner. Herav ble 5 klagesaker stadfestet, og 1 klagesak ble omgjort til gunst for klager.

På tross av at det er en stor økning av klagesaker om vederlag for opphold i institusjon inn til klageorganet, er den totale saksmengden svært liten. Dette er bekymringsfullt. En forklaring kan være at regelverket er svært komplisert og derav lite tilgjengelig for vedtaksmottaker.

En annen forklaring kan være at vedtaksfatter ikke har god nok forvaltningsmessig kompetanse til å ivareta de prosessuelle saksbehandlingsreglene.

Klageorganet må i de fleste sakene innhente supplerende informasjon for å kunne opplyse saken godt nok til å fatte endelig vedtak.

Fylkesmannen kurser regelmessig kommunene i forskrifter, rundskriv og forvaltningslov. Siste gang i desember 2010.

På tross av få klagesaker er det stor telefonisk og E-post pågang fra enkelte kommuner, og fra publikum som ber om råd og veiledning.

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

I Nord-Trøndelag er det kun ett fengsel, Verdal fengsel. De siste årene har det vært jobbet med et prosjekt kalt ” Restorative justice”. Fylkesmannen har deltatt både i styringsgruppen og referansegruppen. Det er blitt fokusert på hvordan konflikter kan løses ved megling og på hvordan samarbeid mellom NAV og hjemkommune kan hjelpe den innsatte til å få bolig og en meningsfull hverdag når han blir løslatt. Prosjektet ble avsluttet med en egen forskningsrapport i 2011.

Fylkesmannen har merket seg at prosjektet har høstet mange lovord i kriminalomsorgen. Spesielt er det enkle kartleggingskjemaet som ble utarbeidet i prosjektet, blitt tatt i bruk ved flere andre fengsler i Norge.

84.5 Helsetjenestetilbud til asylsøkere, flyktninger, familiegjennforente og direktebosatte overføringsflyktninger

Fylkesmannen viser til rapportering under pkt. 84.10.

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Viser til rapportering under pkt. 86.2.

84.7 Helsetjenestetilbud til personer utsatt for seksuelle overgrep eller vold i nære relasjoner

Den nasjonale handlingsplanen mot vold i nære relasjoner 2008-2011, er blitt avløst av en ny midlertidig handlingsplan for 2012 i påvente av en stortingsmelding som kommer i løpet av 2012. I etterkant av meldingen vil regjeringen presentere en ny handlingsplan for perioden 2013-2016. handlingsplanen for 2012 viderefører arbeidet fra 2011.

Overgrepsmottak: Nord-Trøndelag fylke har etablert et Overgrepsmottak ved Sykehuset Levanger tilknyttet legevakten, og i 2011 var det 21 personer/saker – alle kvinner, som mottok hjelp fra mottaket.

Kun 1 person er oppgitt å samtidig ha benyttet krisesenteret i Nord-Trøndelag.

Alle 24 kommunene i Nord-Trøndelag har inngått avtale med Sykehuset Levanger, i tillegg til Bindal kommune i Nordland og Roan kommune i Sør-Trøndelag.

Det har vært jobbet aktivt med å få til et mottak for Vold i nære relasjoner i Nord-Trøndelag, men dette er foreløpig utsatt pga. juridiske og organisatoriske uavklarte ansvarsforhold, men ventes å bli behandlet i Stortingsmeldingen som kommer i 2012.

Overgrepsmottaket blir godt ivaretatt av vertskommunen Levanger, og Fylkesmannen blir innkalt til møter når det er saker som blir vurdert som viktig å samarbeide om, men i 2011 har det ikke vært møtevirksomhet i samarbeidsgruppa der Fylkesmannen har deltatt.

Bruken av overgrepsmottaket har vært stabil de 4 siste årene med ca. 20 tilfeller, og det vil for 2012 bli en liten justering fordi det er en kommune mindre, etter at Mosvik ble slått sammen med Inderøy fra 01.01.12.

I 2012 bør målet være at samarbeidet mellom Overgrepsmottaket og Krisesenteret blir tydeliggjort, slik at det kommunale ansvaret for de kvinnene som blir rammet, blir ivaretatt med oppfølging og eventuelle videre tiltak.

Krisesenteret: Alle kommunene i Nord-Trøndelag inngikk en avtale med det frivillige krisesenteret, som ble etablert på Verdal i 1981, for perioden 2010-2012.

I 2011 har KS satt i gang en utredningsprosess hvor en oppnevnt prosjektleder har fått i oppgave å finne fram til en egnet driftsmodell for et framtidig interkommunalt krisesenter i Nord-Trøndelag.

FM deltar i en referansegruppe sammen med prosjektleder, voldsofferkoordinator hos politiet i Nord-Trøndelag, samt organisasjonssekretær i FO (fellesorganisasjonen for barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere).

Dette arbeidet fortsetter i 2012 og målet vil være å få til et interkommunalt krisesenter i Nord-Trøndelag som fyller de lovmessige, økonomiske og faglige kravene som kommunene er pålagt.

Når det gjelder tilsyn med krisesentertilbudet i Nord-Trøndelag, har Fylkesmannen sendt inn rapport til BLD høsten 2011.

84.8 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Fylkesmannen har vært i kontakt med helsesøstrene ved deltagelse på tre av deres årlige samlinger hvor samhandlingsreformen, nytt lovverk og betydningen av plan arbeidet har vært fokus. Deltatt i møte med Studentskipnaden og de helsesøstrene som jobber der i forhold til diskusjoner rundt temaet seksuell helse. Hatt jevnlig kommunikasjon på e- post og telefon med helsesøstrene for å videreføre informasjon om aktuelle tema. Helsesøster hadde et innlegg på folkehelsekonferansen med tittelen ”Helsesøsters rolle i samhandlingsreformen”.

Det har vært arbeidet i en tverretattlig gruppe for barn og unge, (oppvekst/utdanning og sosial-, helse- og barnevernsavdelingen) her i embetet. Det har vært samarbeid med NTFK om ungdom og elever i videregående skoler. Fylkesmannen har et samarbeid med Helseforetaket og deres ”Familieambulatorium», samt kvinneklinikken som har avtaler med mange kommuner om utleie av jordmortjenester.

Helsesøstrene forteller at de opplever at de hele tiden lever under marginale ressurser, de gode intensjonene som kommer i styrende dokumenter sjelden fører til at de får styrket sine stillinger. Dette sier de kommer av at bevilgningene ligger under fire midler, og kommunene har en stadig kamp for å få nok ressurser til de ulike tjenestene. Organisering av helsesøster/ skolehelsetjenestene har gjennomgått en stor forandring de siste årene. Mange ligger under oppvekst, kommunelege er i en liten stilling, de er ikke inkludert i det tverrfaglige arbeidet i kommunene. Uten å ha foretatt noen kartlegging er utalesene fra helsesøstrene gjenkjennbar med den undersøkelsen og tilsynet som ble gjennomført i Sør-Trøndelag i 2009/2010. Jeg synes å ha avdekket at enkelte av helsesøstrene mangler kompetanse på overordnede og styrende dokumenter utover sitt eget fagområde. Dette begrunner de med at de er så opptatt i hverdagen med sine oppgaver at det er liten tid til oppdateringer. Det beskrives også at de mangler andre faggrupper i skolehelsetasjonene, så som fast lege og psykolog. Samarbeidet med barnevernet er heller ikke naturlig alle steder. Konklusjonene som kom fram i rapporten fra Helsetilsynet ”Styre for å styrke”(februar 2012) er gjenkjennbar.

For 2012 er Fylkesmannen i gang med å planlegge i samarbeid med Bufetat, NTNU og Helse Midt-Norge et tverrfaglig opplæringsprogram hvor tema er sped- og småbarn. Målgruppen er faggrupper i kommunene som arbeider i helsesektor, barnehage og skole. Videre vil arbeidet hos Fylkesmannen ha fokus på oppstart på en tverretattlig oval for barn og unge.

84.9 Svangerskapsomsorgen

Fylkesmannen har ikke mottatt noen klager på svangerskapsomsorgen i kommunene i 2011.

Helse Nord-Trøndelag tilbyr jordmortjeneste til alle kommunene. Dette anses som en god måte å rekruttere jordmødre på siden en deltidsstilling i en kommune kan kombineres med vakter/deltidsstilling i Helse Nord-Trøndelag.

84.10 Kjønnsløstelse

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mottok i 2011 kr 50.000 i prosjektmidler fra BLD knyttet til handlingsplan mot kjønnsløstelse 2008-2011. Målet var å styrke kompetansen hos helsepersonell (tiltak 16, samt opprette grupper i regi av helsestasjons- og skolehelsetjenesten (tiltak 22).

Høsten 2011 bidro fylkesmennene i Møre og Romsdal, Nord- og Sør-Trøndelag, sammen med RVTS og Bufetat Midt-Norge, med å arrangere et regionalt seminar om emnet.

I tillegg innvilget Fylkesmannen i Nord-Trøndelag kr 15.000 i støtte til kompetanseheving for ”Migrasjonshelsenettverket” i vårt fylke. Alle helsesøstrene som jobber med flyktninger/asylsøkere deltar på dette.

Ifølge de rapporteringer og evalueringer vi har mottatt vurderes begge tiltakene som å ha den kompetansehevende effekten de er ment å skulle ha.

Regjeringen har utarbeidet en ny handlingsplan mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse for 2012. Den er utarbeid i et samarbeid mellom syv departement hvor BLD har hovedansvaret for koordineringen.

BLD vil i løpet av 2012 vurdere hvordan innsatsen mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse skal innrettes framover, og vi skal delta i det videre arbeidet med andre instanser, i tråd med handlingsplanen for 2012.

84.11 Tannhelse

Tannhelse og folkehelse er organisert i samme avdeling i Nord-Trøndelag Fylkeskommune. Fylkesmannen har regelmessige møter med denne avdelingen for å samarbeide om et helhetlig folkehelsefokus.

Helsetilsynet fikk en klage på tannhelsevirksomhet i 2011. Helsetilsynet fikk via fylkestannlegen kontakt med sakkyndig kompetanse som bistod Helsetilsynet under behandlingen av tilsynet.

Etter dette tilsynet har fylkestannlegen hatt økende fokus på journalføring i tannhelsevirksomhetene.

Resultatområde 85 Spesialhelsetjenesten

Se nedenfor.

85.1 Abortloven

Ingen rapportering.

85.2 Sterilisering

Steriliseringsnemnda i Nord Trøndelag har ikke behandlet saker i 2011.

Nemnda deltok høsten 2011 på nasjonal konferanse for steriliseringsnemnder.

I Nord-Trøndelag er det bare sykehusene som utfører steriliseringsinngrep. Det har heller ikke vært søkt om godkjenning fra andre aktører.

85.3 Lov om transplantasjon

Antall saker

Embeter	Antall
FMNT	0
Sum	0

85.4 Tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler

6 leger har fått generell rekvireringsrett av sentralstimulerende legemidler til personer med hyperkinetisk forstyrrelse/ADHD, hvorav 1 er fornyelse.

90 leger har fått spesiell rekvireringsrett av sentralstimulerende legemidler fordelt på 243 vedtak på personer med hyperkinetisk forstyrrelse/ADHD, hvorav 32 er fornyelse.

Tillatelser til å rekvirere sentralstimulerende legemidler. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNT	96	14
Sum	96	

85.5 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMNT	0	0
Sum	0	

85.6 Godkjenning av private sykehus, privat medisinsk laboratorie- og røntgenvirksomhet

Ingen rapportering.

85.7 Funksjonsprogram for nye offentlige sykehusbygg

Ingen rapportering.

Resultatområde 86 Omsorgstjenester

Se nedenfor.

86.1 Omsorgsplan 2015

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har organisert arbeidet med omsorgsplan 2015 slik at koordineringsansvaret ligger i sosial-, helse og barnevernavdelingen, men økonomi, landbruk, plan, oppvekst og utdanning er involvert i arbeidet. Embetsledelsen har bistått internt, samt i forhold til samarbeidspartnere som KS Helseforetaket. Tverrfaglig involvering og forankring i ledelsen har vært viktig for en god organisering. Omsorgsplanen ble for øvrig integrert i arbeidet med samhandlingsreformen for å sikre at satsingene vurderes i sammenheng.

I arbeidet med omsorgsplanen har vi hatt mye utadrettet virksomhet. Vi har orientert i ulike nettverk og fora som for eksempel helseledernetverket, demensnettverket, pleie og omsorgslederforum, og i nettverk for rehabilitering.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag har videreført regionalt samarbeid med to møter i året hvor vi utveksler erfaringer og har dialog rundt utfordringer.

Fylkesmannen gjennomførte en omsorgskonferanse i samarbeid med fylkeskommunen, Høyskolen og utviklingssentrene for hjemmetjeneste og sykehjem. Konferansen ble en suksess med over 150 deltakere fra flere tjenesteområder og tjenestenivå. Det planlegges en tilsvarende konferanse i 2012.

Kommunene er nødt til å drive langsiktig planlegging for å møte de kommende omsorgsutfordringene. Det er gjennom den tette dialogen, ikke minst i det nevnte nettverket for kommunale ledere i helse- og omsorgstjenesten, at det har kommet fram at det er et særskilt behov for å styrke planleggingsarbeidet i forhold til kommende utfordringer.

Dette er viktig for å kunne gjennomføre planprosesser hvor medvirkning, forankring og god kobling mellom overordnede kommuneplaner, sektorplaner, økonomi og kompetanse står sentralt.

Fylkesmannen har utviklet et analyseverktøy som har til hensikt å samle all tilgjengelig statistikk knyttet til helse

og omsorg på et sted. Arbeidet startet i 2010 med å kartlegge status for omsorgstjenestene i fylket. Hensikten var å synliggjøre ressursbruk og utfordringer i helse- og omsorgstjenesten. Det ble satt ned en tverrfaglig intern arbeidsgruppe fra helse, sosial, plan, statistikk og økonomi. Data fra KOSTRA, Iplos, kommunale økonomi- og samfunnsplaner og andre kartleggingstall var grunnlag for "kommunebilder".

Gjennom en veletablert dialog mellom Fylkesmannen, KS, kommunene, Helseforetaket og fylkeskommunen, mener vi at en standardisert kunnskaps- og analysebase vil bidra til et planmessig og forberedt møte med framtidens omsorgsutfordringer. Prosjektet vil støtte opp om, og videreutvikle bruk av, tallmateriale og verktøy som allerede er operative hos fylkesmannen, Helseforetaket, fylkeskommunen og HUNT.

I 2011 fikk fylkesmannen midler fra Helse- og omsorgsdepartementet og Helsedirektoratet til utvikling av en kunnskapsbase. Det ble forutsatt et samarbeid med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Sistnevnte har utarbeidet en planveileder. Helsedirektoratet har gitt de to embetene i oppdrag å lage en strategiplan for hvordan disse verktøyene kan implementeres og brukes i kommunene.

Hensikten med prosjektet er å lage en modell for planlegging av omsorgstjenestene. Omsorgsplanen skal ta utgangspunkt i en helhetlig tenkning omkring helse, og samordnes med utfordringer og muligheter i tilknytning til samhandlingsreformen. Omsorgsplanen skal være en del av kommunens planlegging og må ta utgangspunkt i dens planstrategier og kommuneplaner.

I prosjektet skal det settes fokus på opplæring i å bruke offentlig statistikk i kommunal planlegging. Å velge relevant statistikk med sikte på gode analyser er krevende. Tallene må sammenliknes. Forskjeller, sammenhenger og tendenser må beskrives og tolkes. Ved etablering av en egen kunnskaps- og analysebase vil kommunene være i stand til å analysere egen situasjon.

I kunnskaps- og analysebasen ligger et avgrenset sett med indikatorer basert på rå-datakilder på kommune- og helseforetaksnivå. Det skal utvikles som et samarbeidsprosjekt med Helseforetaket og fylkeskommunen, men dette skal drives av fylkesmannen.

Midtnorsk velferdsteknologiprojekt er initiert og styrt av KS og fylkesmennene i Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Prosjektet er en satsing innenfor rammen av omsorgsplan 2015. Prosjektets forankring ligger innenfor det samme utfordringsbildet som samhandlingsreformen.

Etter en innledende prosess er det fra fylkesmennenes side konkludert med at det er behov for et prosjekt som samler flere delprosjekter i de midtnorske kommunene under en felles organisasjon for samordning, evaluering og kunnskapsspredning. Gjennom å la mellom 7 og 10 prosjekter utforske flere teknologier, og samtidig sikre at alle - deltakerkommuner, andre norske kommuner og statlige organer - får tilgang til opparbeidet erfaring og ny kunnskap, tar prosjektet sikte på å gi en stimulus til økt kvalitet og ressurseffektivitet i omsorgstjenesten for å møte utfordringene med økt antall eldre i befolkningen.

Prosjektet skal stimulere til utbredelse av velferdsteknologi, økt egenmestring og trygghet for tjenestemottakere og pårørende. Prosjektet er etablert med den forståelse at dette er forenlig med tilleggsgevinster i form av redusert belastning på tjenesteytere. Vi tror det vil frigi arbeidstid til oppgaver som krever nærhet. Prosjektet skal på en forskningsmessig måte dokumentere effekter av utbredelse av velferdsteknologi, og gjøre resultatene nasjonalt tilgjengelige. Sammen med tjenestene vil forskningsmiljøene og brukerorganisasjonene i Midt-Norge stå sentralt i utforming og gjennomføringen av delprosjektene.

86.2 Demensplan 2015

Fylkesmannen har bidratt med økonomisk støtte til modellkommunene for å sikre erfaringsspredning fra gjennomførte prosjekter. Erfaringer er blitt delt ulike fora, men det er blitt spesielt ivaretatt i demensnettverket.

Demenssatsingen er en del av satsinger innenfor kompetanseløftet og investeringstilskuddet, og kommunenes planer har hatt spesielt fokus. Den sterkeste veksten i tallet på personer med demens vil skje om 10 – 15 år. Derfor haster det med å få på plass kompetanse, teknologi og bygningsmasse. Det er viktig at tiltak for å møte omsorgsutfordringene blir ivaretatt i kommunale planer (se 86.1). I Nord-Trøndelag er det kun 4 kommuner som har hatt demensplaner oppe til politisk behandling.

Man kan etter 4 års gjennomføring av demensplan 2015 se at mange kommuner er i ferd med å etablere tjenester for personer med demens og at det er stor aktivitet på området. Nasjonal kartlegging viser at 16 kommuner har etablert demensteam og koordinator. 13 kommuner har etablert pårørendekurs eller samtalegrupper. 10 kommuner har etablert dagtilbud og flere er i planleggingsfasen av dette.

Alle kommuner har nå benyttet seg av studiematerialet "Demensomsorgens ABC". Kartleggingen viser også at det er ca. 450 deltakere med i undervisningspakken.

Fylkesmannen er med i en ressursgruppe til et 3-årig demensprogram for personer med samisk bakgrunn (2010-2013). Dette er et delprogram i Demensplan 2015 "Den gode dagen". Programmet skal følge mål og satsingsområder i denne planen, men samtidig tilpasse disse til personer med samisk bakgrunn. Ressursgruppen skal være medspiller, gi innspill, følge med på oppgavene og se på muligheter for samarbeid med andre aktører. Ressursgruppen er sammensatt av deltagere fra ulike forvaltningsnivå og fagmiljø.

Fylkesmannen er med i et prosjekt som heter «Helse og hukommelse i Nord-Trøndelag». Dette er et samarbeid mellom HUNT, NTNU, Folkehelseinstituttet, Helse Nord-Trøndelag, KS, Fylkesmannen Kompetansesenteret for aldring og helse/Sykehuset Innlandet. Målsettingen er å innhente helsedata fra sykehjemsbeboere i Nord-Trøndelag for at HUNT databank skal utgjøre en plattform for forskning på kognitiv svikt og demens. Disse helsedataene gir en unik mulighet til å lære mer om hukommelsesproblemer og demens.

86.3 Kompetanseløftet 2015

Tildelte midler:

Vårt fylke mottok 2,75 millioner kroner over kompetanseløftet som skal tildeles kommuner og andre aktører. I tillegg får vi kompetansemidler på flere andre områder: pasientrettighetslovens kapittel 4 A, sosialtjenestelovens kapittel 4 A, saksbehandling, og kompetanseheving på rusfeltet og psykiske helse. Alt dette gir en sum av 4,38 millioner kroner, noe som totalt sett sikrer oss 7,2 millioner kroner til kompetanseheving for fagområdene i helse- og omsorgstjenesten.

Utviklingstrekk på kompetanse og rekruttering:

12.000 årsverk i nasjonalt mål for økning i perioden 2008 - 2015 tilsier ut fra 3 % av total bemanning nasjonalt i sektoren 360 årsverk i samme periode for vårt fylke, eller da en årlig økning på 45 og i siste toårsperiode 90 årsverk.

I perioden 2009-2010 har andelen årsverk økt med 0,7 % i vårt fylke, noe som utgjør 58 årsverk. Vår andel av årsverkene i landet utgjør 3 %. Andelen av årsverk på landsbasis har i samme periode økt med 1 %. Vi øker derfor ikke nok i forhold til det nasjonale måltallet.

Fylket har en høy andel faglærte sammenlignet med resten av landet, og har hatt en god utvikling. I 2007 hadde 78 % av ansatte fagutdanning, og i 2010 har dette økt til 80 % i 2010. Til sammenligning har landet for øvrig 72,5 % faglærte. Vårt fylke har også en relativt høy andel ansatte med utdanning fra høyskole eller universitet med vel 35 %, mens landsgjennomsnittet ligger på 32 %. Dette gir et godt grunnlag for at mange kommuner i fylket står godt rustet til å takle mer komplekse faglige oppgaver ved implementering av samhandlingsreformen.

Det har vært en oppadgående kurve i antall kompetanseplaner som er etablert i kommunene i de senere årene. De aller fleste av fylkets 24 kommuner (23 i 2012) sendte med en vedtatt kompetanseplan sammen med rapporten for tiltak på kompetanseheving i 2011. Det som imidlertid fremdeles ser ut til å være vanskelig, i en presset økonomisk situasjon, er å få kompetanseplanen omsatt i praksis. Årsaken til dette er at budsjettet til kompetanseheving ofte blir salderingspost når budsjett og økonomiplan skal vedtas og balanseres. Hvis man skal skape sammenheng mellom kommunene som bestiller av utdanninger, og utdanningsinstitusjonene som etablerer av utdanningsløp, er man avhengig av at kommunene har vedtatt forpliktende kompetanseplaner.

Fylket får en stadig eldre bemanning i tjenestene, og i 2010 var 1 av 4 ansatte over 55 år. Dette gir rekrutteringsutfordringer i tida framover. I enkelte kommuner er så mye som 35- 40 % av bemanningen over 55 år. Dette er noe kommunene bør ta enda mer på alvor.

Deltidsproblematikken er størst i gruppen hjelpepleiere, omsorgsarbeidere og helsefagarbeidere. I vårt fylke arbeider 1 av 4 i denne gruppen under 19 timer i uka, eller da opp til 50 % stilling. Enkelte kommuner har opptil 3 av 4 som arbeider mindre enn 19 timer i uka, eller da rundt 50 % stilling.

I gruppen av sykepleiere er det i underkant av 1 av 5 som arbeider mindre enn 19 timer i uka, men i enkelte kommuner ser vi at det kan være opp mot 1 av 3 som har så små stillinger.

Våre satsinger i 2011 har vært:

- Rekrutteringspatroljer:

I samarbeid med kommunene og KS har vi hatt rekrutteringspatroljer i ungdomsskolene for å informere om hvilke valgmuligheter som finnes innen helsefaglig utdanning. Søkertallene for VG1 har gradvis økt fra 210 i 2008, til 318 i 2011. Noe av denne økningen bør vi kunne gi rekrutteringspatroljene æren for. Utfordringen er at kommunene som arbeidsgiver må stille opp med læreplasser for å sikre at ungdommene har lyst til å komme tilbake og bidra i egen kommune. Her har mange en hjemmelekkse å gjøre/ Her bør kommunene gjøre en ekstra innsats.

- Opplæring for voksne uten formell utdanning:

Gjennom dialog med fylkeskommunen har vi levert tall for noen regioner i fylket hvor en høy andel av de ansatte mangler formell kompetanse. Dette resulterte i fylkeskommunal søknad til kunnskapsdepartementet om støtte til forsøk med videregående opplæring på arbeidsplassen. Fylket fikk tildelt 2,4 millioner kroner til dette formålet. Prosjektet skal prøve ut ulike opplæringsmodeller i tilknytning til arbeidsplassen, og vil starte for fullt i to regioner i 2012.

- Prosjekt kompetansekoordinator:

Dette er et samarbeidsprosjekt, for perioden 2009 til 2011, mellom helseforetak, høyskole og kommuner i sørdelen av fylket. Prosjektet hadde følgende mål:

1. Identifisere områder i behandlingsskjeden hvor det er behov for kompetanseutvikling.
2. Planlegge, utvikle og iverksette kompetansehevende tiltak på individ og systemnivå.
3. Systematisk evaluere effekt av iverksatte tiltak.

Prosjektet er avsluttet, og det rapporteres følgende i forhold til mandatet:

Ad punkt 1, prosjektet har gjennomført to kartleggingsundersøkelser i prosjektperioden. Den første viste behovet for sykepleiefaglig kompetanse innen somatisk helsetjeneste i 11 kommuner. Den andre undersøkelsen kartla gjeldende praksis i sykehjem knyttet til bruk av intravenøs behandling hos pasienter som utvikler sykdomsforverring.

Resultatene fra denne undersøkelsen viste at det var stor variasjon i bruk av intravenøs behandling, hvilket gjorde at sykepleiere fikk ujevn og ulik praksis.

Ad punkt 2, det er gjennomført to kurs. Det første kurset omhandlet sykepleiefaglig kompetanse i tidlig identifisering av tegn på sykdomsforverring, da relatert til hjertesvikt, KOLS, abdominal kirurgi og utvikling av sepsis. Det andre kurset ble utviklet på bakgrunn av resultater fra den første kartleggingsundersøkelsen. Det hadde som mål å øke kompetansen til å gjøre faglige vurderinger ved sykdomsforverring, og å gjennomføre intravenøs behandling. Begge kursene hadde flere hundre deltakere, og de besto av både en teoretisk og praktisk tilnærming.

Ad punkt 3, henvist til mandat punkt 3, er det gjort evaluering av et prosjekt i regi av sykehusapoteket i HNT, da med innføring av utskrivingsamtale og utdeling av medisinkort til pasienter på to avdelinger ved sykehuset Levanger. Et spørreskjema ble utviklet for å undersøke om dette tiltaket ga bedre pasientinformasjon. Resultatene publiseres i et vitenskapelig tidsskrift. Det skal også skrives en vitenskapelig artikkel på grunnlag av resultater fra den andre kartleggingsundersøkelsen.

Her har fylkesmannen brukt penger til å etablere et prosjekt i helseforetaket som har hatt kommunene som målgruppe. Dette er dristig, men det har hatt en god effekt. Det er vårt råd at det blir flere slike tiltak når tjenesteavtalene kommer på plass.

- Deltakelse i personalnettverk (helseledere, personalledere):

Fylkesmannen deltar i personalnettverket som ble etablert av kommunene og helseforetaket i 2011. De består av en representant fra hver kommuneregion, i tillegg til representanter fra helseforetaket. Praksisfeltet har vært proaktivt og etablert dette nettverket før tjenesteavtalene i samhandlingsreformen er på plass. Nettverket vil være et viktig redskap i forhold til å møte kompetanseutfordringene som helse- og omsorgstjenesten står overfor ved implementering av samhandlingsreformen.

- Helsepedagogikk:

Helseforetaket har gjennom lærings- og mestringsarbeid en unik kompetanse innen helsepedagogikk. Nå skal kommunene bygge opp slike tilbud gjennom utvikling av frisklivssentraler. Fylkesmannen har valgt å kjøpe kompetanse hos helseforetaket for at kommunene skal få slike tilbud om opplæring og kompetanseoverføring. Dette vil vi fortsette med i 2012. Etter hvert vil vel også tjenesteavtalene avklare hvem som betaler hva i forhold til slik kompetanseheving. Inntil videre har vi valgt å bruke penger fra kompetanseløftet på dette.

- Bruker og etat møtes:

Dette er et årlig treffpunkt mellom brukere og etater som setter aktuelle tema på dagsorden for orientering, drøfting og dialog. Arenaen er etablert for å sette fokus på å øke deltakelsen i samfunnet for personer med nedsatt funksjonsevne.

- Spredning av opplæringspakker:

Vi har samarbeid med utviklingssenter for sykehjem i forhold til å arbeide for kompetanseheving på pasientrettighetslovens kapittel 4 A.

Kommentarer til to rapporter levert av nasjonalt institutt for by- og regionforskning (NIBR) i 2011:

I notat 2011:107 fra (NIBR) om fylkesmennenes og kommunenes arbeid med kompetanseløftet 2015 trekkes det frem at "tilskuddenes beskjedne størrelse og problemer med å få dekket vikarutgifter fremstår som Kompetanseløftets akilleshæl."

I notat 2011:108 fra NIBR reises det spørsmål om det er de kommunene med mest ressurser som er mest aktive i planen.

Fylkesmannen mener at dette er to utsagn som bør få betydning for vårt og sentrale myndigheters arbeid på kompetanseløftet.

Nye tanker:

I regionen seiler det nå opp et prosjekt (initiert av oss i Nord-Trøndelag) knyttet til å se kompetansebehov i kommunene og helseforetaket samlet. Tanken er at en samlet fremstilling av kompetansebehov skal brukes som grunnlag for en samlet bestilling fra helse- og omsorgstjenestene til utdanningsinstitusjonene. Vi ønsker også gjennom prosjektet å se om man nasjonalt også kan tenke annerledes i forhold til den årlige tildelingen av penger, og knytte det enda tettere til oppdrag for de ulike utdanningsaktørene.

86.4 Investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger

Oppgaven med uttalelse til, og prioritering av tilskudd, falt bort fra og med 2011. Fylkesmannen får likevel oversendt foreløpige søknader om investeringstilskudd til vurdering. I 2011 vurderte vi 14 byggesaker, mot 7 saker i 2010. Fylkesmannen ser på hvorvidt målgrupper og formål faller inn under ordningen. Vi vurderer om enhetene som bygges virker godt tilpasset målgruppene, og om kvalitetskravene ser ut til å oppfylles. Muligheten

til å vurdere utforming er som regel begrenset da foreløpige søknader mottas på et tidlig stadium og ofte ikke inneholder tegninger. Fylkesmannens siste kartlegging av kommunenes planer våren 2010, viste ca. 30 planlagte byggesaker fordelt på 19 kommuner.

Fylkesmannen registrerer de kommunene som vi mottar foreløpige søknader fra, men vi mangler oversikt over endringer, tilsagn og framdrift som skjer i etterkant. Dette skyldes at vi ikke følger sakene videre.

Kommunenes investeringsplaner framover vil henge nøye sammen med gjennomføringen av samhandlingsreformen, og fylkesmannen antar at antall søknader om investeringstilskudd vil fortsette å øke i 2012.

Fylkesmannen orienterte om samhandlingsreformen og om vår rolle under Husbankens fagdag for kommunene i Nord-Trøndelag i november 2011.

86.5 Kvalitet i helse- og omsorgstjenesten

IPLOS- arbeidet har i stor grad vært styrt av Helsedirektoratet frem til nå. Hva gjelder legetjenester i sykehjem så bør det får enda større fokus fremover, for tilgjengelighet av lege vil være avgjørende ved etablering av ø-hjelpstilbud i kommunene fremover.

Mange kommuner i vårt fylke deltar i etisk kompetanseheving allerede, men vi ønsker at flere ser verdien av dette viktige arbeidet.

Retningslinjer for forebygging og behandling av underernæring gjøres kjent gjennom våre tilsyn på dette feltet, og vi trekker også frem tilsynserfaringer i våre møter med ledere innenfor helse- og omsorgstjenesten. Dette er et område vi diskuterer et felles fokus på sammen med både helseforetak og kommuner, for tilsyn har vist at dette området svikter både i kommuner og helseforetak.

86.6 Utviklingssentre for sykehjem og hjemmetjenester/Lindrende behandling

Fylkesmannen deltar aktivt i styringsrådet, og et viktig tema i 2011 har vært spredning av erfaringer og kunnskap. Dette er ikke et enkelt oppdrag for utviklingssentrene, men fylkesmannen har deltatt i diskusjonen og forsøkt å utfordre. I tillegg har vi dratt noen konklusjoner, i samarbeid med utviklingssentrene, som vi vil forfølge i 2012.

Spredning vil blant annet skje ved at utviklingssentrene deltar aktivt i den årlige omsorgskonferansen i fylket - både i planlegging, deltakelse og gjennomføring. Vi startet opp i 2011 med stor deltakelse fra kommunene, og vi hadde med innslag fra utviklingssentre i Sør-Trøndelag. Videre har vi konkludert med at disse sentrene må være tydelige på hvilke områder de er gode på, og hva andre kommuner kan lære av dem. Det de er flinke på skal kommuniseres slik at det skapes en etterspørsel om å få se og lære. Blant annet er hospitering fra andre kommuner et tiltak som fylkesmannen har gitt økonomisk støtte til. Vi har gått inn med penger fra kompetanseløftet og prosjektmidler fra omsorgsplan for å kunne delfinansiere 50 % av lønnskostnadene.

Utviklingssentrene skal videre være tilgjengelige for de ulike kommuneregioner i fylket ved at de kan inviteres til samlinger. Det er likevel de ulike kommuneregionene som skal ta initiativ til dette for å sikre lokalt eierskap til hva som settes på dagsorden, og hvordan de skal jobbe videre lokalt.

Sist men ikke minst, det er viktig å bruke sosiale media som en del av spredningsstrategien. Blant annet er det viktig å ha en oppdatert nettside. I den forbindelse har vi observert at utviklingssentrene i Møre og Romsdal har en praksis som andre i regionen og landet for øvrig kan lære av.

Fylkesmannen har deltatt på flere regionale samlinger med utviklingssentrene. Vi har et inntrykk av at det arbeides veldig godt, både hver for seg og sammen, for å øke kvaliteten på tilbudene i tjenestene.

Vi har vurdert søknader til prosjekter innen lindrende behandling sammen med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag da det er de som har hatt ansvaret for å samordne og vurdere søknadene i Midt-Norge. De har igjen samarbeidet tett med det regionale kompetansesenteret for lindrende behandling.

Det er Helsedirektoratet som forvalter disse pengene og betaler ut på basis av innspill fra den enkelte fylkesregion.

Nord-Trøndelag fikk støtte til fire prosjekt i kommunene Verdal, Namsos, Meråker og Overhalla. Disse har til sammen fått 1,35 millioner kroner til følgende prosjekter:

Verdal kommune ble tildelt kr 250.000 til et prosjekt som skulle ta sikte på å øke kompetansen i lindrende behandling og omsorg, samt styrke kvaliteten i tilbudet til pasienter og deres pårørende.

Meråker kommune ble tildelt kr 150.000 til et prosjekt som skulle ta sikte på å heve kompetansen i egen kommune, og etter hvert utvikle kommunale samarbeidsmodeller.

Overhalla kommune fikk kr 400.000 til et prosjekt som skulle ta sikte på å opprette et dagtilbud i akuttavdelingen ved sykehjemmet, samt bygge opp kompetansen.

Namsos kommune fikk kr 550.000 til et prosjekt som skulle styrke kompetansen til alle ansatte i forhold til lindrende behandling, pleie og omsorg.

Fylkesmannen vil etterlyse disse kommunenes erfaringer og utfordre dem til å dele disse i regionale og fylkesvise samlinger.

86.7 Økt forvaltningskompetanse. Saksbehandling i helse- og omsorgstjenesten

I 2010 viste tilsyn med fire kommuners behandling av søknader om avlastning (del av eldretilsynet) både usikkerhet og en rekke feil. Tilsynet ble derfor videreført i fire nye kommuner i 2011. Begge år viste tilbakemeldingene fra kommunene at tilsynet ble oppfattet som avklarende og nyttig. Med bakgrunn i at læringseffekten synes god og at fylkesmannen ellers mottar lite klagesaker på området, skal det også i 2012 føres tilsyn på fire nye kommuner. På dette viset har vi nådd vel halvparten av fylkets kommuner direkte, samtidig som vi erfarer at det også skjer indirekte læring mellom kommunene.

Fylkesmannen har gjennomført en stor konferanse for ledere i kommunale helse- og omsorgstjenester, inkludert rådmenn og ordførere. Videre har vi organisert to samlinger for kommunenes saksbehandlere. Alle disse samlingene har vært knyttet til gjennomgang av den nye helse- og omsorgsloven som trådte i kraft 1. januar 2012, og de har vært preget av svært godt oppmøte. Formålsparagrafen i ny lov beskriver på en god måte innholdet i hvordan man kan etablere kommunale tilbud der en ivaretar fokus på verdighet m.m.

Alle samlingene ble gjennomført i samarbeid med pasient- og brukerombudet. Fylkesmannen mener det er viktig å synliggjøre denne funksjonen overfor kommunene, i tillegg til at ombudet også kan bruke arenaen til å fortelle om sine erfaringer. Det vil være med og bidra til å styrke rettssikkerheten for innbyggerne i fylket.

86.8 Aktiv omsorg/Partnerskap med familie og lokalsamfunn

Fylkesmannen jobber aktivt i forhold til samhandlingsreformen, og mener at den "tredje samhandlingsreformen" dreier seg som aktiv omsorg mellom familie og lokalsamfunn.

Fylkesmannen har invitert frivillige organisasjoner til delta aktivt på kurs hvor dette har vært tema.

Det er etablert private virksomheter i fylket som tilbyr aktiv omsorg, hjelp og støtte til både familie og pårørende.

Fylkesmannen ser at i årene som kommer vil dette være et område det er viktig å understøtte.

86.9 Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemning

Fylkesmannen har gjennomført løpende veiledning til kommuner som har hatt behov for det. Vi har, i all hovedsak, overprøvd saker innen 3 måneder.

Fylkesmannen har mottatt 483 meldinger om skadeavvergende tiltak for 12 tjenestemottakere. Tallet på meldinger er lavt og vi har en hypotese om at det er en betydelig underrapportering. I Nord-Trøndelag er det i 2011 fattet 31 vedtak og 96 tiltak om bruk av tvang og makt etter sosialtjenesteloven § 4A-5 bokstav b og c. Dette gjelder for 31 tjenestemottakere, hvorav alle er over 18 år. I 2011 er det søkt og innvilget dispensasjon fra utdanningskravet for 84 personer, gjeldende for 17 tjenestemottakere. Det er ført tilsyn på 11 personer.

86.10 IPLOS - individbasert pleie- og omsorgsstatistikk

Fylkesmannen har gjennom året hatt fokus på kommunenes bruk av IPLOS i forbindelse med klagesaksbehandling og tilsyn. IPLOS-registrering etterspørres i klagesaker der slike burde inngå i dokumentasjonen.

Resultatområde 87 Psykisk helse

Se nedenfor.

87.1 Tvungen undersøkelse

Ingen rapportering.

87.2 Behandling uten eget samtykke

Ingen rapportering.

87.3 Privat forpleining i det psykiske helsevernet

Ingen rapportering.

87.4 Godkjenning av institusjoner som skal ha ansvar for tvungent psykisk helsevern

Ingen rapportering.

87.5 Vedtak om overføring

Ingen rapportering.

87.6 Forpleining, kontroll og tilsyn med pasienter i det psykiske helsevern

Ingen rapportering.

87.7 Videre utvikling av det psykiske helsearbeidet i kommunene

I statsbudsjettet for 2011 framholder regjeringen at psykisk helse fortsatt skal prioriteres. Fylkesmannen skal bidra til at kommunenes innsats på feltet opprettholdes og videreutvikles, og fylkesmannens rådgivning og veiledning overfor kommunene skal fortsette.

Gjennom rundskriv IS-24 skal Fylkesmannen i Nord-Trøndelag også i 2011 kartlegge antall årsverk innenfor psykisk helsearbeid for både barn/ unge og voksne. Rapporteringen skjer 1 år i etterkant, hvilket betyr at tallene for 2011 vil foreligge til neste år.

Tabellen under viser at det har vært en jevn stigning av stillinger knyttet til psykisk helsearbeid i kommunene, både når det gjelder voksne og barn/unge.

ÅR	VOKSNE	BARN	TOTALT
2008	228,7	85,2	313,9
2009	255,1	99,3	354,4
2010	258,2	116,1	374,3

Kontakten med kommunene opprettholdes per telefon, e-post og ved en årlig fagsamling for koordinatorene innen rus- og psykisk helse.

Ved den siste dagens samlingen i september 2011, ble fokus lagt på livsvanskeligheter hos voksne og hva dette

gjør med foreldrefunksjonen. Forelesere ble hentet inn fra R-BUP Midt med følgende tema: forebyggende foreldreintervenering som metode (FFI). NAV hadde også en innføring i Kvalifiseringsprogrammet.

Tilbakemeldingen fra deltakerne var god, og det var et ønske fra deltakerne om at fagsamlingen i 2012 blir holdt sammen med barnevernlederne i kommunene. Planleggingen av denne samlingen er allerede i gang internt i sosial-, helse- og barnevernavdelingen. Vi vurderer disse samlingene som nyttige, både for kommunen og for oss, med tanke på gjensidig oversikt over hva psykisk helse- og rusfeltet har av oppgaver og utfordringer.

Fylkesmannen har også kontakt med kommunene i forbindelse med tilskuddsforvaltningen av midler til tverrfaglig videreutdanning for voksne, barn og unge.

Fylkesmannen har i tillegg hatt to samarbeidsmøter med NAPHA i løpet av 2011, og det første møtet i 2012 er allerede avviklet.

For 2012 er det allerede opprettet et nært samarbeid internt mellom fagansvarlig for folkehelsearbeidet, barnevern, sosialfaglig arbeid, fylkesmannens oppvekst- og utdanningsavdeling, og koordinator for psykiske helse- og rus. Målet er å få til en tverrfaglig og langsiktig opplæring i tidlig intervensjon og forebygging for de som jobber med de minste barna i kommunene (jf. Folkehelseloven og helse- og omsorgsloven). I den forbindelse er RVTS og R-BUP kontaktet med tanke på forsknings- og kunnskapskompetanse, i tillegg til muligheter for samarbeid og forelesningsvirksomhet.

87.8 Dispensasjon fra forskrift om faglig ansvarlig for vedtak i det psykiske helsevernet

Ingen rapportering.

87.9 Godkjenning av psykiatriske poliklinikker

Ingen rapportering.

87.10 Gjennomføring av tvungen psykisk helsevern for personer som ikke har bosted i riket

Fylkesmannen har hatt en sak til vurdering. Det gjaldt en forespørsel fra et distriktpsykiatrisk senter i fylket. En person som var under tvungen psykisk helsevern hadde dratt utenlands, og måtte ha bistand for å komme seg hjem til Nord-Trøndelag.

Etter gjeldende retningslinjer ble denne saken overflyttet til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag for videre saksbehandling.

Antall saker

Embeter	Antall
FMNT	1
Sum	1

Resultatområde 88 Rusområdet

Se nedenfor.

88.1 Alkoholoven

Fylkesmannen veileder en del over telefon. Vi har mottatt og innvilget søknad om utvidelse av skjenketid for HV12 Værnes Garnison et par ganger. Tre ansatte hos fylkesmannen deltok på Helsedirektoratets seminar om styrket forvaltning av alkoholovenseminar

Antall saker

Embeter	Antall
FMNT	0

Sum	0
-----	---

88.2 Rusmiddelarbeid

Opptrappingsplanen på rusfeltet begynner å nærme seg slutten og vårt inntrykk er at kommunene i varierende grad har benyttet planperioden til å styrke arbeidet på rusfeltet. De største kommunene har jobbet målrettet med å få på plass en ruspolitisk handlingsplan, mens de små kommunene har i liten grad benyttet seg av tilskuddsordningene. Vi har likevel merket oss at små kommuner som Fosnes og Namsskogan har søkt om, og fått tilskudd til, å styrke arbeidet på rusfeltet. Når det gjelder interkommunale ordninger har Nærøy og Vikna samarbeidet om ungdomstiltak, mens Verdal og Levanger har samarbeidet om lavterskel helsetiltak. (Levanger har imidlertid signalisert at de fra 2012 ønsker å bygge opp egne tiltak). Levanger og Verdal samarbeider også om Humla, et tiltak for rusmisbrukere gjennom NAV. Mosvik og Leksvik har hatt et interkommunalt samarbeid om risikoutsatte barn og unge. Dette avsluttes i 2011 som følge av kommunesammenslåingen mellom Mosvik og Inderøy. Vi forstår det slik at innbyggere som bor nært Namsos benytter seg av dennes kommunens tilbud.

Det overordnede målet i opptrappingsplanen er å redusere de negative konsekvensene rusmiddelavhengighet har for enkeltpersoner og for samfunnet. Fylkesmannen skal være bidragsyter til at dette målet nås. Det tar imidlertid tid å bygge opp nye tjenester og man forventer derfor langvarige prosesser.

Fylkesmannen har i 2011 blant annet jobbet på følgende områder:

Tilskuddsordningen:

Fylkesmannen forvalter tilskuddsordningen på rusfeltet. Dette innebærer at vi må sikre at ordningen gjøres kjent for målgruppen, samt kontrollere hvorvidt tildelte tilskudd benyttes i samsvar med fastlagte kriterier og gjeldende regelverk. Formålet med tilskuddsordningen er å bidra til å øke kapasiteten på rusområdet, og sørge for at dette er faglig og metodisk godt forankret i det kommunale rusarbeidet.

I Nord-Trøndelag er det følgende kommuner som har mottatt tilskudd i 2011:

Inderøy:	600 000,-
Leksvik:	500 000,-
Levanger	3 170 000,-
Namsskogan:	200 000,-
Namsos:	1 925 000,-
Overhalla:	275 000,-
Snåsa:	285 000,-
Steinkjer:	2 925 000,-
Stjørdal:	1 960 000,-
Verdal:	2 520 000,-
Vikna:	275 000,-
Nærøy	550 000,-

I tillegg har følgende kommuner/organisasjoner mottatt andre tilskudd som er rettet inn mot rusområdet:

Stjørdal – kartlegging rus:	500 000,-
Stjørdal Ungdomstiltak:	500 00,-
Fosnes:	20 000,-
Verdal prosjekt kartlegging	95 000,-
Verdal kommune ATA sentret	15 000,-

Steinkjer vg. – fengselsskolen	90 000,-
Steinkjer kommune – ungdom	100 000,-
Steinkjer kommune -Politiet	100 000,-
Verran kommune – fag	10 000,-
Ettervernkontoret	30 000,-
Foreningen mot stoff	30 000,-
Røde kors – døråpner	30 000,-
Kirkens sosialtjeneste	30 000,-
RIO	20 000,

Opplæring og informasjonstiltak.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har gitt tilskudd til videre- og etterutdanning på rusfeltet til følgende aktører:

Inderøy kommune: 112.500,-

Steinkjer kommune: 36 000,-

Frosta kommune: 16 425,-

Snåsa kommune: 15 000,-

Maurtua: 4000,-

Fengselsskolen: 32.476,-

Det er laget en felles kompetanseplan for 2011 for fylkesmennene i Møre og Romsdal, Nord- og Sør-Trøndelag, og Midt norsk kompetansesenter for rusfaget. Dette er en overordnet plan som viser hvilke satsinger man har.

Fylkesmannen har sammen med ulike samarbeidspartnere gjennomført kompetansehevende tiltak i 2011. Vi har et samarbeid med NAV og KORUS på de fleste kompetansetiltak som iverksettes. For å sikre høy grad av faglig forankring ønsker vi at de statlige kompetansesentrene skal være aktive samarbeidspartnere.

Fylkesmannen har i 2011 videreført mye av det arbeidet som er satt i gang tidligere. Nettverk for rusfeltet ble gjennomført i 2011 med to samlinger. Vi får tilbakemelding på at det oppleves som positivt at vi samler samarbeidspartnere innen feltet. Vi har på nettverkssamlingene både ansatte fra NAV, kommunens rus og psykisk helsetjeneste, oppfølgingstjenester, spesialisthelsetjenesten, skoler, barnehager, kriminalomsorgen og brukerorganisasjoner.

I mars 2011 hadde vi en todagers fagsamling sammen med Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, KORUS og Husbanken. Der integrerte vi temaene rus, boligsosialt og barnefattigdom.

Vi gjennomførte våren 2011 en evalueringskonferanse med tiltaket *megling i fengslet* sammen med Kriminalomsorgen og Verdal fengsel.

Våren 2011 gjennomførte vi fagdag i lavterskel helsetiltak med blant annet opplæring i ulike rusmidler for 130 ansatte.

Videre hadde Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag en fagdag sammen med Kriminalomsorgen og Kirkens sosialtjeneste. Temaet var da helsetjenester for innsatte i fengsel.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Hedmark og Oppland har de siste 5 årene arrangert en erfaringskonferanse for tilskuddskommuner. Også i 2011 ble denne konferansen arrangert på Røros.

Fylkesmannen arrangerte sammen med kriminalomsorgen en fagdag hvor tema var rus og trafikk. Dette var også en markering av 10-årsjubileet for rusprogrammet som kriminalomsorgen gjennomfører.

Vi har godt samarbeid med brukerorganisasjoner i fylket og regionen. Vi har bidratt med økonomisk støtte til

organisasjonene. Brukerorganisasjonene inviteres på alle våre samlinger/konferanser og de har deltatt aktivt.

I Nord-Trøndelag har vi etablert fora/nettverk for rus- og psykiatrirådgivere i kommunen.

Andre forhold:

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har sammen med Rusforetaket gjennomført et regionalt rusforum hvor fylkeslegene, rusrådgivere, KORUS og Rusforetaket diskuterer felles saker.

Fylkesmannen i Nord- og Sør-Trøndelag har sammen med Rusforetaket felles møte to ganger i året hvor LAR-saker blir diskutert. Dette med utgangspunkt i at Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er klagesaksbehandler for LAR klager i Nord- og Sør-Trøndelag.

Kriminalomsorgen region Nord, fylkesmennene i denne regionen, sammen med fengselskommuner, Husbanken, Helseforetaket og rusforetaket har etablert et samarbeidsforum som bygger på rundskriv G8. Dette beskriver ansvaret for, og samhandlingen rundt, innsatte i fengsel.

Fylkesmannen har tett samarbeid med NAV og KORUS om kompetansetiltak. I forkant av tilskuddsforvaltningen blir KORUS gitt orientering om søkerkommuner og kan komme med innspill. NAV blir orientert i etterkant av tildeling.

Fylkesmannen, fylkeskommunen og KORUS samarbeider tett med kommunene om PREMIS og annet forebyggende arbeid i kommunene.

Hvert år gjennomføres det tilskuddsamling for kommunene hvor det gis informasjon om de ulike tilskuddene som fylkesmannen forvalter. Videre har fylkesmannen ulike møter med kommunene hvor tema er tilskuddsforvaltning og andre utviklingsoppgaver, da særlig relatert til kommunenes ansvar for å bygge opp forsvarlige tjenester til rusavhengige.

For arbeidet som skal fortsette i 2012 er det viktig å bidra til at småkommuner jobber aktivt med å få på plass kompetanse og stillinger for at de skal kunne tilby forsvarlige tjenester. Videre må samarbeidet med NAV fortsette slik at det blir sammenhengende tjenester for de rusavhengige, da de har særlig behov for godt koordinerte opplegg.

Fylkesmannen må fortsette å være koordinert på boligsosialt arbeid, barnefattigdom og rus. Det er også viktig at arbeidet som gjøres på barnevernområdet blir sett i sammenheng med rusoppdraget når dette er naturlig.

Fylkesmannen må integrere rus inn i omsorgsplanarbeidet. Rus i den eldre befolkningen er et tema som må prioriteres i 2012.

Innføring av nytt lovverk krever at fylkesmannen må prioritere å bistå kommunene i å få på plass riktig bruk av vedtaksfatting. Vi vet at de tidligere ikke har fått den samme rettsikkerhetsgarantien som andre innbyggere når det gjelder å få vedtak på lovmessig tjenester og helsehjelp.

Det er også varslet at vold i nære relasjoner er et av de områdene på opptrappingsplanen som skal prioriteres i 2012.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
81 Tilsyn og klagesaksbeh. etter sosialtj. loven	kr 657 156,49	kr 302 561,28
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 3 369 291,13	kr 52 330,69
83 Folkehelsearbeid	kr 589 020,36	kr 0,00
84 og 85 Primærhelsetj. og Spesialhelsetj.	kr 104 452,78	kr 429 106,54
86 og 75 Omsorgstj, Habilitering og Rehabilitering	kr 1 004 195,18	kr 0,00
87 og 88 Psykisk helse og Rusområdet	kr 470 243,77	kr 760 254,14
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 1 589 200,37	kr 178 460,66
Andre oppgaver under HOD	kr 62 110,11	kr 0,00
Sum:	kr 7 845 670,00	kr 1 722 713,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for Samferdselsdepartementet

91.1 Avkjørselssaker etter vegloven

Vi mottok ingen klagesak i 2011.

91.2 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

Vi fornyet 8 taubanekonesjoner i 2011.

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for Utenriksdepartementet

92.1 Apostiller

Fylkesmannen gav apostille på 274 dokumenter i 2011.

92.2 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Vi hadde ingen slike saker til uttalelse i 2011.

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Fylkesmannen godkjente ett nytt trossamfunn i 2011

Vi utbetalte tilskudd til 995 medlemmer av trossamfunn i 2011 og har ikke mottatt noen klager på tilskuddsutbetalingen.

Vi deltok på kulturdepartementets kurs for saksbehandlere høsten 2011

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

Resultatområde 93 Konsultasjonsprosedyrer mellom statlige myndigheter og sametinget

Fylkesmannen har intet å rapportere på område i 2011

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Vi mottok 19 søknader om askespredning i 2011. Av disse ble 14 innvilget, 1 avslått, mens 4 ikke er ferdigbehandlet pga manglende opplysninger.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Vi mottok to søknader om dispensasjon fra lov om helligdager og helligdagsfred for å holde åpent på søndag i 2011. Begge søknadene ble innvilget.

Resultatområde 98 Oppdrag på det administrative området

98.1 Rekruttere og beholde medarbeidere

Tilfeldige vikarer er ikke tatt med i oversikten. 4 av medarbeiderne med innvandrerbakgrunn er tilsatt på renholdssiden. Fylkesmannen har som mål at antall medarbeidere ikke skal bli mindre enn nivået i 2011.

Rekruttering

Embetet har foretatt 12 tilsetninger etter eksternt kunngjøring i 2011, av disse var 8 kvinner. I tillegg er det foretatt 8 administrative tilsetninger etter personalreglement for fylkesmannsembetene § 7 nr. 1. Av disse var 5 kvinner.

Det er rekruttert 3 personer med nedsatt funksjonsevne i 2011. En mann og en kvinne var inne til utprøving av arbeidsevne via NAV, og fikk senere tilbud om fast tilsetning. I tillegg fikk en mann tilbud om fast tilsetning i hht IA-avtalen.

Embetet har et eget introduksjonsprogram som følges ved nytilsetninger.

Fylkesmannen legger stor vekt på å legge tilrette slik at ansatte til enhver tid har en best mulig arbeidsplass både psykisk og fysisk. Embetet har et godt samarbeide med bedriftshelsetjenesten og vil fortsette å søke bistand der ved behov.

I utlysningstekstene har embetet over flere år hatt følgende avsnitt med: "Fylkesmannen i Nord-Trøndelag er IA-virksomhet og har et personalpolitisk mål om å oppnå en balansert alders- og kjønnsammensetning, og rekruttere personer med innvandrerbakgrunn. Arbeidsplassen vil om nødvendig bli tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne".

Ledige stillinger kunngjøres på fylkesmannen.no, Nav's hjemmesider, og i lokalpressen. For om mulig å fange flere søkere med innvandrerbakgrunn og nedsatt funksjonsevne vil embetet fra 2012 også benytte Jobbressurs.no.

2011 sluttet 3 medarbeidere for overgang til alderspensjon, mens 4 gikk over til hel AFP, samtlige i en alder av 65 år.

Fylkesmannen er medlem i Intro Innherred som formidler traineer. I 2011 hadde vi en trainee i embetet, mens vi i 2010 hadde 2.

IA

Embetet ble IA-bedrift i 2003, samarbeidsavtalen ble sist revidert i mai 2011 og har som hovedmål:

- at sykefraværet ikke skal være høyere enn 4.2 % i året. Det totale sykefraværet i 2011 var 2,75 %, mens det i 2010 3,78 %

- Tilby personer som er på tiltak gjennom NAV, så langt det er mulig, mulighet for hospitering/opplæring/arbeidstrening for en bestemt periode

- Unngå tidlig avgang fra arbeidslivet ved å legge forholdene til rette for eldre arbeidstakere og se det som ønskelig å beholde den kompetanse som de innehar. Det legges vekt på fleksibilitet for å sikre en verdig avgang fra arbeidslivet.

Embetet har i 2011 hatt fokus på HMS og IA i fora som bl.a. ledermøter, avdelingsmøter og fellesmøter i AMU/Samarbeidsforum. Bedriftshelsetjenesten har også bidratt ved flere anledninger.

Følgende tiltak er gjennomført:

- I desember ble det arrangert IA-dag for alle ansatte hvor prest og foredragsholder Per Anders Nordengen fra Oslo holdt et engasjerende foredrag om nærværsfaktorer.

Arbeidet med oppfølging av sykmeldte har skjedd i samsvar med NAV's retningslinjer samt interne rutiner. I IA-avtalen er det understreket at arbeidsgiver om nødvendig må tilrettelegge arbeidet for den enkelte, og at arbeidstaker må bidra gjennom medvirkning og oppfølging av aktivitetsplikten. Dette er fulgt opp etter beste evne av partene. Ved behov er det søkt bistand både fra bedriftshelsetjeneste og arbeidslivssentret i Nord-Trøndelag.

- Det er gitt tilbud om ergonomisk tilrettelegging av arbeidsplassen ved fast tilsetting, ellers etter behov.

- prosjektet "klar til innsats" er videreført fra 2010. Det vil si at det gis anledning til 1/2 times trim pr. uke, enten i trimrommet i Statens Hus eller ved å gå en tur. Det siste er spesielt aktuelt om vinteren når det er mørkt både før og etter arbeidstid.

- Embetet vektlegger sosiale tilstelninger både generelt og avdelingsvis. I 2011 ble det gjennomført en embetstur med overnatting for alle ansatte. Intensjonen er at dette skal gjennomføres hvert annet år, og at det hvert annet år arrangerer en dagstur. Embetsturene har både et faglig og et sosialt innhold, årets tema var en pågående organisasjonsprosess.

- I tillegg til sentral avtale om seniorpolitisk fritid har partene avtalt 3 lokale dager. (avtalen revideres ved hovedtariffoppgjøret pr. 1. mai 2012). Det gis tilbud om seniorkurs, fortrinnsvis i regi av Statens Pensjonskasse fra + 62 år. I den lokale lønnspolitikken er partene enige om at det skal føres en aktiv seniorpolitikk i tråd med sentrale retningslinjer med sikte på å unngå tidlig avgang fra arbeidslivet. Så langt er tendensen at de fleste ønsker å fortsette i arbeid ut over 62 år.

Fylkesmannen er medlem i IA-rådet for Trøndelag. IA-rådet har i utgangspunktet 4 møter årlig.

Tillitsvalgte, verneombud og representant fra ledelsen har vært representert ved ulike kurs og konferanser i regi

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Embete	Antall 2010	% 2010	Antall 2011	% 2011
FMNT	6	4,9	7	5,7
Sum	6	0	7	0

98.2 Kompetanseutvikling

Det foreligger ingen oversikt over kompetansemidler fordelt på kjønn/alder.

Fordeling menn/kvinner i lederstillinger

Embete	Kunngjorte lederstillinger	% tilsatte kvinner	% tilsatte menn	Antall kvinnelige ledere	Antall mannlige ledere
FMNT	4	2	0	3	4

Fordeling av kompetansemidler

Embete	% kompetanse kvinner	% kompetanse menn	% under 50 år	% over 50 år
FMNT				

98.3 Medvirkning

Medbestemmelse, medvirkning og likestilling er ivaretatt i henhold til Hovedavtalen i staten og embetets tilpasningsavtale til denne. Tilpasningsavtalen ble sist revidert og vedtatt i april 2010 og gjelder til og med 31. desember 2012. Avtalen gjelder for ett år om gangen hvis ikke en av partene sier den opp med tre måneders varsel.

Drøfting, forhandling og informasjon etter reglene i Hovedavtalens §§ 11, 12 og 13 på embetsnivå behandles i Samarbeidsforum som er et organ sammensatt av Fylkesmannen, administrasjonsdirektøren og 1 representant for hver av hovedsammenslutningene. I utgangspunktet skal det avholdes minimum 6 møter pr. år.

I saker som omhandler den enkelte avdeling, og som ikke påvirker andre avdelinger verken budsjettmessig eller på annen måte, skal medbestemmelse utøves på den enkelte avdeling minimum 4 ganger årlig og/eller ved behov.

Partene er enige om at de samarbeidsformer som er beskrevet i Hovedavtalen skal være utgangspunktet for medbestemmelse.

Utover informasjon til tillitsvalgte skal det normalt avholdes regelmessige møter med de tilsatte på den enkelte avdeling/seksjon minimum 1 gang pr måned med mindre partene ved vedkommende avdeling/seksjon er enige om noe annet. I disse møtene gis aktuell informasjon. Det skal særlig legges vekt på at informasjon om beslutninger som har betydning for de tilsatte når ut til flest mulig.

Ved lønnsforhandlinger etter hovedtariffavtalens pkt. 2.3.3 og 2.3.4, innkalles samtlige primærorganisasjoner.

Embetets intranett, MUNIN, er hovedkanal for informasjon til alle tilsatte.

Fylkesmannen har fra 2006 vært representert med 2 medlemmer i den regionale nettverksgruppe Midt-Norge for prosjektet samarbeidskompetanse og medbestemmelse. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har hatt prosjektledelsen. Høsten 2011 var fylkesmannen medarrangør ved en stor regionkonferanse i Midt-Norge. Både tillitsvalgte og ledelse i embetet var representert.

98.4 Likestilling og likeverd

Likestilling og likeverd blir ivaretatt i embetets lønnspolitikk, tilpasningsavtale til Hovedavtalen samt seniorpolitiske retningslinjer. I tillegg inneholder kvalitetsrutiner for helse, miljø og sikkerhet prosedyre for saksgang og tjenesteveg i arbeidsmiljø saker, samt rutinebeskrivelse for varsling.

2 medarbeidere har deltatt på fagkurs på likestillingsområdet i november hvor bl.a. aktivitets- og rapporteringsplikten ble gjennomgått.

Fylkesmannen har deltatt i et arbeid for å utarbeide en handlingsplan for likestilling og mangfold i Nord-Trøndelag. Planen gjelder for perioden 2011 - 2012. Planen ble presentert på den regionale konferansen i prosjektet samarbeidskompetanse og medbestemmelse høsten 2011.

Tablet 1 (tabellene er pr. 31.12.)

	Kjønnsbalanse			Lønn	
	M %	K %	Total	M (kr/%)	K (kr/%)
Totalt i					
Virksomheten					
2011	37	63	123	100	81
2010	60	40	123		79
Emb.led/dir/fylkeslege					
2011	63	47	8	100	81
2010	57	43	7	100	79
underdir/ass.dir/					
2011	75	25	4	100	88
2010	60	40	10	100	95
ass.fylkeslege, fylk.jord					
2010					
fylk.skogsjef					
Saksbehandler I, senior-					
2011	58	42	26	100	96
2010	63	38	24	100	92
Ing, seniorrådg					
2010					
Saksbehandler					
II, 2011	31	69	51	100	88
2010	35	65	49	100	95
Rådg. Overing, avd.ing					
2010					
Fylkesgr. fylkesskogm					
Kontorstillinger, kons					
2011	26	74	27	100	88
2010	27	73	26	100	94
Førstekons, driftstekn					
2010					

Fagarbeider, renhold 2011	0	100	7	0	100
	0	100	7	0	100
2010					

Tabell 2 Deltid - midlertidig - foreldreperm legemeldt fravær

	Deltid		Midlertidig		Foreldreperm		Sykefravær totalt	
	M%	K%	M %	K %	M %	K %		
Totalt i virksomheten								
2011	7	32	2,4	6,5	0	100	2,75	
2010	8	36	4,0	3,3	25	75	3,53	

Sykefravær - viser både legemeldt og egenmeldt fravær da fylkesmannen ikke har et system som skiller mellom dette og heller ikke mellom menn og kvinner.

Embetet har et markert kvinneoverskudd i de lavest lønnede stillinger. I disse stillingene finner vi også de fleste med fast deltidsstilling. Det finnes en viss forskjell i lønnsnivået mellom kvinner og menn totalt, men det er ikke påvisbare forskjeller på samme utdanningsnivå. Den enkeltes kompetanse, erfaring og markedsverdi, spesielt hos ansatte med universitetsutdanning gjør allikevel at avlønningen, uavhengig av kjønn, varierer noe.

Renholdspersonalet er den stillingsgruppe som er lavest lønnet i embetet. Ledelsen hadde en gjennomgang av lønnsnivået for disse i 2011, med bakgrunn i allmenngjøringen av tariffavtalen i privat sektor. Ledelsen fremmet deretter krav om forhandlinger etter hovedtariffavtalens pkt. 2.3.4 for de av renholdspersonale som var lønnet lavere enn den nye minsteavlønningen. Forhandlingene ble gjennomført i august og resulterte i en lønnsøke fra september på opp til 8 ltr. på det meste.

Fylkesmannen har gjennom flere år registrert økende utfordringer med å beholde og rekruttere konkurransedyktig arbeidskraftkompetanse. I en situasjon der man også har hatt problemer med å holde tidsfristene innen klagesaksbehandling på flere områder har det blitt nødvendig å akseptere en betydelig lønnsnedgang. Med bakgrunn i dette var partene enige i følgende protokolltilførsel ved forhandlingene høsten 2011:

"Arbeidsgiver og organisasjonene ser at lønnsnivået ved Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ikke er konkurransedyktig i forhold til andre offentlige etater i regionen, og ønsker at dette følges opp i et møte i Samarbeidsforum med Fylkesmannen til stede. Partene er enige om at evaluering av lokale lønnsforhandlinger gjennomføres før julen 2011".

Ved de lokale forhandlinger høsten 2011 var kvinneandelen 64 %.

Tabell 3

	Ledere med personalansvar			Medarbeidere			Lønn	
	M %	K %	Totalt (n)	M %	K %	Totalt	M %	K %
Fylkesmannen i	50	50	14	64	36	109	100	79

Nord-Trøndelag									
----------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Embetet har en avtale med IHMS som også innebærer tilbud om ergonomisk gjennomgang av arbeidsplassen. Dette er en gjennomgang som både nyansatte får tilbud om, men som også blir tatt på de enkelte avdelinger som et tilbud til alle.

I tillegg har det vært temasamling om universell utforming for å gjøre dette kjent på embetet, Se også rapportering på resultatområde 46. Det er blandt annet gjort bygningsmessige utbedringer på Statens hus med innstallering av "pumper" på flere av dørene.

98.5 Føringer på IKT-området

Informasjonssikkerhet

I juni sluttførte vi revisjon av retningslinjene for informasjonssikkerhet i embetet. I oktober startet vi med en Risiko og sårbarhetsanalyse i forhold til informasjonssikkerhet. Vi bruker DSB-CIM som verktøy og vi regner med å være ferdige i første halvdel av 2012. Vi merker at en del ansatte ikke har gode nok holdninger til informasjonssikkerhet og dette blir ett satsingsområde i 2012.

I 2011 hadde vi en betydelig oppgradering av programvare på brannmurene våre og dette har forbedret datasikkerheten vesentlig.

Informasjonssikkerhet er et lederansvar, men vi har et sikkerhetsutvalg som har det operative ansvaret. Administrasjonsdirektøren leder dette.

Lisenser

Innrapportering av Microsoftlisenser ble gjort iht. avtale. Programvarelisenser er ikke lagt inn i fylkesmennes egen lisensportal da denne ikke fungerer.

GIS strategi

Sammen med Nord-Trøndelag Fylkeskommune har vi et felles Gis/Kartverktøy som heter GINT (Geografi i Nord-Trøndelag). Dette skal være et verktøy for oss o kommunene i forhold til f.eks. reguleringsplaner, verneplaner m.m. I 2011 ble det brukt en del tid på "Sak i kart" og "Kart i sak". Dvs at vi kan hente opp ett kart direkte fra en regulerings sak i ePhorte. Dette må det jobbes mere med i 2012 samt å få inn enda mer informasjon fra kommunene.

IKT-Strategi

Vi følger opp strategien og mye blir ivaretatt gjennom embetene i Sogn og Fjordane og Hedemark. Vi er igang med arbeidet for å komme inn i felles AD og ta i bruk Lync. Dagens telefonstralen er så gammel at ingen leverandører vil ta ansvar for vedlikehold.

I desember 2011 tok embetet i bruk eget videokonferanseutstyr. Vi vil i 2012 jobbe aktivt i forhold til at dette brukes mye slik at vi sparer reisekostnader (kronerr og reisetid) og miljøet for forurensing.

Resultatområde 99 Partistøtteordningen

Ingen godkjenningssrapportering i 2011. Vi har foretatt ajourføring av partiopplysninger

Endring som følge av Partilovnemndas vedtak følges opp av fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Vi har deltatt på departementets årlige kurs for saksbehandlere vedr. partistøtte.

Andre

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
Andre faglige oppg. på oppd. for statlige verk.	kr 36 111,17	kr 0,00
Andre faglige oppgaver for ikke-statlige verk.	kr 0,00	kr 0,00
Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 22 548 902,43	kr 0,00
Sum:	kr 22 585 013,00	kr 0,00